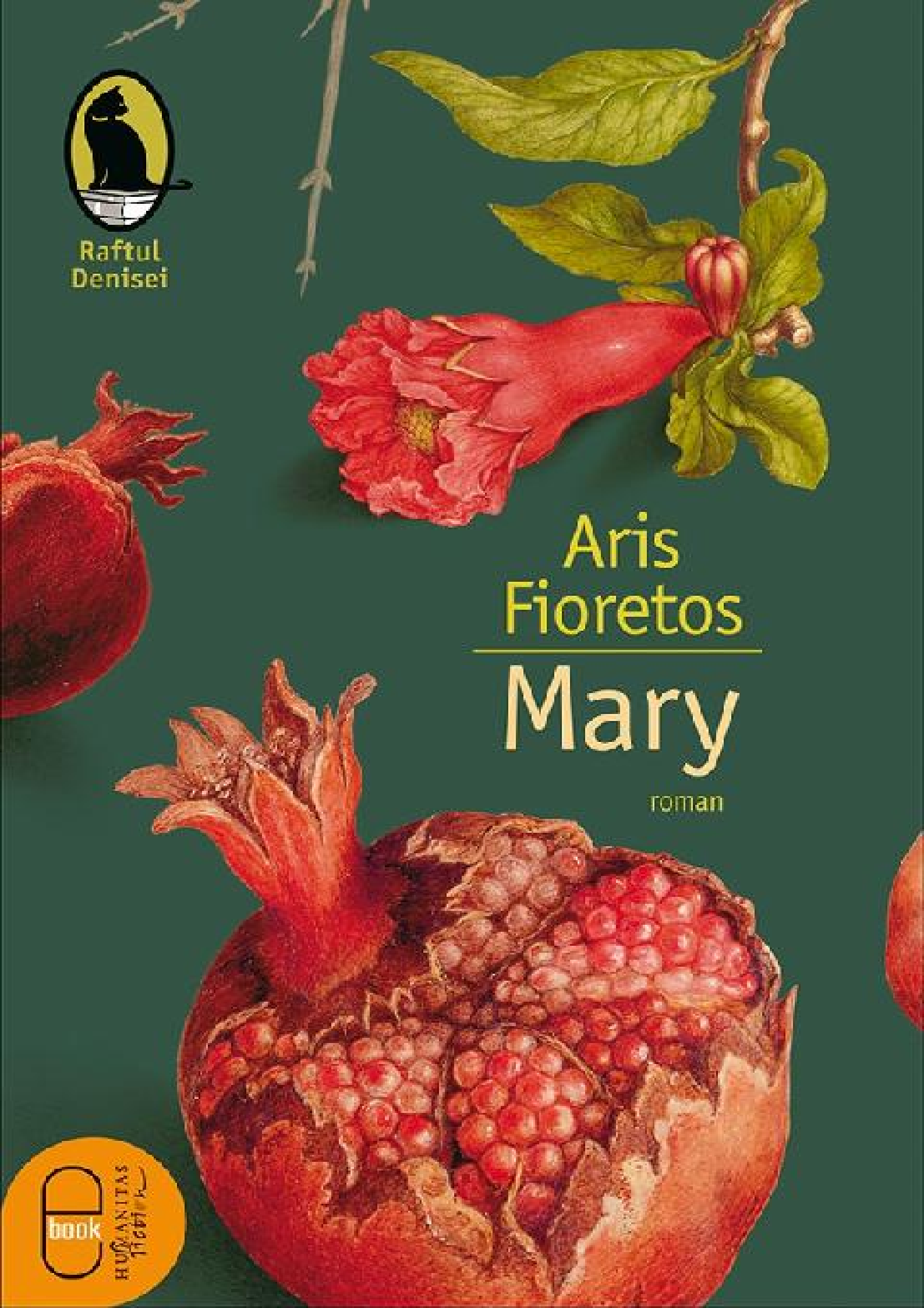
Raftul
Denisei
Aris
Fioretos
Mary
roman
ebook
HUMANITAS

KULTURRÅDET

Această carte a apărut cu sprijinul financiar
acordat de
Consiliul Artelor din Suedia.

ARIS FIORETOS
MARY
Copyright © Aris Fioretos, 2015
Published by agreement with Hedlund Literary Agency.
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2018, pentru prezenta versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-779-319-2 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

Aris Fioretos

Mary

Traducere din suedeză și note de
ELENA-MARIA MOROGAN

...ce vag contur
de craniu şi de inimă are.[1]

1. Federico García Lorca, „Cântec oriental“, din vol. *Romancero ţigan şi alte poeme*, în *Biblioteca pentru toţi*, trad. Teodor Balş, Editura Minerva, Bucureşti, 1977.

LORCA

PRIMUL GOLF

Dacă mă ridic pe vârfuri, ajung până la fereastra de mărimea unei coli de scris. Sub ea se văd dâre de umezeală – de parcă peretele ar transpira. Fereastra se află sub tavan, în ungherul cel mai îndepărtat. Cred că e din cauza luminii; aici pare mai bine cu mai puţină lumină. Când privesc afară, văd mormintele şi apoi marea, milă după milă. Uneori e cenuşie, alteori, lucioasă ca oţelul, cel mai adesea, albastră sau verde şi neliniştită. Dacă închid uşa, vântul rămâne în urmă, dar când bate, zăvorul scârţâie. De aceea am înfăşurat o bucăţică de pansament în jurul lui. Ajută o vreme, pe urmă scârţâie din nou. Altfel, se aud doar valurile. Vuiesc aşa de regulat, că sunetul pătrunde în corp. Acum valurile respiră în mine ca un plămân uriaş.

Păsările ţipă în ravenă, deşi au trecut mai multe ore de când a fost aruncat gunoiul. După ce au terminat de ciugulit, rup şi trag de resturi, se ciorovăiesc, îşi iau zborul cu câte o zdreanţă sau cu un os în cioc. Sălbatice, ca nişte copii de şcoală. De îndată ce soarele apune, se liniştesc. Atunci ţopăie pe stânci, îşi netezesc penele, pândesc noaptea care vine odată cu şobolanii. Fără zgomot şi fără treabă, un pic trufaşe. Dar n-a fost aşa după vizita de astă-seară. Acum fac tărăboi, ca şi cum ar discuta despre adevărata semnificaţie a gunoiului.

Nu trebuie să uit mirosurile. Sunt tot felul de miasme. De gunoaie, de alge, de peşte putrezit, de tencuială mucegăită. Dar mai ales de sărătură. Spuma mării e purtată de vânt uimitor de departe. Când se aşază, se lipeşte de pervaz şi de clanţe, de păr şi de haine. Sarea e uscată, aproape ca o pudră, şi dacă o freci între degete miroase neaşteptat de urât. Toată iarna, umezeala n-a vrut să dispară. Tot ce atingeam era acoperit ca de-o mâzgă. Pe urmă s-a schimbat vremea şi astăzi, în ultima zi din aprilie 1974, a mai rămas doar sarea.

E greu să fac rost de hârtie, aşa că scriu pe ce nimeresc: o revistă de benzi desenate, aşa de veche, că desenele abia mai pot fi distinse, câteva etichete de pe cutiile de conserve, pagini de ziar care miros a peşte, pachete de ţigări întoarse pe dos… Data o scriu pe ambalajul unei ciocolate. Am găsit ciocolata de Crăciun, când făceam curat în bucătărie. Nimănui nu-i venea să-şi creadă ochilor. Apoi am desfăcut pachetul şi am văzut cât de uscat era conţinutul. Parcă ai fi mestecat nisip. Nici măcar Băiatul nu a vrut să mănânce firimiturile brune; ţi se făcea sete doar privindu-le. Nu ştiu cine o pusese în punga cu mâncare din săptămâna respectivă, dar ciocolata se afla acolo, la fund, sub pachetul cu orez. Se scrie neaşteptat de bine pe dosul hârtiei poleite.

După ce îndoi şi rup bucăţile de hârtie în aşa fel încât să aibă toate aceeaşi mărime, aştern înghesuit cuvintele, la fel de încăpăţânată ca femeile care murmură rugăciuni în biserica plină de fum. Câtă vreme un petic de hârtie e urmat de altul, nu simt nici o spaimă, nici un regret. Când nu mai e loc, bucata de hârtie ajunge printre celelalte, în cutia de metal pe care am primit-o la înmormântare. Acolo se află ele, strâns legate şi totuşi separate, ca seminţele de rodie, cu toate că nu seamănă deloc cu acestea. Pentru a le ţine în ordine, am făcut şapte grămezi, una pentru fiecare întrebare de pe lista lui Dimos.

Uneori mă întreb ce fac, apoi înţeleg că nu am de ales. O să sune ciudat, dar numai eu pot povesti care mi-a fost sfârşitul.

SEMINŢELE DE RODIE

I

În ultima fotografie din noiembrie port geaca de jeans, un pulover pe gât şi genul acela de pantaloni pe care Stella îl numeşte *slacks*[2]. Pantofi cu toc jos şi o geantă de postav pe umăr. Dacă cea mai bună prietenă ar vedea fotografia, ar presupune că am greutatea normală, două kilograme peste cincizeci. Însă eu mă simt gata să pocnesc. Faţa îmi e mai rotofeie decât astă toamnă, când am intrat pe porţile universităţii. Chiar şi gâtul pare mai plin, poate din cauza puloverului pe gât. Sprâncenele sunt două trăsături late de pensulă, buzele strânse. Gura mă face să par stăpânită – sau „rezervată“, cum spune Dimos. În fotografie, scriu într-un caiet pe care îl sprijin pe picior. Trunchiul mi-e răsucit într-o parte, sunt umbre multe şi ciudate, pentru că lumina vine din surse diferite – felinare şi vitrine, poate şi un proiector. Sub fotografie cineva a notat: *Infirmă.*

2. Pantaloni lejeri (în engl., în orig.).

Am fost botezată Maria. Aşa stă scris pe buletinul de identitate pe care l-am pus pe poliţa din bucătăria lui Dimos. Actul arată că am împlinit douăzeci şi trei de ani. Acum câţiva ani nici nu puteam să-mi imaginez cum e să fii aşa de bătrân; acum sunt studentă la arhitectură în ultimul an. Nu mai rămâne decât lucrarea de diplomă. Va trata despre locuinţele multifamiliale în mediul urban, dar n-am prea avansat. Nu ştiu dacă voi fi proiectant de case, arhitect peisagist sau arhitect obişnuit. Bănuiesc că voi fi arhitect obişnuit; oricum, asta mi-aş dori. Când eram mică, eram numită Fiica sau Gărgăriţa, uneori Fata Polio – boala îmi explică şchiopătatul. Mi s-a mai spus şi altfel, dar nu vreau să dau amănunte. Dimos îmi zice Mary. De aici înainte aşa mă voi numi.

Mary. Cea rezervată.

În fotografie nu se văd niturile de deasupra buzunarului stâng al gecii. Mi le-am pus după ce-am fost la medic – câteodată pot fi superstiţioasă. E ciudat, dar sunt cuprinsă de o vagă neliniște, mă simt de parcă aş purta un soare sub diafragmă, tremurător ca un pumn strâns de bucurie.

Este ora şapte seara când mă trezesc. N-aveam de gând să dorm, dar, când m-am întors de la doctor, corpul îmi era greu ca pământul ud, iar capul uşor ca eterul. A fost de ajuns să mă întind pe pat.

Acum îmi dau seama că am dormit fără vise, fără amintiri, ca şi cum trupul avea nevoie să se odihnească după sarcina de a fi om. Partea lui Dimos de pat e goală. De miercuri iubitul meu e la Politehnică. Azi-dimineaţă a fost acasă ca să facă duş şi să-şi ia nişte lucruri. Ştia că mă duc la doctor după prânz, deşi încă mai crede că e vorba de durerile de încheieturi. Îi voi povesti peste puţin timp, când ne vom vedea. În tavan se rotesc palele ventilatorului, leneş, dar metodic. Chiar dacă a venit toamna, zilele sunt calde, mai ales în cuptorul ăsta de apartament. Dacă îmi ţin răsuflarea suficient de mult, îmi apar broboane de transpiraţie la rădăcina părului. După o clipă, se formează o picătură destul de mare ca să alunece pe tâmplă. Curge pe după ureche, mă gâdilă un pic şi apoi dispare în puful de pe ceafă.

Prelingerea aceasta îmi aminteşte de fotografia pe care am văzut-o în ziar acum câteva zile, după prima vizită la doctor, atunci când lăsasem doar o probă. Un băiat stătea cu o pătură pe umeri şi cu ochii holbaţi, iar lacrimile săpaseră riduri pe faţa incredibil de murdară. Obrajii lui păreau un ţinut devastat. În braţe ţinea un boţ murdar. Abia când am citit textul am înţeles ce era. *Băieţel de şase ani cu ursuleţul lui. A supravieţuit incendiului care i-a răpit întreaga familie.*

Am plâns ca un copil.

Dacă strada Olympia ar fi în flăcări, m-aş arunca fără să şovăi în marea de foc să salvez locatarii – chiar dacă nimeni nu-mi va mulţumi, în orice caz, nu mama, şi chiar dacă a trecut mult timp de când fratele meu vitreg, Theo, a părăsit ţara. Şi totuşi, în urmă cu doar câţiva ani nu-mi doream nimic mai mult decât să rămân orfană. Orice, doar să nu mă mai sufoc în această versiune privată a bisericii, familiei şi a sfintei noastre naţii, cum spun militarii.

Sentimentul acesta n-a dispărut până nu m-am mutat cu Stella. Nu, nu e aşa. De fapt, a durat până la tipul cu coadă de cal. Îl văzusem cu prietenii lui pe coridoare sau în holul de la intrarea principală, unde se vând cursuri la mâna a doua. Şi am observat că mi-a aruncat o privire. Dar adevărul e că nu m-am mai gândit prea mult la el, aşa că atunci când, la începutul anului universitar, a traversat bulevardul şi a venit drept la mine, am fost aşa de uimită, că nu am înţeles ce-mi spunea. Tocmai mă despărţisem de Stella şi mă pregăteam să intru pe poartă, când mi s-a adresat. Părea de două ori cât oamenii obişnuiţi, ceea ce nu uşura situaţia. M-am scuzat, fără să-l ascult. Cursul a început, sunt grăbită, altă dată – cuvinte de genul ăsta. Probabil era semnul unei conştiinţe încărcate. Oricum, înainte să intru în clădirea principală, m-am întors şi l-am văzut stând acolo unde îl lăsasem. Ca şi cum ar fi prins rădăcini. Aceasta avea să fie prima imagine a lui Dimos. Şi cu timpul totul în jur a pălit – palmierii rufoşi, tomberoanele de gunoi, dezordinea de lângă poartă. A rămas doar această siluetă decupată a personajului: perplex, nemişcat, un bărbat cât un copac.

Cineva a povestit că era activ în organizaţiile studenţeşti şi uneori se întâmpla să mă izbească un val de căldură gândindu-mă cât de pierdut stătuse acolo, lângă intrare. Oricum, imaginea a început să se şteargă. De altfel, eram împreună cu unul dintre

colegii Stellei de la Facultatea de Engleză, ceea ce pentru o vreme a provocat oarecare dezordine în existenţa noastră. Îl chema Antonis, însă el nu are aproape nimic de-a face cu istoria de faţă.

În primăvară, l-am descoperit din nou pe tip. Era la restaurantul cu autoservire de vizavi de Muzeul Naţional, unde se întâmplă să iau prânzul, dacă nu am putere să merg până acasă. Şi dintr-odată muşchiul inimii a început să se comporte ca o vrabie. El stătea în singurul separeu în care se afla un loc liber, cufundat într-un desen şi mânca fără să fie atent la ce băga în gură. Nu părea să se fi tuns de când vorbiserăm prima oară; acum mai avea şi o barbă ascuţită, ceea ce îl făcea să pară o încrucişare între un călugăr novice şi o vedetă rock. Când l-a întrebat dacă pot să mă aşez, mi-a răspuns cu un mormăit. S-au scurs zece minute. În juke-box-ul de lângă noi se cânta un hit dintr-un serial american despre o formaţie de băieţi:

This one thing I will vow ya
I'd rather die than to live without ya[3]

3. „Singurul lucru pe care pot să-l jur / E că mai bine mor decât să trăiesc fără tine" (în engl., în orig.).

Mâncam în vreme ce Copacul, ocupat cu desenul său, continua să ducă lingura la gură, chiar după ce n-a mai fost nimic în farfurie. Era amuzant, dar în loc să râd am studiat pentru prima oară mâinile unui străin. Degetele lungi, musculoase, unghiile uimitor de îngrijite, venele care şerpuiau ca nişte viermi printre articulaţii. Şi pistruii, aruncaţi pe piele ca o pudră foarte fină. Cum nu-şi ridicase privirea timp de un sfert de oră, mi-am zis că e de ajuns. Să uiţi de tine însuţi e un lucru frumos, dar politeţea e altceva. Am împins scaunul, însă în loc să-mi văd de drum, m-am aplecat spre el cu tava în mâini.

„Mănânci aer, ştiai?" Vocea îmi sunase mai aspru decât intenţionasem. El a privit la lingură, apoi la mine. O clipă a părut aşa de pierdut, încât

mai târziu, când am cercetat amintirea în amănunt, am putut urmări trecerea de la zăpăceală la uimire. Când a înţeles cine eram, a tras adânc aer în piept în mod aşa de nereţinut, de deschis, că m-am simţit zguduită de un şoc de atracţie. Zâmbind, dar nervos, s-a prefăcut că înghite şi am înţeles că era mai bine să mă aşez din nou. „Iartă-mă.“ Tava a zornăit. „Prima dată am fost un pic nepoliticoasă.“

Asta e tot. Aşa am ajuns împreună. Când Copacul şi-a rulat desenul, mi-a spus cum îl cheamă. Mai auzisem numele şi înainte – cine nu-l auzise? –, deşi nu ştiam că arăta aşa. Poate voia să-mi trezească admiraţia, am gândit. Poate credea că sunt impresionată de faptul că era unul dintre Studenţii Liberi. Când m-am prezentat, el a întrebat doar: „Fata Căpitanului?“ Mă aşteptasem la multe, dar nu la asta. Vrabia a încetat să bată din aripi şi eu am încercat să mă ridic. Orice aş fi răspuns, era greşit. „Se poate începe sau sfârşi.“ El a observat că eram perplexă. „Adică, vreau să zic, n-am putea fi unii care încep? Să ne cunoaştem unul pe altul, vreau să zic.“ Fraza era cam ambiguă, dar am pus înapoi tava pe masă. El a băgat o monedă în juke-box şi a apăsat pe melodia care tocmai se cântase. „Pot să-ţi spun Mary?“

Apartamentul, înainte să-l încui, fără să ştiu că este pentru ultima oară.

Pereţii sunt verde deschis, ca pepenele necopt, pardoseala e de marmură. Într-un colţ se află doi buşteni de lemn cu o scândură pe ei, haine acoperă scaunul. Vasul de lângă uşă a fost lăsat de chiriaşul de dinainte. E mare, rotund şi plin de praf, cu nişte trestii uscate ale căror moţuri se decojesc de fiecare dată când se deschide sau se închide uşa. Dimos afirmă că lui îi place să vadă cum pluteşte puful prin aer, ca nişte fulgi de zăpadă uscaţi, dar eu bănuiesc că e prea leneş ca să arunce trestiile. Pe uşa toaletei atârnă geanta mea de postav, lângă ceasul deşteptător se află *Scrisori din închisoare* şi o carte despre rezistenţa materialelor. O bucată

ruptă dintr-o ilustrată a fost pusă ca semn de carte, se vede un pic dintr-o mână şi un fruct. În afară de carte şi de haine, îmi mai aparţine doar una dintre rolele de magnetofon. Ce-i drept, petrec la Dimos mai multe nopţi pe săptămână, dar dezordinea e aşa de mare, că rişti să nu-ţi găseşti lucrurile dacă le laşi. Deasupra mesei de scris, fotografia unui boxer râzând, tăiată dintr-un ziar, se află în tovărăşia băiatului murdar de funingine ţinând în braţe ursuleţul.

Jos, în stradă, ambalează o motocicletă, automobile claxonează şi pun frână. Vânzătorul de lozuri strigă câştigurile la extragerea de dimineaţă, din clădirea vecină răsună gălăgia femeilor care vin să ia rufele spălate. Cineva trage apa în interiorul clădirii, liftul urcă şi coboară. Cu toate că uşa băii e închisă, se aude cum picură robinetul, cu lovituri mici, precise, ca de daltă. Când am vizitat apartamentul prima oară, i-am spus că nu era greu să se schimbe garniturile. Dar Dimos a râs doar, cu râsul lui luminos, aşa de uşor, încât îmi imaginez că aşa ar suna pistruii dacă ar putea râde. Presiunea e atât de slabă, că trebuie să fii fericit pentru fiecare picătură de apă. Locuinţa se află sus de tot. Când ieşi din lift la etajul cinci, trebuie să mai urci alte câteva trepte. Acolo se află două uşi. Una duce pe acoperiş, alta la camera lui cu duş şi un colţ pentru gătit. O cisternă ocupă jumătate din acoperiş, restul e pentru tamburul liftului şi terasa care aparţine apartamentului. A strâns hainele şi farfuriile murdare şi a tras jaluzelele cu câteva mişcări puternice, explicându-mi că terasa era motivul pentru care se mutase aici. Cincizeci de metri pătraţi sub cer, plini de sfori pentru rufe şi antene de televizare. Mai mare libertate nu exista în ţara asta.

De îndată ce mă ridic în picioare, sunt silită să mă aplec. Sângele îmi umple creierul precum apa îmbibă un burete. Doctoriţa spune că ameţeala e obişnuită la început. Săptămânile următoare pot fi

neplăcute, pe urmă mă voi simţi mai bine. Când mi-a trecut ameţeala, pun deoparte buletinul de identitate. Legea cere ca toţi cetăţenii să aibă actele la ei, deşi, după Dimos, e mai bine să plăteşti amenda. „Un om are dreptul să fie anonim.“ Cred că a citit asta la Gramsci. Cel mai adesea, poliţia te lasă totuşi să pleci.

Derulez caseta. În vreme ce banda fâşie, aprind aragazul. Flacăra fâlfâie, albăstruie ca gheaţa. Una dintre rodiile de astă-toamnă se află pe masă, alături de râşniţa turcească de cafea pe care tot Dimos a cumpărat-o. Manivela arată aşa de graţios orientală, încât a luat-o fără să se tocmească. Spune că e de ajuns s-o privească pentru a simţi aroma de cafea. Mă întreb cât va mai trece până o vom folosi. Rodia s-a uscat aşa de tare, că dacă o scuturi, sâmburii sună a gol.

Pe poliţă se află un pachet de Santé roşu pe care trebuie să-l fi uitat Dimos. Mai sunt şapte ţigări. M-am hotărât să mă las, dar hotărârea se referă doar la cumpărarea de ţigări. Îmi aprind una la flacăra aragazului şi pun zahăr în cafea. Cafeaua se umflă, apoi zaţul se lasă la fund. Gândindu-mă cum va reacţiona el la auzul veştii, sunt şi nerăbdătoare, şi nervoasă. Diafragma îmi pare tot mai mult ca o ţesătură tremurătoare de soare. Pe drum spre terasă, apăs pe butonul PLAY.

De când s-a construit clădirea, acum zece ani, în perioada de boom al construcţiilor care a urmat când s-a trecut la liantul pe bază de ciment, gazele de eşapament au ros marmura. Ori de câte ori măturăm, tot e ca şi cum ai merge pe un strat subţire de cenuşă. Dimos nu vrea să audă – îşi pune mâinile pe urechi şi începe să cânte melodia aia de la Monkees –, dar eu sunt convinsă că marmura a fost tratată greşit. Ea trebuie şlefuită şi lustruită, aşa încât suprafaţa poroasă să se închidă cum trebuie. Asta ar trebui s-o ştie de fapt orice meseriaş. Mă lipesc cu spatele de cisterna încălzită de soarele după-amiezii. Apa tremură, enormă şi

totuşi uşoară ca fulgul. Cafeaua frige, soarele sclipeşte în fereastra din faţă. Pe acoperişul de vizavi, femeile îşi termină treaba. Amândouă apasă rufele cu bărbia, în vreme ce se îndreaptă cu coşurile pline spre scară. Mă salută; le fac semn cu mâna. Cred că voi propune ca terasa să fie refăcută. Marmura trebuie şlefuită din nou şi, dacă balustrada se îmbracă în rafie, nu se pot întâmpla accidente. După siestă, vom vedea rufele uscându-se, seara întunericul se va îndesi, iar noaptea vom studia constelaţiile, reci ca diamantele şi incredibil de îndepărtate.

So make a stand for your man, honey
Try to can the can[4]

4. „Apără-ţi omul, iubito / Încearcă să pui cutia în cutie.“ Expresia „*to can the can*“ înseamnă a face ceva aproape imposibil, cum ar fi să pui o cutie într-alta, la fel de mare (în engl., în orig.).

Cinste formaţiilor de băieţi, dar eu prefer femeile în jeanşi. Başii bubuie în artere, gudronul arde negru şi aspru în plămâni. Ţigara saltă în colţul gurii, în vreme ce fredonez împreună cu Suzi Quatro. Pentru prima oară mă găsesc în lumea care se află în mine, construită în jurul unui soare nu mai mare decât un grăunte.

Aşa de uşoară să fie viaţa…

Mai cânt încă atunci când ies în stradă. Acum sunt îmbrăcată ca în ultima fotografie – în negru, cu excepţia gecii. Picioarele mă duc la vale ca şi cum ar avea viaţă proprie. Sunt gunoaie îngrămădite în faţa prăvăliilor. Probabil vor fi ridicate la noapte. Un patron vorbeşte cu un client, în vreme ce strânge câteva cutii, îndoind cartonul băţos. Merg pe stradă şi trec pe lângă maşinile parcate. În faţa mea se plimbă un bărbat cu cămaşa pe deasupra pantalonilor. Ţine mâinile la spate; printre degete îi alunecă boabele mătăniilor, ca într-un ritual secret.

Şi el se mişcă mai repede decât de obicei şi, înainte să-l ajung, coteşte după colţ. În locul lui, apare un troleibuz galben, clătinându-se pe pantă. Cele două cabluri îl fac să semene cu o lăcustă uriaşă. O pasageră tocmai trage de şnur, se ridică să coboare.

I-am promis Stellei să-i dau un semn, dar merg mai întâi la farmacie, ca să iau noile pastile împotriva durerilor de încheieturi. Mai cumpăr şi ce m-a rugat Dimos. Imediat ce ies din farmacie, râcâi eticheta de pe tubul de medicamente, apoi traversez strada şi intru în parc. Chiparoşii seamănă cu nişte rachete gata de start, rigolele albe amintesc de pistele de decolare. Câţiva bărbaţi în vârstă stau pe o bancă, au coji de seminţe de floarea-soarelui la picioare. Cojile par nişte guri de peşte căscate după aer. O mamă împinge un cărucior, în vreme ce, aplecându-se, vorbeşte cu micuţul Buddha care stă ridicat, ţinându-se cu seriozitate de margine. Două fete de şcoală se grăbesc acasă de la cursurile de după-amiază – au jachete peste uniformă şi ţin strâns la piept cărţi şi caiete.

În jurul chioşcului din mijlocul parcului roiesc ţânţarii pe lângă ziarele atârnate sub copertină. O femeie numără monedele în spatele vrafului de pachete de ţigări şi a telefonului uriaş. Cumpăr un pachet de gumă de mestecat. În timp ce iau mărunţişul, citesc titlurile. Cutremurul din octombrie a făcut încă o victimă. De data asta e o bătrână care nu şi-a mai recăpătat cunoştinţa după ce a fost salvată din ruine. Guvernul face cunoscut că Flota a Şasea va rămâne în golf. Au fost stabilite contacte cu noua conducere din Chile. Studenţii sunt îndemnaţi la hărnicie şi disciplină. După victoria în faţa lui Norton din septembrie, Ali vrea să dispute titlul cu Frazier.

În depărtare aud strigăte înăbuşite, ca învelite în vată.

Cu cât mă apropii de Politehnică, cu atât disting mai bine semnele de exclamare:

„Unu, şi unu – şi patru! Unu, şi unu – şi patru!“

„Jos cu junta! Jos cu junta! Jos cu junta!“

„Fă ceva! Ei ne iau pâinea!“

E a treia zi de proteste. Lumea merge grăbită pe străzi; mulţi duc scânduri sau cărămizi, alţii – alimente. Viitorul ţării se hotărăşte acum, la Politehnică. A început iarna trecută la economişti şi a continuat în primăvară la jurişti, prima izbucnire după ani de acalmie. Vara, protestele au continuat, chiar şi în restul ţării, şi acum s-au umflat într-un val de nemulţumire.

Cotesc în jos pe bulevardul care trece pe lângă Muzeul Naţional şi Politehnică – şi văd brusc marea de oameni. Trebuie să fie mii de persoane care se înghesuie în faţa intrării principale. Flutură steaguri, scandează lozinci, megafoanele vuiesc şi pârâie. Comercianţii au tras obloanele prăvăliilor, doar chioşcurile mai sunt deschise. Un autobuz se opreşte la câţiva metri în faţa mea. Pompa hidraulică fâsâie slab. Cei care vor pot să coboare înainte ca şoferul să facă un înconjur. Două, trei automobile încearcă să treacă, dar studenţi cu foi volante în mână le fac semn să întoarcă. Proclamaţii sunt vârâte pe sub ştergătoarele de parbriz şi sunt împinse pe geamuri. Poliţia priveşte, fără să intervină încă. În faţa hotelului, vizavi pe bulevard, stau în picioare bărbaţi în civil, cu ochelari de soare. Şi ei privesc, fără să facă nimic. Se pare că seara asta va fi ca cea de ieri.

Oamenii se agaţă de grilaj, de-a lungul bulevardului. Ici şi colo sclipesc plăcile de metal care au fost atârnate în prima seară ca să orbească aparatele de fotografiat din casele de peste drum. Acum răsună alte lozinci:

„Noi suntem oamenii liberi asediaţi!“

„Noi suntem din lemn! Noaptea e de lemn! De ce veniţi cu foc?“

Şi tot timpul se aude sub strigăte talazul uriaş, surd, cel care poartă în sus toate lozincile: „Pâine – învăţătură – libertate! Pâine – învăţătură – libertate!“

În faţa restaurantului cu autoservire stau doi tipi din anul trei. În urmă cu o săptămână, unul din ei m-a întrebat despre lucrarea de diplomă, acum scrie într-un caiet. Cum termină o foaie, i-o dă prietenului său, care imediat întinde foaia mai departe trecătorilor. Înainte ca autobuzul s-o ia spre cartierul atelierelor de textile, şoferul se apleacă pe geam: „Ce propovăduiţi voi, băieţi?“ Râzând, ei răspund: „114!“ E ultimul paragraf din constituţia suspendată, în care poporului patriot i se încredinţează misiunea de a păzi constituţia ţării. În vreme ce autobuzul stă pe loc, alţi studenţi scriu cu tuş pe metal. Unul pictează cu vopsea albă pe radiator un mare semn de întrebare. Când întreabă dacă poate scrie pe tăbliţa ce indică destinaţia cuvântul DEMOCRAŢIE, şoferul face cu mâinile în aer un semn, ca şi cum ar toca zarzavaturi. Doar să îndrăznească! Două fete trec în goană prin faţă, una cu o mătură ridicată, alta cu un drapel drapat pe umeri. „În sfârşit, se întâmplă! În sfârşit, se întâmplă!“ Poate că au dreptate. Militarii nu par a avea de gând să intervină.

Lângă chioşc observ doi bărbaţi în haine de piele şi cu ochelari de soare, unuia i se vede cureaua unui aparat de fotografiat din jurul gâtului. Aştept până dispar în mulţime, apoi cumpăr un caiet. Caietele sunt ca cele pe care obişnuiesc să le folosesc pentru schiţe: copertă albastru închis, şaizeci şi patru de foi fără linii. Când întreb ce trebuie să scriu, băieţii propun lozinci în franceză sau engleză, dar eu rămân la 114. Fără semn de exclamare. Poate sună ciudat, dar nu-mi place semnul ăsta. Imediat ce rup o foaie, îmi e luată din mâini. Lângă noi se împart alte foi. Apoi cineva strigă: „Aşezaţi-vă, aşezaţi-vă!“ Şi imediat se aşază pe jos douăzeci de persoane şi încep să

cânte. Un bărbat care nu poate trece cu automobilul coboară geamul şi mă întreabă cum mă cheamă. Eu clatin din cap. Atunci vrea să-mi dea bani, să mai cumpăr un caiet. Din nou clatin din cap. Nu cu banii altora.

Şi tot aşa mereu. O bună bucată de vreme cerul e roşu ca o rană. Apoi se lasă întunericul.

Din când în când mă aşez şi eu pe stradă, cu braţele pe umeri necunoscuţi şi cânt cât mă ţine gura. E ca şi cum o furtună de flori mi-ar bate în sânge. Sau vorbesc cu prieteni şi aflu ce s-a întâmplat în vreme ce dormeam la Dimos. Dar mai ales scriu, cuprinsă de sfidare şi frenezie. După şapte ani, în sfârşit, se întâmplă. Tot ce visa lumea se întâmplă cu adevărat. Când caietul se termină, cumpăr altele. La sfârşit, abia mai văd ce-mi scrie mâna.

De îndată ce se aprind felinarele, difuzoarele încep să pârâie, apoi se aude o voce pe care o recunosc. „Aici e Politehnica, aici e Politehnica! Acesta este postul de radio al Studenţilor Liberi!“ Glasul liniştit explică ce e nevoie în zonă: pâine, apă, vaselină, comprese, spirt medicinal… Urmează cerinţele privind libertatea întâlnirilor, a expresiei şi a publicaţiilor, libertatea academică. Apoi vocea citeşte nume. Aşa a făcut de la începutul ocupării localurilor Politehnicii, de miercuri, totdeauna după ce luminile se aprind, dar înainte să se întunece de-a binelea. Numele aparţin persoanelor despre care se presupune că se mişcă aici, printre umbre. Cum au reuşit Studenţii Liberi să le afle – e un secret. „Salut, adjutant Samaritis, 36 de ani, tată a doi copii. Nu folosi forţa împotriva fraţilor şi surorilor noastre. Salut, inspector Lamas, vârstă necunoscută, dar frate al nostru. Nu folosi forţa. Salut, locotenent Klendros, 29 de ani, tată al unui băiat. Nici tu nu folosi forţa împotriva fraţilor şi surorilor noastre. Salut, căpitan Petr…“

Dimos continuă să citească numele încă o oră. Am promis să vin înainte să înceapă, dar acum nu mai sunt grăbită. Câtă vreme e la microfon, oricum nu are timp.

Întunericul se îndeseşte ca fumul. După o vreme, se aprind focuri pe trotuare. Flăcările joacă şi licăresc, totuşi e greu să vezi cine se mişcă în beznă. Abia acum îmi dau seama că în aer pluteşte neliniştea. Poate din cauză că e a treia noapte şi oboseala a început să-şi ceară drepturile, dar atmosfera pare mai febrilă – ca şi cum întunericul s-ar freca de o blană de pisică. Dintr-odată simt o izbitură în coaste: „Păzeşte-te, te-au văzut!“ Lângă chioşc descopăr una dintre hainele de piele care potriveşte aparatul de fotografiat. Băieţii din anul trei au dispărut, lumea se împinge şi strigă. Unii se înghesuie spre intrare, dar tot mai mulţi se mişcă în sens opus. Pun caietul în geantă. E vremea să mă duc la Dimos.

Cu cât sunt mai aproape de intrarea principală, cu atât mai mare devine îmbulzeala. Lumea nu stă doar atârnată de grilajul dinspre bulevard, ci unii s-au urcat şi în palmieri şi pe stâlpii de felinar. Cei mai mulţi mă întreabă dacă am văzut. Când întreb ce, ei strigă „Armata! Vine? Armata!“. Până acum, Politehnica a fost supravegheată de poliţie şi de oameni din forţele de securitate, dar toţi se tem că vor fi chemaţi soldaţii din cazărmile din afara oraşului. Asta ar însemna că guvernul nu are de gând să mai permită continuarea protestelor. Nimeni nu ştie ce se va întâmpla în cazul acesta. Dincolo de gard lumea scandează că şcoala e un loc paşnic, totuşi pot să văd că cei mai mulţi agită picioare rupte din scaune şi câţiva au ciorapi plini cu nisip. Alţii scandează cu pumnii ridicaţi.

„Iupi, ia, ia, iupi, iupi ia, iupi ia…

Studenţii sunt liberi, da!“

La difuzor, Dimos îndeamnă poliţia să nu folosească violenţa, apoi continuă să citească

nume. Bucăţile de tablă lucesc în lumina electrică. Gălăgia e asurzitoare.

Ştiu că trebuie să intru înainte de miezul nopţii, după aceea nu mai e lăsat înăuntru nici personalul medical. În prima seară, ocupanţii au fost luaţi prin surprindere de forţele de securitate. Bărbaţii se îmbrăcaseră în halate albe, câţiva purtau chiar şi stetoscoape în jurul gâtului. Abia intraţi, s-au dezlănţuit cu bastoane şi bice cu bile de plumb. Zeci de persoane au fost rănite, două foarte grav. Abia dimineaţa au putut fi luate cu ambulanţa. După proteste din partea Crucii Roşii, poliţia a rămas afară, dar nimeni nu ştie câtă vreme încă.

Cu puţin înainte de miezul nopţii se opreşte curentul electric. Într-o secundă, toată zona se afundă în întuneric. Doar reflectorul poliţiei de lângă intrarea principală mai funcţionează – ca şi generatorul Politehnicii, care face clădirea principală să sclipească palid, ca o bijuterie în noapte.

În mod ciudat mă simt în siguranţă. Ţigări aprinse strălucesc în întunecime, lumea cântă şi strigă. Cu toată bezna, nimeni nu pare să creadă cu adevărat că se poate întâmpla ceva, nu în această mare de speranţă şi de oameni. Căldura, transpiraţia, apropierea trupurilor care fluieră şi strigă – totul oferă apărare. Fără să vreau, mă gândesc totuşi că nu mai sunt sigură că ghionţii sunt doar binevoitori. De câteva ori îmi acopăr instinctiv pântecul. În depărtare urlă sirene; ambulanţe par să fie pe drum. Apoi se aude un megafon şi o voce subţire ca o folie de metal spune că autorităţile nu mai permit continuarea vandalismului. Se cere respect pentru lege şi se anunţă că se va face tot ce va fi necesar pentru restabilirea ordinii. Persoanele care se află în incinta Politehnicii sau pe străzile din jur au treizeci de minute să se risipească, apoi se va acţiona. Acesta este un avertisment serios.

În întuneric se aud proteste.

„Dacă staţi voi, stăm şi noi!“

„Strada aparţine tuturor!“

„Puteţi să ne luaţi vieţile, dar nu şi noaptea!“

S-a făcut prea târziu ca să se dea înapoi, şi la ce ar folosi? Oraşul aparţine demonstranţilor tot atât cât autorităţilor. Poliţia poate obliga lumea să plece acasă şi să-i aresteze pe cei care rămân. Dar protestele vor continua şi mâine.

Tot mai mulţi încep să scandeze: „Jos, jos, jos!“, şi, după un moment, ne aşezăm pe caldarâm. Se aprind brichete, ochelari lucesc în întuneric, încăpăţânarea va învinge. Când văd siluetele, e ca şi cum noaptea ar prinde contururi. Pe străzi şi pe trotuare, pe bănci, în straturile de flori şi sub felinarele stinse – peste tot stau pe jos făpturi de întuneric şi împotrivire, care refuză să fie înfricoşate, refuză să tacă, să se predea. Poliţia nu-i poate prinde sau alunga pe toţi. Chiar dacă demonstranţii nu mai sunt la fel de mulţi ca ieri, tot sunt prea mulţi, şi, în afară de asta, fac parte din întuneric. Cineva începe să cânte, alţii se alătură. Până la urmă, noaptea freamătă ca frunzişul.

Nu pot spune cât timp a trecut înainte să se audă ţipete ascuţite la intrarea principală. Puţin după aceea se declanşează haosul. Cineva strigă că pe acoperiş sunt lunetişti, că toţi trebuie să caute adăpost. Lumea se ridică şi o ia la fugă – nimeni nu ştie încotro, important e să pleci de acolo. Apuc doar să gândesc: „Acum începe“.

Cu geanta strânsă sub braţ, mă mişc spre străzile laterale. Cei care vin dinspre intrare se ţin de burtă sau de cap. O fată vomită lângă un zid, în vreme ce prietenul ei încearcă s-o tragă mai departe. Încă se mai aude difuzorul studenţilor, dar acum nu mai vorbeşte Dimos. În locul lui, o femeie îndeamnă: „Tovarăşi, nu părăsiţi străzile! Nu părăsiţi străzile!“ Pare să fie Flora cea Roşie.

Pocnete răsună printre clădiri, spaima se răspândeşte precum crăpăturile într-o crustă de gheaţă, cum spune fratele meu. Acum pot vedea

soldaţii apropiindu-se în întuneric. Aşadar, a fost chemată armata. Soldaţii merg unii în spatele altora, cu puşca ridicată pe umăr. Mulţimea se dă la o parte, se împinge în ziduri sau se înghesuie sub porţi. Şi se aude un inofensiv „poc“. Imediat altele. „Poc, poc, poc“… Trec mai multe secunde înainte să înţeleg ce sunt. Tuburi de cartuşe zornăie pe stradă, aerul se umple de un fum înţepător. Şi pe mine mă cuprinde panica.

Dimos a povestit că mai întâi sunt afectaţi ochii. Încep să usture, pe urmă te apasă în piept şi apoi vine senzaţia de greaţă. Ştiu că nu trebuie să mă frec la ochi, dar nu mă pot opri. Am nevoie de ochi, am nevoie să văd. În jur, oamenii tuşesc şi ţipă. Nu poţi scăpa de gazul lacrimogen, e tot mai greu să respiri. Reuşesc cumva să ajung la o cafenea, câteva străzi mai departe. Poate că bărbatul care mă avertizase m-a tras până acolo. „Uite, ia asta“, spune el în local şi îmi dă batista lui. Dar eu caut mai întâi în geantă. Când întind vaselina, batista se transformă într-un paradis cleios.

Durerea dispare încet, dar tot mai simt parcă nişte gheare de pisică în ochi. Confuză, îmi spun că aici funcţionează lumina. Printre lacrimi zăresc tejgheaua, vrafuri de scrumiere într-un colţ, batista mototolită din mâna mea. Îmi promit să-mi amintesc fiecare obiect. Chiar şi ceasul de pe perete – curând va fi unu noaptea – şi scobitorile care se văd printre feliile de castravete şi uleiul de pe o farfurie. Dar mai ales batista. E roşie, cu buline mari, negre, ca rochia pe care am primit-o când aveam paisprezece ani şi am venit acasă cu medii bune la toate, în afară de gimnastică.

Ştiu că nu trebuie să rămân aici. Acum, străinul a dispărut; bărbaţii din local se holbează la mine. Unii au cărţi de joc în mâini, alţii fumează. Nimeni nu spune nimic. De afară se aud strigăte şi sirene, apoi din nou difuzorul – uimitor de clar, deşi Politehnica se află la câteva străzi distanţă. „Nu

trageţi în fraţii şi surorile voastre, soldaţi! Nu trageţi!“ Vocea Florei cea Roşie răsună prin noapte şi prin confuzie. „Soldaţi, noi suntem fraţii şi surorile voastre! Avem nevoie de doctori! De ce trageţi? Nu trageţi!“

După aceea, mă voi ruşina amintindu-mi că la plecare am făcut o plecăciune.

Pe stradă se aude un zăngănit surd, pământul tremură ca scuturat de o furtună înăbuşită. E greu de spus ce se întâmplă, dar împuşcăturile au contenit şi aerul e plin de fum. Pretutindeni tuşesc oameni. O parte continuă să ducă alimente, medicamente şi unelte, deşi cei mai mulţi se îndepărtează de Politehnică. Când întreb, toţi scutură din cap. Nimeni nu ştie ce se întâmplă. Cu batista la gură, mă grăbesc pe lângă faţadele clădirilor, înconjurând zona. Intrarea laterală e de asemenea păzită, dar, dacă ajung acolo, poate voi fi lăsată să trec. Totdeauna se găseşte cineva care mă cunoaşte. Şi dacă nu e destul, să-l caute pe Dimos. Cel cu pistrui. Care a construit postul de transmisie. Omul ca un copac.

Câteva case mai departe, o pereche între două vârste tocmai descuie o uşă de intrare. Îmi dau seama că am uitat s-o sun pe Stella. Găinaţ de găină! Voiam să-i dau un semn după siestă, dar nu m-am mai gândit o secundă la asta de când am cumpărat guma de mestecat în parc. Când ajung la uşă, perechea care tocmai intră îmi dă drumul şi mie, dar nu-mi fac loc în lift. Rămân în picioare în faţa uşii care se închide, văd numerele luminându-se pe plăcuţă. În cele din urmă o iau pe scări. Când ajung la ultimul etaj, îi aud pe cei doi răsucind cheia în uşă. Bat şi-i rog să mă lase să folosesc telefonul. Nimeni nu deschide, nici măcar nu-mi răspund.

Greaţa îmi revine. La cafenea reuşisem s-o controlez, dar acum spasmele mă cuprind din nou. În timp ce aştept să se potolească, îmi mai dau cu vaselină în jurul ochilor şi al nărilor. Îmi număr

inspiraţiile şi expiraţiile. Le număr din nou. După o vreme, obosesc şi număr în schimb la câte secunde se stinge lumina şi trebuie să apăs iar pe buton. Aşa trec minutele. Doctoriţa Kolver m-a rugat să fiu precaută şi primul lucru pe care îl fac e să inhalez gaz lacrimogen. Stella o să mă pună pe cruce. Îmi leg şireturile cu nod dublu; îmi şterg nasul. Poate totuşi mă descurc.

Abia ajung în stradă înainte să vomit. Nu iese aproape nimic, doar cafea şi ce o fi fost, plăcintă sau pirogă – nu-mi mai aduc aminte ce am mâncat când am cumpărat niturile la fierărie, după vizita la doctor. Oricum, mă simt eliberată. Stau cu palmele pe genunchi, mucii îmi curg şi aştept să mă golesc. Îmi tremură picioarele, am crampe, mă întreb dacă părţi din mine vor avea de suferit. Când convulsiile se opresc, observ că mă aflu pe linia despărţitoare: în spatele meu casele au curent electric, în faţa mea clădirile sunt în întuneric. Doar câţiva centimetri, şi mă voi afla cu câte un picior de fiecare parte. La câteva ferestre pâlpâie lumânări. De bună seamă, oamenii se ascund în spatele perdelelor, martori tăcuţi la ceea ce se petrece. Nu au de gând să facă nimic?

Continui să merg pe partea întunecată a străzii. La intersecţia următoare disting siluete. Se mişcă liniştit şi metodic, dar e greu de spus ce fac. Cu cât cercetez siluetele, cu atât mai mult mă conving că sunt soldaţi. Probabil că au blocat zona. În cazul acesta, înseamnă că Politehnica va fi luată cu asalt. Când a fost plănuită ocuparea, la începutul toamnei, toţi au fost de părere că nu vor fi folosite arme. Dimos mi-a spus că membrii organizaţiilor interzise voiau totuşi să voteze în această chestiune. Flora cea Roşie a susţinut că soldaţii nu ne vor cruţa doar pentru că dorim o soluţie paşnică în problema învăţământului. În cele din urmă, el s-a ridicat, întrebându-se dacă era în folosul sau mai curând în detrimentul studenţilor: violenţa naşte violenţă. În loc de asta, puteau fi dezvăluite

numele oamenilor din Serviciul de Securitate. De pildă. De ce să rămână ei anonimi, dacă ceilalţi nu o puteau face? Aceasta a hotărât răspunsul la întrebare.

În vreme ce mă gândesc cum să mă strecor pe lângă soldaţi, un taxi trece lent prin faţa mea. Farurile sunt stinse, şasiul abia scârţâie. După aceea am înţeles că probabil mă urmărise. Şoferul coboară geamul. Pe bancheta din spate stau două persoane, probabil studenţi. Una din ele, o fată plină de coşuri, mă priveşte cu ochi inexpresivi. „Grăbeşte-te! Acum ne descoperă.“

Mă urc în taxi, maşina dă înapoi şi o coteşte spre cartierul atelierelor de textile. După o vreme, şoferul aprinde farurile. Mergem pe străzile pustii. Mă întreabă cum mă numesc. Învăţ la Politehnică? Am prieteni înăuntru? Mi-e greaţă şi spun doar că ar fi grozav dacă m-ar lăsa în piaţă, câteva pâlcuri de case mai departe, de unde aş putea merge pe jos. Dar când ne apropiem, se văd poliţişti. Camioane au urcat pe trotuar, motociclete sunt parcate lângă o barieră. Pare că piaţa e folosită ca bază de plecare. E acolo chiar şi o maşină blindată. Un soldat face semn cu mâna. Poartă cască şi mănuşi albe. Înjurând, şoferul virează pe o stradă laterală. Imposibil să oprească, aşa că mai bine mă duce până acasă. Unde am spus că locuiesc?

Pe partea asta a bulevardului s-ar zice că oraşul a fost evacuat. Străzi pustii, saci cu resturi de ţesături pe trotuarele prost luminate, croitorii ieftine şi depozite. Maşina se hurducă de câte ori trecem peste o gaură în asfalt. Atunci parcă am fi un tot, şoferul, cele două persoane din spate şi cu mine – un grup legat prin jurământ, într-o noapte fără sfârşit. Nimeni nu spune nici un cuvânt, doar bărbatul din spate fumează. Chiar şi asta sporeşte senzaţia de tovărăşie, dar pe mine mă cuprinde din nou greaţa. Când ne oprim la o încrucişare de străzi, văd un câine lăţos scormonind prin gunoaie. Latră cu coada sus şi urechile ciulite. Probabil că

aşa a arătat oraşul în urmă cu şapte ani, în vremea stării de urgenţă legate de ceea ce cărţile de şcoală numesc „revoluţia naţională“. Gol, dar plin de gunoaie.

De îndată ce voi coborî din taxi, am de gând s-o iau înapoi. Nu ştiu cum voi intra, dar nu vreau să se mai scurgă încă o oră fără Dimos. Zece minute mai târziu, taxiul trece din nou prin faţa câinelui. Mai întâi, nu înţeleg, apoi îmi dau seama că în maşină nu se află partizani ai studenţilor. În acelaşi moment, bărbatul din spate îmi pune mâna pe umăr şi-mi cere geanta. Imediat după aceea, ne întoarcem în piaţă. Acum, şoferului nu-i mai e teamă să se apropie de soldat. Lasă în jos geamul şi spune aproape vesel, arătând spre fata din spate şi apoi spre mine: „Încă două“.

Nu pot găsi nici un gând potrivit.

II

Când taxiul fals a dispărut, Zoe şi cu mine suntem urcate pe platforma unui camion. Zoe – fata de pe bancheta din spate. Nu voi afla cum o cheamă până a doua zi. Nici că are şaptesprezece ani, în curând optsprezece, şi că e în ultimul an la liceul umanist. Soldaţii strigă la noi să tăcem din gură. Înalţă paturile puştilor şi scuipă, când nimeni nu spune nimic. Câţiva miros a alcool, toţi par nervoşi. Pe platforma camionului au fost montate bănci. Probabil că pe ele au stat soldaţii, în urmă cu doar câteva ore; acum se înghesuie studenţi şi persoane între treizeci şi cinci şi şaizeci de ani. Un bărbat cu haina ruptă arată ca un avocat, altul duce într-o sacoşă de pânză o pereche de ghete de fotbal. Mai mulţi gem, apăsându-şi poalele cămăşilor pe feţe. Ajung lângă un tip care îşi sprijină pe genunchi braţul rănit, în faţa lui Zoe.

Totul miroase a spaimă şi-a urină.

O jumătate de oră mai târziu, am ajuns. Motorul e oprit, dar ni se ordonă să rămânem sub prelată. Nu pare că vom fi transportaţi la vreuna dintre cazărmi. Se aud strigăte înăbuşite: prizonieri scoşi din alte camioane şi împinşi de colo, colo. Domneşte zăpăceala, sunt date ordine contradictorii. În cele din urmă, e golit şi camionul nostru.

Pare să fie un garaj subteran. Din loc în loc pâlpâie tuburi fluorescente, altfel e întuneric şi pluteşte un iz de motorină. Camionul dă înapoi şi părăseşte clădirea, gazele de eşapament continuă să plutească în aer. Paznicii ne aliniază lângă un perete. La distanţă de un braţ unul de altul, cu feţele la perete. A doua zi, cineva spune că asta se numeşte „poziţie de atenţie“. Stai cu mâinile la spate, călcâiele lipite şi nasul la perete. Aplecat în faţă, ca şi cum ai fi miop. După un timp, trupul

începe să te doară, după încă o oră, simţi că ţi se rupe şira spinării. Dacă îţi sprijini fruntea de zid, paznicii îţi apasă faţa de perete până ţi se jupoaie pielea.

Doi soldaţi stau de pază, amândoi de vârsta mea. Unul vorbeşte mult, celălalt îi răspunde laconic. Cel care vorbeşte mult controlează dacă stăm cum trebuie. Merge prin spatele nostru, bocancii îi scârţâie. Din când în când, se apleacă şi şuieră „porc de bulgar“, sau întreabă dacă vrem „o bijuterie de poliţie“. Nimeni nu-i răspunde, dar undeva cineva se lamentează. Soldatul latră. Celălalt râde, ceea ce-l face pe primul să continue. Dacă mai aude un sunet de la tovarăşul bulgar, va avea personal grijă ca Minus Doi să fie liber special pentru el. Lamentaţia continuă, apoi se aude o lovitură, un urlet şi cineva cade. Nimeni nu îndrăzneşte să se întoarcă. Când jelania se transformă în scâncet, soldatul se izbeşte de mai multe ori cu bastonul peste palmă. Liniştit, ne explică din spate: „Tovarăşul bulgar s-a culcat“.

Din cealaltă parte a clădirii se aud zgomote, dar în partea unde ne aflăm noi doar tuburile fluorescente pârâie. Mă minunez că şira spinării îmi mai rezistă. Tot ce fac e să mă înclin în faţă. Dar încheieturile sunt ţepene, grumazul mi-e ca prins într-o menghină, picioarele îmi tremură şi curând vor ceda. Nu încă, un minut doar, mă gândesc. Apoi: încă unul. Încerc să-mi stăpânesc greaţa şi să nu vărs pe ciment, gândurile se învârt ca ţânţarii. Nu ştiu unde se află Dimos, nu ştiu ce s-a întâmplat la Politehnică, nu ştiu ce va fi.

Respiră liniştit şi adânc, îmi spun. Inspiră şi ţine, dă aerul afară. Trage aer în piept, ţine-l – afară. Îmi ia o vreme până să înţeleg că ritmul aminteşte de ultimul paragraf din vechea noastră constituţie. Unu, şi unu – şi patru…

Unu, şi unu – şi patru… Cu toată neliniştea, descoperirea aproape că mă face să râd. Stau aici, într-un garaj subteran, cu încheieturile ca de sticlă,

şi respir în semn de protest împotriva guvernului. De-ar şti mama! Dacă militarii continuă să le refuze cetăţenilor libertatea expresiei, aşa vom face: nici un cuvânt, nici o concesie, doar acest ritm fără greş, până ce aerul va fi liber; fiecare gură de aer mai puternică decât un semn de exclamare.

Dimos spune că motivele pentru care oamenii sunt arestaţi pot fi multe. Poate fi vorba despre a face rost de informaţii cu privire la organizaţiile clandestine, uneori arestările vin drept pedeapsă, adesea ca să provoace spaimă. Dar cele mai multe motive sunt religioase. Cel care gândeşte altfel va fi „convertit“.

A folosit cuvântul azi-dimineaţă, când a fost acasă prima dată de miercuri, de la începerea revoltei. Şi-a strâns lucrurile. În jurul lui plutea un nor de colonie, cum se întâmplă totdeauna când e grăbit. Brusc, s-a oprit. Eram sigură că vizita la medic nu avea vreun motiv mai serios? Altfel, de ce trebuie să mă duc iar, doar am fost cu două zile în urmă? Am vrut să-i spun adevărul, dar m-a oprit ultimul procent de nesiguranţă. De altfel, nu eram prea sigură nici ce gândeam eu însămi. Bucuria era încă nedesluşită, probabil eram şi un pic speriată. I-am răspuns că doctoriţa voia să fie sigură că durerile nu însemnau că spatele a început din nou să-mi facă probleme.

„Aha. Dar vii diseară?“

După părerea lui Dimos, cele mai violente încălcări ale drepturilor cetăţeneşti aveau loc pe strada Meduza. Strada se numeşte de fapt Medina, dar a fost repede schimbată de gura lumii. Numele i se potrivea. Serviciul de Securitate se mutase acolo în urmă cu câţiva ani, şi avea specialişti în a-ţi face pielea de găină. Nimeni nu era eliberat înainte să fi fost băgat în sperieţi. După tratament, era uşor să-i facă pe cei arestaţi să toarne numele tovarăşilor sau să semneze declaraţia de loialitate.

Registrul cu declaraţiile iscălite făcea ca nimeni să nu-şi poată nega trecutul.

M-am întrebat de ce trebuia să pomenească asta tocmai acum. Ştiam doar că documentele erau păstrate în vechile localuri ale Serviciului de Securitate din spatele Muzeului Naţional. De ce să vorbească despre Arhiva Neagră, amintirea blestemată a juntei, acum când protestele, în sfârşit, păreau să aibă rezultat?

Dimos a dat din cap cu un aer mohorât, ţinându-şi nehotărât şireturile în mâini. Părul îi era ud, am înţeles că se gândea la ce-i spusesem despre doctoriţă. Cei care semnau renunţau la zeii falşi, a continuat el într-un târziu. Când declaraţia de loialitate e pusă la arhivă, nu mai este nimic de făcut. Atunci omul a fost convertit la biserică, la familie şi la sfânta noastră naţie. A fost botezat a doua oară.

Deci aşa. Mi-am tras un maiou pe mine şi am pus de cafea. Voia şi el? Nu aveam intenţia să devin sentimentală înainte de a primi rezultatul probei de urină pe care o lăsasem. „Sau ai nevoie de ajutor cu astea?“

„Cu ce?“ Dimos şi-a privit uimit şireturile. „Nu, nu.“ În fine, le-a înnodat şi şi-a căutat haina de piele. Piesele de rezervă pentru staţia de radio se aflau în geanta de lângă uşă. Dar nu credea că poate ajunge şi la farmacie; ar fi grozav dacă aş cumpăra eu vaselină şi încă vreo câteva lucruri. Cea mai grea acuzaţie era în legătură cu paragraful 509. Atunci, nu ajuta nici măcar o semnătură ca să scapi de pedeapsă. În cel mai bun caz, ţi se interzicea dreptul de a profesa, în cel mai rău, erai deportat şi la întoarcere nu mai aveai dreptul să-ţi practici meseria. Paragraful 509 se referea la atacuri împotriva securităţii statului sau la încercarea de a da ajutor unei puteri străine să cucerească ţara. Ajungea ca Serviciul de Securitate să probeze că ai avut „tovarăşi“. Dimos rămase pe loc. „Nu-mi găsesc haina. Unde-i jacheta mea?“

„Poate aici?“ Am ridicat pantalonii *slacks* şi puloverul de pe scaun.

A căutat prin buzunare şi a aruncat ceva pe poliţa din bucătărie. Nu era nevoie să fii membru al unei organizaţii interzise, a adăugat el, ca şi cum asta ar fi avut vreo legătură cu ce făcea. De aceea, era important să nu ai asupra ta hârtii compromiţătoare. Trebuia să-i promit că aveam să fiu atentă când voi veni. Controalele s-au înăsprit, mai ales în zona din jurul Politehnicii. Desigur, era o infracţiune să nu ai asupra ta documente care să arate că eşti student. Dar, dacă eram oprită, puteam să dau vina pe uitare sau pe neglijenţă. O fată de douăzeci şi trei de ani, şchioapă, nu era suspectă. Cel mai înţelept era totuşi să tac. Cu cât spuneam mai puţin când poliţia îmi cerea actele, cu atât mai mici erau şansele să fiu acuzată. Şi, în ultimă instanţă, aveam oricum numele de familie, dacă voiam să-l folosesc.

Dimos m-a privit trist şi s-a frecat pe bărbia nerasă.

„Uiţi că sunt deja convertită. N-o să se întâmple nimic. Ne vedem diseară.“

Când şi când este căutat câte unul; dimineaţa se schimbă garda. Noii paznici sunt îmbrăcaţi în civil şi miros a ness şi a ţigări. Iritaţi, ne împart. Mai întâi, bărbaţii sunt duşi în altă parte – în afara tipului cu braţul rupt, el e târât în lift. Pe urmă, paznicii arată spre colţul din spate. Pare a fi intrarea spre etajul inferior al garajului, ceea ce şi este, dar acum descopăr că de ambele părţi sunt porţi cu gratii. În spatele uneia se zăresc siluete. Când ne apropiem, văd că sunt femei. Par epuizate; nimeni nu spune un cuvânt. Paznicii descuie o celulă goală şi ne împing înăuntru. Spaţiul e de vreo douăzeci de metri, noi, tot atâtea. Cineva spune că vecinele de detenţie sunt prostituate. Nu, narcomane, mormăie altcineva. Ca şi cum ar fi o contradicţie, gândesc eu. Sau ar avea vreo importanţă.

O cunosc pe Zoe în celulă. Sau, mai exact, acolo aflu cum o cheamă.

Zoe are bucle ca talaşul, ochi rotunzi ca nasturii. Când nu poartă ochelari, are un aer întrebător: altfel, faţa ei plină de coşuri e serioasă. Stăm pe jos, cu spatele rezemat de un perete umed care ne face să tuşim. Nu e loc să-ţi întinzi picioarele. Zoe ridică genunchii şi încearcă din nou. Abia mişcă buzele când vorbeşte. Recunosc semnele de la mine: ţi-e ruşine de dinţii tăi, zâmbeşti rar, pari mai rezervat decât eşti de fapt.

Orele trec. Uneori soseşte câte o maşină care-şi continuă drumul jos, la celălalt nivel. Zoe se spală pe mâini, apoi îmi povesteşte că părinţii ei sunt în „partid“. Nu-i răspund. Când cineva foloseşte cuvântul acesta, el poate însemna doar Moscova. După ultima întemniţare, părinţii au fugit în Est. Ea trăieşte de zece ani la o mătuşă, dar într-o bună zi o să plece şi ea. De ce, nu spune. Se uită în jur, apoi şopteşte că tocmai are „ştii-tu-ce“. Îi dau batista mea. E cleioasă, dar dacă vrea, poate s-o ia; eu nu am nevoie. Apoi apăs vârful degetului pe buza de jos. Trebuie să fie atentă cu cine vorbeşte. „Ce e asta, tovarăşă?“ Când Zoe nu primeşte răspuns, întreabă din nou, ca şi cum ar suferi de o pierdere a memoriei. Poate folosi batista ca bandaj igienic, repet eu, lăsându-mi capul pe genunchi. Şi celelalte sunt prea obosite sau prea speriate ca să vorbească. După ce Zoe a împăturit batista şi şi-a spălat mâinile din nou, priveşte prin ferestruica de lângă tavan. Tot ce poţi vedea e o curte interioară asfaltată. Porumbei uguie în lumina zorilor, e ca şi cum ai fi într-o apă care ţi-ar ajunge până la nas. Se întoarce spre mine. Faţa nu i se mişcă aproape deloc atunci când vorbeşte.

Până la urmă, înţelege că nu vreau să-i răspund şi se mută lângă altă femeie. Vorbesc îndelung, aproape intim. Dar brusc femeia declară – neobişnuit de tare, în vreme ce priveşte în jur, ca după un chelner – că nu are timp de politică. Zoe

poate s-o numească doamna Ikonomu sau pur şi simplu Doamna. Îi întinde o felie de pâine. „Mănâncă, fetiţo. Şi nu mai întreba aşa de multe.“

După-amiaza, vine un bărbat cu părul roşu. Bretonul e zburlit şi îi atârnă pe frunte ca o ţesătură fină de metal. Vorbeşte cu paznicii, când o femeie din celula de pe cealaltă parte a pantei îl strigă şi întreabă cât timp o să mai stea închise. Fiindcă nu se lasă, bărbatul se duce la ea. „Lasă-mă să le salut pe nou- venite, şi o să vedem.“ Cu un creion în mână începe să ne numere.

Femeia smuceşte de gratii. „Totdeauna politicii mai întâi, nu-i aşa?“

„Nu mă provoca, Rita.“ Bărbatul se întoarce la lift în timp ce ameninţă cu creionul în aer, de parcă ar fi un deget arătător. „Sau vrei să schimbi?“ Râsul i se opreşte când vine liftul. „Plecaţi peste o oră.“ Apoi, uşa se închide din nou.

Speriată de vizită, o femeie spune numele prietenilor ei care trebuie avertizaţi, dacă vreuna dintre noi va fi eliberată fără interogatoriu. Dar cele mai multe rămân tăcute sau exagerat de politicoase, ca şi cum n-ar vrea să mărturisească unde se află nici pentru ele însele. Apoi mai e şi femeia aia care nu încetează să se plângă.

Neconsolata e atentă ca nimeni să nu aibă parte de privilegii. De îndată ce i se stârneşte o bănuială, se plânge la Doamna, care a devenit deja cea către care ne întoarcem cu toatele. E vorba mai ales dacă cineva poate sta jos, sau al cui e rândul să se spele. Într-un colţ a fost montat un vas de porţelan. Deasupra robinetului de apă rece se află un recipient cu fulgi de săpun, care se termină tocmai când Neconsolata urmează la rând. Furioasă, loveşte în jur. Nu are nici un strop de săpun! Altele au apucat să se spele de două ori. De două ori! Iar ea nu are nici un pic de săpun! Are salivă în colţul buzelor, din celula de alături se aud strigăte. În cele din urmă, cade grămadă, plânge violent şi neajutorat pe podea. Atunci Doamna o duce înapoi

la vas, unde rămân preţ de vreo douăzeci de minute. Zoe priveşte tot timpul, fără să i se mişte nici un muşchi al feţei. De unde a scos Doamna bucata de săpun pe care o ţine sub jet nu ştie nimeni, dar până la urmă a spălat-o pe Neconsolată pe faţă şi pe gât, sub braţe şi pe spate. În sfârşit, plânsul se opreşte.

Recunosc săpunul acesta din trenul pe care îl luam odinioară, atunci când Theo locuia acasă şi era vremea vizitei anuale în satul natal al mătuşii Nota. Sunt aceiaşi fulgi ca de hârtie care nu fac niciodată clăbuc, ci se transformă într-o membrană lucioasă, imposibil de îndepărtat cu apă rece. Uneori îi mai găseşti pe piele şi după câteva ore. Se prind la marginea părului, sub bărbie, pe obraji. Dacă îţi duci mâinile la faţă, miros încă a murdărie. Doamna face tot ce poate cu bucata de săpun, şi totuşi toate ştiu că Neconsolata va mirosi la fel ca noi, chiar şi după spălare. Transpiraţie, sânge menstrual, spaimă.

La vremea prânzului, e chemată prima la interogatoriu. Nu se întoarce. Nici vreuna din următoarele. Când e rândul Doamnei şi se întoarce, uşurarea e mare. Trebuie să avem răbdare, ne lămureşte ea. Holul de la intrare e plin de rude şi pe stradă stau grupuri-grupuri de oameni în aşteptarea veştilor despre cei arestaţi. Mulţi au cu ei mâncare, câţiva, haine şi pături. Imprimate nu sunt permise, nici ceasuri, piepteni sau curele. În rest, putem să ne păstrăm lucrurile. Mulţumită, îşi ridică geanta. Trebuie doar să arătăm puţină înţelegere pentru situaţie.

În aceeaşi după-amiază suntem scoase în curtea interioară. Timp de o oră stăm în burniţă şi ascultăm zgomotele oraşului. Pare un oraş străin, deşi fiecare zgomot e cunoscut. Cine are ţigări fumează, altele pălăvrăgesc şi privesc spre etajele superioare. Toate folosesc closetul turcesc din casa scării. În timp ce îmi aştept rândul, cercetez ceea ce par a fi aparate de aer condiţionat, montate la

câteva ferestre. Sunt albe, dar incredibil de murdare, de unul atârnă firele desprinse. Porumbei bat din aripi. Mă simt supravegheată, deşi nu pot spune ce-mi provoacă senzaţia. O perdea se mişcă la o fereastră, sus de tot. Apoi descopăr ferestruicile la nivelul solului. Acum disting mişcare în întunericul de acolo. Celula de pe partea cealaltă a pantei de coborâre are lumină de la soare.

Este sâmbătă, 17 noiembrie 1973. Şi curând se fac şase săptămâni de când am sângerat ultima oară.

„Hmm, închise ca animalele.“ Doamna îmi urmăreşte privirea. Pe o parte se află un zid înalt; sus lucesc cioburile de sticlă care au fost înfipte în cimentul ud. „Cred că o să ne căţărăm peste zid?“ Caută în geantă. „Uite. Ia una. Am destule.“ Clatin din cap. Stomacul meu e răscolit, foamea e dureroasă. „Dacă nu poţi zbura, există doar o ieşire.“ Doamna se aşază lângă zid cu ţigara. Ploaia s-a îndesit, îi e greu să o aprindă. „Am patru copii şi un bărbat şomer. Cum să mai am timp de politică? Curând o să descopere că e o neînţelegere şi o să pot pleca acasă. Dar voi…“ Suflă fumul. „Sunteţi tinere. Aveţi toată viaţa înainte. Câteva sunteţi doar nişte copile.“ Zoe, care stă la coadă la toaletă, bănuieşte că vorbim despre ea şi zâmbeşte, cât poate ea. Doamna coboară vocea. „Fata mi-a povestit că aţi fost prinse împreună. Lângă Muzeul Naţional, nu? Altele sunt eliberate, în vreme ce voi staţi aici. Gândiţi-vă la viitor – asta-i tot ce pot spune. Timpul nu se mai întoarce.“

Pare ciudat de dezamăgită, ca şi cum nu ne-am ridica la aşteptările ei. Mă concentrez la ploaie. Când picăturile întâlnesc asfaltul, stropesc în explozii perfecte, de parcă fiecare ar conţine promisiunea propriei renaşteri. Poate că aşa arată timpul: clipe la fel de necuprinse ca picăturile? Când te gândeşti la viitor, prinzi clipele ca perlele, pe un fir, şi prevezi unde vor pica următoarele. Dar

poate că viitorul constă din picături care cad paralel, sau în ritm diferit, ori poate deloc? Nesiguranţa aparţine fiinţei. Totuşi, există momente hotărâtoare pentru fiecare om – de exemplu, proba de urină. Moment în care acţiunea cuiva influenţează timpul într-un mod fundamental şi, din această cauză, determină ce se va întâmpla. Cred că după asemenea momente e ca şi cum brusc ar ploua doar în anumite locuri. După aceea, oricine poate vedea că viaţa ar fi luat o altă direcţie dacă ar fi procedat altfel. Dar cel care gândeşte radical îşi închipuie că totul se petrece în prezent, ceea ce-i face fiecare faptă decisivă.

Asta susţine Dimos. Sună de parcă ar fi citit-o într-o carte.

Iubitul meu vrea să spună că există momente când condiţiile modifică lucrurile cu adevărat importante. Există momente active şi momente pasive, dar numai cele active trebuie socotite. „Ori acţionezi, ori eşti manipulat.“ Eu încerc să-l fac să înţeleagă că nu totdeauna existenţa trebuie schimbată pentru a deveni mai bună. Şi că ceea ce se numeşte pasivitate nu trebuie să fie neapărat lenevie. În ceea ce mă priveşte, am spus eu într-una din primele seri când l-am tras deasupra mea, este de ajuns o revoluţie. El nu a protestat când şi-a potrivit capul şi genunchii unde trebuia, dar amândoi ştiam că voia să-i povestesc ce fusese important în viaţa mea.

Când ne-am cunoscut mai bine, am făcut-o. În vreme ce se odihnea deasupra mea, uriaş şi totuşi uşor ca pana, i-am spus că de fapt au existat în viaţa mea întâmplări care ar putea fi considerate hotărâtoare. Dacă erau active sau pasive, el trebuia să decidă, nu voiam să mă amestec, dar dacă îi povesteam despre ele, am putea renunţa la „cealaltă parte“? A fost atât de greu să devin independentă, mi-era frică să nu stric noua ordine. Şi, de altfel, îl interesam eu sau familia mea?

„Toţi suntem făcuţi din alţi oameni.“ Dimos a ridicat din umeri şi a zâmbit pieziş.

Cum n-a mai adăugat nimic, l-am lămurit că momentele decisive din viaţa mea erau aşa de puţine, că li se putea da nume. „Zilele roşii“, de exemplu, se refereau la fratele meu vitreg, Theo. „Armele de pe perete“ aş numi seara îngheţată când mama a mers prea departe, în timp ce „Câteva linguri de aer“ ar fi întâlnirea noastră de la restaurant, când el a mâncat fără să mănânce. Şi pe urmă mai erau „Palmele“, care însemnau sfârşitul existenţei mele anterioare şi care aveau de-a face cu tatăl meu – pace asupra acelor mâini. Acum, nu pot să nu mă gândesc la ce va spune Dimos când va auzi că „Neatenţia“ trebuie să fie adăugată pe listă. Cred că şi „Strada Meduza“.

„Nimeni nu trebuie să ştie.“ Doamna trage un ultim fum din ţigară şi pe urmă striveşte cu grijă mucul de perete. „Câteva nume, asta e tot. Apoi nu o să mai ai nevoie de aripi ca să părăseşti locul ăsta.“

Îmi evită privirea când se aşază la coadă. Am auzit ce mi-a spus, dar n-am înţeles decât după un moment – ca şi cum conţinutul ar fi trebuit să se dezgheţe şi să apară asemenea unei chei într-un sloi. Instinctiv, îmi strâng mai tare geaca de jeans pe lângă mine şi o închei. Acum, orice cuvânt pare prea mult.

Nesiguranţa creşte; din neliniştea şi frenezia pe care le-am trăit cu doar douăzeci şi patru de ore în urmă, rămâne curând doar neliniştea. Câtă vreme nimeni nu ştie ce port în mine, nu mă pot sili să trădez numele lui Dimos. Sau să spun cum se numesc prietenii lui. Sau cine sunt eu. Dar dacă înţeleg că sunt gravidă, se vor folosi de asta şi atunci se poate întâmpla orice. Trebuie să tac, înţeleg bine, oricât de puţine vor mai fi picăturile de ploaie ale viitorului. Zăpăcită, încerc să închid nasturii gecii şi descopăr că am făcut-o deja. Atunci încrucişez braţele, apoi încerc să vâr

mâinile în buzunare. Dar pantalonii *slacks* n-au buzunare, aşa că vâr mâinile în geacă. E greu să par indiferentă, cu grăunţa de soare ascunsă în spatele unui ghem de mucozităţi.

„Doar te-am pus la încercare. Nu ştii niciodată cu cine vorbeşti.“ Doamna îşi freacă dinţii din faţă cu vârful limbii. „Sper că tovarăşii tăi merită.“ Când îi vine rândul, mă roagă să trec în faţă. „Eu pot să aştept.“ Cum nu mă mişc, ea îşi pune geanta pe braţ. „Atunci intru eu.“

Deşi vin „de pe partea cealaltă“, cum a spus Dimos când a înţeles că sunt fata Căpitanului, a evitat să mă întrebe mai multe. În loc de asta, s-a mulţumit să mă numească Mary – sau Mary-Mary, dacă eram tristă şi el credea că asta avea de-a face cu Arhiva Neagră. Ca să fiu sinceră, nu-mi place să mi se spună aşa. Când cineva mă striga în felul ăsta la şcoală, nu răspundeam niciodată. Dar, repetat, numele capătă în gura lui Dimos un sunet moale şi încăpător. E ca şi cum mai întâi m-ar plăcea pe mine, şi pe urmă iar m-ar plăcea; e ca şi cum ar confirma, şi apoi iar ar confirma. Şi atunci ai parcă sentimentul că se ridică o lume în interiorul lumii, în acelaşi timp şi mai mare, dar şi mai intimă. Asta e senzaţia, nu? Că o fiinţă îşi află drumul într-o altă fiinţă, cine ştie cum, şi aduce la lumina zilei un alt fel de a fi decât îl ştiai? N-am habar cum s-a petrecut, dar întâlnirea de la restaurantul cu autoservire m-a convertit. Au fost de ajuns câteva linguri de aer.

În primele zile petrecute împreună, în apartament, am ieşit doar ca să cumpărăm mâncare sau ţigări. Abia ne întorceam, şi o luam de unde o lăsaserăm. Antonis era drăguţ, dar cu el nu mă simţisem aşa niciodată. Dimos, am remarcat eu, avea un dar înnăscut al atingerii. Mâinile lui – în ele se găseau blândeţe, curiozitate, mari forţe vindecătoare. Nu mă săturam de ele, sau de un trup care era uşor ca o suflare, de bogăţia lui inventivă şi de pistruii pe care i-am descoperit peste tot,

chiar şi după ureche şi în buric. O dată nu ne-am amintit de mâncarea cumpărată decât după multe ore; untul se făcuse un fel de ulei la pachet şi nici unul din noi n-a mai avut curajul să mănânce peştele. Altă dată, a fiert apa până s-a evaporat toată şi pastele s-au ars pe fundul oalei. Când Dimos a simţit mirosul, a sărit şi a pus oala sub robinet. Apa a fâsâit la atingerea oalei încinse şi l-a stropit pe faţă. „Găinaţ de găină!“

Găinaţ de găină? Râzând, m-am dus după pasta de dinţi pe care o cumpărasem. Se pare că aşa înjură oamenii în partea de nord a ţării, de unde venea el. După ce am desfăcut tubul de pastă, l-am uns cu Colgate şi i-am povestit despre Zilele Roşii. Au apărut pe o carte poştală pe care Theo a trimis-o după plecare. Curând se împlineau şapte ani, dar încă mai simţeam eliberarea din cuvintele lui . „Aşa de uşoară să fie viaţa…“, scria el. De fapt, eu consideram că ar fi fost de ajuns ca fratele meu să se mute în alt cartier, nu în altă parte a lumii, dar ştiam că făcuse ceea ce trebuia.

Theo se afla încă pe vas când a fost trimisă cartea poştală. Pentru nimic în lume nu puteam înţelege cum o scrisoare a putut părăsi vaporul. Apoi am aflat că navele companiei se încrucişau în drumurile lor peste Atlantic şi, când se putea, trimiteau o barcă cu motor de la unii la alţii. Dar nici măcar asta nu a făcut să piară senzaţia de magie. Sub imaginea vaporului, pe cartea poştală se aflau douăsprezece inele numerotate, care arătau ca nişte colaci de salvare. Atâtea zile lua traversarea. Pe şapte dintre ele, Theo le umpluse cu cerneală roşie. Când a fost pusă scrisoarea la poştă, mai rămâneau cinci; când eu am primit-o, el ajunsese deja. Gândul nu-şi găsea locul în creierul meu. Ilustrata era aici şi totuşi acolo – ca şi cum viitorul s-ar fi aflat în trecut. „Aşteaptă, nu te mişca.“ Am întins pasta de dinţi pe ultima arsură.

„Bijuterii de poliţie“, a mormăit Dimos împestriţat ici şi colo cu pete albe, frumos

mirositoare. „Sau «taxă poştală», dacă preferi.“ Vânătăile pe care le primeai în strada Meduza se numeau aşa – ca şi cum persoanele care erau interogate de Serviciul de Securitate se alegeau cu o amintire sau erau timbrate, înainte de a fi trimise acasă. Dimos mi-a povestit despre un tip care a fost prins în timpul mişcărilor din iarnă. Îl bătuseră mai mult de o săptămână, în fiecare zi pe o altă parte a trupului. Când o vânătaie îşi schimba culoarea, ca o frunză care se îngălbeneşte, se întorceau la locul acela, aproape cu grijă, aşa că urma veche se ştergea, dispărea ca o eclipsă de soare sub pielea pe care apăreau stele noi, roşii ca sâmburii de rodie. „Aşa se măsoară timpul în ţara asta, Mary.“ Dimos a atins cu grijă petele de pastă, apoi m-a privit cu un zâmbet larg: „Cine ar fi crezut că pasta ajută?“

Durere şi uşurare, gândesc eu acum. Două măsurători diferite ale timpului.

Seara, gardienii aduc mâncarea de la rude. Cum au aflat acestea unde am fost aduse, nu ştiu. Una dintre femei îmi dă din orezul ei şi o perişoară rece, împachetate îngrijit în hârtie de pergament. Dar eu nu mă simt bine. Acum suntem mai puţine în celulă şi m-am ghemuit într-un colţ. Înţeleg că trebuie să mănânc, dar nu pot să înghit decât puţin orez. Tocmai vreau să întreb dacă îi mai e foame cuiva, când vin paznicii.

Îmi fac semn şi spun că trebuie să fiu liniştită, ne ducem doar la o invitaţie la ceai. Nimeni nu spune nimic, dar Doamna se ridică şi ia mâncarea din mâinile mele. Atunci îmi pierd cumpătul. Ceva nu merge bine şi eu, care am fost violentă o singură dată în viaţa mea, sar la bătaie. Unul dintre bărbaţi primeşte un cot în burtă, pe celălalt îl lovesc în gleznă. Trece o vreme până ce reuşesc să mă stăpânească. Doamna adună mâncarea de pe podea, în vreme ce femeile celelalte se strâng pe lângă pereţi, speriate sau nesigure de ceea ce urmează să se întâmple. Bărbaţii să mă lase în

pace, şuier eu cu palmele pe pântec. N-am făcut nimic. Dacă îmi atingeţi doar un fir de păr, o să vă reclam. Lovesc din nou. Paznicii se feresc, strigând şi râzând. Până la urmă, unul dintre ei îmi leagă mâinile la spate. Ce furie! Nu se aştepta la asta. Doamna îmi întinde geanta de postav.

În lift, mă înjur în gând. Cât de nebună pot fi? Ca să scap şi să protejez grăuntele, trebuie mă apăr într-alt fel. Altfel, gardienii vor face orice. Cel care se bate poate fi bătut fără probleme; violenţa naşte violenţă. În loc să le atrag atenţia, trebuie s-o îndepărtez de mine. Să fiu tăcută şi fermă – şi tare ca o gărgăriţă, care e, desigur, moale înăuntru, dar se spune că elitrele ei suportă de mai multe ori propria greutate. Şi în ascuns să-mi pregătesc aripile.

Şapte etaje, pe tabloul liftului. Cinci, deasupra pământului, două, dedesubt.

Butoanele sunt rotunde, cu cifre subţiri pe ele. Mă întreb ce e o invitaţie la ceai, deşi bănuiesc deja despre ce e vorba. Ne oprim la etajul 5.

„Bun venit în Cer.“

Bărbaţii mă împing într-o celulă şi încuie uşa. Mai târziu, voi afla că fuseseră pregătite douăzeci de celule în partea de sus a clădirii. Toate sunt mari de 1,90 pe 1,20 metri şi se află în interiorul clădirii, înconjurate de un coridor. Celulele nu au ferestre şi au fost numerotate de la 5 la 24, pentru că patru birouri de pe partea mai scurtă a coridorului au primit altă destinaţie – trei pe o parte a unei debarale de curăţenie, una pe partea cealaltă. Toaletele sunt lângă intrare, pe peretele opus. Acolo există un spălător şi un duş care nu funcţionează. Gardienii stau în colţul cel mai apropiat, într-o despărţitură cu pereţi de sticlă, cu vedere peste intrare şi toalete. Aparatul de radio de pe masa lor se aude până în celula mea.

Eu stau în dreapta debaralei. Pentru că nu am hârtii de identitate şi nu mi-am declarat numele, sunt numită Numărul 4 sau doar 4. Nu am perete

comun cu altă celulă, şi totuşi am noroc. Spre deosebire de celulele din mijloc, cele de pe latura scurtă au ferestre care au fost spoite cu aceeaşi zeamă de var care se foloseşte pentru copaci şi pentru marginea trotuarelor. Pot deosebi doar dacă e noapte sau zi, însorit sau înnorat, dar într-un colţ varul nu acoperă bine sticla. Prin peticul acesta se vedea cum strada străluceşte jos. E beznă totală dincolo de felinare. Încerc să-mi amintesc ce se află pe partea cealaltă a străzii. Un parc, cred. Turnul înalt al societăţii de telefoane clipeşte în depărtare.

În afară de prici, nu mai sunt mobile şi nici pături. Aerul e încremenit. Curând pierd simţul spaţiului şi al timpului.

Pe vremea când încă mai eram numită de copiii din cartier Fata Polio, obişnuiam să-mi petrec zilele la mătuşa Nota. În vreme ce ea împletea tot felul de lucruri pentru bazarul bisericii, eu răsfoiam aceleaşi atlase în care privise Theo pe vremea când ea avea grijă de el, mă jucam cu păpuşile ei desuete sau ascultam zgomotele străzii. Rar câte un automobil trecea pe stradă, lumea vorbea, cineva arunca o minge obosită într-un perete şi mai obosit. Uneori mergeam în piaţă, unde priveam la copiii care se alergau. Aşa am ajuns s-o cunosc pe Stella, care m-a apărat când nişte băieţi mai mari îmi imitau mersul. Mama lucra ca de obicei, tata făcea ce făcuse totdeauna: răsfoia prin hârtii, bea şi încă un lucru despre care nimeni nu vorbea, dar care mirosea a parfum. N-am înţeles niciodată de ce mătuşa Nota părea tristă când mă ruga să schimb postul la micul tranzistor pe care îl purta în geantă. Sau când, cu un zâmbet ascuns, mi-a vârât o caramea în palmă când am tras de antenă, explicându-i că nu am nimic împotriva operei – ca şi cum am fi avut amândouă un secret ruşinos.

Deja de mică ştiam că există lucruri care nu pot fi trăite altfel. Singurătatea nu era un deşert, ci un

pământ neumblat. Când mă jucam la mătuşa Nota, mă miram că descoperirile nu voiau niciodată să ia sfârşit, prindeau viaţă din tot ce-mi imaginam, în vreme ce răsfoiam cărţile şi cercetam mâzgălelile lui Theo pe marginea foilor. O dată, un soldat stătea în poziţie de drepţi la marginea unei hărţi ce reprezenta o capitală. Dar, în loc de puşcă, ţinea o floare în palma făcută căuş. Altă dată, un cowboy, stând cu picioarele în Europa, prindea partea cea mai vestică a Statelor Unite cu lasoul lui lung. Mergeam aşa de departe, că dădeam nume unor locuri care nu aveau şi altele noi unora care deja fuseseră botezate.

Totuşi, cel mai mult îmi plăcea să-l ascult pe Theo în spatele draperiei. E diferenţă de şase ani între noi şi, cât a locuit acasă, am împărţit aceeaşi cameră. După ce mă aducea de la mătuşa Nota, luam masa de seară. Ne certam des, dar, după ce mâncam, el îşi făcea lecţiile – ascuţea creionul cu două, trei mişcări energice, bătea cu genunchiul în tăblia mesei de scris, suspina la gândul cunoştinţelor impuse de instrucţia naţională. Sunetele dădeau o asemenea senzaţie de tovărăşie, că automat ne înţelegeam unul pe altul, cu toate că nu trecuse o oră de când îi spusesem ceva obraznic. Era de ajuns să întreb: „Atunci, la noapte, din nou?“ pentru ca el să răspundă din spatele abacului: „Mmm. Aşa cred“. Amândoi ştiam că ne refeream despre mama, care obişnuia să-şi facă singură rău, când tata nu venea şi după aceea plângea tăcută în salon. Dacă vreunul din noi întreba de ce n-a venit acasă, ea răspundea: „Ştii tu, tata are multe de făcut. Du-te şi te culcă“.

Mult mai târziu minciunile ei albe ne-au făcut să numim existenţa noastră în strada Olympia Zaţul de Cafea. Pentru mine, viaţa de acolo este în continuare opusul unei întâmplări hotărâtoare.

Singurătatea mea timpurie a fost o junglă, o beţie, o haină cu multe buzunare. Dar observ că în Cer nu eşti lăsat în pace nici când eşti singur. Chiar

dacă domneşte tăcerea, pe culoar sunt târşâite picioarele şi se aud izbituri în pereţi. Mirosul spaimei e mai tare decât mirosul corpurilor. În plus, gândurile te macină, chiar dacă ai un somn zbuciumat de o oră şi curând după ce te-ai trezit ai uitat unde te afli.

Înţeleg că, dacă nu voi face ceva, spaima va creşte asemenea unui nor bolnav, înăbuşitor. Acum nu e altfel decât era în copilărie, când mă trezeam şi, după nuanţele întunericului, înţelegeam că Theo nu se mai afla în patul lui. Aerul era dintr-odată mai dens şi mai apăsător; simţeam imediat că eram singură. Atunci strigam până venea mama. Stătuse de vorbă cu fratele meu, în bucătărie. După ce mă liniştea şi pleca, Theo, care tot timpul rămăsese în uşă, îşi făcea mâinile căuş şi le lovea una de alta, ca atunci când faci o prăjitură de nisip. Nu trebuia să las frica să devină prea mare şi fără formă, ci trebuia s-o fac micuţă şi tare – până ce nu mai era alcătuită din întunericul greu de înţeles, ci devenea uscată şi compactă şi-mi stătea în mână ca un ou brun. Uite, spunea el întinzându-mi prăjitura imaginară; trebuia să încerc şi eu. Mătuşa Nota îl învăţase trucul. Atunci, fără voie, începeam să fac prăjituri imaginare şi neliniştea dispărea încet, încet, iar eu în cele din urmă adormeam.

Fac şi acum fac acelaşi lucru, dar mă aleg doar cu senzaţia că sunt proastă. La începutul semestrului, cineva a spus că cei care sunt închişi fără o acuzaţie precisă pot recunoaşte cele mai cumplite lucruri, doar ca să scape de nesiguranţă. Era o tipă din anul doi. Ea spunea că cel care e obligat să aştepte suficientă vreme la Serviciul de Securitate, mai devreme sau mai târziu, e de acord să-şi accepte chiar şi propria sinucidere. Cheia care se învârte în broască vine ca o uşurare. Orice e mai bine decât să fii lăsat pradă nesiguranţei. Dar un tip din anul trei a protestat. Există o modalitate de a te descurca, spunea el. Trebuie să ieşi din tine însuţi şi să te priveşti ca şi cum ai fi un alt om. Mi-

aduc aminte că purta un maiou pe pieptul căruia scria LOVE; literele tipărite alăturat semănau cu nişte bezele, aşa îmi păreau. „Desparte durerea de persoană, atunci neştiinţa devine prietena ta.“

Numai după câteva zile am înţeles că avea dreptate. Când mă gândesc la încercările mele din noaptea trecută de a-mi transforma neliniştea în prăjiturele, mă simt jalnică.

Pe prici nu e pernă. Fundul e făcut dintr-o plasă dură de metal, în mijloc e o gaură cât o minge de fotbal. Încerc să alătur ochiurile – sunt destul de îndemânatică –, dar nu reuşesc. De bună seamă, gaura a fost făcută anume, ca să nu poţi dormi comod. Mai întâi, mă culc pe o parte, apoi pe cealaltă, dar şoldul mi-alunecă tot timpul în gaură. Până la urmă, mă culc pe podea, cu spatele la uşă. Plasa de metal mi-a lăsat urme pe faţă.

Deocamdată e imposibil să gândesc limpede, e imposibil să dorm. Ca şi cum aş fi plină de nisip din cauza oboselii, şi ţes gânduri în beznă. Îmi închipui că sunt formată din fire şi cos cu aur în jurul buzunarelor de întuneric. În ele îmi voi ascunde secretele. Dimos. De unde provine lista cu persoanele din poliţia secretă. Grăuntele de soare. Şi când voi fi gata, împunsăturile vor fi aşa de adânc îngropate, că singurul fel de a descoperi buzunarele ar fi să ţii stofa strălucitoare în lumina unei lămpi. Dar atunci lumina va dizolva cusăturile şi nu se va mai vedea nimic.

Fereastra îşi schimbă culoarea şi devine cenuşie, compactă şi sclipitoare ca grafitul. Duminică dimineaţa.

Ni se dă drumul doar dacă avem nevoie la toaletă. Gardianul din prima zi este leneş sau neştiutor. Când bat în uşă, îmi spune să aştept. Apoi merge cu noi strânse în grup. E mai bătrân şi domol şi probabil nu vrea să se ostenească fără rost. În felul acesta, întâlnesc alte două femei. Pe una o recunosc. E cea din garaj, care spusese pe cine trebuie să contactăm dacă părăsim strada

Meduza. O cheamă Elli. Când gardianul deschide uşa celulei, văd înăuntru un măr şi ceva ce pare o pernă. În fundul culoarului put cutiile de gunoi. Elli ridică capacul uneia şi aruncă ceva.

Uşile boxelor au fost scoase. În fiecare se află o gaură neagră cu dungi în relief pe porţelanul pe care trebuie să fie aşezate picioarele. Lângă ea se află o găleată de plastic pentru bandaje şi hârtie folosită. E interzis să vorbim, dar Elli are grijă să termine odată cu mine. Eu nu am sutien, doar un maiou sub puloverul pe gât, aşa că mă întorc într-o parte când ne spălăm. Nu vreau să-mi vadă sânii şi să creadă poate că sunt umflaţi. Elli şopteşte că prizonierii lasă mesaje pe ieşitura de deasupra boxelor sau în găleata de gunoi, înfăşurate în hârtie murdară. De asemenea, se comunică bătând în pereţi. O bătaie pentru *a*, două pentru *b*, şi aşa mai departe. Pauză între litere. Dacă vecinul înţelege cuvântul înainte de a fi terminat, trece cu palma peste perete – o dată înseamnă da, două, nu şi cuvântul trebuie repetat. Cifrele urmează acelaşi principiu, dar trebuie lovite cu toată mâna; semnul de despărţire se redă trecând mâna orizontal peste perete, sau deloc.

„Ştie cineva că eşti aici?“ Reuşesc doar să scutur din cap în chip de negaţie înainte ca gardianul să strige că trebuie să ne grăbim. Încet, Elli adaugă că deseori unele persoane par să dispară şi că în câteva celule se află mai multe femei, dacă judeci după zgomotele care se aud. Totuşi, Cerul e mai bun decât Maşina de Spălat, şi Maşina de Spălat e mai bună decât Minus Doi. Doamna a avut grijă să fiu adusă aici? „Femeia asta e mai rea decât un şarpe.“

Când noi suntem închise din nou, altele sunt lăsate să iasă. Picioare se târăsc; sunetele par năclăite. Mi-e greu să accept că Doamna e turnătoare. Dar singurul lucru pe care vreau să-l ştiu cu adevărat este ce s-a întâmplat cu Dimos.

Cu debaraua de o parte şi zidul exterior de cealaltă, nu-i de nici un folos să bat în perete. Mă aflu prin urmare în ceea ce iniţial s-a vrut un birou şi asta înseamnă că uşa nu are vizetă. Când ni se aduce mâncarea, trebuie deschisă. De aceea, noi, cele de pe partea scurtă a coridorului, trebuie să aşteptăm până la urmă. Mâncarea apucă să se răcească, în schimb nu mai sunt aşa monosilabici. De fiecare dată aflu ceva nou. Unul spune că pachetul cu mâncare se numeşte „carte de vizită“. Dacă rudele nu lasă nimic, trebuie să te mulţumeşti cu supa care se dă de două ori pe zi. Un alt gardian – cel cu moţul arămiu – îşi netezeşte părul pe frunte şi spune că fiecare deţinut primeşte o anumită sumă pe săptămână. Ajunge pentru un borcan de miere sau un pachet de ţigări. Dar trebuie să dăm numele şi adresa, sau să confirmăm informaţiile care se află în registrele Serviciului de Securitate. „Tu nu spui nimic. Aşa că nu primeşti nimic.“

Aflu de asemenea că paharele, farfuriile sau tacâmurile sunt interzise. Chiar şi săpunul şi leşia sunt interzise.

Chibriturile sunt interzise, dar nu şi ţigările. Moţatul pare să nu vadă nici o dificultate pentru deţinuţii care fumează.

Pernele, cearşafurile şi sacii de dormit sunt interzişi. Păturile nu sunt interzise. Dar sunt tolerate doar la unii, care pot primi şi perne, cu toate că sunt interzise.

Forfecuţele de unghii sunt interzise. Cărţile sunt interzise. Hârtia şi creioanele sunt interzise.

„Dacă găsim vreo carte sau vreun creion“, spune el înainte să se închidă uşa, „zbori direct la Minus Doi“.

Nici o interdicţie nu e atât de strictă, încât oamenii să nu reuşească să o ocolească. Cel mai des se introduc pe ascuns: săpunuri, pastă de dinţi, linguri, lenjerie curată, fotografii – chiar şi creioane. E un mister unde sunt ascunse lucrurile,

dar riscul pare să merite. Am bănuiala că toată lumea, mai devreme sau mai târziu, va ajunge totuşi la ultimul nivel, cel subteran, al garajului.

Hârtia de ziar în care e învelită mâncarea e deosebit de râvnită. Înţeleg asta următoarea oară când merg la toaletă şi pipăi bucata de hârtie de pe ieşitura de deasupra uşii. Între rânduri stă scris cu litere de tipar: *Stare de urgenţă. Cel puţin 11 morţi, sute de arestaţi. Nu cedaţi, tovarăşi!* Gardienii controlează ca nici o „carte de vizită“, cum sunt numite pachetele, să nu fie împachetată în prima foaie de ziar, deşi nu par la fel de atenţi dacă sunt folosite paginile de sport sau cele cu anunţuri mortuare. Nu ştiu cine se află în spatele mesajelor, dar există măsuri de precauţie: nici un expeditor şi nici un destinatar înseamnă că nu are cine să fie pedepsit. În ceea ce mă priveşte, aş plăti mai curând ca să transmit ceva afară.

Înainte să ne întoarcem în celule, Elli îmi explică cum trebuie să te speli. Dacă pot să împrumut un săpun, trebuie să-mi înfig unghiile în el. Aşa voi avea săpun pentru data următoare când voi merge la toaletă. Chiar dacă e vorba de câţiva clăbuci de săpun, tot e mai bine decât fulgii ca de hârtie. În plus, miroase frumos, dacă îţi duci mâinile la faţă. Ea personal se lasă pradă visării în întuneric, cu degetele lângă nas. Şi îşi numeşte paradisul Palmolive. Zâmbeşte cu buze crăpate: „Tu nu vorbeşti prea mult, nu-i aşa?“

Săpun, o celulă şi zgomotele înăbuşite ale celorlalte deţinute. Lumea mea a devenit atât de strâmtă.

Noaptea se simte dacă cineva are ţigări. Când fumul se strecoară pe sub uşă, e ca şi cum lumea înconjurătoare s-ar lărgi într-un chip secret. Trăiesc o absenţă care mă roade, apoi un fel de pace neobişnuită, flămândă, gândindu-mă la oamenii înghesuiţi atât de aproape.

Dimos m-a făcut să mă apuc de fumat – în iunie, când serile păstrează căldura de peste zi ca pe un

cadou nedeschis. Era perioada examenelor şi părăsiserăm împreună Politehnica. Acum mergeam pe strada laterală unde se află Arhiva Neagră. Felinarele erau aprinse doar pe o parte a străzii, şi eu l-am tras pe partea cealaltă.

„Mary-Mary…“ M-a cuprins pe după umăr cu degetele lui lungi. Un automobil cu trei roţi a huruit prin faţa noastră încărcat cu fructe care se clătinau pe platformă, apoi am traversat bulevardul şi am intrat în parc. La chioşc, Dimos a cerut un pachet de Santé roşu. Am cercetat titlurile ziarelor, la lumina lămpii fluorescente. Când a descoperit în *International Herald Tribune* fotografia boxerului, a cumpărat ziarul, deşi era vechi de o săptămână şi albit de soare. Apoi ne-am continuat drumul în întunericul moale. Cerul era făcut din vată neagră, călduţă.

Dacă n-ar fi fost Muhammad Ali, am fi mers acasă. Dar când am ajuns lângă teatrul în aer liber, Dimos a făcut semn spre scaunele care stăteau stivuite lângă un perete şi a spus că vrea să citească articolul. A ridicat două scaune. Ne-am mutat sub unul dintre becuri – picioarele scaunului desenau urme ameţite în pietriş –, apoi a desfăcut pachetul. Am luat pachetul de ţigări şi am spus că vreau să încerc. Deşi de ce trebuia Santé să aibă pe învelitoare o imagine aşa de stupidă, amestecul acela de păpuşă de porţelan şi stea de cinema? Există vreo lege care să spună că femeile sunt interesante doar dacă par proaste? Am luat o ţigară şi m-am aplecat spre băţul de chibrit. Dimos n-a răspuns, dar în timp ce citeam despre bărbatul care dansa ca un fluture şi înţepa ca o albină, ţânţarii ne-au făcut pistrui. Înţepăturile m-au binedispus, căci mă făceau să fiu asemenea lui. Au trecut de atunci doar câteva luni, înţeleg eu acum, şi totuşi pare un fel de viaţă care a pierit. Şi nu trebuie să mai fumez.

Şezând sub becul din parc, am vorbit despre anul următor. După Dimos, învăţământul la noi era

cel mai prost din Europa. Mai rău ca în Bulgaria. Imposibil să găseşti de lucru dacă nu aveai contacte. În urmă cu câţiva ani, studenţii se organizaseră la Paris şi Frankfurt, Copenhaga şi Amsterdam. Numai la noi nu se întâmpla nimic. Avea rude în Suedia care voiau să-l ajute. Dar nu-şi petrecuse douăzeci şi opt de luni în nord-estul ţării, luni pline de noroaie şi exerciţii de tras cu puşca, sau patru ani ca să se califice tehnician radio, chestie la fel de nasoală, doar ca să emigreze. „Eu şi alţi câţiva avem un plan.“

Când am ajuns sus, în apartament, Dimos a pus o casetă în magnetofon. Trebuie să fi fost nouă, pentru că nu recunoşteam vocea plângăreaţă. Când a derulat înainte, până la melodia voită, a scuturat mâinile, ca şi cum curând avea să urce pe scenă şi a explicat că dorea să mărturisească ceva. Boxele scârţâiau cu un fâşâit de plastic:

These are the words of a frontier man
Who lost his love when he turned bad[5]

5. „Acestea sunt cuvintele unui om al frontierei / Care şi-a pierdut iubita când a devenit proscris“ (în engl., în orig.).

Nici măcar ţigara ţinută în colţul buzelor nu putea masca faptul că Dimos nu avea voce. Dar, cum stătea acolo sub bec, doar în chiloţi şi cu o bucată netedă de piele de forma unei pere în dreptul stomacului, când şi-a ridicat mâinile de la pieptul păros şi s-a bâţâit languros ca un cântăreţ din anii ’50, mi-a răspândit cel mai dulce foc în braţe şi în pântec. Fierbinţeală şi răcoare, căldură, febră nebună – corpul mă durea de dorinţă. „Vino“, am şoptit, deşi el se afla în mijlocul patului. „Vino, vino, vino.“ Şi când şi-a potrivit bolta picioarelor peste gleznele mele, când şi-a îndoit genunchii şi a pus capul pe clavicula mea, i-am simţit întreaga greutate binecuvântată. Un om aşa de mare să poată fi la fel de uşor ca nimicul… Şoptind, mi-a cântat mai departe în păr. La ultimele versuri, s-a prefăcut chiar că suspină.

Când buzele lui mi-au gâdilat urechea, nu m-am mai putut stăpâni: m-am revărsat.

În aceeaşi noapte, Dimos mi-a povestit despre planul Studenţilor Liberi. A mai durat o vreme până a întrebat direct, dar eu de atunci am înţeles că avea nevoie de ajutor.

Iubitul meu pricepe chiar şi ce se spune fără a fi exprimat cu glas tare, şi când a înţeles că nu voiam să vorbesc despre „cealaltă parte“, nu m-a mai întrebat. Fără ca asta să-i fie intenţia, reţinerea lui m-a făcut să-i povestesc. Poate că nu sunt eu alcătuită ca ceilalţi oameni, ştiu că de multe ori par închisă, dar nu-mi place să-mi fie forţată încrederea. Ar trebui să vină de la sine, nu?

Numai atunci arăţi că ai încredere în cineva. In rest, poţi afla multe despre o persoană numai observând cum reacţionează. Dimos, de exemplu, m-a ciupit de obraz, scuzându-se, cică trebuia să meargă la toaletă. Înainte să închidă uşa, mi-a spus râzând că poţi construi o biserică pe mine, loială cum sunt. Era exact reacţia potrivită.

Tot ce i-am povestit a fost că viaţa în strada Olympia era noroi, dar că n-aveam de gând să spun ceva rău despre asta. De altfel, noroiul şi-a primit numele în seara de dinainte ca Theo să se înroleze. Începusem clasa a şaptea, tata se ocupa cu ce se ocupa el de obicei şi, dacă mama nu lucra, stătea pur şi simplu pe sofaua cu husă de plastic din salon. Deşi nu făcea nimic, atrăgea toată energia din locuinţă. Când nu reuşeam să mă concentrez la lecţii, priveam în jur.

Salonul era luminat numai de felinarele care se aprindeau pe stradă şi se auzea doar scârţâitul uşor al canapelei. Mama mi-a spus că-l aştepta pe Theo care era în oraş cu prietenii. „Ca într-o ceaşcă cu cafea“, a zis fratele meu când în sfârşit a venit acasă şi m-a trezit, lăsându-se să cadă ţeapăn pe pat. „Ştii, zaţul devine tot mai amar, cu cât stă mai mult acolo.“

Nu, nu era aşa uşor. Nu aveam puterea să vorbesc despre Zaţul de Cafea.

Poate mai târziu. Încă mă temeam că nu va exista un „mai târziu“.

Atunci Dimos m-a ciupit de obraz.

Uşa spre celula lui Elli e deschisă când vine să mă ia gardianul din prima zi. Goală, nici o urmă de Elli. După mişcările omului, înţeleg că a venit vremea interogatoriului.

Nu pot să spun că e mai bine să fii lipsit de voinţă decât să te oţeleşti, dar cred că ajută să fii apatic. În vreme ce mergem jos, la nivelul inferior, mă gândesc la nisip şi frunze şi ploaie şi că ar trebui să mă transform într-un corp fără centru. Atunci rana ar trece direct prin mine – asemeni undelor de particule aproape fără masă, despre care Dimos afirmă că umblă prin ţesuturi şi oase în fiecare moment al vieţii noastre, ca şi cum omul n-ar fi un recipient din piele, ci o strecurătoare. Dar îndrăznesc eu să fac asta cu grăuntele? Poate un trup să fie doar recipient şi filtru? Paşii noştri răsună în casa scării. Clădirea pare mai mare decât înainte, ca şi cum ar fi crescut în înălţime, şi îmi dau seama că trebuie să fie seară. Sau deja noapte. Dormeam oare când a venit gardianul?

Sunt dusă într-un birou. Câteva scaune, o masă, steagul ţării pleoştit într-un colţ. Nici un portret al conducătorului, dar acolo atârnă simbolul ţării. E acelaşi soldat de plumb care se află într-un foc din care se ridică o pasăre – ca şi cum celebra făptură ar fi grea cu soldatul nostru. Pe masă se află un pix şi câteva fişe de cartotecă verzi. Gardianul îmi apasă pe rând degetele pe o tuşieră aspră, apoi pe fiecare dintre fişe. Când termină, se postează lângă uşă şi pleacă atunci când vine inspectorul.

Lamas, se prezintă acesta. Privirea îi luceşte indolentă, argint înotând în catran. Spre deosebire de gardian, poartă haine civile. Dunga face pantalonii să pară ţepeni. Înainte să se aşeze, pune o mapă pe birou şi îşi atârnă haina pe spătarul

scaunului. O îndreaptă, scuturând-o un pic. Cravata e neagră, cămaşa curată, dar boţită. Umeri înguşti, încheieturile mâinilor neobişnuit de păroase. În vreme ce meditez la cât timp a trecut, încerc să-mi fixez privirea pe ceva nevătămător. Inelul de pe mâna stângă; nu-mi amintesc că-l avea. Şapte ani. Atât a trecut de când mi-am luat rămas-bun de la fratele meu, în port. Aveam şaisprezece ani şi părul lung, în plus, şchiopătam mai tare decât acum. Lamas trebuie să fie cu vreo opt ani mai mare decât Theo, prin urmare el trebuie să aibă cam treizeci şi cinci, poate spre patruzeci. Nu pare să ştie cine sunt.

Numele? Nu scot un sunet. Adresa? În continuare, nici pâs. Student, familie, membru de partid? Limba e ca de vată, interiorul gurii ca papul. Înţeleg că trebuie să mă concentrez, altfel am să tuşesc şi am să-mi cer scuze, fără să-mi dau seama. Pe o tâmplă se vede un semn din naştere pe care de asemenea nu mi-l amintesc. Dar obrajii sunt bine raşi, deşi e seara târziu, şi părul tuns scurt. Ce făceam în preajma Politehnicii?

Îmi studiez palmele puse pe genunchi. Zece degete cu buricele pătate de tuş. Stomacul meu e pe cale să se transforme într-un cuib de şerpi.

Când nu răspund, Lamas răsfoieşte prin dosar. Nu-mi dau seama dacă într-adevăr caută ceva, sau doar se preface. Cu mâna liberă trece peste fişe, fără să ridice capul. „Completezi.“ Nu sunt sigură dacă fraza se termină sau nu cu un semn de întrebare. Hârtia pe care mi-o pune în faţă este tipărită şi un pic mai mare decât o carte poştală. Întrebări scrise cu litere mici sunt urmate de linii punctate. Mă aştept să indice nu numai numele, vârsta şi adresa, ci şi semne particulare, numărul de plombe şi eventualii dinţi falşi. Vor să ştie cum se numesc părinţii mei şi ce profesii au, de unde provine familia mea şi dacă cineva a fost sau este membru al vreunei organizaţii interzise. Va trebui să declar dacă studiez şi, în cazul acesta, ce anume,

dar şi în ce cafenele îmi place să merg şi dacă sunt sau am fost logodită ori căsătorită. Vor să ştie până şi ce marcă de ţigări fumez.

Am mai văzut formulare din astea înainte, deşi niciodată completate. În partea de sus se află o fotografie – clemele de metal de pe amândouă părţile fac să pară prizonier cel fotografiat. Fotografia trebuie să fi fost făcută în afara universităţii, pe când sprijineam un caiet pe picior. Liniile punctate de după *nume*, *adresă*, *vârstă* şi *profesie* sunt goale. Dar după *semne particulare*, scrie clar: *infirmă*. Pe ultima fişă văd zece baloane albastru închis. Amprentele mele. Ele îmi amintesc de oala arsă de la Dimos, cea cu resturile de paste.

Dacă Lamas ar şti că încă mai figurez cu domiciliul pe strada Olympia, ar putea el însuşi să completeze restul. Pentru că am fost prinsă la oarecare distanţă de Politehnică, nu poate fi invocat paragraful 509. Dacă voi continua să tac, nu mai rămâne decât să fiu invitată la ceai sau cum doreşte Serviciul de Securitate să numească asta. Poliţia a primit puteri extinse, explică inspectorul. În cele din urmă, îşi ridică privirea. Între şapte seara şi cinci dimineaţa continuă să fie stare de urgenţă. Politehnica a fost evacuată, mulţi au fost arestaţi. A tăcea e o virtute, dar este evident că ascund ceva. „Sunt aici pentru tine.“ Lamas potriveşte fişele de înregistrare şi spune că nu toată lumea are drept la vizită. Pentru mine, are simpatie. „Nu mă întreba de ce. Dar e târziu. Nu avem prea mult timp.“ Zâmbeşte, aproape scuzându-se, când încearcă vârful pixului şi îl face să iasă mai mult.

E aşa cum crezusem. E mai curând noapte decât seară. Cu toată solicitudinea lui, las pixul să zacă. Pentru moment, mâinile îmi par la fel moi ca limba.

Lamas mă cercetează gânditor, aproape trist. La urmă, izbeşte fişele de tăblia mesei. Încheieturile lui sunt într-adevăr foarte păroase. „Totdeauna e la

fel cu voi, studenţii!“ Apoi se ridică şi îşi îmbracă haina. Când a plecat, mi se pare că n-a fost niciodată.

După interogatoriu, stau culcată în celula mea. Nu ştiu ce a vrut Lamas, dar am avut impresia că voia să împiedice ceva anume. Mâinile îmi miros urât, respiraţia la fel. Când fereastra îşi schimbă culoarea în cenuşiu deschis, adorm, dar muşchii îmi sunt aşa de încordaţi, că mă dor.

Mă trezeşte zgomotul unei chei care se răsuceşte în broască. De data asta, doi gardieni mă iau la ceea ce trebuie să fie toaleta lor. Unul e cel cu moţul roşcat, pe celălalt nu l-am mai văzut. Camera de toaletă se află în colţul unui coridor de la etajul patru, ghicesc că e chiar sub toaletele din Cer. Podea de gresie, chiuvetă de porţelan, articole de toaletă, toate aranjate ordonat pe un raft îngust, precum şi o oglindă în faţa căreia mă apucă ruşinea şi spaima, când văd cât de neîngrijită sunt. Pe partea opusă se află duşurile – trei, la rând; dintr-una din duze picură apa. Bărbaţii deschid o debara şi mă împing printre găleţi şi mături. Acolo sunt câteva bastoane de bambus. Apoi Moţatul arată spre o adâncitură din perete, mare cât să cuprindă un om. „Maşina de spălat. După o zi, eşti curată ca un înger.“

Celălalt scoate hârtia de pe o lamă de gumă de mestecat. Rânjind, şi-o îndeasă în gură, aruncă poleiala şi mă prinde de braţ. „Da’ întâi mergem la rugăciune.“ Mă împing spre un birou gol. Mă forţează să îngenunchez şi simt o talpă în spate. Imediat Moţatul mă ridică în picioare, celălalt se aşază cu picioarele depărtate în faţa mea. Încerc să-mi păstrez echilibrul şi primesc o palmă peste obraz fără să întorc faţa. Dar pe urmă e imposibil. Îmi duc mâinile la pântec, mă răsucesc într-o parte şi cad. La urmă, Moţatul îmi înfige mâinile în păr, prinde bine şi îmi trage capul pe spate, ca să fie mai uşor pentru celălalt să nimerească. Capul alunecă într-o parte, apoi în cealaltă.

Sunt doar cu câţiva ani mai mari decât mine. Când în cele din urmă se opresc, cel care m-a pălmuit se aşază pe marginea unei mese, în vreme ce Moţatul se sprijină într-un umăr de un perete. Amândoi şi-au scos haina, amândoi se uită la mine cu privirea pe care o au de obicei bărbaţii. Obrajii mei ard ca tabla încinsă. Bărbatul de la masă mestecă mecanic, apoi face un balonaş bej. Sss, chiar merită osteneala? Bate darabana într-o carte de telefon de pe masă. Ştiu cum se petrec lucrurile la o invitaţie la ceai? „Aşteaptă până o să-l întâlneşti pe Samaritean. Atunci sunt şi prăjituri la ceai!“ Radiază de bucurie. Aha, acum pricepe. Îmi place când iubitul mă bate? A auzit că există din astea, cărora le place. Cum îl cheamă pe bulgarul meu?

Îmi trag mucii, cu mâinile pe pântec. Când nu-i răspund, se ridică în picioare. Nu e uşor să descrii ce simţi când o carte de telefon îţi aterizează în cap. Explozia grea, surdă se propagă în tot corpul. Ace se năpustesc mănunchi în ceafă, trec prin şira spinării şi se adună în curbura spatelui. Durerea e îngrămădită cu grijă, asemenea nisipului într-un sac. Bărbaţii îmi poruncesc să număr loviturile – cartea de telefon e o biblie şi, după toate aparenţele, aşa se roagă omul pe strada Meduza –, dar eu nu-i aud. Sau mai exact: îi aud, aud în continuare fiecare cuvânt pe care îl spun, dar nu înţeleg sensul. E o eternitate de când vorbeam aceeaşi limbă. Ultimul lucru pe care aş putea să-l fac ar fi să ţin socoteala. Pentru ce patru nu poate urma după douăzeci, nouă înainte de şapte? Mă răsucesc şi mă ghemuiesc. Pot să mă lovească oriunde, dar nu în pântec.

Întâlnirea de rugăciune continuă până ce nu mai sunt decât plânset şi umflături. Până la urmă, trupul se simte prea mare pentru trup.

E greu de spus cât timp a trecut până să-mi dau seama că tratamentul a luat sfârşit. Ceafa mi-e ţeapănă, genunchii mă dor. Bărbatul cu guma de

mestecat mă zgâlţâie. „Eşti trează? Alo, eşti trează?“ Simt mirosul de scorţişoară al gumei, dar corpul meu refuză să răspundă. Oftând, mă ridică în picioare.

Mă bălăbănesc prin încăpere, cu degetul lui mare înfipt în braţ. Moţatul bate din palme; ce drăguţ că vreau să dansez. De la genunchi în jos mai sunt încă Mary, o ştiu – deşi coloana vertebrală trebuie să mi se fi nenorocit, pentru că mă arde, şi ceafa o simt atât de tare şi înţepenită, încât am impresia că în orice moment poate să se rupă. De câteva ori bâjbâi după sprijin, dar bărbatul cu guma de mestecat mă trage. Sss. Face din nou un balonaş. „Păşeşte, o să vezi.“

„La dracu’ cu asta! Curând începe meciul.“ Moţatul îşi suflecă mânecile, apoi mă prinde de bărbie. Sunt membră a Frontului Patriotic? A Comitetului de Împotrivire Democrată? Ori fac parte din Alianţa Tinerilor Luptători? Asociaţiile clandestine sunt multe. Studenţii sunt mai răi decât asociaţiile sindicale – şi *ăştia* sunt mai răi decât gândacii de bucătărie. Mişcările radicale ale muncitorilor? Alianţa Naţională Antifascistă? Vreuna dintre celulele comuniste?

„Nu pricepi? Nu faci decât să înrăutăţeşti lucrurile. Câteva nume, şi e tot ce trebuie. Apoi poţi valsa spre casă.“ Dar eu pun ascultătoare un picior înaintea celuilalt. Acum nu mai aud ce spun bărbaţii, acum dansez singură, stângace şi greoaie, prin încăpere. Până la urmă mă lovesc de un perete. „Sfântă Fecioară…“ Moţatul se prinde de frunte. „Mereu trebuie să se complice aşa?“

În acest moment, înţeleg că pur şi simplu nu corespund deloc aşteptărilor. Înainte să cad şi capul să mi se umple de un nor alb, pârâitor, bărbatul care miroase a scorţişoară spune: „Vrei să facem pariu? Pun o sută că n-o să fie meci nul.“ Dar mie nu-mi pasă despre ce vorbesc ei. Când se închide uşa, mă aflu acolo unde totul e strălucitor şi răcoros şi clincăne ca apa cu gheaţă în pahar.

În Ţara-de-Departe. La Theo.
Fratele meu, alcătuit din flori şi lacrimi.

După-amiaza mă trezesc cu coji pe faţă. Din cine ştie ce motiv, mă aflu tot în biroul gol; zugrăveala de pe tavan pare să se cojească. Când vreau să-mi trec palma peste faţă, observ că nu mă pot mişca în nici un fel fără să mă doară. Maxilarele mă dor, ţeasta îmi bubuie, ceafa… Ce s-a întâmplat cu ceafa? Dacă întorc capul, trebuie să mă sucesc cu tot corpul. Şi coloana parcă e făcută din lovituri şi ciment.

Timpul trece. În jurul prânzului, gardianul mai în vârstă vine după mine. Nu-i pasă că faţa mea e cleioasă de sudoare şi murdărie. Sau că gem. Trece degetele peste buze, ca şi cum ar fi un fermoar. Inspectorul Lamas l-a trimis. Durează o veşnicie să ajungem până sus, în Cer – treptele par să fi devenit mai multe şi dublu de înalte. Ghemuită pe o gaură de closet, simt imediat cum apa îmi inundă trupul. Mă spăl cât pot de bine. Unghiile îmi sunt negre, pielea capului mă mănâncă. Abia după o vreme îmi amintesc de pântec, că sunt gravidă, şi jur că asta nu trebuie să se mai întâmple niciodată. Gândul îmi provoacă greaţă, totuşi sunt prea epuizată ca să mă neliniştesc. Nici măcar nu sunt în stare să văd dacă există vreun mesaj pe ieşitura din zid. Paznicul pleacă şi vine înapoi cu o pătură, o bucată groasă de cârnat pe o felie de pâine tare şi o mandarină. Mâncarea e împachetată într-o foaie cu programul TV şi starea vremii. Bănuiesc că le-a luat de la „cartea de vizită“ a vreunei deţinute.

Mandarina e aşa de dulce, că-mi vine să plâng.

Când mă trezesc, prin vene parcă îmi pompează zăpadă fierbinte. Zac în celulă, febra mă face să transpir şi în acelaşi timp să îngheţ. Sub cap simt o pernă. Dar nu poate fi adevărat, pentru că brusc se mişcă şi cineva fredonează ceva. Nimic nu e cum trebuie.

Data următoare când mă trezesc, înţeleg că zac cu capul pe genunchii cuiva. O femeie fredonează ceea ce pare un cântec de luptă.

Înainte, pentru vechea noastră mândrie,
Ne vom scula din nou.

Când observă că nu mai dorm, mă mângâie pe frunte. Mâna e moale şi răcoroasă; fruntea, unsuroasă. Ceva îmi apasă buzele. „Cu grijă. Bravo. Poţi şi singură.“

Acum înţeleg că e Zoe. Supa are un vag gust de găină. „Dar… Tu… Unde…“ Cuvintele sunt ca nişte cocoloaşe.

Când încerc din nou, se aud bătăi în uşă. „Linişte!“

Pe un ton uscat, aproape ca de profesoară, Zoe spune că trebuie să înghit şi restul de lichid, altfel trebuie ajutor medical şi gardianul vrea să evite asta. Acesta mormăie şi pleacă. La fund se află orezul pe care nu pot să-l înghit. Suspin cu buze neputincioase. Când gardianul se întoarce, izbeşte cu bastonul în uşă şi deschide vizeta. Dacă mai aude un sunet, ne desparte. Vizeta mă face să înţeleg că nu mă mai aflu în celula mea. Întunericul e prăfos, lumina nu ajunge până la podea.

„Unde…“ Încerc din nou „…unde sunt?“

În noua celulă este, dacă-i posibil, şi mai strâmt. Am tot patul pentru mine, ceea ce înseamnă că Zoe trebuie să stea culcată pe podea. Cum are loc acolo, nu pot să înţeleg. Patul e mai îngust şi mai scurt decât cel dinainte, dar nu are gaură la mijloc. Plasa scârţâie când îmi strâng genunchii. Îmi pipăi tălpile. Şireturile au dispărut, deşi am pantofii în picioare. E greu să-mi răsucesc corpul. Durerea radiază prin şira spinării ca nişte fulgere mici de gheaţă şi mă face să gâfâi după aer.

La urmă, reuşesc să-mi vâr degetul sub unul din călcâie şi tocmai sunt pe punctul de a scoate pantoful, când Zoe mă izbeşte peste mână.

„Nebuno!“ Aşteaptă o clipă, poate a auzit-o gardianul, apoi îşi apasă buzele de urechea mea. „Dacă ţi-i scoţi, n-o să mai poţi niciodată să-i pui înapoi.“

Când Zoe înţelege că nu-i nimic cu picioarele mele, îmi povesteşte despre ale ei. Deja din prima zi în Cer, a fost luată la etajul de sub noi, unde a petrecut noaptea în Maşina de Spălat. Gaura din perete nu-i mai mare decât un sac. Putea doar să-şi mişte capul. A doua zi, a fost legată pe o bancă şi a fost bătută la tălpi. Din cine ştie ce motiv, asta se numeşte Invitaţia la Ceai. Şi prăjiturile? Ea îşi îndreaptă ochelarii. „Loveau, dar nu cu toată puterea. Sunt patru zile de atunci. După aceea, am dormit două zile. Ca tine. Acum pot să merg din nou.“ Nu pare să ştie ce înseamnă prăjiturile.

Din fericire, Zoe nu şi-a scos pantofii. Dar tălpile sunt subţiri ca frunza, aşa că picioarele i s-au umflat totuşi. Când şi-a primit înapoi lucrurile, a putut să se ungă cu alifie pe răni. Alte deţinute se târăsc până la toaletă cu picioarele în pungi de plastic. Dacă pun urechea la vizetă, pot să le aud. De altfel, am noroc. Tălpile pantofilor mei Clarks sunt de cauciuc; te protejează de loviturile cu bastoane de bambus. Ea şopteşte abia perceptibil: „Cum eşti organizată?“ Când nu-i răspund, îşi îndepărtează buzele de urechea mea. Trece un moment. Apoi îmi şopteşte de jos, de pe podea: „Tovarăşă, cum te mai numeşti în afară de Mary?“

Deprimată, înţeleg că ar fi o greşeală să-i răspund. Zoe ar putea crede că sunt turnătoare, ca Doamna. Aşa că tac.

În cele din urmă, Dimos mi-a cerut ajutorul. Era într-o după-amiază, în urmă cu câteva săptămâni. Deşi nu voiam să vizitez strada Olympia, am făcut-o. După aceea, n-am fost într-o dispoziţie prea strălucită.

„Ştii că există animale care fac întrerupere de la existenţă, o *diapauză*?“ El stătea culcat pe pat, eu

îmi periam părul la toaletă.

Văzusem din nou plăcuţa cu numele nostru pe uşă. Din nou fusesem în camera pe care o împărţisem cu Theo. Din nou răsfoisem albumul pe care mama îl pusese în raft şi citisem cartea poştală pe care fratele meu o trimisese de pe vapor. Acum mă întrebam cum mi-l reaminteam, ce mai ştiam, în afară de fotografiile Instamatic, de mâna uscată pe care o ţinusem pe drum spre port, sau de scrisorile tot mai rare de-a lungul anilor, până ce au încetat să vină. De bună seamă, el se afla în gândurile mele, şi când priveam stelele mă întrebam adesea dacă se văd la fel din Alaska – pe care eu o numeam Ţara-de-Departe când priveam în atlasul mătuşii Nota. Eram sigură că lui Theo i-ar fi plăcut să călătorească, dar nu mi-l puteam imagina rămas acolo. Probabil s-a dus pe Coasta de Est. Amintirile se tocesc odată cu anii. Viaţa le părăseşte, aşa cum se şterg culorile dintr-o fotografie. Acum era ca şi cum Theo ar fi avut doar două dimensiuni, o fantomă de frate gri-rozalie.

„Când e prea frig, insecta caută un loc uscat şi intră în amorţeală.“ După Dimos, respiraţia încetineşte, metabolismul de asemenea. Elitrele chitinoase apără. Ştiam eu că insecta suporta o greutate de multe ori mai mare decât cea a corpului ei? Aşa supravieţuia gângania, cu aripile gingaşe strânse, ca o paraşută. Eu îmi dădeam cu cremă pe faţă. Prima ploaie a toamnei răpăia afară pe marmură, susura şi clipocea. Când s-a ridicat să închidă fereastra, salteaua a scârţâit ca zăpada pe care o faci bulgări. „Iau o pauză de la viaţă.“

„Despre ce vorbeşti?“ Am trecut pentru ultima oară cu degetele peste nas şi obraji. De fapt, nu ascultam, ci mă gândeam cum de îmbătrânesc amintirile atât de tare, încât să nu-ţi mai poţi aduce aminte un om viu, ci doar fotografii ale acestuia. Atunci el moare fără să moară? Şi-atunci, este şi aceasta o întâmplare hotărâtoare?

„O *septempunctata*, aşa pare.“ Dimos făcu un gest cu mâna. „Se numeşte diapauză. Întreruperea, adică. Adesea se trezesc, şi atunci sunt aşa de apatice, de parcă ar fi luat heroină. Dar sunt doar rezervate.“ Chicoti. Atunci am descoperit buburuza care nu voia să-i părăsească vârful degetului. A scuturat mâna prin deschizătura uşii, apoi a început să cânte un cântec pe care-l învăţase în timpul vizitei la rudele lui din Suedia:

Zboară, zboară, gărgăriţă,
Zboară la răsărit, zboară la apus,
Zboară-acas', la fraţii tăi.

Ghemuită în celulă, mi-am dorit cea mai lungă diapauză din istorie.

In timpul nopţii, am fost trezită de ciocănituri încete. Zoe bate scurt şi concentrată în perete cu încheieturile degetelor. Uneori trece palma peste suprafaţa zgrunţuroasă, alteori pare că-şi lipeşte urechea de perete. Face o mică pauză ca să mă întrebe dacă vreau ceva, apoi continuă. Când termină, mă caută în întuneric. „Avem alt guvern. Serviciul de Securitate a pus mâna pe putere.“

Nici una din noi nu ştie ce înseamnă asta. Dar dacă şeful Serviciului a devenit cel mai puternic om din ţară, acesta e cel mai rău lucru posibil. În mod clar ziarele afirmă că aproape nouă sute de persoane au fost arestate în legătură cu revolta, dintre care peste şase sute au fost deja eliberate. Zoe se îndoieşte de cifre. „Trei sute de arestaţi? Numai aici se află cel puţin şaizeci de tovarăşi.“ Vecina din stânga spune că totul nu e decât spectacol pentru galerie. Trebuie să ne aşteptăm în continuare la represalii. De exemplu, la transporturi spre cazărmile din afara oraşului.

Zoe se aşază astfel încât să pot pune capul pe genunchii ei. Fusta îi miroase a transpiraţie şi a naftalină, oasele picioarelor slabe se simt prin pulpe. Şoptind abia simţit îi povestesc ce s-a întâmplat în birou. „Aşa face duşmanul

totdeauna.“ Îşi trece palma peste fruntea mea. „Unul ameninţă, celălalt loveşte. Apoi vine inspectorul şi oferă ajutor.“ Ea îşi dă părul pe spate. „Deşi, nu ştiu… Lamas, ştii…?“

Zăcând în celulă, visez la Marea Neagră. Mama era doar o copilă când ea şi fratele ei au fugit de undeva de la ţărmul ei. Doi copii cu o valiză în care se aflau două pistoale antice înfăşurate în haine şi fotografii de familie ascunse în căptuşeală. Eu nu am fost niciodată în străinătate, dar acum păşesc în mare. E puţin adâncă şi călduţă şi sclipeşte asemeni unui jad curgător. Simt căldura urcând până în subsuori. Zăpăcită, îmi spun că ar trebui să mă epilez. Simt cu degetele nisipul zgrunţuros. Apa clipoceşte, puful de pe picioare mă gâdilă. Simt o pace adâncă, inexplicabilă.

Mama nu vorbeşte niciodată despre fugă, dar se întâmpla ca unchiul Loukas s-o facă, pe vremea când eram mică. El a fost frizer până a ieşit la pensie şi avea un salon la care uneori mergeam cu tata, deşi mama nu era de acord; perete în perete se afla un local cu o lampă roşie la fereastră. Tata se tundea o dată la trei săptămâni, şi avea grijă ca tunsoarea să semene cu cea a bătrânului rege. Îmi plăcea să privesc, în vreme ce sugeam bomboane mentolate pe care le cumpăram pe drum. Se numeau „bombe de gheaţă“ şi erau rotunde, de un albastru deschis şi le primeam drept mită de la tatăl meu ca să nu povestesc că mă luase cu el. Fotoliile frizeriei semănau cu scaunele din automobilele americane. În timp ce unchiul îi învârtea în jurul gâtului o pelerină ce părea de hârtie creponată, tata arăta spre fotografia de pe perete, aflată alături de cea a regelui. Fusese făcută în săptămânile dinainte ca persoanele indezirabile să fi alungate din oraşul natal al mamei şi al unchiului Loukas. Un furnicar de oameni în haine albe se vedea pe o promenadă – domni cu pălării de paie, doamne cu umbreluţe de soare. „Ştii cine sunt?“ întreba totdeauna tata. Dacă scrutam cu

privirea, puteam distinge copii de fiecare parte a celor doi adulţi încruntaţi: un băiat cu şapcă şi pantaloni scurţi, o fată în rochiţă. Băiatul mâna un cerc cu un băţ, fata avea un steguleţ în mână şi privea sceptic în aparat. „Mama ta şi maestrul de-aici!“ Foarfeca făcea tăieturi mici, mici pe lângă ureche. Imaginea tatei zâmbea aşa de iscusit, că dinţii ascuţiţi păreau prietenoşi. Când a observat că încercam să citesc numele restaurantului din spatele familiei din fotografie, a adăugat: „*Le Grenadier*. Odinioară eram o naţie mândră, fata mea. Cu o idee măreaţă.“

Acum îmi dau seama că nu mi-am primit înapoi geanta. Încerc să-mi amintesc ce aveam în ea. Câteva creioane şi ceva bani, un ruj, o perie de păr, tubul cu pastile… Vaselina şi compresele de la farmacie. Guma de mestecat pe care o cumpărasem în parc. Altceva? Pachetul de ţigări Santé, luat de pe raftul din bucătărie. Ce mai rămăsese dintr-un caiet cu spirală.

Nimic nu arată o încălcare a paragrafului 509. Pentru că eticheta de pe medicamente era ruptă, nu pot să mă identifice. E un lucru bun. Ca şi faptul că tot mi-e greaţă. Înseamnă că gardienii nu şi-au terminat treaba.

Sosesc iar seara următoare, după supă. Moţatul este vesel, are părul zburlit, cu o strălucire adâncă, arămie. „Nimeni nu vrea să trăiască într-o dictatură. Sfântă Fecioară, în secolul nostru?“ Celălalt mă ridică în picioare. „Îndreaptă spatele!“ Apoi se întoarce spre Moţat: „Şi eu sunt împotriva dictaturilor. Aşa sunt toţi oamenii, nu? Îndreaptă spatele, am spus!“ Când plecăm, îmi proptesc picioarele în pământ, ca şi cum podeaua s-ar scufunda. Nu îmi mai e greaţă, dar coloana parcă mi-e din ciment. Pe scară, mă prăbuşesc. De fapt, nu vreau să-i urmez. Gardienii pot face orice vor. Prefer să rămân aici, dacă sunteţi amabili. Gemând, mă cară în lift. Când ajungem la Minus

Doi, Moţatul constată: „Grohăie ca o purcea. Şi e grea ca piatra“.

În garaj aşteaptă doi bărbaţi, doar unul e în uniformă. Aerul e uimitor de curat şi cald, e doar un uşor miros de plumb. Locurile din parcaj au fost marcate cu linii galbene, săgeţi arată în ce direcţie trebuie să conduci. Nu se vede nici un vehicul oficial. Probabil caroseriile care lucesc în lumina fluorescentă sunt automobile anonime de serviciu, sau poate maşinile particulare ale angajaţilor.

Bărbatul fără uniformă salută. Nu se prezintă, dar înţeleg că trebuie să fie cel căruia i se zice Samariteanul. E îmbrăcat lejer într-o cămaşă descheiată la gât şi o geacă de piele. Are ceafa groasă ca un buştean, de după guler i se iveşte păr creţ. Braţele stau un pic depărtate de trunchi. Cel în uniformă ţine mâinile la spate. E maior, poate colonel? Totdeauna mi-a fost greu să desluşesc gradele. Când Samariteanul vorbeşte, el împinge bărbia înainte, ca şi cum tocmai ar fi captat semnalul unui post de radio greu de prins şi ar încerca să înţeleagă cuvintele. „Bun venit!“ Samariteanul face un semn larg cu toată mâna. „Mergem?“

Există un moment hotărâtor în viaţa fiecărui om, dar există de asemenea şi ocazii când existenţa se schimbă deoarece a sosit vremea. A fost atins un anume punct, din motive pe care nimeni nu trebuie să le explice. Când vine, totul pare evident, pur şi simplu inevitabil, şi te întrebi cum ai putut vreodată să crezi că mersul lucrurilor ar fi avut cum să fie altul. Acesta este un asemenea moment. Brusc înţeleg că toate au fost doar etape într-un proces care trebuia să conducă la aceşti doi bărbaţi de la Minus Doi. Nu sunt uimită; deşi încerc să mă protejez, în mod uimitor nu mi-e frică. Când Samariteanul îşi scoate haina şi întoarce capul ca şi cum ar medita dacă merită să se intereseze de mine, mă simt de fapt ostenită. Trebuie oare să mai

trecem prin acest ritual? Ei ştiu ce au de gând; eu ştiu ce nu pot să fac – nu e de ajuns?

Senzaţia aceasta mă face să trăiesc ceva ce se află aproape de eliberarea de orice speranţă. Pentru prima oară în aproape o săptămână nu mai orbecăi în neştiinţă. Aici nu există nici o întrebare, nici o şovăială. Urmează un proces şi, chiar dacă aş fi în stare de aproape orice ca să scap de durere, totuşi ea nu mă înspăimântă. Poliomielita m-a învăţat ce e răbdarea; singurul lucru pentru care mă tem e ca ceea ce port în mine să nu aibă de suferit. Un pantof zdrobeşte un muc, altfel nu se aude nimic. Pe banca de lângă perete se află o frânghie. Mai încolo disting scaune şi o masă cu diferite unelte. Sunt şi câteva cârpe şi plăcuţe cu numere de maşină. O baterie de automobil stă pe un taburet, un motor de motocicletă a fost montat pe o capră de lemn.

Samariteanul îi face semn Moţatului şi celuilalt gardian să mă ducă la bancă. Mă împotrivesc, pe unul dintre ei reuşesc chiar să-l muşc de braţ, dar nu-mi ajută. „Chiar că e o scroafă!“ Râzând, Moţatul răsuceşte frânghia în mâini. „Dar şi furioasă, n-am spus eu?“ Curând nu mai pot mişca decât picioarele care îmi atârnă, deşi pot să păstrez pantofii – probabil ca să evit schilodiri evidente. Samariteanul discută cu maiorul, apoi vine la mine. Trebuie să vorbesc, altfel va fi greu de împiedicat un transfer. Vorbeşte cu voce scăzută, ca şi cum am fi intimi. „Până acum, prietenul nostru din armată a luat doar doi dintre voi. Mai sunt o grămadă de locuri la 401.“

401 e cazarma de lângă oraş. După mişcările din primăvară, la spitalul de acolo „au fost îngrijiţi“ mai mulţi demonstranţi.

„Am nevoie de câteva nume şi de iscălitura ta. Atunci n-o să mai fie nici un ceai, şi tu poţi rămâne aici.“ Îl roagă pe Moţat să aducă ceva. „Nu? Ăsta-i ultimul tău cuvânt?“ Samariteanul pare dezamăgit. Ia un şomoiog şi îmi spune că dacă scot vreun

sunet o să mi-l vâre în gură. O face oricum. Şomoiogul are gust de benzină şi imediat îmi întoarce stomacul pe dos. Panica e tot mai mare.

Motorul de motocicletă pornit nu are amortizor. Zgomotul pe care îl face e infernal şi cu siguranţă va acoperi orice alte sunete. Curând vâjâie prima lovitură, o şuierătură slabă cu un şfichi, urmată imediat de o explozie puternică. Nu picioarele. La fiecare pleznitură, tresar ca şi cum m-aş fi ars. Vă rog, nu picioarele. Încerc să scuip căluşul, dar atunci mă izbeşte celălalt baston. Şi, din nou, îmi explodează picioarele. După încă două lovituri, cineva îmi apasă genunchii ca să nu mai pot să mă răsucesc. Frânghia mă roade în jurul gleznelor, eu smucesc sălbatic din mâini şi din picioare. Undeva în gură am sânge; muci şi sânge curg în gât şi mă îneacă. Samariteanul scoate repede căluşul. Tuşesc şi gâfâi şi nu-mi pasă unde scuip. Înainte să apuc să înghit, vâră din nou căluşul.

Invitaţia la ceai nu pare să se mai termine.

Şi totuşi, motorul se opreşte în cele din urmă. Cineva vine, ori poate pleacă. Dintre cei care fumează şi discută la masă îl disting doar pe Samaritean, poate din cauza penumbrei sau a ochilor mei umflaţi. Bărbaţii vorbesc cu glas scăzut, uneori cineva râde. Aud o sticlă gâlgâind şi înţeleg că beau. Brusc, un capac se izbeşte de podea. „Uite, ultima înghiţitură e a ta.“

Alcoolul trebuie să se fi terminat, pentru că acum ei discută ce se va întâmpla. Unul spune că totdeauna există un lucru care se poate face cu o sticlă şi o scroafă. Râsete mai grosolane de data asta. Trece un moment, apoi se aude un hârşâit pe care nu reuşesc să-l identific.

„Eu am câştigat.“

„Nu, e la mijloc. Dă din nou.“

„Am câştigat, ţi-am spus.“

Un nou hârşâit.

„N-auzi ce-ţi spune? A câştigat.“

Acum înţeleg că învârt sticla. Bărbatul care a vorbit ultimul pleacă, pentru că aud acelaşi glas lângă mine. „Trează, dornică şi pregătită.“ E Samariteanul. „Nu-i aşa, comoara mea?“

Duhneşte a băutură. După ce îmi leagă un prosop la ochi, îl cheamă pe câştigător. Cu toată ceaţa din creier, observ şovăiala. Se simte ceva în mâinile care-mi ating genunchii. O jenă, poate. „Aşteaptă.“ Samariteanul desface frânghia, atât cât să-i permită să-mi tragă picioarele pe bancă. „Poftim. Dă-i scroafei ce-i trebuie.“

Aşa aflu ce sunt prăjiturile la ceai.

Când câştigătorul începe să facă ce fac bărbaţii, încetez să mai fiu Mary. Păşesc în afara mea, acolo unde lumea e albă, goală şi fără memorie. Undeva fulgeră, ca atunci când strângi prea tare ochii. Dar durerea e bine-venită, ea mă face să mă gândesc la pistrui şi moţuri de papură şi la boabe de orez mici, tari – la orice altceva decât la ceea ce se întâmplă. Prin urmare aşa e lumea, gândesc eu, în afara lui Mary-Mary, în ţara viitorului. Până şi aerul este alb şi zgrunţuros, aşa cum îmi imaginez că poate fi zăpada uscată, strălucitoare.

Mă hotărăsc să rămân o vreme în acest loc lipsit de dimensiuni; dintr-odată pare foarte important să nu mai poţi simţi, vedea, mirosi. Totuşi, mă întorc la Minus Doi, la bancă şi la inevitabilul meu trup. Bărbatul care tocmai se apasă peste mine nu face ceea ce fac bărbaţii. Sunt zăpăcită, apoi înţeleg că el nu e în mine. În loc de asta, se apleacă şi îmi murmură în păr. Prosopul înăbuşă cuvintele, deşi le aud clar: „Prefă-te, pentru numele lui Dumnezeu! Ţipă. Altfel, vin ăialalţi. Ţipă cât poţi de tare“.

Gâtul mi-e ca glaspapirul când îmi mai vin în fire. Încerc să tuşesc, dar nici un sunet nu-mi iese de pe buze. N-am nici o idee despre ce s-a petrecut. Sau pentru ce învingătorul m-a cruţat.

Zac părăsită pe bancă. O uşă se închide, pe urmă un automobil părăseşte clădirea cu roţile scrâşnind.

Aerul e nemişcat, tălpile mă ard. Lumina vine, lumina pleacă. E înnorat. E soare. Cu toate că sunt formată din cinzeci şi trei de kilograme de durere, observ spre uimirea mea că în mine e loc pentru tot. Pentru căluş şi pentru gazele de eşapament, pentru şoc şi panica de adrenalină rece. Pentru ce s-a petrecut şi pentru ce nu s-a petrecut. Chiar şi pentru picioarele chinuite şi pentru vaginul murdar. E posibil să nu mai fii Mary şi totuşi să rămâi Mary.

Cineva mă târăşte în lift. Gem şi plâng, bărbaţii latră beţi. Putem merge jos din nou, dacă asta vreau. Au avut de-a face cu bulgari mai răi ca mine. Colegul şi aşteaptă rândul. Doar să spun. După voci, observ că le trezesc dezgustul. Am pur şi simplu sentimentul că dacă ar putea ar scăpa de mine. Să apese pe butonul de la ultimul etaj de jos. Să mă ducă şi să mă arunce la gunoi. Chiar dacă Numărul 4 va fi dusă la vechea ei celulă, ea continuă să nu aibă nume. Trebuie doar să uiţi picioarele ca nişte pungi de cartilagii şi sânge, pe urmă o să fie ca şi cum ea n-ar fi existat niciodată.

O zi întreagă zac nemişcată în celulă. Întunericul protejează, ca şi aerul închis. Doar pulsul deranjează. O dată, inima pare să se afle între omoplaţi, apoi simt limpede cum îmi urcă în gât; altă dată, muşchiul bate mai curând deasupra mea, ca şi cum ar vrea să probeze rezonanţa. Nu pricep cum o inimă poate să se comporte în felul acesta. Cercetează oare noi dimensiuni? Înainte să ies din nou din mine, apuc să gândesc că ar fi grozav dacă aş primi înapoi pastilele mele împotriva durerii. Aş avea nevoie de ele acum.

Abia a doua zi observ că Zoe nu mai e acolo. Vizeta se deschide, fără ca cineva să se mişte în întuneric. E imposibil să văd gardianul, dar de fiecare dată vine cu ceva – o bucată de pâine, puţină ciocolată, trei prune prea coapte. Şopteşte că trebuie să iau mâncarea, deşi sunt prea epuizată ca să mă ridic. Şi nici n-aş putea înghiţi ceva.

Ultima oară când vine spune că cel puţin ar trebui să beau. Aud cum ceva cade surd şi se rostogoleşte trosnind pe ciment. O sticlă de plastic. După ce iau câteva înghiţituri, bag în gură o prună. Pe urmă merge mai uşor. Ciocolata doare delicios între dinţi, încă o prună se sparge de cerul gurii, după miezul de pâine cleios golesc sticla de apă.

Un moment mai târziu, aud ciocăniturі din dreapta. Probabil asta am auzit în timp ce dormitam – lovituri care par să fie ale unei inimi bolnave. Încerc să-mi amintesc dacă trebuie să treci cu mâna peste perete o dată sau de două ori ca să rogi să se repete. În cele din urmă, reuşesc să identific literele. Patru. Prima e un *d*. Apoi se aud cinci ciocănituri, deci *e*. Următoarele trei înseamnă *c*… Apoi urmează *e*. E deja un cuvânt? E aşa de clar. *DE CE ?* Trec cu palma peste perete, vecina poate continua. De cinci, nouăsprezece, douăzeci, nouă ori… Când, în sfârşit, mă concentrez cum trebuie, merge mai repede decât credeam. De câte ori ghicesc un cuvânt, lovesc cu palma în perete şi bătăile continuă cu celălalt cuvânt.

Prima întrebare: *De-ce-eşti-aici?* De ce eşti aici? Când nu ştiu ce să răspund, vecina repetă: *De ce?*

Mult mai târziu, bat cu pumnii în uşa celulei. Nu pot să spun câte zile au trecut, dar simt că miros urât şi vreau ca gardianul să-mi dea drumul afară. Hainele sunt ţepene, părul răvăşit. Cel care deschide e bărbatul mai în vârstă. Mă priveşte atent, apoi mă ajută să mă ridic. „Mai bine?“ Mă clatin pe picioarele care mă dor cumplit, în timp ce el îmi controlează fruntea. „N-ai febră. Deci ai băut apa.“

La toaletă, mă las pe vine proptindu-mă în mâini, ca să nu cad. Tot timpul mă tem ca nu cumva să mă părăsească acel ceva care trebuie să rămână în mine. Din câte am aflat, cele mai critice momente sunt până în săptămâna a douăsprezecea, pe urmă suporţi aproape orice. Nu am putere să caut după vreo formă de comunicare. Spălatul

merge aşa şi aşa. Nu scap de mirosul de transpiraţie, care s-a impregnat nu numai în haine, ci şi în piele. Când ne întoarcem, zăresc ceva sub pat. Imediat ce gardianul încuie uşa, mă aplec şi caut. E jerseul lui Zoe. În el se află un săpun. Duc bucata la nas. Va fi noua mea Ţară-De-Departe.

Timp de şapte, opt zile pierd imaginea clară a timpului şi spaţiului. Încerc să îmi domolesc îngrijorarea în legătură cu ce s-a putut întâmpla înăuntrul meu, dar liniştea nu ţine mai mult de câteva minute. Corpul meu îmi pare cu o viaţă mai bătrân. Observ asta mai ales în timpul nopţii – când încep ciocăniturile şi trebuie să mă târăsc, silindu-mă să le desluşesc. Atunci e ca şi cum aş fi plină de nisip, de sânge şi de tulburare. Totul e greu, dar nimic nu se potriveşte. Îmi fac curaj şi întreb ce s-a întâmplat cu Zoe. Vecina din dreapta răspunde că a fost căutată după mine. Nu ştiam asta? *U-n-c…* Nu, *U-n-d-e…* Trebuie să mă concentrez. Persoana de pe partea cealaltă mă întrerupe: *E-u-n-a-d-i-n-t-r-e-n-o-i.*

Ea e una dintre noi? Da, aşa e. Arestarea m-a făcut una dintre „noi“. Trece un moment. Apoi întreb din nou. Răspunsul e scurt: *4-0-1?*

Următoarea dată când mi se dă drumul din celulă, am aşa de mult săpun sub unghii, că mă dor buricele degetelor. Gardianul nu e singur, îl are pe Moţat cu el. Acesta mă priveşte rezervat. Pe faţă se văd zgârieturi proaspete; poate că are pisică, sau copil mic. În afară de mine mai sunt aduşi un bărbat mai bătrân şi o fată cam de vârsta mea. Nu recunosc pe nici unul din ei. El are picioarele înfăşurate în pungi de plastic şi se mişcă greu; ea duce un prosop şi lenjerie de corp. Nu pot să îmi dau seama dacă e noapte sau zi. Cred că e seară.

Moţatul dispare cu bărbatul, celălalt gardian se aşază în cadrul uşii, ca să poată supraveghea şi coridorul. După vizita la closet, ne spălăm cum trebuie. Paznicul se preface că nu se uită. Apa

caldă se termină înainte de a fi cu adevărat caldă. Câteva unghii sunt rupte, altele rămân negre, cu tot săpunul. Fata îmi lasă peticul cu care se spală. După ce îl ud, îmi frec unghiile până ce cârpa face puţin clăbuc, apoi îmi spăl fiecare parte a trupului pe care îndrăznesc s-o ating. Îmi ia mult timp. Uneori trebuie să apăs cât pot de tare călcâiul stâng de podea ca să mă gândesc la altceva decât la garaj. Când durerea ajunge în interiorul pulpei, îmi muşc buzele până la sânge; e ciudat, dar gustul sărat mă linişteşte. Cu grijă, mă spăl între picioare. Fata silabiseşte în oglinda care atârnă într-un cui: „Prăjituri?“ Îi arunc o privire goală.

Ca să mă şterg, mă ţin de chiuvetă. Trupul îmi tremură de parcă acum ar învăţa să se mişte. Pe gât văd pete roşii. Cred că din cauza plânsului, mereu îmi apăreau erupţii dacă plângeam prea mult. Întreb gardianul ce zi e. El priveşte în jur, ca şi cum n-ar fi sigur, dar vrea doar să se asigure că suntem singuri. „Joi.“ În vreme ce fata mă şterge pe spate, eu socotesc în gând. În cazul ăsta, vor fi în curând două săptămâni de când am fost arestată. Două săptămâni, Dumnezeule! Aş fi zis că una, poate un pic peste. Peticul de prosop se rupe, totuşi o rog să mă frece mai tare. E doar jeg şi regrete bolnăvicioase, de ce n-aş suporta?

Când terminăm, fata îmi înghesuie în mână nişte chiloţi şi un sutien curate. Protestez, dar ea şopteşte că şi eu aş fi făcut la fel pentru ea. Speră să mi se potrivească. Apoi îmi piaptănă părul cu mâinile. Îmi spune că şi ea vrea să se tundă scurt, dar că logodnicul nu îi dă voie. Când se întoarce acasă are de gând s-o facă, apoi logodnicul poate să spună ce-o vrea. Eventual, o să-şi vopsească părul blond. Gardianul probabil că ascultă ce vorbim, pentru că spune că părul negru nu se face blond, ci galben. Fata apucă să răspundă: „Atunci nu are decât să fie galben“, înainte ca el să-i ceară tăcere. Moţatul se întoarce. Singur.

După spălare, celula pare mai strâmtă. Respir ostenită, dar regulat, cu mâinile la subsuori. Sutienul e vechi. Când îi dau drumul la bretele, îmi vine mai bine şi nu mă mai roade. Deşi e cald, tremur. Pentru moment, în mine nu mai e parcă nimic, şi totuşi de aproape opt săptămâni eu sunt mai mult decât eu. Stomacul mi se strânge, patul scârţâie.

Soarele meu, soarele meu, iartă-mă! Te-am uitat din nou.

După ce am făcut tratament pentru poliomielită, am început în sfârşit să merg mai bine. Mai întâi, m-am limitat la zona din jurul străzii Olympia. Mergeam pe trotuare în sus şi în jos, sau spre piaţă, singură sau cu mătuşa Nota ori cu Theo. Dar, când m-am făcut mai mare, preferam să rătăcesc prin oraş cu Stella. Din cauza bolii, am început şcoala cu un an mai târziu, dar prietena mea, care e cu trei ani mai mare, mi-a zis că o să-i prind din urmă. I-am preţuit spusele, deşi nu era decât o găselniţă a ei. Deseori nu ajungeam acasă decât seara târziu. Atunci eram ostenită şi plină de praf, dar aşa de fericită, că mă durea inima.

La prima lui permisie, Theo m-a întrebat dacă nu vreau să facem o plimbare. Nu avea nici un chef să-şi întâlnească vechii prieteni. Şi, de altfel, era sărbătoare şi dorea ca cel puţin patruzeci şi opt de ore lumea să se comporte normal. Mamei i-am spus că mergem s-o vizităm pe mătuşa Nota, care îmbătrânise şi stătea mai mult acasă, croşeta şi o asculta pe Callas în înregistrări pline de pârâituri. Dar de fapt ne-am dus la staţia de autobuz, unde Theo a vorbit cu lustragiul, cu un hamal, chiar şi cu un vatman. Era evident că se bucurau să-l întâlnească din nou; îmi priveam fratele cu coada ochiului şi mă simţeam neaşteptat de mândră.

Autobuzul ne-a scos din oraş, prin mahalale, până la malul mării, unde locuiesc cei bogaţi. Când în cele din urmă am coborât, Theo m-a ajutat să trec peste pietrele vopsite în alb de la marginea

drumului – şi brusc a trebuit să depărtez braţele ca să-mi păstrez echilibrul, pentru că acum picioarele mi se scufundau în nisip cald, sclipitor. Îmi amintesc cum am râs când totuşi am căzut şi cum mă furnicau tălpile când am descălţat sandalele. Dar ceea ce îmi amintesc cel mai bine sunt valurile domoale de septembrie, pe care aproape nu le distingeai la malul apei. Îmi gâdilau line şi zglobii tălpile, ca nişte limbi uriaşe.

Doar atât vreau să spun. Pentru moment, e singurul lucru pe care am de gând să mi-l amintesc: limbile de apă sub picioarele mele.

Nu trece mult timp până ce încep să se audă ciocănituri în peretele din dreapta. Din stânga, nu se aude nimic. Mai întâi, ciocăniturile sunt aşa de slabe, că-mi rog vecina să înceapă din nou. De trei ori, cinci, optsprezece… Au fost cinci, sau patru? Şi acum, nouă? La urmă, înţeleg: *C-e-s-e-î-n-t-â-m-p-l-ă?*

Când desenez un semn mare de întrebare, vecina povesteşte că studenţii n-au avut nici o şansă când tancul a năvălit prin porţi. De îndată ce a intrat, au urmat soldaţii cu măşti de gaze. Gazele lacrimogene au făcut restul. Revolta a fost suprimată în câteva ore, Politehnica a fost evacuată înainte de ivirea zorilor.

Întreb, dar vecina nu ştie ce s-a întâmplat cu cei care au construit staţia de radio. Unii se află cu siguranţă în strada Meduza, deşi cei mai mulţi au fost probabil transportaţi la cazărmile din afara oraşului. Ca să nu rişte noi tulburări, poliţia a început să mai elibereze din arestaţi. Brusc sunt urcate câte zece persoane într-un autobuz şi sunt duse în vreo piaţă din centrul oraşului unde, fără o vorbă, sunt împinse jos şi lăsate să ajungă acasă cum pot. Desigur, starea de urgenţă a fost ridicată, dar cu noul conducător totul va fi mai rău înainte ca, poate, să fie mai bine. De altfel, se tot vorbeşte despre denunţători. Probabil că poliţia e cea care răspândeşte zvonurile, ca să ne suspectăm unii pe

alţii. În orice caz, trebuie să fiu atentă. *C-u-m-t-e-c-h-e-a-m-ă?* Vecina se numeşte Nadina. *D-a-r-t-o-ţ-i-m-ă-n-u-m-e-s-c-F-l-o-r-a.* Acum ştiu cine se află în celula din dreapta mea. Flora cea Roşie spune că încă nu a fost la Minus Doi. Când întreabă din nou: *N-u-m-e?*, eu ciocănesc de treisprezece, apoi de cinci, de şaptesprezece şi de douăzeci şi şase de ori. Îi spun că ne-am văzut la o adunare la începutul semestrului, apoi o rog singurul lucru la care mă pot gândi: dacă i se dă drumul înaintea mea, trebuie să îl contacteze: *Ş-t-i-i-p-e-c-i-n-e.*

Dacă nu a fost arestat, vreau să ştie unde mă aflu.

Nu am forţă pentru mai mult. Mâinile pe care le vâr sub pulover sunt reci, stomacul nu mai are importanţă. La gândul că Dimos nu ştie nimic, mă simt ca şi cum prin vene mi-ar curge zaţ de cafea.

Nu mi-e foame, iar greaţa mi-a trecut. „Acum rămâi aici“, spune Moţatul când ne întoarcem. La noapte e rândul altcuiva să fie invitat la ceai.

N-u-m-a-m-r-u-g-a-t-n-i-c-i-o-d-a-t-ă, a recunoscut de altfel şi Flora cea Roşie. *P-o-a-t-e-a-v-e-n-i-t-v-r-e-m-e-a?*

Creierul mi-e plin de pâcle. Alunec în şi din somn, nesigură ce e vis şi ce prind urechile, fără să fiu conştientă. Mai întâi, se aude ca un vânt depărtat, apoi ca un murmur încăpăţânat. Dar încet-încet sunetul creşte şi când eu, buimăcită, deschid ochii, înţeleg că sunt ceilalţi deţinuţi care cântă. Cântecul se aude prin pereţi şi se înalţă, ca şi cum însuşi cimentul ar cânta:

Voi numiţi noaptea asta de foc,
Dar eu o numesc de lemn.

Încerc să-mi muşc buzele ca să nu plâng. Probabil că gardianul a chemat ajutoare, pentru că acum bubuie o mulţime de bocanci pe coridor. Bastoane sunt trase în sus şi în jos pe pereţi, pumni izbesc în uşi. „Linişte! Bulgari blestemaţi, gura!“

Paznicii smulg vizetele, rag şi le trântesc din nou. Dar deţinuţii nu încetează. Când răsună ultimul vers, încep iar, şi până la urmă gardienii se dau bătuţi. Timp de câteva minute nu se aude decât cântecul, clar şi desluşit ca într-o biserică, apoi – un bufnet asurzitor, ca şi cum s-ar izbi unele de altele nişte capace metalice uriaşe. Un lung moment de tăcere înfricoşătoare – pe urmă răsună încă o dată ultimul vers, ca o şoaptă prelungă.

Chiar şi mai apoi, în tăcere, îl mai aud – ca şi cum ecoul s-ar fi infiltrat în ciment, spre un loc unde cuvintele nu se pot pierde:

Zilele de durere care vor veni le numesc eu lemn.

Dacă nu învăţ să mă distanţez de durere nu mă voi descurca niciodată, şi totuşi, când ultima silabă răsună, sunt copleşită. Totul în jur poate să fie nelinişte şi tortură, dar, câtă vreme suntem din lemn, viitorul rămâne posibil. Dimos e de lemn. Flora cea Roşie e de lemn. Trupul meu e de lemn. Până şi soarele şi ghemul de mucozităţi sunt de lemn.

Minutele trec. Apoi mă ridic brusc. Abia apuc să-mi feresc părul înainte să vomit, direct pe podea.

Disperarea e ca urina stătută. Ce-l împiedică pe Moţat să mă ia la o nouă întâlnire de rugăciune? Sau să mă invite din nou la ceai şi prăjituri? Deşi, după vizita la Minus Doi, trebuie să fi înţeles că nu am de gând să spun nimic. Dacă scap de garaj, poate că… Dacă… Ar putea să însemne că interogatoriul s-a terminat. Fără alte cărţi de telefon. Fără motoare care să acopere zgomotul. Fără şomoioage puturoase în gură. În cazul ăsta, presupun că voi fi transferată la o cazarmă. Ar fi posibil, în mod excepţional, să mai fiu totuşi ţinută în Cer, şi asta ar însemna un singur lucru: vânătăile vor da înapoi şi rănile se vor vindeca. Atunci au de gând să mă lase în vreo piaţă din oraş.

Gândul mă face să ameţesc de speranţă şi de nerăbdare. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai sigură. De ce să nu mă lase să mă întorc acasă dacă aşa de mulţi au fost deja eliberaţi? Serviciile de Securitate nu au de ce să se teamă că Numărul 4 va reclama pe cineva. De îndată ce picioarele îmi vor reveni la normal, va fi cuvântul meu contra cuvântului lor. Dar oricum eu nu voi spune nimic. Şi cum aş putea dovedi ce au făcut când nu se vor mai vedea bijuteriile de poliţie din jurul gâtului şi mâinilor? Cartoteca cu fotografia şi amprentele mele e uşor să dispară; în garaj va fi curat ca în biserică. Dacă mă întorc cu reprezentanţi de la cine ştie ce organizaţie internaţională, nu voi reuşi niciodată să arăt unde au avut loc interogatoriile. Poate aş reuşi să-i identific pe Lamas sau pe Samaritean, dar în cazul acesta va trebui să-mi dezvălui numele, ceea ce e ultimul lucru pe care îl doresc. Câteva zile doar, apoi mă întorc acasă.

De când mă ştiu, am crezut în instrumente obiective – lungimea măsurată în centimetri şi presiunea dată în pascali, clădiri cu casa liftului, pereţi care să înconjoare inima şi o canalizare care funcţionează bine. Singura modalitate de a crea o existenţă suportabilă e prin stăpânirea de sine. Poate nu de felul celei pe care o practică mama mea, dar fără grijă şi tenacitate nu poţi avea nici un viitor în care să vrei să trăieşti. Eu nu am nimic împotriva lozincilor care se scriu pe pereţii caselor în unele părţi ale oraşului, deşi nu mă încred în vorbe frumoase. Dimos crede că e din cauza semnelor de exclamare. Zice că eu mi-aş dori mai multe lozinci care să se termine cu un semn de întrebare, sau poate cu cele trei puncte ale tăcerii. Poate are dreptate. În nesiguranţă există o forţă care mie îmi place. Dar, de fapt, asta are de-a face cu Zaţul de Cafea.

Când Theo locuia acasă, se vorbea cu multe semne de exclamare. Ne certam des, cum fac fraţii,

şi cu siguranţă ţipam mai curând decât să şoptim. Dar când intervenea tata eu eram totdeauna cea nevinovată, în vreme ce fratele meu era educat cu pliciuri sau lovituri în cap cu dosul palmei, aşa, ca să se audă cum verigheta lovea ţeasta. Sunetul era uimitor de subţire şi avea un ecou răutăcios în urechile mele. Sufeream din cauza sunetului chiar şi după câteva ore, când Theo de mult încetase să mai plângă şi stătea aplecat asupra lecţiilor. Dacă nu avea destul spaţiu ca să-şi dea braţul înapoi – poate vreun bibelou de porţelan, sau marginea uşii, care era în drum –, atunci tata îl ciupea de obraz şi răsucea partea apucată. Theo şi cu mine numeam gestul „menghina“, pentru că nu aveai cum să scapi.

Chiar şi mai târziu, când Theo se făcuse mai mare şi putea să se apere, se întâmpla ca tata să vină acasă şi, înainte chiar de a-şi scoate haina, să-l tragă pe fiul vitreg de pe scaunul de la masa de scris şi să-l pună să mărşăluiască pe culoar. Deşi n-aveam de-a face cu asta, tot mă mustra conştiinţa. „Vino aici!“ zicea tata şi-l trăgea până în hol. „Ai fost văzut în staţia de autobuz!“ Neputincios, Theo mărşăluia până în salon, unde stătea mama. Când se aprindea lumina, ea clipea ca şi cum ar fi trebuit mai întâi să-şi obişnuiască ochii. Apoi spunea, cu un amestec de uimire şi resemnare: „Iarăşi?“

Acum semnele de exclamare se refereau la compania în care fusese văzut Theo. Presupun că era umbla cu băieţi mai mari decât el. Când se topeau bucăţile de gheaţă înfăşurate în batista pe care fratele meu şi-o apăsa pe faţă stând pe marginea patului, ieşea la iveală o floare umflată. Şi ochii îi luceau lui Theo când îmi explica că nu trebuie să-mi pară rău de el. „Tata înţelege, dar nu vrea. Mama vrea, dar nu înţelege.“ Liniştea din glasul lui era singura care putea să-mi alunge mustrările de conştiinţă.

A fost mai bine când s-a înrolat – douăzeci şi opt de luni de serviciu militar, urmate de încă şase

luni ca să devină cadet. Cred că a venit acasă de trei sau patru ori în toată perioada. Eu începusem liceul şi acum semnele de exclamare răsunau numai în unele nopţi – când mama protesta contra localurilor cu lămpi roşii şi tata îi răspundea că el face numai ce vrea. Dacă îmi puneam perna pe cap, puteam chiar să cred că nu existau.

După o sărbătoare, când Theo a fost acasă în permisie, ne pregăteam să ieşim din casă. Şcoala începuse, el trebuia să se întoarcă la cazarmă şi mama să meargă la muncă. Tata sforăia în dormitor în felul acela neregulat care poate duce la nebunie chiar oameni fără zaţ în vene. Chipul mamei era roşu şi buhăit. Când Theo a descoperit urma de palmă pe care ea încercase s-o acopere cu pudră, a lăsat să-i cadă din mână raniţa de pânză verde-cenuşiu. „Isuse şi Sfântă Fecioară, tot mai..?“

Mama a constatat că era târziu, că trebuia să ne grăbim, apoi a şoptit, mai mult pentru ea însăşi decât pentru Theo: „E vina mea. Ştii cum e el“. Dar Theo era deja la uşa dormitorului. Buza de sus îi era împodobită de o mustaţă ca o linie pentru care îl tachinasem, deşi îmi plăcea. Tremurând, a strigat că tata ar trebui să se bată cu cei care puteau să se apere. N-a venit nici un răspuns, dar sforăiturile au încetat.

Îmi amintesc că mi-am luat jacheta care atârna sub vestonul tatei. Tot restul zilei am simţit mirosul de ţigări şi de parfum impregnat în lână. De atunci, aşa miros pentru mine semnele de exclamare. Deşi când Dimos a vorbit despre lozincile pe care prietenii lui voiau să le scrie pe pereţii clădirilor din oraş, eu am spus doar: „Semnul de întrebare nu miroase“.

La gândul de a mă întoarce în apartamentul de pe acoperiş, întunericul începe să-şi schimbe lent consistenţa. După un moment, parcă s-ar afla cineva cu mine. Ştiu că e doar imaginaţia mea, totuşi nu am nici un chef să renunţ la senzaţia asta.

Dar nu e Zoe, nici Dimos şi nici vreo altă versiune mea. Totuşi, e mai mult decât întuneric şi altceva decât iluzie, şi atunci înţeleg că poate fi doar viitorul care începe să capete formă. E încă aşa mic şi ireal, că nu pot să-i văd nici un contur, nici dacă s-ar deschide vizeta şi ar pătrunde lumina înăuntru. Cu toate astea, îl simt izbind cu picioare care încă nu sunt, îl aud bolborosind din gâtul ce încă nu e şi gustând cu limba care încă nu există. În acest întuneric, care este mai mult decât doar întuneric, există ceva ce încă nu a apucat să fie, dar e aşa de real, că nu-l pot respinge.

Scutur din cap. Nu sunt în toate minţile, aiurez; nu sunt coerentă. Încheieturile mâinilor cu rănile lor, picioarele pe care le simt de două ori mai mari, coşul pieptului care mă strânge de câte ori încerc să respir adânc, pielea capului care mă mănâncă de parcă aş avea în păr un muşuroi de furnici şi sexul, cu iritaţia lui – nimic din astea nu este coerent. În orice caz, cu o parte de neînţeles din fiinţa mea simt că sunt mai mult decât durere, frică şi lipsă de somn; sau decât ruşinea asta jegoasă căreia nu vreau să-i cedez niciodată, oricâte prăjituri îmi vor oferi.

Ştiu că existenţa mea de-acum e făcută din sudoare şi căluş, dar eu sunt formată de asemenea din greaţa care vine şi trece şi din foamea care s-a retras în măruntaie, din oamenii din celelalte celule şi din Dimos, care nu ştie ce mi s-a întâmplat, şi mai sunt făcută dintr-un frate vitreg alcătuit din flori şi lacrimi, pe care nu l-am mai văzut de peste şapte ani, sunt făcută dintr-o lucrare de diplomă despre locuinţele multifamiliale în mediul urban, despre care mă întreb dacă va fi vreodată terminată, şi sunt formată din viitorul din mine, care curând va fi mare cam cât o boabă de măceş. Sunt făcută dintr-o prietenă care ar ţopăi de bucurie dacă ar şti că sunt gravidă şi pe urmă m-ar mustra că am putut fi atât de incredibil de neatentă; cum cred eu că va mai merge cu

independenţa? Sunt făcută chiar dintr-o mamă, pe care adesea am dorit-o altfel şi care totdeauna se află departe de lume şi e mai răbdătoare decât oricine.

Marele Întuneric numeşte ea perioada scursă după ce şi-a luat rămas bun de la Theo – regretul care îi ţine tovărăşie în salonul întunecat. Am întrebat-o odată de ce îi spune aşa: „Cum aş putea să-i spun altfel?“ a venit răspunsul sec. De fapt, e o prostie. Mama mai curând inventează fiinţe decât să vorbească cu vreuna reală. Deşi acum cred că este poate felul ei de a ţine durerea la distanţă. Un alt nume nu te doare la fel de tare.

Nesiguranţa face viitorul adevărat, mă mai gândesc eu. Trebuie să am încredere în el.

Aerul îmi dă semn că s-a făcut ziuă, înainte ca anghilele negre ale foamei s-o facă. Ziua îşi schimbă greutatea, totul se simte mai uşor cu câteva grame. Pătura pe care am primit-o e umedă, dar nu neplăcută. Gustul pe care îl simt în gură îmi aminteşte de cânepa veche. Bâjbâi cu gândul pe dinafara corpului meu şi îmi zic că bijuteriile poliţiei sunt meduze cu tentacule lungi, fibroase, ajunse până în vene, care le uneşte cu soarele din mine. Mă întreb cât aş plăti pentru o periuţă de dinţi şi un tub nou de Colgate, al cărui orificiu în formă de stea îmi place aşa de mult, să-mi apăs vârful limbii pe el, după ce i-am scos capacul şi am făcut o gaură în bucăţica de plastic de deasupra. O sută? Poate două? Dacă nu am bani, ce aş fi în stare să fac pentru a plăti? Încă o noapte în acest sicriu de ciment? Încă o zi cu linte apoasă şi ceva greu de identificat pe fundul castronului de tablă?

Curând se fac două săptămâni de când am fost arestată. Sunt bucuroasă că am ciocănit în perete şi am transmis Florei pe cine să contacteze dacă părăseşte strada Meduza înaintea mea. Deşi nu înţeleg de ce n-am mai fost invitată la prăjituri, presupun că cineva mă protejează. Acum sunt

sigură că trebuie doar să am răbdare, apoi mi se va da drumul. Bijuteriile de poliţie sunt încă spectaculoase; asta-i tot. Liniştită, îmi duc mâinile la nas şi îmi promit să nu gândesc mai mult de două minute înainte de fiecare eveniment. E posibil să micşorez nesiguranţa până ce devine ca o coajă de săpun. E posibil s-o ţii între degete şi s-o numeşti viitor.

În loc de mic dejun, sunt luată la interogatoriu. La radioul din boxa gardianului sunt comentate meciurile din ligă de diseară. Bărbatul care mă caută e nou, corect îmbrăcat şi nu spune nimic. Biroul în care mă duce e şi el nou. Lamas tocmai desface o portocală rotundă ca un glob. A întins o batistă pe masă şi taie cu briceagul, liniştit şi metodic, opt felii, de la un pol la altul. Nu ridică privirea când intru, e ocupat cu ceea ce face. Dar observ că o hotărâre începe să se limpezească în el. Pot vedea asta în precizia gesturilor lui.

Când a terminat, Lamas şterge lama şi închide briceagul. În vreme ce îndepărtează nervurile albe de pe carnea fructului, îmi spune că situaţia din ţară s-a stabilizat. Pacientul zace în ghips, dar situaţia e sub control. Nu e exclus ca alţi arestaţi să fie eliberaţi. De exemplu, persoanele care s-au aflat în apropierea Politehnicii. Pentru asta însă trebuie făcute, firește, înţelegeri. Trebuie luate măsuri împotriva delictului, mai ales când e vorba de acţiuni contra statului. Cine recunoaşte că e membru într-o organizaţie interzisă poate, deci, să se aştepte la pedeapsă. În cazuri mai puţin grave există prin urmare circumstanţe atenuante. În serviciile de securitate, omul nu e mai puţin om, el înţelege că şi arestaţii au familii de întreţinut şi treabă de făcut – poate chiar studii de terminat? O înţelegere ar putea să însemne, aşadar, o perioadă petrecută într-un arest deschis. Pot fi primite vizite, cărţile ar fi permise.

Cunosc felul acesta de a vorbi de la mama. Totul este logic şi totuşi atât de imprecis formulat, încât

cel care vorbeşte devine de neînţeles. La urmă, ai impresia că limba însăşi poartă cuvintele. Îmi amintesc cât de imposibilă era această folosire a limbii pentru Theo, care refuza să rostească vorbe care parcă nici nu cereau prezenţa vorbitorului. Când ne-am luat rămas-bun în port, era şi Lamas cu noi. Mă întrebam de ce venise o persoană de la şcoala de cadeţi, dar chiar şi eu, care eram aşa de iscusită să-l sâcâi pe fratele meu pentru tot timpul pe care-l petrecea în baie sau alegându-şi hainele, puteam vedea ce frumos se făcuse. Pielea avea aceeaşi culoare ca lemnul de santal. La spate, părul era mai lung ca înainte, aşa că acum stătea peste gulerul cămăşii, ceea ce îl irita pe tata, dar părea foarte modern. Deşi Theo se hotărâse să părăsească nu numai strada Olympia, ci şi ţara, nu reuşiseră să evite cearta în timpul ultimelor prânzuri împreună. Până la urmă, fratele meu lăsa tacâmul la o parte, se ştergea liniştit la gură şi se ridica de la masă, cu un semn din cap spre mama. Era prea în vârstă pentru jigniri.

A doua zi urma despărţirea şi, când am văzut-o pe mama, am înţeles că nu eram singura care spera că se va petrece fără semne de exclamare. Mergea cu spatele drept, cu paşi elastici. Era ciudat, dar nu mai părea că trage după ea ani de regrete, ci, dimpotrivă, în felul ei de-a călca era eliberare, de fapt, un posibil viitor. Tata mergea ţeapăn de enervare la douăzeci de metri în faţa noastră, în vreme ce mişcările lui Theo erau moi şi precise ca totdeauna. Când am rămas pe loc, copleşită de ceea ce era iminent, fratele meu şi-a trecut braţul pe după umerii mei. A rostit liniştit numele locului unde se ducea. Eu trebuia să-l ţin minte, ca să-l pot urma, după ce voi termina şcoala. Cine ştie, poate la vremea aceea voi fi aşa de sănătoasă, că voi putea merge pe apă? Nu-mi ardea de glume, dar, când am plecat mai departe, mi-am zis că nu era ciudat ca un coleg ofiţer să vrea să-şi ia la revedere de la el.

Acum Lamas înlătura ultima nervură albă. Există cu siguranţă conaţionali care consideră că e demn de admiraţie să taci, mă lămureşte el. Dar cei mai mulţi înţeleg că e o osteneală zadarnică. El unul e dezamăgit. A sperat că voi înţelege avantajul. „Mai ales că ai în posesia ta informaţii care nu-ţi aparţin.“ Nu ştiu despre ce vorbeşte. Pune portocala la o parte şi deschide mapa. Când o văd pe blondina cu buclele exagerate – cutia de ţigări Santé e turtită, probabil nu mai conţine nici o ţigară – din mine se scurge orice putere. Dimos a pus ceva în ea, sau poate a scris ceva pe interiorul capacului. Capul mă doare, picioarele mă dor, curând îmi vor da lacrimile. „Frecvenţe radio şi date tehnice. Asemenea informaţii pot veni doar de la unul dintre participanţii la revoltă, probabil din cercul cel mai înalt. Pe ăsta îl vrem. De restul, nu ne pasă.“

Ce ironie dezgustătoare. Am luat cu mine tocmai ceea ce Dimos lăsase acasă, de teamă să nu fie prins de vreun control. Apoi sunt cuprinsă de o bucurie îndărătnică. Orice ar spune Lamas, asta poate însemna doar că Dimos nu a fost arestat. Trebuie să fi reuşit, într-un fel, să iasă din Politehnică şi acum se ascunde fie acasă, fie la vreun tovarăş. Imediat însă, totul se stinge, pentru că înţeleg de asemenea că, în acest caz, Serviciul de Securitate nu are de gând să-mi dea drumul. Dimpotrivă, vor continua să mă invite la ceai şi prăjituri, până voi povesti ce ştiu despre cutia de ţigări şi despre posesorul ei. În acest moment ştiu, cu o neputinţă limpede precum cristalul, că nu voi putea să tac, aşa cum mi-am propus. De bună seamă, sunt obişnuită cu suferinţa şi, cu toate că mai iau analgezice, pot răbda mai mult ca majoritatea oamenilor. Dar n-aş mai suporta încă o invitaţie la ceai. Câtă vreme am în mine această aproape-boabă de măceş, nu aş mai fi în stare.

Mută, îmi apăs piciorul în pământ, ca durerea să mă împiedice să spun ceva. O mie de ace mă

străpung până în pelvis. Gâfâi, dar apăs din nou piciorul în podea, ceva mai tare de data asta. Adrenalina îmi provoacă ameţeli şi greaţă, stomacul mi se strânge, sudoarea se adună la rădăcina părului. Dar mă ţin tare.

Lamas nu vede nimic din toate astea. Liniştit, împarte portocala în felii, fără să piardă o picătură de suc. Poate vrea cu adevărat să mă ajute. El presupune că nu e cutia mea. Dar dacă eu nu vorbesc, trebuie să plece de la varianta că-mi aparţine mie şi că am participat la revoltă. Întrebarea e dacă-şi aminteşte a cui soră sunt. Sau a cui fiică.

Ultimele zile dinainte de plecare Theo şi le-a petrecut în afara casei. Ştiam că-şi lua rămas-bun de la prieteni şi că unul dintre ei era deosebit de important, deşi nu l-am întrebat niciodată despre el. Când venea acasă, treceau ore fără să vrea să vorbească. Cel mai adesea citea, împacheta sau privea în tavan. Fiecare mişcare îmi amintea că părăsise odaia noastră. Şi totuşi, noaptea îl auzeam plângând. Credea desigur că dorm; când şopteam, de cealaltă parte a draperiei pusă pe inele de lemn, se prefăcea că nu aude.

Până la urmă, am trecut pe partea lui. Theo avea obrajii umezi, dar mi-a făcut loc. Am stat acolo, în patul strâmt, o fată de şaisprezece ani şi un băiat de douăzeci şi doi, care înainte fuseseră aşa de puşi pe harţă că numiseră draperia propria lor cortină de fier – până când lumina a pătruns printre jaluzele şi întunericul a început să se dizolve, ca o tabletă efervescentă. Fratele meu nu era ca tata, nici măcar ca mama. El avea pielea ca frunza de ceai.

Theo mi-a povestit că vaporul se numea *T.S.S Olympia*. „Tipic, nu? Nici măcar când pleci nu scapi de zaţ.“ Şi-a tras nasul. „E mai bine aşa, Gărgăriţo. Voi locui la rudele mătuşii Nota, apoi voi vedea.“ Gărgăriţa era numele pe care mi-l dăduse el, de când mă văzuse în rochia cu buline.

Theo îmi descria locurile despre care citise şi limba pe care trebuia s-o înveţe. Ştiam eu că doar în acea parte a lumii în care se stabiliseră verii vecinului nostru locuiau mai mult de două milioane de conaţionali? Asta era mai mult decât aveau oraşele mari din ţara noastră, în afară de capitală. Acolo erau cartiere cu brutării, biserici şi restaurante în care se descurcau nou-veniţii până să înveţe limba şi să vorbească ca cei de acolo. Erau ziare şi posturi de radio în limba noastră şi multe celebrităţi. Cântăreaţa de operă pe care o divinizau el şi mătuşa Nota era, de exemplu, născută acolo. Din cele cincizeci de state, era de fapt doar unul în care Theo nu credea că s-au dus de-ai noştri. Era punctul cel mai vestic în care puteai ajunge. Într-o zi, se va duce acolo, aşa jurase. În acel loc avea să uite în sfârşit de strada Olympia.

„Alaska…“

Mi se părea că numele acela suna precum clinchetul cuburilor de gheaţă în paharul cu apă.

La vederea cojilor de portocală puse ordonat unele peste altele, am înţeles cine era cel care nu făcuse ce fac bărbaţii la Minus Doi. Şi de ce. Cred că există oameni care sunt făcuţi din flori şi lacrimi şi de aceea părăsesc o ţară, şi oameni care sunt făcuţi tot din flori şi lacrimi, dar aleg să rămână.

„Dacă nu spui nimic, nu te pot ajuta. Uite, probabil ai nevoie de ea.“ Lamas împinge spre mine geanta de postav. „Ce s-a întâmplat şi ce nu s-a întâmplat rămâne între noi.“ Face un semn cu felia de portocală spre dosar, ochii îi sticlesc. „Îmi aminteşti de fratele tău. La fel de încăpăţânată. Sper că tăcerea îşi merită preţul.“

III

Câteva ore mai târziu, sunt căutată. Gardianul mai în vârstă mă zoreşte, abia apuc să-mi strâng lucrurile. O scurtă şovăială, apoi împachetez jerseul lui Zoe. Bucata de săpun ajunge în buzunarul de la piept, sub cele trei nituri.

Autobuzul aşteaptă cu motorul pornit. Când ieşim din garaj, geamurile prăfuite se umplu de pete. Burniţă, cer ca apa rămasă de la spălatul vaselor. E interzis să vorbim între noi, dar ne citim cuvintele pe buze. Soldaţii se prefac a nu observa. Unul din ei fumează, celălalt vorbeşte cu şoferul. Încercăm să înţelegem încotro mergem. Când autobuzul coteşte pe un drum lateral, care duce la zonele industriale şi la partea părăsită a oraşului care se numeşte Cartierul Roşu, înţelegem că nu vom fi lăsate în vreo piaţă din centru; apoi că nu mergem la cazărmi. În orice caz, ăsta nu-i drumul care duce la 401. După un moment, o femeie mişcă mut din buze: „Pa-chi-nas?“ E închisoarea generală de pe drumul spre port, numită după un proprietar de pământuri de pe vremuri. Are dreptate. La Pachinas există o secţie de femei.

Când ajungem, ploaia s-a oprit. Cerul e la fel de murdar ca înainte. Doar o dungă roz-violetă se vede la orizont, ca o rană. În faţa porţilor aşteaptă rudele, cele mai multe, femei îmbrăcate în negru. Trece o vreme până ce autobuzul e lăsat să intre. Un bărbat vinde covrigi cu susan, înşiruiţi pe un băţ lung. Pe cap are o pungă de plastic. Altul oferă articole de toaletă – pastă de dinţi, săpunuri în celofan, petice de prosop în culori pastelate, pentru spălat. În afara zidurilor stau autobuze militare şi câteva automobile personale. Suntem purtate prin curte, apoi printr-o altă poartă. Uşile zornăie în acelaşi timp neglijent şi ritmic. Când pătrundem în secţie, alarma sună de-ţi sparge timpanele. Miroase a haine ude şi fum stătut de ţigară. Se stă în nişe

sau pe podea, unele au copii pe genunchi. Spaţiul este supraaglomerat. Seara mâncăm terci din căni ciobite.

Petrec două zile la Pachinas. E bine pentru bijuteriile de poliţie, care aproape dispar, şi pentru picioare, care nu mă mai dor. Dar lipsa de activitate face ca lumea să fie nervoasă. Totul e aşteptare şi zvonuri. De îndată ce careva are o vizită, se răspândesc ultimele noutăţi. Din cele aproape o mie de persoane care au fost arestate în legătură cu revolta, două treimi au fost eliberate, dar asta am mai auzit şi nimeni nu ştie ce înseamnă pentru cei ce mai sunt încă închişi. Noul regim se comportă dur cu opozanţii bine-cunoscuţi, dar nimeni nu ştie ce înseamnă asta pentru cei care nu sunt aşa cunoscuţi. Se spune că insulele se vor deschide din nou şi că bărbaţii vor fi trimişi acolo, dar nimeni nu ştie ce va urma pentru femei. De fiecare dată când aud asta pe post de noutate, vestea pare un pic mai exagerată şi un pic mai puţin demnă de încredere.

Putem să ne mişcăm libere prin secţie. Cele mai multe fumează şi vorbesc, două femei se joacă cu copiii care au venit în vizită şi care rămân peste zi. Observ că pot să le întreb orice, chiar să le cer sfaturi, dar, înainte de a şti ce se va întâmpla, nu îndrăznesc s-o fac.

O femeie stă deoparte, într-un colţ. Şi-a tras paltonul peste cap şi îşi ţine strâns între genunchii tremurători lucrurile. Cineva povesteşte că a fost tratată de oamenii Serviciului. „Invitaţie la ceai, aşa se numeşte, dar noi ştim despre ce e vorba.“ La arestare, i-a fost confiscat jurnalul personal, în care scrisese despre unul dintre profesori. Gardienii se amuzau citind cu glas tare. De fiecare dată când era interogată, citeau un nou fragment şi o întrebau de ce era interesată de gânditorii francezi şi germani, de vreme ce era îndrăgostită de profesor. Chiar i-a predat? Îi explica el cum trebuie puse în practică directivele de la Moscova? I-a fost de

vreun folos când conducerea şcolii a fost deranjată de agitaţia făcută de ea? De ce continua, în cazul ăsta? Ei erau poate necultivaţi, dar ştiau să citească. În jurnal era scris negru pe alb: „Îl admir pe ***, dar o voi face în tăcere. Însă numai până ce lupta va fi câştigată!“ Bărbaţii îi explicau că aici era o contradicţie. Fecioară şi comunistă? Astea două nu mergeau bine împreună. Cele de teapa ei nu împărţeau totul? Profesorul nu gustase bombonica; probabil că ea nu avea încredere în el. Dar să fie liniştită, după ceai ei aveau să-i ofere prăjituri. După aceea, va şti tot ce trebuie despre dulciuri. Aşa că n-ar fi mai bine să spună cum îl cheamă pe bulgar? În felul ăsta ar rămâne credincioasă jurământului.

„Până la urmă, le-a dat un nume – şi ei au continuat totuşi cu invitaţia la ceai. Atunci, l-a zgâriat pe unul dintre ăia pe faţă. Sânge peste tot. După asta, au trimis-o aici.“

Femeia aceasta îmi aminteşte de Stella. Prietena mea nu face politică. Uneori mă întreb dacă e în stare să găsească Vietnamul pe hartă. Dar ea are păreri precise despre ce e drept şi ce e greşit, şi spune deschis imediat ce nu-i place ceva. Sunt bune, de exemplu, nu numai hainele de la Mary Quant şi muzica pop străină, ci şi tot ce arată bărbaţilor că nu eşti *wuss*. Cred că a învăţat cuvântul ăsta la şcoală. Înseamnă, în orice caz, „slab“ sau „laş“, dacă am înţeles exact, şi Stella îl foloseşte mult prea des. Uneori spune „preş“ în locul lui, dar asta îmi place şi mai puţin.

Nu sunt pricepută la chestii de-astea. Ori am încredere în bărbaţi, şi cred că atenţia lor are legătură cu părerea mea asupra cimentului ca material de construcţie, ori nu-i prea iau în serios, cum a fost cu Antonis. Încă îmi mai amintesc cât de greu a fost s-o conving pe Stella că Dimos nu e ca el. Era, bineînţeles, curioasă şi voia să ştie totul, mai ales ce nu funcţionase cu primul meu prieten. În primele săptămâni mă tot chestiona şi insistă să-

l poată întâlni pe „cel nou“. Dar pe urmă s-au văzut şi, după cină, a spus doar atât: „El te ascultă. Ai binecuvântarea mea. Punct şi de la capăt“.

M-am bucurat, deşi când am început să-mi petrec nopţile la Dimos am observat că atmosfera se schimbase. Şi, într-o zi, în perioada examenelor, când am venit acasă doar să mă schimb, mi-a spus: „Sper că ai grijă. Cei care te ascultă sunt totdeauna cei mai periculoşi“.

Au mai trecut câteva zile până ce m-a întrebat direct. Întrebarea m-a lăsat cu gura căscată, aşa că am rămas cu peria de spălat vase în mână. „Stella… chiar mă întrebi asta?“ Ea a continuat să amestece în ceaşca de ceai fără vreo jenă; ar fi putut fi vorba de taxele semestriale, sau al cui rând e să spele closetul. „Cum facem noi *treaba aia*?“

„Doar întreb.“ Prietena mea a deschis ziarul. Voia să fie sigură că mă protejez, asta era tot. Independenţa, îmi mai aminteam ce e aia? Altfel, avea să se termine distracţia înainte să ajung să silabisesc *dolce vita.*

M-am sprijinit de chiuvetă. Şi ce vrea să fie *treaba aia*?

„*Wuss,* trebuie să ai grijă de viitor.“ Stela m-a privit pe deasupra ziarului. Apoi l-a lăsat jos şi mi-a povestit despre cel mai inexprimabil dintre lucrurile inexprimabile.

Deşi e sărbătoare, suntem chemate la interogatoriu. Când e rândul meu, anchetatorul mă roagă să-i spun numele complet, precum şi numele persoanelor din „grupul meu“. Nu înţeleg ce vrea să spună. Sprâncenele bărbatului sunt stufoase ca nişte periuţe vechi de dinţi. Mă cercetează, apoi citeşte prin hârtii, pe urmă mă cercetează din nou. Când nu primeşte răspuns, strigă pe culoar şi întreabă câte au mai rămas. Îşi ciupeşte nerăbdător nasul; şi aici are o grămadă de păr. Trebuie separat grâul de neghină, continuă el. Vreau să fiu amabilă şi să răspund? Cum eu în continuare nu înţeleg, face un gest. „*P*-ul de aici. Vrei să spui că ăsta e

numele tău complet?“ Dacă nu spun cum mă cheamă, el nu poate face nimic.

Mă gândesc că bărbatul ar putea să mă numească P., dacă aşa vrea – sau Numărul 4, sau doar 4, la urma urmei. Nu are nici o importanţă. Eu sunt eu, chiar şi fără nume. Până la urmă, îmi face semn să ies. Nu are timp de pierdut, nici cu nebuni, nici cu sfinţi. Aşteaptă alţii la rând.

Noaptea, Ioulia îmi oferă seminţe de fenicul. Ea mi-a povestit despre femeia care a fost silită să bea ceai. Capul i se clatină încet, cum li se întâmplă persoanelor în vârstă. În fiecare celulă sunt zece persoane, însă numai patru paturi, aşa că stăm câte două în pat şi dormim cu rândul. În prima noapte, Ioulia şi cu mine n-avem pat. „Am văzut asta şi înainte. Acelaşi cântec, de fiecare dată.“ Cum scutură tot timpul din cap, e dificil să ştii dacă ea chiar crede ce spune. Dar o face. „Arestează cât pot de mulţi, apoi nu ştiu ce să facă cu toţi. Atunci încep să elibereze oameni. Curată poiată de păsări.“ Adesea unul se îmbracă în ofiţer, ca să te sperie şi să crezi c-o să te trimită în vreunul dintre lagăre dacă nu spui ce vor ei să audă.

Povestesc despre bărbatul în uniformă de la Minus Doi.

„Poate un şofer, cine ştie?“ Ioulia trage de pulover. Ea e sigură că noul guvern vrea să dea un exemplu, chiar dacă mulţi au fost eliberaţi. Insulele, care fuseseră închise anul trecut, după insistenţe internaţionale, vor fi din nou folosite. Ea însăşi a petrecut o dată unsprezece luni, altă dată cincisprezece pe Insula Şobolanilor. Deşi nu crede că femeile vor fi trimise acolo. Vremurile sunt diferite şi toţi au ochii aţintiţi pe ţara asta. „Dar dacă o să fie aşa, o să supravieţuieşti şi pe Insula Şobolanilor. Fă numai cum îţi spun ei, atunci te lasă în pace. Vrei să mă ajuţi cu asta?“ Ochii i se micşorează, are riduri multe şi fine ca liniile trase cu creionul. Îi îndrept gulerul de la bluză, care s-a prins sub pulover. „Ştii ce aştept de la viaţă? Să mă

îngraş cu câteva kile. Şi un pic de frumuseţe. Dacă Domnul vrea să ajung pe o insulă, are El motivele lui.“

În dimineaţa următoare, adunarea e pe hol. E mare înghesuială. Când nu mai ajung locurile, unele se aşază în nişele ferestrelor. Directorul a prins o foaie de hârtie pe o placă de lemn. Lângă el stă bărbatul care m-a interogat. Când şi când, fereastra se oglindeşte în ochelarii lui. Sprâncenele i se mişcă.

P. se află în neghina pe care anchetatorul a separat-o de grâu. Ioulia, de asemenea. Vom merge pe Insula Şobolanilor.

În restul zilei, domneşte neliniştea. Puşcăria cu reputaţie aşa de proastă va fi din nou deschisă, şi noi suntem trimise acolo ca echipă de curăţenie. Când vor sosi primii întemniţaţi, noi ne vom întoarce pe continent; cele mai multe cred că vom fi eliberate după aceea. Una dintre spicele de grâu se întreabă cum o fi pe insulă în anotimpul ăsta. Alta vorbeşte despre vânturi reci ca gheaţa, cazărmi, supă de sfeclă. O a treia aminteşte păturile din care nu iese niciodată umezeala. Cineva spune că e doar o chestiune de timp înainte ca femeile să înceapă să fie deportate, altcineva, că suntem cu siguranţă înşelate. Ce se va întâmpla dacă nu vom putea să ne întoarcem?

„Basta.“ Ioulia se ridică cu mâna la şale. „Ne vedem peste câteva săptămâni.“

Zac trează pe întuneric, cu pastilele împotriva durerii în mână. Răsucesc tubul ud de năduşeală, nu ştiu dacă să iau o jumătate. A rămas o bucăţică din etichetă, se vede un P. Prin urmare, e aşa de simplu. O zmângăleală cu cerneală formează o literă încârligată, care mai curând seamănă cu un semn de întrebare ori poate chiar cu o stea, şi ajunge să primeşti o identitate administrativă. Nu ştiu dacă să râd sau să plâng. Când râcâi restul de etichetă, mă hotărăsc să rezist pe Insula

Şobolanilor. Pentru Copac, pentru Soare. Nu poate fi mai rău decât la Minus Doi. Dacă ne întoarcem în ianuarie, sau cel mai târziu la începutul lui februarie, încă n-o să mi se vadă burta. Şi pe urmă sunt liberă.

Atunci am de gând să discut cu Dimos cum să facem. Nu e tocmai o situaţie de vis. Eu vreau să-mi termin lucrarea de diplomă şi să fac practica la un birou. Poate că după aceea voi îmbrăca în rafie balustrada terasei. Dar, în cazul ăsta, trebuie să mă ajute. Poate ar trebui să plecăm din ţară? Cu siguranţă, acolo e mai uşor să lucrezi şi să fii părinte. Mama a avut-o pe mătuşa Nota ca să o ajute. E mai greu să găseşti vreo vecină singură în străinătate, dar, dacă ne împărţim răspunderea, ne vom descurca. Trebuie să recunosc că mă gândesc uneori la ceea ce Stella numise cel mai inexprimabil dintre lucrurile inexprimabile, şi înţeleg că trebuie să discut şi asta cu Dimos. Ca să ştiu ce părere are, dacă nu din alt motiv. Stella zice că în curând în Scandinavia va fi legală întreruperea sarcinii.

Până la urmă, ţânţarii care îmi bâzâie prin minte devin aşa de neplăcuţi, că mă hotărăsc să nu mă mai gândesc la viitor înainte de a mă întoarce de pe insulă. Lucrare de diplomă sau nu, inexprimabil sau nu, mai întâi trebuie să trec de săptămânile care urmează. Gândul la vapor şi la valurile puternice, colţuroase mă face să renunţ să iau pastila. Mai bine le păstrez pentru insulă.

Cu ţânţari sau fără, probabil am adormit, pentru că sunt trezită de una dintre cele fără pat, care mă atinge pe obraz. Faţa îi e palidă de oboseală: mai avem cinci minute. După ce o trezeşte pe Ioulia, îmi dă o pereche de ciorapi de lână. Trebuie să faci tot posibilul să nu te ia frigul şi să îţi fie cald, asta e cel mai important. „Ce grabă“, suspină Ioulia, cu dâre de salivă albă la colţurile gurii. Nu ştiu de ce, dar mă simt ciudat de vinovată pentru că fac totul să grăbesc plecarea. Strâng rapid la un loc lucrurile

noastre. În celula de alături a petrecut noaptea fiul uneia dintre boabele de neghină. Acum trebuie să meargă acasă cu bunica, care a rămas şi ea peste noapte. Când trebuie să se despartă însă, fiul refuză să-i dea drumul mamei. Cu jucăria copilului sub braţ, ea încearcă să-i vorbească în timp ce copilul urlă. Personalul se uită la ei şi apoi la ceas; în cele din urmă îl cheamă pe director.

Directorul dă din umeri. Lăsaţi copilul să o însoţească. Dacă mama e aşa de nebună, n-are decât să-şi poarte vina. De altfel, s-a mai întâmplat şi altă dată.

Când ieşim în curte, trebuie să aşteptăm autobuzul. Cinci femei şi un băieţel de cinci ani care suspină. După o vreme, ploaia încetează. Se aude cum cad picăturile de pe grilajul fântânii. Înainte ca autobuzul să părăsească închisoarea, paznicii vin cu ultima persoană. E femeia care stătea cu paltonul tras peste cap. E Zoe.

Bulevardul se întinde larg şi gol când cotim dinspre Pachinas. Zoe mă cercetează cu ochii ei ca nasturii. Privirea îi e apatică, pare mai străină de lume decât înainte. Apoi înţeleg că e din cauză că nu mai are ochelarii. E interzis să se vorbească, dar eu vreau să ştiu ce s-a întâmplat. Când mimez cuvintele, priveşte în gol. Un câine fără stăpân aleargă lătrând în urma autobuzului, după o sută de metri se opreşte. Platanii se mişcă în bătaia vântului umed. E ora şase dimineaţa, prima luni din decembrie.

În portul de mărfuri pescăruşii se scufundă după gunoiul care se leagănă pe apă, cerul e ca de tablă. Un vapor e ancorat la chei. Pare să fi fost odinioară folosit pentru transportul de pasageri, dar acum poartă culoarea spălăcită a marinei – acel cenuşiu fără respiraţie. Şiroaie de rugină se scurg pe lângă piuliţe. Prin crăpături se văd straturi vechi de alb şi roşu, ca şi cum dedesubt s-ar afla un alt vapor. Urcăm în sala de mese. Pereţii sunt

împodobiţi cu panouri de lemn de tec, dar cea mai mare parte din armătură a fost demontată. Pe podea se mai văd încă găuri după buloane; pe tejgheaua lungă, curbată, sunt lăzi şi cartoane. Băieţelul se aruncă pe singura mobilă – o sofa cu galoane, cu găuri brune de la ţigări, care e prinsă de perete. Acum, când a putut rămâne cu mama, e mai liniştit. Se uită în jur curios. Noi, celelalte, stăm în picioare sau ne aşezăm pe jos, pe podea. Am grijă să ajung aproape de Zoe.

Vibraţiile din camera maşinilor se ridică drept prin trupurile noastre.

Plecarea nu e un secret. Dar abia când vasul porneşte câteva îndrăznesc să nu mai respecte ordinul şi încep să vorbească. Ioulia spune că vom fi arătate în scop de intimidare. „Deşi, cum în ţara asta nimic nu funcţionează, de bună seamă vom pleca înainte ca cineva să se fi trezit.“ În afară de vameşi, pe chei se văd doar câţiva marinari străini. Unul dintre ei dă onorul atunci când odgoanele ude sunt trase la bord. Caut în geantă şi-i întind lui Zoe puloverul ei. Zâmbeşte stins. Când şoptesc, mă strânge de mână. Putem vorbi mai târziu.

Câtă vreme se mai vede portul, rămânem în sala de mese. Nimeni nu vrea să-şi ia adio şi e mai uşor să părăseşti ţărmul dacă nu vezi casele şi automobilele dispărând în ceaţă. Când ieşim în larg, câteva urcă pe punte. Vaporul alunecă în tălăzuirea şuierătoare a valurilor cât nişte dealuri. Zoe se face verde şi transpiră rece. Băiatul, pe care-l cheamă Iosif, o mângâie neîndemânatic pe frunte. Eu stau pe podea cu capul lui Zoe în poală – lângă uşa de la toaletă care se izbeşte şi se tot izbeşte. Clanţa nu funcţionează; când vrea să vomite, ţin de uşă, ca să poată avea linişte.

Două femei stau deoparte. Una îşi reazemă capul de perete, grijulie să nu i se strice pieptănătura sau poate pentru a-şi arăta nemulţumirea, cealaltă se mişcă nervoasă. Când îi

fac semn Băiatului s-o lase în pace pe Zoe, el se plasează în faţa celor două, ţinându-şi ursuleţul în braţe. După un moment, îşi îndreaptă arătătorul spre ele, ca şi cum ar fi ţeava unui pistol. Femeia neliniştită ridică braţele, le coboară şi le ridică din nou. Dă din cap şi râde cu un râs ca electricitatea statică, când el o întreabă dacă se predă. Mama băiatului îl strigă să vină la ea. În vreme ce-i încheie nasturii de la haină şi-i cere să lase femeile în pace, cea nervoasă scoate ceva – o bucată de pâine înfăşurată în staniol. Mestecă serioasă, dar păstrează coaja. Fălcile macină, urechile depărtate se mişcă şi ele în ritm. Apoi împătureşte staniolul până seamănă cu o diademă şi-i face semn Băiatului. Mama nu vrea să-l lase, dar el se smuceşte. Femeia plasează solemn diadema pe capul ursuleţului.

Ochii ei de culoare închisă au luciri ca de blană. Când Băiatul îi arată darul, mama întreabă de la cine l-a primit, deşi a văzut şi ea. „De la ea, clar! Prinţesa!“

Femeia face semne ca o elevă de şcoală – mişcări rapide, ca şi cum ar şterge ferestre. „Drăguţ băiat.“ Prietena ţine în continuare ochii închişi. Mama pune diadema în cutia de tablă unde băiatul îşi păstrează lucrurile.

„Babilon“, mormăie Ioulia, care observă că mă uit la acele femei. Când Zoe vine de la toaletă, ea îi propune să se culce pe canapea. Îi ia ceva până să adoarmă, apoi eu ies pe punte. Marea face singurătatea să pară crudă şi inamică. Vreau să plâng, să strig şi să străbat mergând pe apă tot drumul înapoi. Mă gândesc aproape necontenit la Dimos, şi apoi îmi impun să nu mă mai gândesc la el. Astă-vară, când vorbeam despre ce se întâmplă pe strada Meduza, a spus: „Nu mi-e frică să mor. Niciodată nu voi face cum vor ei. Moartea nu mă înspăimântă. Ştii ce mă sperie? Singurul lucru de care mă tem este să mor fără să fi fost iubit“. Dacă aş şti unde se află Dimos acum, şi dacă el ar şti ce

port eu! Nu mai suntem doi, vreau să strig. Dacă ar ajuta, aş repeta cuvintele punând semnul exclamării: Nu mai suntem doi! Ochii mă ustură de oboseală. Trei sau patru săptămâni, în cel mai rău caz cinci, apoi trebuie să se termine totul. Pentru a calma puţin muşchiul din cutia pieptului, cerşesc o ţigară de la un soldat. Când mi-o aprinde, dă din cap că trebuie să mă duc înapoi. Şi marea e de metal, şi pustie, ca cerul.

După o vreme, vine afară mama Băiatului. Are nevoie de o pauză, spune ea, ca şi cum ar fi nevoie de o explicaţie, şi îmi cere un fum. Îi întind ţigara: poate lua restul. Ne balansăm din pricina tangajului. „Mă numesc Fani.“ Mai întâi nu aud ce spune. Trage lacomă un fum, apoi îşi repetă numele şi mă întreabă cât timp cred că o să dureze călătoria. O şuviţă de păr îi flutură înainte şi înapoi, deasupra nasului. Ea presupune că cinci, şase ore. Îşi ţine părul, privind în larg. Fiul ei se joacă cu femeia aceea care i-a făcut diadema. „Mă întreb ce-or fi făcut tipele astea.“

Puloverul pe gât şi geaca de jeans abia mă apără de vânt. Obraji mă dor, ochii îmi curg, vântul muşcă până la oase. Totuşi, prefer frigul săptămânilor petrecute în Cer. Orice e mai bine decât trei metri pătraţi de ciment. Îmi umplu plămânii şi ţin aerul în mine, până ce inima bubuie greu şi sălbatic în tâmple. Fani povesteşte că ea locuieşte în suburbii, dar de fapt vine din insule. Lucrează ca revizor la o firmă din cartierul tipografiilor. A fost arestată când îşi lua prânzul, în a doua zi de proteste. În geantă avea un afiş. Nu ajungea pentru o acuzaţie dar, când poliţia a înţeles că fraţii ei sunt în partid, a fost totuşi reţinută. Nu ştie unde se află fraţii săi acum. Unul dintre ei lucra şi el la aceeaşi firmă.

Mama lui Fani are de obicei grijă de băieţel. Ieri au venit în vizită la Pachinas. Când Fani l-a văzut pe Iosif, a înţeles că o să-i fie greu să-l părăsească. Are doar cinci ani şi trebuia să rămână cu bunica,

dar s-a întâmplat ce s-a întâmplat. „Crezi că sunt o mamă rea?“ Priveşte marea, nu aşteaptă nici un răspuns.

În urmă cu două luni, familia a fost acasă, pe insula de unde provin Fani şi bărbatul ei. Într-o seară au mâncat împreună cu prietenii la o tavernă de pe malul mării. Când s-a făcut vremea să plece, soţul n-a vrut să-i urmeze. Ceilalţi n-aveau decât să meargă înainte, el mai voia să asculte o vreme valurile. Ca vechi pescar, le dusese dorul în anii petrecuţi la oraş. A doua zi, proprietarul a povestit că ştergea mesele şi aranja scaunele, în vreme ce-i povestea ultimele noutăţi de pe insulă. Bărbatul lui Fani nu spunea multe, dar se bucura de marea care şoptea în întuneric. Părea împăcat, ca atunci când omul poartă un dialog interior cu amintirile dragi. De vreo două ori îşi ridicase arătătorul: „Auzi? Nu se predă“. Asta îşi amintea patronul restaurantului, deoarece clientul repetase gestul. În cele din urmă, patronul terminase. Un ultim pahar? Bărbatul lui Fani putea rămâne, dacă dorea. Dar acesta a clătinat din cap. Valurile îi erau de ajuns.

A doua zi, când patronul s-a întors, şi-a găsit oaspetele ca în seara dinainte. Braţele pe masă şi picioarele pe pământ. Dar când l-a atins pe umăr, era ţeapăn ca lemnul. Nimeni nu putea spune cum reuşise bărbatul lui Fani să moară fără să se prăbuşească. Doctorul din sat spunea că trebuie să fi fost un infarct. Moartea fusese instantanee. „Nu se predă.“ Patronul restaurantului a dat din cap şi a înălţat un deget. „Aşa zicea: Nu se predă. Marea voia să spună.“

După cum povesteşte Fani, locuitorii insulelor cred că sufletul părăseşte un om care se deschide prea mult. Atunci sufletul nu mai găseşte drumul până la ascunzătoarea lui dintre oase şi ţesuturi. A devenit parte dintr-o conexiune mai înaltă; trupul e un vas prea strâmt. Îşi întoarce din nou privirea spre mare. „Nu ştiu dacă şi eu cred asta. Dar când văd marea, nu mă pot opri să nu cred că el se află

pretutindeni. Aşa îi spun lui Iosif. Tata se află peste tot. În fiecare val, în fiecare picătură.“ Mulţumeşte pentru ţigară. „Cum puteam să-l părăsesc în oraş pe gălăgiosul ăsta?“

După-amiaza ancorăm într-un port vopsit într-o sută de nuanţe de gri. Dar când vrem să ieşim din sala de mese, ni se dă ordin să rămânem acolo. Se pare că nu am ajuns.

În vreme ce soldaţii transportă la mal baloturi şi cartoane, babordul se freacă de cauciucurile prinse de doc. Prin hublouri văd bărcile legănându-se în port. Plasele atârnă galbene şi brune pe stative, la pupa, sau stau strânse pe puntea din faţă. De pe uscat se aude cum rage un măgar. La ora cinci bate ceasul din turnul bisericii. După asta, totul pare părăsit. Bărbaţii continuă transportul. La ora şase şi la ora şapte se aud din nou clopotele. Când bat de opt ori, ni se ordonă să coborâm pe ţărm. Un vas mai mic se află acolo. Soldaţii l-au folosit ca să transporte cele necesare pentru închisoare; acum e rândul nostru. Zoe pare aşa de neajutorată, că o prind de mână. Suntem despărţite, altfel ar putea să se răstoarne barca. Când alunecăm prin faţa cheiului, vaporul se pregăteşte să plece. E întuneric când ajungem la insulă. Lună galben-pai, stele albe ca pudra.

Ioulia ne lămureşte că doar deţinuţii spun „Insulă“. Autorităţile folosesc numele oficial, pe care ea nu-l va rosti niciodată, iar soldaţii o numesc „Iadul“ sau „Blestemul“ când superiorii nu sunt de faţă. Nimeni nu vrea să-şi facă serviciul militar aici. Pe insula vecină se află o cazarmă cu un spital de campanie care, în comparaţie cu ce e aici, pare o staţiune balneară din Crimeea.

De sus, Insula seamănă cu o rozătoare jupuită, cu picioarele din spate desfăcute şi cele din faţă boante. Vasele pot ancora doar pe coasta de est, unde golfurile sunt suficient de adânci şi pericolele mai mici. De-a lungul anilor, cinci dintre ele au

fost locuite. După războiul civil, prizonierii au dormit în corturi în Golful al Treilea şi al Doilea, printre stânci şi scorpioni. Apoi s-a ridicat o cazarmă între al Patrulea şi al Cincilea Golf, care a fost refăcută la intervale regulate. Cimitirul se află în Primul Golf, unde a început totul. În acelaşi golf se mai află şi o celulă de izolare care, din cauza apropierii de cei morţi, este numită Capela. Odinioară, se făceau scufundări pentru mult doritele scoici de purpură, acolo unde coasta neregulată se subţiază până la o ravenă care nu are nume. Scoicile erau folosite pentru a vopsi pelerinele conducătorilor de pe vremuri; era nevoie de zece mii de scoici pentru un gram de vopsea. Dar stâncile sunt primejdioase şi valurile neregulate. Acum cel mult se prind sepii. Şi gunoaiele se aruncă acolo, ca şobolanii să fie ţinuţi departe de puşcărie. De aceea i se spune, pur şi simplu, Ravena de Gunoi.

Insula are douăzeci de kilometri pătraţi. Cât două aeroporturi, îmi spun, nu mai mult. Dacă ai pantofi buni, traversezi îngusta spinare muntoasă într-o oră. De sus, se mai vede şi că nu are locuitori. De când populaţia originară a fost alungată de şobolani, n-a mai locuit nimeni aici. „Romanii au fost mai întâi, deşi toţi au folosit Insula – turcii, germanii, militarii noştri. Totuşi, a fost considerată totdeauna ca nelocuită.“ Ioulia face repede, de trei ori, semnul crucii. „Deportaţii nu se pun.“

Marea e fără valuri mari, dar neliniştită când intrăm în al Patrulea Golf, de parcă apa ar fi formată din mai multe suprafeţe care alunecă una peste alta, ca nişte cărţi de joc. La mijlocul punţii se află butoaie cu apă dulce care se freacă şi clipocesc. Eu stau cu spatele rezemat de unul dintre ele. Zoe, de altul. Marea se linişteşte, acum simţim mirosul de motorină şi de alge. Mai repede decât credeam, carena alunecă pe nisipul care

scârţâie. Bărbatul de la pupă opreşte motorul, sare şi împinge barca.

Ţărmul are vreo cinzeci de metri, de fiecare parte se înalţă stânci ascuţite. În întuneric se întrevede ceea ce trebuie să fie Închisoarea. E greu de spus unde începe clădirea, imposibil de precizat unde se termină. Departe pâlpâie lumini galbene, la ferestrele care nu par mai mari ca nişte cutii de chibrituri. Cineva aruncă o funie soldaţilor care aşteaptă pe mal. Unul dintre ei o răsuceşte în jurul unui stâlp de fier care iese dintr-un bloc de ciment, în vreme ce altul ţine sus un felinar de furtună. Strigă instrucţiuni, altfel se aude doar şuierul vântului.

Primii urcă Fani şi Băiatul. Ea ţine în mână micul sac de voiaj şi are sub braţ cutia de metal. Când prinde mâna fiului, acesta scapă ce ţinea. În timp ce ei păşesc pe uscat, văd obiectul săltând cenuşiu pe valuri. Când e rândul meu, îmi pierd echilibrul şi mă ud până la genunchi. O ţin pe Zoe de braţ, aşa că se descurcă mai bine. Butoaiele de pe vas sunt prea grele pentru noi, dar ni se ordonă tuturor să ducem cutiile de carton. Când îl urmăm pe soldatul cu lampa de furtună, pantofii clefăie. Drumul îngust e stâncos, zidurile închisorii continuă până la cer.

Soldatul deschide poarta. „Intraţi în Blestem.“

Prima noapte. Dormim pe saltele umede într-un dormitor îngheţat. Băiatul se află între noi, înconjurat de braţe şi de piepturi. Toate dăm din căldura noastră; într-un fel greu de înţeles, orele trec.

Visez ursuleţi plutitori şi lumină de culoarea mierii şi mă trezesc în zori îngheţată. O fereastră scârţâie. În rest, se aude doar marea.

Când deschid ochii, Băiatul stă culcat în poziţie de fetus, apoi se întinde. Mă eliberez de braţe şi picioare şi păşesc peste el. Mi se învârte capul. Abia ajung la prima nişă, că încep să vomit. Iese doar o zeamă fără culoare. Ceva nu e în ordine,

întregul meu interior pare străin – ca şi cum puterile tocmai mi-au fost trimise toate într-o altă parte, într-alt scop. Pantofii noştri zac amestecaţi, unii peste alţii. Aşa trebuie să fie şi înăuntrul meu, gândesc eu resemnată şi încerc să nu vomit din nou. Fereastra e blocată, dar printre scânduri se prelinge lumina şi luceşte în lichidul de pe podea. Acum îmi dau seama că nu o fereastră scârţâia, ci una dintre scânduri. Socotind după nişa de acolo, din spate, zidul e gros cam de un metru. Cărămidă de un roşu deschis, cioburi de sticlă în tencuială şi pânze de păianjen. Prin crăpături se zăreşte o curte pentru plimbări. În depărtare se aude marea, brutală şi revoltată.

Mirosul de vomă mă face să mă simt urâtă şi părăsită. În doar câteva săptămâni, corpul meu s-a redus la „bijuterii“ vinete, la murdărie şi foame. Şi totuşi cresc, ceea ce, sinceră să fiu, pare absurd, şi adăpostesc un soare care acum e cât o boabă de măceş, poate două. Nu ştiu cum să-l protejez, cu trupul meu în tumult. Nu ştiu nici cum să scap de tremurăturile din genunchi şi putoarea din gură. Ştiu doar că trebuie să acţionez ca o fiinţă care duce alta, aflată abia la început.

„Ia asta. E a ta.“ Zoe stă pe un taburet. N-am observat-o, înainte să se mişte. În mână ţine batista cu picăţele. Trebuie că a spălat-o. Pânza e în orice caz netedă şi îndoită într-un pătrat perfect. Încheietura de sus a degetului arătător e încovoiată, ca şi cum degetul ar fi crescut greşit. Cum de n-am observat asta mai demult? Dau din cap, poate am să păstrez batista pentru data viitoare. Aşa că mă şterg cu mâneca gecii. Zoe se încruntă, apoi îşi prinde în palme coatele. E un pic caraghios gestul ei, cu degetul acela. „Nu prea e mult de spus, nu-i aşa?“ Mă priveşte mijind ochii, ca şi cum m-aş afla la un kilometru distanţă. „Întreaga legătură între cauză şi efect e altfel aici. Ştii ce lipseşte?“ Eu nu-i răspund, aşa că ea

constată: „Libertatea“. Zoe vorbeşte ca Dimos, gândesc eu abătută. „*Mary, Mary, it’s not over…*“[6]

6. „Mary, Mary, nu s-a terminat…“ (în engl., în orig.).

Zâmbesc silit. O fi citit ea texte filozofice, dar a ascultat şi formaţii de băieţi la TV.

Una după alta, se trezesc şi celelalte. Fani îl ajută pe Băiat, înainte de a se ocupa de ea însăşi. Deşi în timpul traversării mi-a spus că nu o mai ţin puterile, că a cedat şi el n-are decât să strige cât o vrea, ea este, înainte de toate, mamă. Deşi eu mă aflu doar în a noua săptămână, observ cât de uşor e să încetezi să te gândeşti la tine însăţi. Poate aşa trebuie să fie, pentru ca ceva să poată începe? Nu, nu e aşa. De bună seamă, pierzi controlul asupra propriului corp, deşi, după o oarecare dezordine, înţelegi că îl împarţi cu drag. Fani are păr des, pe care îl poartă în coadă de cal. Uneori, ca acum, când i-a pus Băiatului ghetele în picioare, îşi înclină capul şi şi-l împleteşte. Apoi părul îi stă ca un snop de grâu între umeri.

Zoe are de furcă cu şalul. Când îl îndeasă sub gulerul hainei, Ioulia spune ceva care o face să se holbeze, cu faţa mai inexpresivă ca de obicei. Probabil ochelarii i-au fost călcaţi în picioare în strada Meduza; fără ei, Zoe pare un animal hăituit.

Se scoală şi ultimele două. Am bănuiala că au de gând să se ţină în continuare deoparte. Una se scarpină pe braţ, cealaltă îşi îndreaptă sutienul. Când cea grijulie cu coafura se întinde după pantofi, se văd trei puncte de un verde coclit tatuate între degetul mare şi arătător.

Caut guma de mestecat mentolată. Până găsesc cu ce să mă spăl pe dinţi, e bună şi asta. În strada Meduza mi-au luat banii şi cele de scris, ca şi pachetul de ţigări Santé, desigur, dar altfel nu lipseşte nimic din geanta de postav. Brusc se aude pârâitul difuzorului: e imnul naţional. Băiatul se ascunde plângând în spatele mamei; toate tresărim.

Ioulia bate din palme. Muzica înseamnă că se face apelul peste cinci minute. Încearcă să-l tragă spre ea pe Băiat, dar renunţă când o muşcă. Eu ajung ultima în curtea de plimbare.

Soldaţii au uniforme cenuşii ca cimentul. Braţul drept le e împodobit cu o emblemă care seamănă cu un câine cu mai multe capete. Bărbaţii sunt recruţi şi, cu siguranţă, vor să fie aici la fel de puţin ca noi. Nerăbdători, ne arată cum trebuie să stăm. Braţul trebuie întins într-o parte. Când vârful degetelor atinge umărul următoarei, distanţa e corectă. Trei femei în primul rând, trei în rândul doi. Fani şi Băiatul, în rândul doi. E neaşteptat de cald, poate zece grade. Dar aerul e tulbure: nu s-a hotărât încă în ce fel să fie. Nici măcar Băiatul nu spune nimic.

După câteva minute, soseşte Comandantul. I se aud paşii, înainte să-l vedem în carne şi oase – un pic mai limpede, cu fiecare dintre ferestrele cu zăbrele pe care o depăşeşte. Când apare, trage de veston în faţă şi îşi îndreaptă centironul, apoi dă onorul către soldaţi. Ochii îi sunt apropiaţi ca două ţevi de puşcă, obrajii îi lucesc de la loţiunea de ras. După ce ne priveşte, se întoarce, ca şi cum ne-ar invita să admirăm priveliştea. Ziduri de cărămidă, sârmă ghimpată, cer fără nori – totul pare în acelaşi timp mai mare şi mai mic decât este. Accentuând fiecare cuvânt, ne anunţă că suntem aici ca să muncim. „Consideraţi asta o onoare. Naţiunea are nevoie de voi. Dacă faceţi treabă bună, sunteţi libere să vă întoarceţi pe continent.“ În dimineaţa asta urmează să ne instalăm. În Sectorul Unu se află paturi de campanie, un număr de saltele şi pături. Soldaţii ne vor da cearşafuri şi săpun – daruri ale unui stat care ne protejează, cu toate că noi facem totul ca să nu ne iubească.

La o sută de metri distanţă, valuri oarbe se lovesc de stânci nevăzute. Zgomotul regulat are ceva adormitor. Îmi pare că aşa trebuie să sune lumea când e lăsată în pace. La urmă,

Comandantul explică, mai întâi ţinând mâinile buzunare, apoi vârâte în centiron, că ceea ce va spune acum n-are să mai spună a doua oară. Primii deţinuţi sunt aşteptaţi de Anul Nou. Înainte de asta, barăcile soldaţilor, clădirea Administraţiei şi toate sectoarele trebuie să fie curăţate. În măsura în care ajunge timpul, chiar şi Infirmeria şi bucătăria personalului vor fi puse în ordine. Dacă ne comportăm cum trebuie, se poate să ni se acorde libertăţi, la care altfel nici n-ar trebui să visăm. El crede în principii şi în pedeapsă dreaptă, dar nu în abuz. „Chiar şi bulgarii sunt oameni.“ Există zone din închisoare la care nu avem acces. Dar atâta vreme cât ne purtăm bine, putem să ne mişcăm liber peste tot – dar numai ziua; la apusul soarelui, se închid porţile. Putem, de fapt, să pescuim sau să ne plimbăm pe insulă, dacă aşa dorim. „Există iubitori de animale?“ O spune ca pe o glumă. Cum nimeni nu râde, adaugă că e la fel de bine dacă rămânem în interiorul zidurilor. A auzit că sunt mulţi şerpi şi scorpioni, mai ales în anotimpul ăsta. Şi fără plase e greu să pescuieşti.

„Din acest moment, sunteţi proprietatea statului.“ Comandantul se leagănă pe picioare, bombeurile îi lucesc. „Aplecaţi-vă ca ramurile, ăsta-i sfatul meu. Cea care nu ascultă ordinele va fi frântă. Aici există o singură alegere: ori asculţi, ori devii surcele.“ Apoi desface o hârtie şi îşi aruncă ochii pe ea. După ce a împăturit hârtia, se întoarce spre Ioulia. „Tu, de acolo. Ai mai fost aici înainte?“ Ea dă din cap. De acum încolo, va răspunde de grupul nostru. O încălcare a regulilor – şi orice privilegiu dispare. „Dă-mi un motiv şi-ţi găsesc eu un paragraf.“

După ce Comandantul ne părăseşte, aflăm de la soldaţi că este nou şi se numeşte Spanos. Mai mult nu spun. Doar că trebuie să ne adresăm cu „domnule Comandant“ sau „domnule Spanos“.

Pe drum înapoi, Băiatul o trage pe Fani de mână. Unde e ursuleţul lui? Vrea să aibă imediat

ursuleţul. Când ea îi spune că poate l-a uitat în sala de dormit, o ia la fugă strigând. Când vin soldaţii cu prosoape şi săpun, un sfert de oră mai târziu, Fani încă mai caută. Zoe o ajută. Băiatul zace neconsolat pe saltea. Bărbaţii privesc neinteresaţi. Unul spune că cea care ia cu ea un copil la Blestem nu e o mamă adevărată. „Puteţi să tăceţi?“ Ioulia aranjează scaunele în jurul mesei. Soldaţii nu ştiu dacă e cazul să râdă, sau să înceapă să o lovească. Se uită unul la altul, apoi îi ordonă să-i urmeze. Dar Fani se ridică de jos, îşi scutură praful de pe genunchi şi merge în locul ei.

Prinţesa Nervoasă se lasă pe vine în faţa Băiatului care plânge. „Vrei?“ Acum e clar că are accent. În mână ţine coaja de pâine pe care a păstrat-o. Băiatul o înşfacă, cu ochii lucind ca nişte bile de sticlă. Imediat ce se convinge că nimeni nu vrea să i-o ia, înfulecă pâinea care trosneşte şi linge firimiturile din palmă, ca o pisică. Prinţesa Nervoasă explică anevoios că ursuleţul e foarte singur, Băiatul însă ne are pe noi toate. Face multe gesturi în timp ce vorbeşte, zâmbeşte mult, dar cu resemnare, şi parcă nu-i ajung cuvintele. Totuşi, Băiatul aleargă la Zoe care încă mai caută în spatele unor scânduri şi o apucă de picioare cu braţele. Ea îl dă la o parte, spunându-i că trebuie să fie atent. Chipul îi aparţine unei adolescente ostenite, dar mişcările au siguranţa stabilă a unei bătrâne.

Când se întoarce Fani, îi spune Băiatului că ursuleţul a murit. El priveşte poruncitor în jur, dar nimeni nu mai zice nimic. Apoi Fani aduce, împreună cu un soldat, o căldare din care ies aburi. După ce toate au primit supa – ochiuri de grăsime plutesc la suprafaţă, bucăţi de sfeclă alunecă pe fund –, anunţă că nu există apă de băut. Nici măcar în barăci. Puţul principal e stricat. Până se repară, soldaţii umplu bidoanele pe insula vecină. Dacă avem noroc, un vapor-cisternă o să vină înainte de

Anul Nou. „E mort, ai înţeles?“ repetă ea privindu-l pe Băiat.

Cădem de acord că apa trebuie folosită cu economie. În primul rând, ca să ne clătim gurile, apoi ca să ne spălăm şi să spălăm vasele. Nimeni nu trebuie să ia apa de băut pentru curăţenie; pentru asta trebuie folosit puţul cu apă sărată din curte. Cantitatea de sare e mare, dar praful de curăţat funcţionează. După ce mâncăm, trebuie să mergem să aducem paturi şi saltele mai bune, apoi să lucrăm.

„Fetelor“, tuşeşte Ioulia, „nu trebuie să fiţi făţarnice. Dar viaţa devine un iad dacă nu respectăm câteva legi fundamentale“. Se uită la femeile din Babilon; una din ele tocmai îşi dă cu cremă Nivea pe buze. „L-aţi auzit pe Comandant. Când vin primii deţinuţi, totul trebuie să fie curat. Legea numărul unu: Trebuie doar să accepţi.“ Probabil că a fost o expresie permanentă pe Insulă şi înainte, de demult. Ioulia propune să începem cu barăcile. „Sunteţi aici de o săptămână, dar trăiţi tot ca acasă?“ Se întoarce către soldatul care n-a plecat şi care nu ştie ce să mai spună. Îşi potriveşte chipiul, ca şi cum ar aştepta permisiunea de a se depărta. Când înţelege că el e cel care hotărăşte, dispare fără să spună un cuvânt.

Fani împarte castroane de tablă. „Bucătăria arată ca un grajd.“

„Deţinuţii dinainte?“ Zoe întinde gamela.

Ioulia aşteaptă ca Zoe s-o umple. „Femeile sunt doar material, în cel mai bun caz, unelte. A doua lege fundamentală: Dacă arătăm ce putem, soldaţii înţeleg ce suntem.“

„Şi ce suntem?“ Zoe pare în continuare sceptică.

„Indispensabile.“

„Bărbaţii vor să te facă să crezi că eşti indispensabilă“, îmi spusese Stella vara trecută. „De fapt, sunt interesaţi doar de un singur lucru. Câtă vreme nu pot să-l guste, sunt gata să facă orice. Dar de îndată ce asta s-a întâmplat, totul

dispare ca un fum. Ţi-o jur, atunci mai curând îşi spală maşina. Nici o plimbare. Sau vreun cuvânt frumos. Doar le stai în drum.“

Avusese din nou ghinion cu un tip. Stăteam în bucătărie. Stella m-a întrebat dacă nu mă deranja muzica – eu am dat din cap: dimpotrivă, îmi plăcea –, apoi a continuat, ca de obicei, fără pauză între idei.

„Tipii te plac cât timp eşti misterioasă. Eu urăsc asta. Nu există nici un secret. Trupul meu e o casă. Asta-i tot. E oare ciudat că nu vreau să dau drumul înăuntru oricui, oricând?“ A căutat din priviri o ţigară. „Pricep ce vezi tu la el. La Dimos, vreau să spun. Mare şi liniştit, îşi ţine cuvântul. N-ai de ce te plânge. Deşi… La dracu’!“ A suflat în băţul de chibrit care-i ardea degetele. „Numai că n-ar putea şi el să fie din când în când amuzant? Tipii ăştia «Che-Guernica» sunt lipsiţi de umor. Am să-ţi spun un lucru. E mai uşor să te baţi pentru principiile tale, decât să trăieşti pe măsura lor. Dacă e unul dintre aceia care-ţi şoptesc versuri la ureche, fereşte-te de el. Altfel, am să-ţi fiu cu drag domnişoară de onoare, când o să vină vremea. Numai că nu pricep cum faci. Eu niciodată n-am fost cu un tip care să vrea să fim tot timpul împreună. Şi acum stai tu aici, cu mine. Nu eşti zdravănă la cap, fato. Sau, stai, e unul. Cum îl cheamă? Tot un tip masiv. Cu mâini adevărate, dar, din păcate, şi cu ochi de-ăia de cocker spaniel.“ A tras gânditoare un fum din ţigară. „Ştii? Ca şi cum s-ar fi lovit şi în orice moment ar putea începe să plângă. Şi pe urmă, mai e unul, care are păr pe spinare. Exact ca pe piept. De fapt, nu mi s-a părut că arată aşa rău.“ Râdea zgomotos. „Oricum, pe mine nu m-a deranjat. Dacă e să fiu cinstită, mi s-a părut palpitant să-l ţin în braţe când făceam treaba aia. Era la fel pe amândouă părţile. Dar, când a dorit să-mi păstrez pantofii în pat, a fost prea mult. Nu faci asta cu Stella, i-am spus. Doar nu eram o madamă dintr-un hotel de mâna a doua. Dacă îi

trebuiau pantofi, n-avea decât să meargă acolo. Şi chiar aşa a făcut. Dar nu înainte de a-mi da un cadou de despărţire.“ Stella a strivit mucul, apoi m-a privit cercetător. „Ce e, Mary? Gura nu e puşcărie, ştii doar.“

Am scuturat capul. Nimic special. Mă gândeam la ce spusese. „Eu sunt o fată obişnuită, Stella. Doar atât.“

„Obişnuită?“ A golit paharul. „Hai să acceptăm că nu eşti făcută pentru flirt. Tu n-ai putea fi obişnuită nici dacă ai încerca.“

„Vreau să spun că nu mi s-a întâmplat niciodată vreuna dintre chestiile despre care vorbeşti tu.“

„*Wuss*, poţi să încerci. Deşi Stella ţi-o interzice. Tipii spun că vor să aibă copii, dar să te ferească sfântu’ dacă se întâmplă. Atunci dispar în ceaţă. Nu am de gând să te văd că experimentezi cu umeraşul, acolo, la etajul de jos… Şi gata, acum nu mai vorbim despre asta.“

A oprit muzica şi a scos caseta. „E pentru tine. Eu fac rost de alta.“ Am privit titlurile melodiilor, pe care ea le scrisese pe o bucată de hârtie. „Ce spui, soră? E vremea pentru un somn de frumuseţe?“

Când am scos scândurile de la fereastra lângă care vomitasem a intrat lumina. Nişele dau spre o curte fără vedere afară. De-a lungul zidului se văd deschizături aproape de acoperiş. După cum spune Ioulia, sunt pentru paznici. Înainte ei mergeau între secţii pe nişte rampe. Prin ferestruici puteau să supravegheze. Pe vremea aceea, sute de deţinuţi se îngrămădeau în săli, dar niciodată nu te puteai simţi în siguranţă. „Nimeni nu scăpa de ochii câinelui.“ Soldaţii aparţin infanteriei, care are ca emblemă Cerberul. „Deşi mă întreb dacă rampele nu mai sunt folosite şi acum.“

Suntem în ceea ce înainte era secţia pentru femei. Prima dată când Ioulia a fost deportată, două sute de persoane dormeau în cele două săli. Multe femei împărţeau paturile, altele dormeau pe

jos. Saltelele fuseseră făcute de prizoniere. Undeva se află un atelier cu două maşini de cusut Singer, acolo resturile de materiale erau cusute la un loc până făceau un fel de saci, care apoi erau umpluţi cu paie de pe insula vecină. Uneori se folosea chiar şi rumeguş.

După ce mâncăm, aducem paturile de campanie din Sectorul Unu. Sunt puse grămadă într-una din sălile de dormit pentru bărbaţi şi sunt grele din cauza umezelii. Peste tot miroase a mucegai, dar nu găsim nici o gaură. Într-un colţ sunt saltelele. Toate sunt umede şi put, paiele putrezite ies pe la cusături. Ceva se mişcă. Ioulia fluieră şi bate din picioare. Doi şobolani, mari cât pisicile, se furişează pe lângă zid şi se vâră într-o spărtură. „Minunat.“ Fani îl prinde pe băiat de mână. Zoe îşi înnoadă şalul în jurul capului, cu faţa lipsită de expresie.

Hotărâm să instalăm paturile în sala de dormit şi să aşezăm cele mai bune saltele pe o parte, ca să se poată usca. În mijlocul curţii se află un grilaj ruginit; pare fosila unei specii necunoscute de gândac. Tot acolo se află scânduri şi un papuc de plastic. Ioulia spune că scândurile pot fi folosite, restul îl vom duce în spate. În vreme ce vorbeşte, eu răsucesc sârma agăţată de una dintre scânduri şi o iau cu mine. Dacă avem noroc, putem împrumuta o roabă şi vom căra încărcătura până la ravenă, dincolo de Primul Golf. Dar tot ce poate fi ars va fi dus înăuntru. O să ne încălzim când vin furtunile.

„Furtunile?“

Dintele de aur străluceşte în gura Iouliei. „Aici cerul se poate prăbuşi, Zoe.“

Existenţa noastră e făcută din cărămizi, şobolani şi un cer cu ghemotoace de nori. Zidurile ne apără de vânt, dar nu şi de cer când plouă. Cerul ne apără de şobolani, în orice caz în timpul zilei, dar nu şi de singurătate. Singurătatea ne apără de regrete,

dar niciodată de cărămizi. Mă întreb dacă umezeala este mai rea decât acest ciclu.

Băiatul pipăie papucul. E pentru piciorul drept şi se vede că şobolanii l-au ros; cineva l-a marcat cu litera F. Când îi dă un şut, papucul se prinde în grilaj. Cinci femei privesc, apoi Fani îl ajută să-l desprindă. Toate gândesc: Cum va fi?

Când aducem paturile şi saltelele, pe masă se află un teanc de cearşafuri şi prosoape, îngrijit legate cu un şnur. Săpunul de deasupra seamănă cu un bloc compact de zăpadă.

Pe drum spre barăci, Ioulia ne lămureşte că ea a petrecut în total douăzeci şi şase de luni pe insulă. „Asta înseamnă de trei milioane trei sute şaptezeci de mii de ori.“ Râsul i se transformă în tuse. „Credeţi-mă, am socotit.“ Cum nimeni nu înţelege despre ce vorbeşte, ea spune că de trei milioane trei sute şaptezeci de mii – cel puţin de atâtea ori a închis ochii şi apoi i-a deschis şi-a văzut aceleaşi stânci, aceeaşi mare, acelaşi cer neclintit. „Până la urmă, se amestecă totul. Norii, valurile, stâncile. Vă înţeleg dacă nu credeţi în legile fundamentale, dar acum vine o a treia: Pe Insulă trebuie să iubeşti tot ce a creat Domnul, altfel eşti *kaputt*.“ Băiatului îi place cum sună cuvântul şi încearcă să-l repete. Ioulia îl ciufuleşte. „Niciodată, tinere. Aici nimeni nu va fi *kaputt.*“

Nici prima, nici a doua oară când Ioulia a fost deportată nu a fost judecată. A fost de ajuns că era membră a unui partid interzis. Prima deportare a avut loc după războiul civil, în urmă cu peste douăzeci de ani. „Când văd marea, mi se pare că a fost ieri.“ Pe timpul acela, se aflau mai mult de zece mii de prizonieri pe Insulă. Închisoarea nu fusese încă construită, aşa că cei mai mulţi locuiau în corturi şi vara, şi iarna. Nimic nu-i apăra de vreme – nici măcar tufişuri sau copaci. Prizonierii săpau adâncituri pe care le numeau şanţuri peste care îşi puneau paturile. În felul acesta, apa de ploaie se scurgea pe pantă şi nu le uda. De fapt,

şanţurile erau interzise, dar câtă vreme îşi vedeau de treaba lor, erau tolerate. Dacă paznicii se plictiseau, se putea totuşi întâmpla ca prizonierii să-şi găsească corturile şi paturile aruncate în noroi când se întorceau seara. „*Kaputt*“, spune Ioulia, dar acum Băiatul e cu Fani şi n-o aude.

Mulţi sufereau de tot felul de boli, alţii mureau din cauza bătăilor sau muşcaţi de scorpioni. O faimă deosebită avea Eldorado, o cuşcă de o jumătate de metru înălţime care era aşezată peste o groapă, în spatele Puşcăriei. Ioulia crede că grilajul pe care l-am văzut în curtea de plimbare provine de acolo. Un prizonier putea fi pedepsit zile în şir. „Treizeci şi cinci de grade afară şi o ceaşcă de apă pe zi.“ În cimitirul din Primul Golf odihnesc cei care n-au suportat tratamentul. Toţi se află sub cruci, indiferent dacă erau credincioşi sau nu. Tovarăşii le-au incrustat iniţialele şi anul morţii pe câte o bucată de lemn. Deşi, în secret, au scris tot numele pe o piatră care a fost pusă pe mormânt.

Când militarii au luat puterea, în urmă cu aproape şapte ani, Ioulia a fost arestată din nou. N-a avut nici o importanţă că era mamă. Făcea parte din sindicatul femeilor care lucrau în industria metalului; se spunea că s-au plâns unii membri, la poliţie se afla un dosar. Vecinii l-au ajutat pe soţ cu copiii. Băiatul avea treisprezece ani şi jumătate, fata – nouă. Zoe întreabă câţi ani are Ioulia. „Cincizeci şi trei.“ Dă din cap zâmbind: „Ştiu, par mai tânără“.

Copiii n-au mai recunoscut-o când s-a întors acasă. „A trecut o zi până când fiica mea a vrut să-mi stea pe genunchi.“ Ioulia se întoarce spre Fani, care tocmai se duce la Băiat, să vadă cu ce se ocupă. „Eu o înţeleg.“ Apoi, ridicând glasul: „Păzeşte-te de astea!“ Fani ia plantele pe care le-a cules Băiatul, Ioulia se întoarce din nou spre mine. „Sunt bune doar dacă vrei să otrăveşti pe cineva. Sau să avortezi.“

În perioada dezgheţului politic, anul trecut, închisoarea a fost închisă. Presiunile din străinătate deveniseră prea puternice. Când Ioulia a aflat că Insula e nelocuită de-adevăratelea, a sărbătorit cu tovarăşii cu care fusese deportată. Făcuseră o promisiune: în ziua în care ultimul deţinut părăsea Insula Şobolanilor, ei să pregătească toate felurile de mâncare la care visaseră în timpul lunilor petrecute împreună. „Legea numărul patru: Foloseşte-ţi fantezia.“ Băiatul se uită cu ochii mari la ea şi repetă cuvintele. „Când n-a mai trebuit să ne imaginăm, ne-am săturat înainte de a ajunge la felul principal.“ Râsul Iouliei are ceva sclipitor în el, ca şi cum dintele de aur i-ar împrumuta lucirea. Apoi întreabă dacă vreuna dintre noi ştie vreo reţetă. Când nimeni nu răspunde, priveşte ce-a mai rămas din Eldorado. „Omul nu cunoaşte o ţară până nu a trecut prin închisorile ei.“

Comandantul e nou, totuşi Ioulia e sigură că se va ţine de cuvânt dacă facem ce ne spune. Şi Spanos trebuie să raporteze, iar ea se îndoieşte că soldaţii au chef să preia curăţenia. „Unii rezistă la eforturi deosebite, dar nu toţi.“ Nu trebuie să-l numească pe Băiat ca să înţelegem la cine se referă. Pe Insulă nu suntem fiinţe, ci funcţii. Numele şi istoria joacă un mai mic rol dacă ştim să frecăm, să spălăm şi să facem curat. Suntem aici pentru a fi urâte şi dispreţuite, lovite sau înjurate, rănite şi poate dorite în vis. Dar cum ne cheamă sau de unde venim nu are nici o importanţă.

Băiatul trage de fusta mamei. Crede că Ioulia vorbeşte prea mult şi începe să-i fie frig. Îi spun în şoaptă că, dacă e cuminte, o să primească ceva frumos diseară. El se trage înapoi, dar nu mă scapă din ochi. Poate credea că nu pot vorbi.

Singurul lucru care ne-ar permite să părăsim Insula mai devreme ar fi un nume în josul declaraţiei de loialitate. De aceea nici una nu trebuie să uite pentru ce a fost deportată. „Numiţi-o lege fundamentală sau nu: Noi suntem aici

pentru că nu am scris ce trebuia pe declaraţie – un nume nu înseamnă mare lucru, dar, după toate aparenţele, valorează mai mult decât orice. Eu mă numesc Ioulia, dar o ştiţi deja.“

Zoe spune: „Zoe“ şi seamănă cu Emma Goldman, deşi nu mai are ochelarii.

Una din cele care se ţin deoparte aruncă o privire spre soldaţii de lângă baracă, care nu par să ştie dacă trebuie să ne ia sau să mai aştepte. „Deci, ca să fie clar, eu nu sunt nici o tovarăşă. Şi fac ce vreau. Dar puteţi să-mi ziceţi Rita.“ Vocea sună a amestec de miere şi ţigări.

Prietena ei, care din nou îşi scarpină braţul, nu apucă să spună ceva că Băiatul arată spre ea: „Ea e Prinţesa!“

Femeia aprobă nervoasă. „Şi pe tine cum te cheamă?“

El o studiază cu sprâncenele ridicate. „Iosif, e clar. Şi ea e mama.“

Fani îl ia de mână. „De fapt, mă numesc Fani. Dar pentru el sunt mama. Vreţi să…“ Băiatul trage de ea.

Acum toate se întorc spre mine. Sunt pe punctul de a deschide gura, când Ioulia îşi înnoadă un şnur în talie, peste palton, şi o porneşte înainte. „Frumos spus, Rita. Legea numărul cinci: Toţi fac cum vor?“ Mă întreb de unde are şnurul.

Fani şi Băiatul o urmează – şi Zoe, care spune tare: „Noi o numim Mary. Cred că e suficient, tovarăşe“.

Câtă vreme ne aplecăm ca ramurile, suntem folositoare. Îndeplinim o funcţie, ca o unealtă, şi putem să ne ascundem îndărătul utilităţii. Tot ce trebuie este un nume. Mătură, găleată de lături, Mary – merge ca uns, câtă vreme evităm să devenim material. Cea care este material nu mai are încotro. Dacă soldaţii o folosesc drept cherestea, curând ea devine cherestea, în toate părţile ei. Şi este consumată.

Aşa o interpretez eu pe Ioulia.

Zoe mijeşte ochii când o ajung din urmă. „Cum pot deveni ramurile indispensabile?“

Sunt trei barăci în spatele puşcăriei. Mai departe, se află Infirmeria şi Administraţia. Când terminăm cu baraca I, vom continua cu II şi apoi cu III, unde vor locui între timp soldaţii.

Cei care aşteaptă aruncă ţigările. Unul are în jur de douăzeci şi cinci, altul în jur de patruzeci de ani. După dialect, par să vină amândoi din insule, probabil de pe cea de unde am fost îmbarcate a doua oară. Cel mai în vârstă are urechi clăpăuge şi ochi mici. Tot restul făpturii lui pare mare. Ne examinează şi zâmbeşte spre Rita, apoi bagă în gură o migdală glasată. Migdala trosneşte şi pârâie, în vreme ce el ne explică ce trebuie să facem. Cel tânăr pare că nu poate vorbi şi gândi în acelaşi timp. De câte ori spune ceva, mai întâi se scarpină – în cap, pe gât, pe piept. Are nasul mic cu nările largi, pantalonii îi atârnă. Cel mai în vârstă îi spune Sokrates, apoi îşi încrucişează degetele şi ridică mâinile cu podul palmelor în sus. Încheieturile îi trosnesc ca praful de puşcă. „Ce mamă îşi ia copilul cu ea, aici?“ Chiar şi zâmbetul îi e larg.

Sokrates se scarpină pe piept: „Nu ştiu, unchiule!“

Poate sunt neamuri. În orice caz, nici unul din ei nu pare să fie recrut.

După ce soldaţii ne arată unde se află materialele de făcut curăţenie, îşi iau două scaune şi se aşază pe ele în faţa barăcii. Numărăm pe fiecare parte a coridorului câte zece camere; tencuiala umedă se desface în şuviţe subţiri care sunt lipicioase, în loc să se desprindă şi să cadă. Camerele sunt înguste, murdare şi numerotate cu cifre metalice care seamănă cu cele de la hotel. Doi bărbaţi în fiecare cameră, un dulap de persoană, două scaune şi o masă pentru amândoi. Arcurile paturilor sunt ruginite, dar saltelele sunt

de calitate mai bună decât ale noastre. În fundul coridorului se află baia. Toaletele sunt într-o clădire separată, între barăci.

Ioulia împarte sarcinile, apoi ne atenţionează că scorpionii caută locurile umede şi întunecoase. Se ascund mai ales sub perne, în saltele, sau printre hainele dintr-un dulap. Barăcile goale sunt ideale. Dacă avem ghinion, poate fi scorpionul alb, care nu se vede în lenjerie. O persoană adultă moare rareori dintr-o înţepătură, deşi există riscul unei reacţii alergice. „Trebuie să te păzeşti“, îi spune Băiatului, dar caută privirea lui Fani când spune asta. Dacă suntem înţepate, trebuie să ne spălăm imediat, preferabil cu praf de curăţat, dacă nu, cu săpun. Apoi, ajută dacă pui ceva rece pe rană. Dacă suntem înţepate în picior sau în braţ, trebuie să evităm să ridicăm membrul respectiv la înălţimea inimii.

Înălţimea inimii, mă gândesc eu. Ce expresie.

Dacă simptomele se agravează, trebuie să cerem ajutor medical. Greaţă, febră, privire înceţoşată, ţiuit în urechi, probleme de echilibru… Toate acestea sunt socotite simptome grave. Atunci trebuie făcut imediat tratamentul. Ioulia speră că încă mai există un doctor pe Insulă. Dar nimeni nu ştie. Poate se telegrafiază la insula vecină.

„Da, da, pricepem. O altă lege: Vin imediat ce pocneşti din degete.“

Ioulia nu-i răspunde Ritei. În schimb, se întoarce spre Fani. „Mamă, e preferabil să nu trebuiască să telegrafiem.“

Cu toate că soldaţii au locuit în baracă până de curând, cercetăm toate ungherele, în primul rând pentru ca Băiatul să se poată mişca în voie. Când înţelege că nimeni nu are timp de joacă, începe să se smiorcăie. Fani verifică din nou patul dintr-una din camere, apoi îl roagă să termine cu ţipatul şi să se joace acolo. Când ne uităm după vreo două ore, copilul doarme – drept, cu mâinile pe lângă trup.

„Lasă-l“ spune Ioulia potrivind pătura pe care el a aruncat-o la o parte.

„Şi ce mă fac dacă nu mai doarme la noapte?“

„Atunci facem cu rândul. Dar n-o să se întâmple.“

Zoe şi cu mine facem curat în baie. Pare încă epuizată după călătorie. Când îi spun să mă lase pe mine, se aşază trântindu-se aşa cum îţi cade din mâini un sac de ceapă. „Uneori cântăresc şaisprezece tone. Dar pot supraveghea munca. Indispensabilă, ştii.“ Zâmbeşte cu greu. O întreb ce s-a întâmplat în strada Meduza. Mă priveşte îndelung, apoi clatină din cap. Încă nu.

Pereţii au fost văruiţi până la un metru înălţime, apoi albul trece în albastru ca cerul. Petele de umezeală seamănă cu nişte anemone. Bărbaţii au adus pe bocanci pământ roşu-negricios; doar faianţa de la duşuri este relativ curată. „Trăiesc aproape ca noi“, constată Zoe. „Dar sunt şi ei ramuri?“ Două oglinzi sunt sparte, a treia e împodobită cu un abţibild cu o reclamă la berea de stat. Dedesubt e o poliţă pentru articole de toaletă. Descopăr o periuţă de dinţi şi o lamă ruginită, care s-a lipit de sticlă. Când desprind lama, o înfăşor într-o cârpă, apoi o ascund împreună cu periuţa în hainele mele. Zoe vede tot, dar nu spune nimic.

Chiuvetele sunt pline de păr, spumă de ras uscată, pastă de dinţi veche. Doar un robinet funcţionează. Apa curge într-un jet subţire şi strident, până se opreşte. Aduc atunci apă din puţul cu apă sărată de lângă toalete. Paznicii privesc când scot găleata; nici unul nu mă ajută. Praful de curăţat face repede mâinile roşii şi crăpate. După câteva ore, baia nu mai duhneşte a murdărie, ci a amoniac.

Când terminăm, Ioulia inspectează rezultatul muncii. Trece cu degetul peste rama oglinzilor, controlează pervazurile ferestrelor şi scurgerile de sub chiuvete. La urmă, râcâie cu unghia depunerea verzuie din jurul robinetelor. „Singura bucurie aici

e o muncă temeinică.“ De afară se aud râsete; înalţă din sprâncene: „Ele sunt angajate. Nu mişcă un deget fără să fie nevoie.“ Când ieşim afară, Rita tocmai calcă un chiştoc de ţigară. Bărbaţii se ridică, amândoi îşi închid vestoanele. Zoe mă ajută să storc cârpele şi să le pun la uscat peste găleţi. Unchiul fluieră. În cele din urmă, ne strângem toate.

Când ne întoarcem, cerul e plumburiu. Marea pare fără sfârşit.

Înainte să ne culcăm, Băiatul spune că a fost cuminte toată ziua. Ce voiam să-i arăt? Stă în picioare lângă patul meu, e timid, dar curios. „Aşază-te.“ Mă ridic şi caut în buzunarele gecii de jeans. Din sârma pe care am găsit-o, fac o siluetă. O buclă devine un cap, două bucle mai mici sunt urechile, corpul e rotund, dar gol, cele patru labe sunt subţiri, de forma unor conuri de pin. Băiatul trebuie doar să le îndoaie pentru ca figura să poată merge. „Ursuleţul tău a făcut un pui.“

Trebuie să se fi întâmplat înainte să împlinesc opt ani, pentru că nu începusem încă şcoala. Era zi de sărbătoare şi dintr-un motiv oarecare m-am trezit mai târziu ca de obicei. În mână ţineam animăluţul de pluş. Când eram mică, obişnuiam să mă trezesc la cinci şi jumătate şi să mă joc până ce reuşeam să-l trezesc pe Theo, de cealaltă parte a draperiei. Dar în dimineaţa aceea era deja opt, opt şi jumătate şi fratele meu dormea la un coleg. „Bună dimineaţa, mamă“, am spus eu când am văzut-o prin deschizătura uşii de la balconul din spate.

„Bună?“ Avea cleşti de rufe între dinţi. „Atârn de ore întregi rufe la uscat.“

Mâncam, când s-a întors în bucătărie după un sfert de oră. Animalul de pluş stătea lângă mine, ca să poată urmări şi el povestea. Orice citeam – probabil o carte ilustrată cu povestiri biblice – acţiunea era pasionantă, pentru că loveam tot timpul cu călcâiul în piciorul scaunului.

Mama a pus ceva pe blatul de la bucătărie, apoi m-a privit. „Abia ai început tratamentul şi deja ţopăi ca o balerină.“

Nu ştiu de ce tocmai dimineaţa aceea trebuia să fie specială. Nu s-a întâmplat nimic care să nu se mai fi întâmplat într-o mie de alte dimineţi. Dar ziua aceea mi-a rămas în amintire, şi când mă gândesc la ea cred că are de-a face cu toată îmbinarea. Fiecare element era important. Şi dacă ar fi lipsit unul singur, sau s-ar fi adăugat altele, aş fi trăit totul diferit şi atunci nu e sigur că ar fi devenit o amintire pentru toată viaţa.

Mama avea părul desfăcut. Îi atârna, brun şi vălurit, pe umeri. Faţa îi era netedă şi nu prea obosită. Nici urmă de machiaj, cum nu avea aproape niciodată. Părea, cred eu, mulţumită. Şi mâinile îi erau curate, într-un fel cum numai mâinile mamei au fost curate de când mă ştiu. Le-a întins pe masă şi a apucat mânecile cămăşii mele de noapte decolorate, pe sub halatul de mătase azurie. Cămaşa de noapte era albă cu flori mici, închise la culoare, gulerul de bumbac brodat. Palmele mele întoarse erau umede şi calde şi îmi amintesc că mama m-a întrebat dacă m-am spălat înainte de masă. Am dat din cap exagerat, deşi nici nu mă gândisem s-o fac. Apoi am stat acolo în tăcere – mama, eu şi animăluţul de pluş – până a venit tata, ameţit de somn. În amintire îmi pare că momentul a durat o eternitate, deşi nu poate să fi fost vorba de mai mult de câteva minute. Şi totuşi, ziua aceea, cea mai lungă din câte îmi amintesc, a fost cea la care mă voi gândi tot restul vieţii mele, în ciuda faptului că Theo se certa cu tata sau că învelitoarea de plastic de pe canapea scârţâia în salon.

Mult mai târziu a spus Stella ceva ce de asemenea n-am putut uita. La vremea aceea, aveam optsprezece sau nouăsprezece ani. Theo părăsise ţara cu doi ani înainte şi eu tocmai mă pregăteam pentru examenul naţional pe care

trebuiau să-l treacă toţi elevii în ultimul an de liceu. Mă grăbeam în sus pe scări, spre apartamentul de la etajul al doilea, după una dintre plimbările noastre. Am scos cheia şi am vârât-o în broască dintr-o singură mişcare, am deschis şi am lăsat cheile pe măsuţa din hol, mi-am scos pantofii şi am atârnat în cui paltonul, în continuare, într-o mişcare fluidă, spunând în acelaşi timp ceva despre mama şi despre cina pe care promisesem s-o pregătesc. Stella a rămas în picioare cu haina pe ea. Când m-am întors, mă privea nemişcată. „Ce fată admirabil dresată eşti.“ Nu cred că era cineva acasă, pentru că atunci n-ar mai fi continuat. În timp ce-şi agăţa paltonul, mi-a spus că fiecare mişcare a mea era iuţită de dorinţa de a face pe plac tuturor. După câte vedea, credea că a fost nevoie de o acumulare serioasă de spaimă pentru a mă face să mă comport astfel.

Ştiam deja de pe atunci că Stella se înşela. Sau poate că nu, dar ea traducea comportamentul meu într-un mod eronat. Nu era din cauză că m-aş fi temut de mama. Niciodată nu mi-a fost frică de mama. Voiam doar ca ea să nu mai fie tot timpul tristă. Mi-a luat mult timp ca să înţeleg că un lucru nu e prea diferit de altul.

Înainte să mă culc în seara celei mai lungi zile din viaţa mea, m-am dus cu animalul de pluş în salon, unde mama răsfoia o revistă. „Noapte bună, Majestatea Voastră“, i-am spus.

Atunci ea nu şi-a mai putut stăpâni râsul.

În zilele următoare am terminat cu barăcile. După I, am curăţat III, unde în afară de şobolani nu mai locuise nimeni de multă vreme, apoi II. În vreme ce facem curat în ultima baracă, soldaţii se mută înapoi, în prima. Clădirea joasă miroase a transpiraţie şi a fum de ţigări. Bărbaţii au uitat unele lucruri. Rita priveşte la Ioulia, până ce aceasta îi face semn din cap. În seara asta, găleţile noastre sunt grele. Sub cârpe se află:

O forfecuţă de unghii.

Câţiva ciorapi desperecheaţi.

Un maiou transpirat.

O rolă de fir de pescuit, cu un cârlig de undiţă negru. Firul transparent străluceşte ca solzii de peşte.

Cinci prezervative.

O carte poştală.

Un pachet de ţigări nedeschis.

Un ziar vechi. (Revolta de la Politehnică n-a avut încă loc. Cuvintele încrucişate sunt completate.)

Şi cel mai valoros obiect: un primus cu gaz. Rezervorul albastru e pe jumătate plin.

Spre sfârşitul primei săptămâni, cotrobăi prin gunoaiele din spatele închisorii – cutii de conserve, cartoane ude, un picior de scaun. Nu e prea mult de folosit, doar o bucată de ţeavă de aluminiu, pe care o îndoi şi o transform într-un pistol de jucărie pentru Băiat, căruia îi place să se joace de-a cowboy-ul. Am muncit din greu, dar observ că găsesc plăcere în conştiinciozitate. Ea ţine gândurile la distanţă şi dă o structură zilelor. Una dintre legile fundamentale ar trebui să sune aşa: Cel care hotărăşte asupra propriilor sale mişcări poate singur să se facă fericit.

Dintre toate persoanele pe care le cunosc, Dimos este cel mai dezordonat. De fapt, e ciudat dacă te gândeşti cât de conştiincios este când sudează componente. Deşi el râde, luminos şi plin de pistrui, şi spune că teoria trebuie să fie pură, dar că viaţa e dezordonată. În ceea ce mă priveşte, mai bine să fie praf sub pat, dar nu lucruri puse de-a valma în casă. Probabil asta face din mine un bun arhitect, dar un prost ideolog.

De cele mai multe ori ne păzesc Unchiul şi Sokrates; recruţii au alte îndeletniciri. Adesea îi vedem făcând exerciţii şi după-amiaza se aud tragerile de pe cealaltă parte a muntelui, dar cel mai des par să transporte lucruri de pe insula vecină sau sunt ocupaţi cu construcţia clădirii la

care noi nu avem acces. Dau din cap când Sokrates întreabă dacă ştiu unde se află Eldorado. Un pic mai târziu, Rita îi arată Unchiului băşicile. Apa luceşte ca o oglindă în găleata pe care a pus-o jos. Ea deschide şi închide pumnii, palmele îi sunt roşii, iar băşicile albe. Unchiul o prinde de cealaltă încheietură şi îi răsuceşte mâna ca să vadă cele trei puncte verzi ca algele. Ea se desface din strânsoare, prefăcându-se că-şi încordează muşchii. Unchiul râde tare. Se vede că se distrează. Dar Rita face ca totul să se desfăşoare după propriile-i condiţii.

Zoe vine cu roaba. „Asta…“ Încarcă gunoaiele. „Ştii ce spune Gramsci despre prostituţie?“ Noii ochelari pe care i-a obţinut de la Comandant sunt prea mari. De altfel, nici dioptriile nu par să fie potrivite. Acum îi împinge în sus pe nas şi nu mai seamănă cu o activistă rusoaică. „O femeie are dreptul să decidă asupra propriului trup.“

Încărcătura din roabă se hurducăie aventuros peste pietre, în vreme ce Zoe dispare spre Ravena de Gunoi.

Când ne întoarcem seara în sala de dormit, nimeni nu mai are putere de nimic. Am patul în colţul cel mai depărtat. O ladă de fructe îmi serveşte drept garderobă. Acolo se află hainele împăturite şi una dintre păturile pe care le-am găsit. Celelalte fac la fel. Hainele la fund şi o pătură deasupra – într-o ladă sau o geantă de voiaj –, ca şobolanii să nu poată provoca decât pagube limitate. Toate, în afară de Fani. Ea şi Băiatul au înşirat resturi de materiale pe silueta din fir de sârmă pe care i-am făcut-o eu, iar el foloseşte garderoba ca să se joace. Înainte să se culce, pune ursul să stea de pază împotriva şobolanilor; pistolul dispare în vechea cutie de biscuiţi.

Fani răspunde de mâncare, ceea ce înseamnă că ea se îngrijeşte de primusul cel valoros. Orez, linte, pâine uscată care trebuie înmuiată cu ulei, frunze de mentă, oregano care şi-a pierdut culoarea

şi seamănă cu praful – tot ce e comestibil se păstrează în pungi pe care ea le leagă în jurul stâlpilor din sală. Dacă avem noroc, primeşte ordin să gătească pentru soldaţi. Atunci aduce totdeauna câte ceva. Două roşii răscoapte. O ceapă. Brânză de oaie mustind de zer.

Într-o seară vine cu o jumătate de pui. Încet, scoate o aripă din buzunarul şorţului, apoi un picior şi câteva măruntaie. Toate jubilăm. Băiatul primeşte pielea bine rumenită. El o miroase bănuitor, apoi o vâră în gură şi o suge, ca şi cum ar fi gumă de mestecat. Mi-e teamă că vor vedea foamea din ochii mei, aşa că îmi aranjez garderoba în aşteptarea mesei. Cel mai adesea Fani foloseşte bucătăria deţinuţilor care se află într-o anexă în curtea de plimbare. Acolo se află o maşină de gătit cu lemne şi un loc de spălat vase făcut din cărămizi. Plita de fier e stricată şi nu se încălzeşte niciodată decât pe jumătate.

Zoe răspunde de distilator, un aparat diform din ţevi şi cutii de conserve cu care deţinuţii dinainte scoteau prin fierbere sarea din apă. Mai întâi, ea a cercetat cu atenţie fiecare parte, apoi a făcut nişte ajustări, glumind cu Băiatul că o să-i ia pistolul, să-l folosească. Acum ai impresia că niciodată nu s-ar fi îndeletnicit cu altceva în afară de distilarea apei.

Rita şi Prinţesa Nervoasă se ocupă de spălatul vaselor.

Iar eu mă ocup de godin şi de găleata pe care o folosim uneori noaptea drept closet.

Ioulia supraveghează totul. Şi se culcă ultima, după ce ascunde lucrurile pe care le-am luat din baracă. Trebuie să fim precaute, spune ea şi urcă punga pe rampa de deasupra sălii, unde e greu de crezut că soldaţii o să caute. Firul de pescuit nu se vede pe perete, dar luceşte uneori ca un curcubeu subţire. După ce suflă în lampa cu ulei, o auzim cum se duce spre pat. Păstrează chibriturile sub

pernă. Eu ştiu, pentru că adesea trebuie s-o rog să-mi dea pentru godin.

Băiatul nu are sarcini de îndeplinit. El e doar Băiatul.

Cu timpul cred că vom începe să vorbim pe întuneric, dar deocamdată fiecare mai are nevoie să înţeleagă unde se află. Sentimente trebuie înfrânate, amintiri trebuie legate strâns. Probabil că şi sala are ceva care ne face să preferăm liniştea – ca şi cum golul ar aminti despre golul din noi însene. Când se stinge lumina, se aud doar valurile şi şobolanii. Înainte să adormim, mă gândesc preţ de câteva minute nefericite cât de departe e totul. Lumea pare mult mai străină noaptea.

În ultima seară din prima săptămână, Spanos a venit chiar când ne pregăteam să mâncăm. Ne spune că a primit ordin să aibă discuţii separate cu fiecare dintre noi, aşa sunt noile instrucţiuni primite de la minister, dar că acum vrea doar să vadă cum o ducem. Totuşi, e vorba de un control, pentru că face semn soldaţilor să caute prin sală. Probabil au observat că au dispărut lucruri din baraca II. Supa se răceşte în castroane, în vreme ce ei întorc fiecare pernă şi fiecare saltea. Mantalele de ploaie scârţâie când ne cercetează garderobele. Băiatul stă pe pat ţinând un măr pe care Fani l-a găsit în bucătărie şi urmăreşte atent ce se petrece. Hainele sunt scuturate, pungile de mâncare sunt golite, godinul e deschis şi eu trebuie să vâr în el un băţ, ca să arăt că nu se află nimic acolo. Bărbaţii controlează şi noul grilaj pe care chiar ei l-au pus la fereastra care înainte era blocată cu scânduri. Sunt transpiraţi şi îşi desfac mantalele. Totuşi nu descoperă firul de nailon.

„Vă vedeţi de treabă.“ Comandantul îşi încălzeşte mâinile deasupra godinului. „Şi o duceţi bine.“ Pare jenat de sărăcie, dar şi iritat că n-a găsit nimic. Înainte să plece, spune că discuţiile vor începe săptămâna următoare. Apoi se întoarce spre soldaţi: „Domnii pot alege.“

Fani încearcă să ascundă mărul pe jumătate mâncat, dar rămâne cu el în mână. Când bărbaţii o privesc, nu e greu de ştiut pe cine vor lua prima.

E noapte, dar nu mă ia somnul. După masă, am privit în jur în speranţa că vreuna dintre celelalte nu va putea să mănânce tot. Dar toate îşi goliseră castroanele, aşa că am încercat să mi-l ling pe al meu. Când am ridicat privirea, am văzut-o pe Ioulia dând liniştită din cap; părea să înţeleagă. Când ne pregăteam de culcare, mi-a îndesat în mână o bucată de pâine cu brânză. „Nici o vorbă nimănui.“ Imediat ce a stins lampa, am înghiţit lacomă. Sarea şi acreala mi-a iradiat prin trup. Era ca şi cum m-aş fi aprins toată.

Acum stau culcată sub pături. Mi-am promis să o las baltă, dar în noaptea asta nu merge. Pentru a ţine foamea la distanţă, îmi imaginez că greutatea pe care o simt este a lui Dimos. El, cu forma de pară din dreptul stomacului şi încheieturile degetelor cât nucile. El, cu pudra de pistrui de pe umeri. Iubitul meu, Copacul. Îmi place când stă deasupra mea. Piept peste piept, coapsă peste coapsă, picior peste picior. Cel mai bine e când nici o parte din el nu atinge patul. Atunci e ca şi cum eu ne-aş purta pe amândoi. Continui să mă minunez ce bine se potriveşte scobitura tălpii lui peste gleznele mele. Când nu mă sărută, Dimos stă cu obrazul pe fruntea mea. Atunci îl simt întreg. Atunci e ca şi cum el ar fi lumea, şi această lume s-ar odihni pe mine. Pieptul se înalţă şi se coboară, ca cel al unui copil foarte mare. Uneori mă înţeapă cu barba, dar încerc să nu mă gândesc la asta. Când spune ceva, îl rog să tacă. Tăcerea e parte din greutatea care îmi place aşa de mult.

Peste câteva luni, iubitul meu nu va mai putea să stea peste mine. Aş dori ca asta să se mai întâmple o dată, doar câteva minute înainte de a fi prea târziu. Nu mai cred că după curăţenie vom părăsi Insula. Discuţiile pe care Spanos vrea să le poarte cu noi trebuie să aibă un scop. Sau îmi fac griji

degeaba? Ce voi face dacă totuşi ne vom întoarce? Flora cea Roşie nu ştia nimic, doar că Dimos nu se afla printre cei cu care a fost prinsă ea. Dacă Serviciul de Securitate totuşi îl are, e mare riscul să fi fost dus la vreunul dintre lagărele militare. La spitalele de acolo oamenii nu ajung întregi, ci în bucăţi. Mă imaginez asemenea femeilor de la Pachinas, aşteptând la intrare ca să-l pot întâlni. Aş fi în stare să merg chiar pe strada Meduza, dacă aş şti că el e ţinut acolo. Deşi poate că sunt doar închipuirile mele.

Câteva minute cu Copacul deasupra mea, este tot ce cer. Apoi putem discuta cum trebuie să facem, poate să le rugăm pe rudele lui din Suedia să ne ajute. E un văr al tatălui său care a fugit acolo după războiul civil – cu vremea a devenit medic şi acum are o familie mare şi vilă într-un oraş universitar, unde am putea locui la început. Eu aş avea grijă de copiii doctorului şi de-al nostru, Dimos s-ar îngriji de grădină. Când am învăţa limba, ne-am termina studiile şi am căuta de lucru. M-aş mira dacă suedezii n-ar fi interesaţi de locuinţele multifamiliale în mediul urban.

N-am plâns de când am ajuns pe Insulă. Trupul îşi economiseşte forţele, dar, când îmi las gândurile să rătăcească în felul acesta, îmi doresc s-o fac. Băiatul scânceşte în patul vecin, Fani îl linişteşte şoptind. Mă întorc spre perete. Lumina lunii tremură peste tencuială, pereţii par să fie din hârtie cerată. În vreme ce ascult marea, mă gândesc ce înseamnă să nu cedezi. Apoi mă întreb câte zile vor trece înainte ca lacrimile să curgă de la sine. Uneori îmi spun că singurul lucru pe care l-am moştenit de la mama este tenacitatea ei. Şi de la tata – dantura proastă. Mi-e greu să deosebesc zgomotul valurilor de cel al respiraţiei mele. Sau de râcâitul şobolanilor. Îmi imaginez de asemenea cum boaba de măceş respiră înăuntrul meu, ceea ce de fapt nu poate fi adevărat. Ceva e greşit în percepţiile mele. Uneori lucrurile au un gust de-a

dreptul ciudat. Orezul pe care, de exemplu, l-am primit aseară părea să fie fiertură de făină de peşte, dar când l-am mirosit mi-am zis: hârtie. Cinstit vorbind, nu ştiu prea bine cine sunt acum.

Trebuie să fi adormit până la urmă. Mai întâi văd ca prin ceaţă, mintea mi-e tulbure şi cred că vocea pe care o aud face parte din vis. Dar când mă răsucesc desluşesc limpede: „Ce să fac?“

Fani stă pe marginea patului. După un moment, şoaptele i se transformă în hohote, cu o lamentaţie la sfârşit. Încet, încet mi se limpezeşte privirea şi ea devine mai clară, ca şi cum lumina lunii i-ar tăia conturul în noapte. Acum îi desluşesc faţa şi mâinile. Un oval şi două triunghiuri. Fani îşi freacă palmele de genunchi, apoi mişcă picioarele. Trebuie să-i fie frig, gândesc eu, până ce înţeleg că şi-a aşezat tălpile peste pantofi. Când Băiatul se zbate, ea netezeşte pătura şi îi şopteşte liniştitor. Apoi îşi freacă din nou palmele de genunchi şi se leagănă înainte şi înapoi.

„Ce să fac? Ce să fac?“

A doua zi, Fani are febră. Când îşi pune paltonul, îl încheie greşit. Băiatul o ajută, ceea ce ia timp, apoi ea se aşază la masă, apatică şi tremurând. Zoe fierbe ceai de mentă, dar când fiul îi pune cana dinainte, nu-l atinge. Dezamăgit, el se întinde pe pat şi îşi ascunde faţa cu braţul. Când trebuie să plecăm, el refuză să ne urmeze. Fani priveşte în gol, absentă, în timp ce Prinţesa Nervoasă încearcă să-l îmbrace pe Băiat cu jacheta. „Nu, nu merg!“ Brusc, Fani se ridică şi-l ia de ureche: „Ce nu înţelegi, Iosif? Te întreb, ce nu înţelegi?“ Băiatul va face cum i se spune. Crede că e singurul care trebuie să facă aşa cum i se spune? Înainte să se aşeze din nou, Fani îi dă ursuleţul din fir de sârmă Prinţesei, care-şi roade unghiile. N-are decât să facă ce vrea cu scandalagiul, el trebuie să înveţe să asculte.

Cinci minute mai târziu, soldaţii deschid uşa. E deja şapte şi jumătate. Când o descoperă pe Fani, îi

spun să se grăbească. Ioulia îşi înnoadă şnurul în jurul mijlocului; trebuie să fie cel cu care au fost legate cearşafurile. „Nu vedeţi că e bolnavă?“ Dă din cap, bărbaţii fac la fel. Când suntem afară, pe coridor, unul dintre ei îi strigă lui Fani: „Ne întoarcem peste zece minute“.

După barăci, planul e să continuăm cu Sectorul Unu. Acesta cuprinde prima şi a doua secţie pentru bărbaţi. Pe o uşă, pe coridor, se află o plăcuţă pe care e scris de mână: INTRAREA INTERZISĂ. Ioulia spune că e atelierul. În total sunt opt secţii în închisoare, împărţite în patru sectoare – şase secţii pentru bărbaţi, două pentru femei. De asemenea, undeva în clădire se mai află celule separate, dar pe acestea nu le-am văzut încă. Anul trecut, Sectorul Unu a fost folosit pentru a depozita sacii de ciment care au rămas după construirea uneia dintre anexe. Cele mai multe dintre ferestre sunt sparte; ultima iarnă a făcut ca cimentul să se pietrifice. Şi sacii sunt grei tot ca piatra. Ioulia spune că trebuie să lucrăm mai mult ca înainte. Nu avem de ales; cu Băiatul, nu putem să ne permitem vreun risc. Ce se va întâmpla dacă Fani nu va mai fi în stare să aibă grijă de el? Cel mai bine ar fi dacă am transporta sacii la Ravena de Gunoi. Dacă ţine roata de la roabă, va merge. Spanos va aprecia efortul nostru, mai ales că lucrurile care au dispărut din barăci n-au fost găsite. Rita protestează. De ce să nu spunem că le-am aruncat? „Nu ştii ce vorbeşti.“ Iouliei îi tremură glasul. „Dacă nu ne plecăm, vom fi rupte.“

Rita îşi cercetează unghiile. Nu ştiu ce are împotriva Iouliei. Face cum i se spune, nu e vorba de asta, dar, înainte de a reacţiona, are mereu o mică ezitare, ca şi cum ar vrea să marcheze că ar fi putut să facă şi altfel. „Tu eşti studentă, nu?“ Când nu-i răspund, face un semn spre Zoe. „Şi ea, cea cu ochelari? Nişte copii. Nu ştiţi nimic despre bărbaţi.“ Îşi întinde cremă pe buze, care se fac

albe, înainte de a şi le freca una de alta. „Dă-le ceva doar dacă eşti pregătită să le dai mai mult.“

Nu se poate ca Rita să fi fost deportată din aceleaşi motive ca noi. Mişcările pline de încăpăţânare, felul pe care îl are de a-şi pieptăna părul sau de a-şi netezi fusta, în vreme ce Ioulia ne împarte sarcinile, vocea care e în acelaşi timp moale şi stridentă – totul creează o distanţă faţă de restul. Chiar şi Băiatul o evită. Uneori aleargă la Prinţesa Nervoasă, vrea să se joace sau să-i arate ceva, dar la Rita nu se duce niciodată. Totuşi, distanţa pe care o impune pare mai curând necesară pentru a se proteja decât pentru a îndepărta. Nu se teme, nu se dă în lături de la muncă sau să împartă ce are, ci doar are grijă ca fiecare contact să se petreacă în condiţiile impuse de ea. Îmi aminteşte de un câmp de forţă magnetică pe dos. Înainte de examenele de anul trecut l-am întrebat pe Dimos – cum se numea fenomenul? Repulsie magnetică.

Rita cea repulsivă.

Prinţesa Nervoasă e singura pe care nu o respinge. Pe celelalte…

În absenţa lui Fani, îl supraveghem cu rândul pe Iosif. Cel mai mult se ocupă Zoe de el. În vreme ce facem curat în Secţia Unu, ei construiesc o colibă din scaune şi o pătură. De îndată ce se apropie cineva, Băiatul ridică pistolul pe care i l-am făcut eu. „Intrarea interzisă!“ Probabil că Zoe i-a citit ce scrie pe tăbliţa de la atelier. La un moment dat, dispare. Când se întoarce, are braţul plin de crăci. Mândru, priveşte în jur, ca şi cum şi-ar inspecta regatul. Zoe îl roagă să se bage înăuntru, apoi închide intrarea cu crăci.

Abia când ne terminăm treaba îl strigăm pe Băiat. Pare să fi adormit. Când Zoe ridică pătura, el stă culcat cu mâinile sub bărbie. Acum vedem că a vomitat. Ioulia îl pălmuieşte de mai multe ori. Până la urmă se trezeşte, e moleşit şi suspină

„Mama“. Pe mâini se văd urme de otravă de şobolani.

Toată noaptea Zoe îl păzeşte pe Băiat, refuză să lase pe altcineva şi nu poate să se liniştească. El doarme şi respiră abia perceptibil, silueta de sârmă e lângă perna lui. Nu mai avem prea multe lemne, totuşi fac focul cu ultimele rămase.

A doua zi de dimineaţă, cum Băiatul nu e mai bine, Ioulia îl roagă pe Unchi s-o ajute. Zoe îi arată de unde trebuie să fi luat el crengile, Ioulia îi explică de ce avem nevoie. Unchiul oftează şi încearcă să-i ofere Băiatului o migdală. Când acesta n-o ia, i-o pune alături pe pat. Nu pare să fie în pericol imediat, doarme liniştit, putem să mai aşteptăm. Zoe, care nu mai ştie ce să facă de îngrijorare, merge din nişă în nişă, se aşază şi se scoală, urmăreşte cea mai mică schimbare de pe chipul copilului. La urmă, îşi ridică ochelarii şi-l priveşte atât de sever pe Unchi, încât acesta ridică din umerii muşchiuloşi. „Care e problema? Nu vezi că trăieşte?“

„Mai respiră, dacă asta vrei să spui.“

„Adică trăieşte.“

„Trăieşte? E o chestie de interpretare.“

Când nici Ioulia nu reuşeşte să-l înduplece pe Unchi, Rita îl întreabă dacă pot schimba câteva cuvinte. Nimeni nu aude ce-şi spun, dar după un moment Unchiul pocneşte zâmbind din degete şi dispar amândoi. Prinţesa Nervoasă îşi roade absentă unghiile. După o oră, Rita se întoarce – cu o aspirină şi cu spanac. Ioulia păstrează pastila. Zoe întreabă dacă Băiatul nu trebuie s-o ia, dar ea îi explică că nu e bună pentru rinichi. În loc de asta, mă roagă să fierb spanacul. De obicei, şobolanii mor pentru că nu li se mai coagulează sângele. Spanacul conţine vitamina K, care opreşte hemoragiile. „Trei, patru zile. Pe urmă, e salvat.“

Frunzele se răcesc şi Băiatul le înghite pe toate. Zoe îi spune să bea şi zeama. Se strâmbă, dar bea. Face grimase. Mai bea un pic şi se culcă, deşi ar

vrea să se joace cu ea. Zoe îl roagă să pună deoparte ursul de sârmă şi să tacă. Furios, îl îndeasă în cutia de tablă.

După prânz, ne ducem la Sectorul Unu. Unul dintre soldaţi arată spre Rita. „Tu nu.“ Ea a primit ordine să înceapă să facă curat la Administraţie. În restul zilei, Prinţesa Nervoasă e tăcută. Coatele slabe i se mişcă colţuroase în vreme ce freacă, urechile mari îi ard. Eu îi arăt cum să ţină cârpele, ca să-şi ferească pielea. Zâmbeşte recunoscătoare, dar neajutorată când îi iau mâinile într-ale mele; aproape nu mai are unghii. Băiatul zace cu cearcăne mari, vineţii pe un pat de campanie. Mai varsă de vreo două ori. Abia când ziua se apropie de sfârşit şi Zoe îl trezeşte întreabă de Fani. „Sus, la luptă!“ spune ea, ca şi cum chiar ar crede asta. Deschide cutia de biscuiţi şi caută în ea.

„Mama“, suspină el.

Când mă gândesc la pistolul pe care i l-am făcut, mă gândesc la mama mea. În această amintire, pe care îmi doresc să i-o fi povestit lui Dimos, am douăzeci de ani şi aştept rezultatul pentru admiterea la Politehnică. E vară târzie. Parchetul din hol e cald, dinspre balconul din spate vine un curent călduţ. Cât poate fi ceasul – opt, poate nouă seara? Ciudat, nu-mi mai amintesc, deşi ceea ce urma să se întâmple avea să mă facă să mă mut la Stella. În camera de zi jaluzelele sunt lăsate, deşi fereastra e deschisă. Perdelele de voal se mişcă leneş, ca şi cum cineva ar respira în spatele lor. Văd silueta mamei în penumbră. Doar scârţâitul uşor făcut de acoperitoarea de plastic a canapelei se aude, ca nişte fălci mici de insecte care macină.

Abia de mai primeşte câte o vizită, de când Theo „a fugit de-acasă“, cum a început să spună lumea. Înainte se întâmpla adesea să treacă pe la noi diverşi cunoscuţi. Vorbeau despre starea naţiunii, la cafele şi prăjituri pudrate cu zahăr. Dar acum apartamentul e mai pustiu decât dacă nu ar fi

locuit. Nu ştiu pe unde umblă tata. Ca de obicei, nu e acasă.

Cred că mama m-a auzit. Fără să se întoarcă, spune că-i lipseşte Theo şi nu poate înţelege de ce nu scrie. Deşi ţara şi-a regăsit mândria, după revoluţia naţională, pare ca şi cum soarele s-ar fi stins. Ultima oară când a aflat ceva, a fost când el a trimis vederea aceea, cu munţii îmbrăcaţi în zăpadă. Acolo ne descria ce zgomot face zăpada când o strângi în pumn şi pojghiţa de gheaţă când se sparge. Dar sunt doi ani de atunci. Rudele mătuşii Nota, la care a locuit Theo la început, nu ştiu încotro s-a dus. S-a mutat după câteva luni şi, când s-a mutat a doua oară, nu le-a mai dat adresa.

Alaska, gândesc eu tăcută. Trebuie să-i fi plăcut să fie primul care a părăsit ţara noastră şi s-a dus aşa de departe, spre vest. Dar cu glas tare spun că asta înseamnă doar că Theo vrea să fie lăsat în pace. Apoi adaug, fără să mă gândesc: „Probabil te învinovăţeşti. Acum îţi lipseşte. Deşi, când era aici, a trebuit să se ducă la şcoala de cadeţi. Şi niciodată nu-i ţineai partea în faţa tatei“. Cuvintele sunt aşa de neaşteptate, că numai scârţâitul învelitoarei se mai aude.

Atunci când le-am rostit – dar a fost mai mult ca şi cum buzele s-ar fi mişcat singure –, m-am simţit ameţită şi furioasă în acelaşi timp. Ceva în mine spunea că e prea mult. Ştiam că sunt nedreaptă, totuşi aşa fusese în întreaga mea copilărie. Biserica, familia şi sfânta noastră naţie. Tata şi Theo se certau, mama era totdeauna de partea tatei. Nici măcar atunci când Theo ne-a părăsit n-a spus nimic împotriva tatei, ci a preferat să-şi plângă de milă în salon. Ştia de fapt ce înseamnă să fii părinte? Totuşi avea doi copii. Poate că nu era aşa de amuzant să-l auzi pe tata horcăind în baie după ce se scula. Dar când era acasă, cel puţin el nu se ţinea deoparte. Se întâmpla chiar să trebăluiască prin bucătărie, apoi să strige că în câteva minute va servi un mic dejun demn de zei. Iar mama? Ceea

ce numea întuneric era de fapt ea însăşi. O uriaşă gaură neagră. Totul era atras în ea, nimic nu venea înapoi.

Când am tăcut, simţeam că s-a dezlănţuit în mine ceva asemănător unui uragan într-o cutie de conserve. În vreme ce pe dinăuntrul meu se iuţeau o mie de vârtejuri, nu reuşeam să mă clintesc din loc. Dar acum, câţiva ani şi câteva catastrofe mai târziu, pot să mă văd dinafară, într-un fel în care focul din sânge nu-mi permisese s-o fac atunci. În amintire, o privesc pe fata din uşă. E ca şi cum ea ar fi devenit matură dintr-o singură mişcare a mâinii. A trecut oare un deceniu de când stătea în bucătărie şi, absorbită în gânduri, lovea în piciorul scaunului? Aud parchetul scârţâind când, fără să-şi dea seama, îşi schimbă centrul de greutate, ceea ce încă mai face, pentru a-şi proteja spatele. N-are de gând să mintă, continuă această fiică – şi acum nu se mai poate stăpâni. Îşi înţelege fratele nespus de bine. Întunericul acela idiot, semnul de exclamare care nu ia niciodată sfârşit, necontenita nelinişte pentru că mama e tristă… „Ah, cât aş dori să nu am nici o familie!“

Fata îşi dă plângând părul după ureche, apoi spune că Stella a întrebat-o dacă nu vrea să se mute împreună. „Deci acum ştii şi asta.“ În apartamentul pe care părinţii i l-au cumpărat prietenei sale există o cameră în plus şi, dacă va intra la arhitectură, se gândeşte să accepte propunerea. Locuinţa se află doar la câteva staţii de autobuz de Politehnică. Bănuieşte că mama preferă o asemenea soluţie. Sau preferă ca ea să plece, să studieze în America?

Mama se ridică încet. Pot vedea singurătatea în mişcările ei, îi simt chiar disperarea. „Te rog, Maria…“ O apucă de mânecile bluzei. „Nu pleca şi tu.“

Dar eu m-am întors. „Dă-mi drumul!“ Şi am remarcat cum mi se descătuşa ceva în piept, acolo înăuntru, unde nu eşti încă desăvârşit ca om.

Mama l-a iubit totdeauna pe Theo mai mult decât pe mine. Ce importanţă are dacă locuiesc sau nu acasă? Când m-am îndreptat spre camera mea, ea a apucat unul dintre pistoalele de pe perete. Ultima oară când se trăsese un glonţ cu el trebuie să fi fost în timpul războiului de independenţă, cu o sută cinzeci de ani în urmă. M-am oprit şi am privit arma din mâna ei, neştiind ce însemna asta. Nici mama nu părea să ştie. Poate voise doar să-şi păstreze echilibrul şi, bâjbâind, apucase arma. Fără voie, am început să râd, deşi încă mai plângeam, din ce în ce mai tare şi din ce în ce mai eliberată. Această familie vătămată. Această familie nebună, suferindă.

Ce-a făcut apoi cu pistolul, nu ştiu. Dar, aruncându-mă pe pat, simţeam cum îmi bubuie inima – creasta unui val de mâhnire. În val sclipea mic şi negru ceva ce fusese dat la o parte din vremuri imemoriale, un regret mai puternic decât orice obstacol şi înfrângere, şi certitudinea că orice, cu-adevărat orice în viaţă dispare.

Nu ştiu dacă are vreun sens, dar din acel moment n-am mai putut s-o urăsc pe mama. Chiar dacă un uragan m-a sfâşiat în bucăţi şi m-am mutat o săptămână mai târziu, era ca şi cum o parte din ea se afla în mine. Se află în mine. Uneori cred că e o boabă de cafea.

Tocmai clătim cârpele, când vin soldaţii. Trebuie să fi fost la exerciţii, pentru că au pete umede pe genunchi şi la coate. Osteniţi, ne spun că trebuie să ne întoarcem în dormitor. Prinţesa Nervoasă îşi strecoară braţul sub al meu. Privirea îi rătăceşte ici şi colo, e încordată şi fragilă. „Tu şi cu mine.“ Când şoldul i se reazemă de al meu, înţeleg cât de slabă e. „Ne grăbim?“ Cum eu nu reacţionez, ea mă trage de mânecă. „Vino. Împreună, ţi-am zis.“ Paşii noştri răsună pe coridor.

Un scurt moment suntem singure în sală. „Îţi place?“ Prinţesa Nervoasă are părul dat pe după

urechi, privirea îi rătăceşte prin sală o clipă, apoi se întoarce în profil. Râd fără voie, când văd că ea ţine lângă ureche un fir de aramă. Acum ochii îi lucesc dulceag şi intensiv. „Face pe Lule frumoasă.“ Eu dau încet din cap; de ce nu? „A, mulţumesc! Ştiam!“ Cu un aer misterios, îşi pleacă ochii. „Eu arată un lucru.“ Mă trage la pat. În vreme ce cotrobăie în lada de fructe a Ritei, priveşte de mai multe ori spre uşă. „Frichi-frichi.“ În mână ţine prezervativele pe care le-am luat din baraca soldaţilor. „Trei mai are.“ Când le văd, nu pot să nu mă gândesc la Dimos, care consideră mijloacele preventive drept cele mai minunate produse de la farmacie.

Prinţesa Nervoasă tocmai vrea să mai spună ceva, când Fani intră clătinându-se, cu braţele pe după umerii Ritei şi ai lui Sokrates. Deşi e slăbită, vrea să stea lângă Băiat. Zoe nu ştie unde să se ducă. Ioulia îi întinde aspirina şi o roagă s-o dizolve în puţină apă caldă. Neajutorată, Fani îl mângâie pe Băiat pe părul fără luciu. Nu pare să fi primit vreo bijuterie de poliţie. Ascultătoare, goleşte paharul, apoi continuă să-şi mângâie fiul. „Nu acum.“ Ioulia o opreşte pe Zoe, care tocmai vrea să povestească ce s-a întâmplat.

În timpul nopţii, Ioulia doarme cu Băiatul, iar eu şi Zoe stăm cu rândul cu Fani. Rita şi Prinţesa Nervoasă şoptesc în întuneric. Când Zoe mă trezeşte la ora trei, mă aşez pe scaun cu pătura pe umeri. Mi-am promis să nu mă mai gândesc la ce se întâmplă. Am jurat să nu-mi mai pun întrebări în legătură cu Dimos. Dar la ora asta e imposibil.

Trei milioane trei sute şaptezeci de mii – de atâtea ori a clipit Ioulia, de-atâtea ori a trebuit să deschidă şi să închidă ochii, înainte de a putea părăsi Insula. În ceea ce mă priveşte, s-ar părea că voi avea parte de mai puţin, şi totuşi de prea mult. Încep să socotesc. Patru clipiri pe minut înseamnă două sute patruzeci pe oră – sau patru mii trei sute douăzeci, în douăzeci şi patru de ore, dacă dormi

în medie şase ore. Ceea ce e, de fapt, prea puţin, dar asta e. Vor fi treizeci de mii două sute patruzeci de ori pe săptămână, adică o sută douăzeci şi nouă de mii şase sute pe lună. Dar ajung patru clipiri pe minut? Şi dacă soarele face să te usture ochii, ori clipeşti întruna din cauza transpiraţiei? Dacă suflă vântul, şi trebuie să clipeşti des? Dacă ţi-e frică sau te doare ceva? Şi de câte ori clipeşte un om, doar pentru a nu plânge?

Deschid ochii de probă. Întunericul nu este total, dar îi lipsesc adâncimea şi contururile, cu toată lumina pâlpâitoare a lămpii cu ulei. Îmi pare că aş putea să mă holbez aşa ore în şir. Dar deja după un moment clipesc fără să vreau. A trecut un minut? Sau măcar o jumătate? Fiecare clipire e o întrerupere, exact cum e somnul. De îndată ce ochii se închid, existenţa poate – teoretic – să o fi luat într-o altă direcţie şi să fie cu totul alta atunci când deschizi din nou ochii. Ce se întâmplă cu cineva care nu mai crede că aşa ceva e posibil? Un om căruia fiecare clipire îi dezvăluie doar mai mult din acelaşi lucru? Aş înnebuni dacă aş fi silită să număr de câte ori închid ochii, doar ca să trăiesc într-o lume identică atunci când îi deschid din nou. În cazul acesta, e mai bine să stai cu ochii închişi şi să cauţi apărare în spatele pleoapelor? Sau întunericul dinăuntru se transformă cândva în întunericul din afară, şi atunci e ca şi cum marea întunecime s-ar întinde peste tot?

Mă întreb de câte clipiri e nevoie, înainte de a simţi în coaste prima zvâcnire, ca de peşte, despre care se vorbeşte, sau acea coloană de bule care, gâdilătoare, urcă spre diafragmă, sau chiar primul ghiont adevărat. Sunt în săptămâna a unsprezecea. Cât de multe clipiri înseamnă asta? Număr. Prima dată greşesc, dar pe urmă număr iar şi ajung la trei sute treizeci şi două de mii şase sute patruzeci. Poate fi într-adevăr aşa? De trei sute treizeci şi două de mii şase sute patruzeci de ori în unsprezece săptămâni. De necrezut. Cel puţin de

atâtea ori am deschis şi am închis ochii de la Neatenţie. E trupul meu acelaşi ca înainte de noaptea din octombrie când Dimos a spus: „Noi doi avem nevoie de aer curat“, şi a tras salteaua afară, pe terasă? Se poate ca ceea ce s-a petrecut acolo să fie considerat ca o întâmplare hotărâtoare, deşi iubitul meu, care în mod sigur a bănuit ceva când ne-am văzut ultima oară, nu ştie încă ce consecinţă a avut? Şi ar numi el aceasta o acţiune activă, ori pasivă?

Afară bate vântul. Ferestrele scârţâie, dar nu aud nici un şobolan. În zori, urinez în găleată. Privesc la pungile cu mâncare din jurul unui stâlp de ciment, dar mă hotărăsc să nu iau nimic, deşi foamea îmi roade stomacul. În loc de asta, sting lampa. Şi închid ochii, până uit că o fac.

A doua zi e cenuşie ca vrabia. Au trecut două săptămâni de când am venit. Rufele care atârnă pe frânghia întinsă între stâlpi nu se usucă de-a binelea niciodată. Ultimele urme de umezeală dispar abia pe trup. Mă schimb în chiloţi curaţi, apoi fac focul cu vreascuri. Prinţesa Nervoasă trece un pieptăn de fier prin părul Ritei. Zoe pregăteşte micul dejun, apoi o ajută pe Ioulia cu pantofii. Bătrâna stă pe un scaun pliant pe care l-am găsit în Sectorul Unu. Cu spatele drept, cu mâinile pe genunchii pe jumătate ridicaţi. Când pune jos picioarele, pantofii par neaşteptat de îngrijiţi. Fiindcă Zoe nu conteneşte să vorbească despre ce or fi făcut soldaţii cu Fani, Ioulia îi spune că nu se vede nimic pe dinafară. Pentru că mă priveşte fix când spune asta, îmi dau seama că e din cauza serii trecute. Atunci am întrebat dacă orezul nu are gust de hârtie, dar am primit drept răspuns numai un semn din cap.

Îl luăm cu noi pe băiat, ca Fani să se poată odihni. El stă culcat sub o pătură şi priveşte visător cu bărbia sprijinită în pumni, povesteşte ce o să se facă când o să fie mare, se întoarce pe spate,

numără până la zece şi apoi descrescător până la zero, spune numele a trei mari oraşe ale ţării şi care sunt cei mai buni jucători de fotbal. Numai uneori tace. Atunci ştim că doarme.

A treia zi, Băiatul începe de bunăvoie să măture. După câteva momente, se sprijină în coada măturii şi-şi şterge fruntea. „Frumos, nu?“ În aceeaşi seară, Ioulia aduce spanac de la bucătărie. A doua zi de dimineaţă încălzeşte zeama, dar, în loc să golească cana, Băiatul se duce cu ea la mama lui. Îi sprijină grumazul cu mâna şi-i spune, cum îi spuneam noi lui: „Trebuie să încerci. Încă o lingură. Aşa. Cu grijă. Bravo, mamă“. Pare un om matur care s-a micşorat la mărimea unui copil.

„Mica mea gospodină“, râde Fani răguşit. După ce a băut tot, nu vrea să-i dea drumul. „Vino aici, mica mea gospodină!“

„Păstrează-ţi forţele!“ protestează Băiatul, netezind pătura. Apoi nu-şi mai poate păstra seriozitatea. Icnind de râs, cade peste maică-sa şi se lasă gâdilat.

A cincea zi, Fani povesteşte ce s-a întâmplat. Seara spune: „Viaţa nu e chiar aşa de rea“. Faţa îi e slăbită, dar luminoasă. Are broboane de transpiraţie pe buza de sus.

„Aşteaptă până ce vor afla Naţiunile Unite.“ Rita tocmai îşi încălzeşte mâinile la godin. Pare sfârşită. Pentru prima oară are părul neîngrijit, mişcările îi sunt fără vlagă.

Aşa-numita conversaţie avusese loc întreaga zi. Au participat trei bărbaţi; Fani ştia cine sunt doar doi dintre ei. Spanos dispăruse după un moment, avea de lucru cu permisiile dinainte de Crăciun, în vreme ce Unchiul a rămas până la prânz. Abia după aceea a început interogatoriul propriu-zis. Bărbatul necunoscut voia să ştie totul – nume, date, adrese, legături. Mai ales fraţii lui Fani îl interesau. Ea nu spus multe, şi doar ceea ce credea că bărbatul deja ştia. Dar nu a ajutat. Când a spus că e de fel din insule, el a remarcat că prin urmare

şederea aici era doar o vacanţă. Era în el ceva blând şi simplu, ca într-un ou de curând cojit. După aceea, a obligat-o să bea o cană de apă sărată de fiecare dată când socotea că răspunsul nu era suficient. Vomitase de mai multe ori decât voia să-şi amintească. „Jumătate din mare, chiar mai mult.“

„Militar?“ Ioulia îi întinse mâncarea.

„Ce fel de oameni sunt? Dacă n-ai învăţat să vorbeşti până la cinci ani, să te învăţ eu acum? Nu sunt nici mama ta, nici educatoarea de la grădiniţă. Mi-e de ajuns copilul meu. Noi credem că problema e în ce spun ei. Dar problema e că ei nici nu ştiu cum e să vorbeşti.“ Fani suflă în orez, apoi îşi îndreaptă spatele. „Militar? Îmi pare rău, n-am nici o idee.“

După ce mâncă, o ajut să meargă în camera de spălat. În timp ce îşi freacă mâinile sub apa rece, ca şi cum ar vrea să scoată nişte pete pe care doar ea poate să le vadă, nu ştiu încotro să-mi îndrept privirea. Zoe vine cu apa care s-a încălzit pe godin. „Bulgari blestemaţi“, bombăne când observă ce face Fani. Pune dopul şi umple chiuveta. „Afurisiţii, bulgari blestemaţi!“ Dintr-odată, îşi dă seama ce spune. Ne privim una pe alta şi apoi izbucnim toate în râs.

În ultimele zile de dinaintea Crăciunului, vremea e cenuşie, fără schimbări importante. În vreme ce Rita continuă să facă curat la Administraţie, noi începem la Sectorul Doi. Şi acesta se află pe cealaltă parte a coridorului, care împarte clădirea în două jumătăţi. Paturi de campanie, lemne de foc, castroane de plastic, vreo două saltele puturoase… Totul zace claie peste grămadă, ca şi cum sălile ar fi fost părăsite în doar câteva minute. Într-una din încăperi se află o cadă ovală de zinc, pe care Zoe şi Prinţesa Nervoasă o cară afară. Când Ioulia o vede, fluieră admirativ. „Sunteţi sarea pământului!“ În sfârşit, putem să ne spălăm ca lumea.

Zoe a auzit soldaţii vorbind despre deţinuţii care trebuie să vină în curând, dar Fani crede că totuşi va mai dura până în ianuarie. La vremea asta, vânturile sunt puternice, apele navigabile prea nesigure. Eu nu spun nimic. În ultimele dimineţi, zona inghinală mi-a fost inflamată şi gâtul sensibil. Se petrec schimbări, o simt şi mă întreb cât o să mai dureze până ce şi ceilalţi le vor observa. De bună seamă, am slăbit tot atât de mult cât am luat în greutate, dar semnele trebuie să se vadă pe piept şi pe faţă. Dacă continui să exist, sunt un om care începe; oricum, în alt fel decât credeam. Sunt obosită şi nervoasă. Sau exagerat de amabilă. Şi uneori descopăr că am făcut ceva timp de ore întregi, fără să am o idee ce. Apoi devin iraţional de bucuroasă că Zoe sau Rita îmi fac loc să stau, şi pe urmă simt că toată fiinţa mea, cu excepţia ochilor, se scutură de plâns.

Din nou rătăcesc cu gândul prin interiorul corpului meu. Încerc să descopăr încotro se deapănă viitorul, fără să găsesc locul acela. Există doar această durere surdă, care vine şi pleacă şi care uneori e plăcută, dar care cel mai adesea te face să simţi cum trupul îţi e întors pe şi pe faţă, şi pe dos. Atunci plâng, deşi fără lacrimi, şi fără să pot decide dacă de bucurie sau de disperare. Ioulia sigur bănuieşte. Cel puţin, îmi dă treburi mai uşoare. Când protestez, numai clatină din cap. Ca acum. Am primit ordin să curăţăm şi atelierul, ceea ce eu afirm că pot să fac singură, dar trebuie brusc să mă aşez, pentru că în cap mi se ridică valuri, valuri. Ioulia îmi pune o mână pe umăr şi o roagă pe Zoe să mă urmeze. „E mai bine aşa, nu?“

Zoe priveşte lipsită de expresie, iar eu mă silesc să îmi ţin gura. Poate fi vorba de cel mult câteva săptămâni pe Insulă, şi nu vreau să-mi asum vreun risc. Celelalte nu m-ar trăda niciodată, sunt sigură, dar, de îndată ce vor afla ei că sunt gravidă, e imposibil de ghicit ce se va întâmpla. E de ajuns ca

prima persoană care e chemată la conversaţie să nu suporte tratamentul.

Atelierul se află între Sectorul Unu şi Doi. Nu pot stabili exact în ce parte a clădirii ne aflăm, dar când soldatul deschide, înţelegem că intrarea este interzisă din cauza pericolului de prăbuşire. Singura fereastră e blocată şi o bucată din tavan a căzut. Bucăţi de ciment atârnă de cabluri de sârmă, care arată ca şi cum în orice moment ar putea ceda. Poate că Insula a fost lovită de vreun cutremur; nu ştiu. Peste maşinile de cusut Singer, asemănătoare unor insecte, e un strat gros de praf. După ce facem focul într-o găleată, ne uităm pe rafturi şi pe sub bănci, căutăm prin câteva cutii mucegăite de carton cu haine şi controlăm dacă maşinile mai funcţionează. Zoe constată cu tristeţe că sunt roase curelele roţilor. În spatele unui dulap găsim un şobolan uscat. Pe alocuri blana i-a căzut şi arată ca făcut din şipci, mustăţile sunt subţiri ca firele din pensulele de machiaj.

Încep să curăţ rafturile. E greu de ajuns la cele de sus. După o vreme, trebuie să aplec puţin capul pentru ca sângele să-mi irige mai bine creierul. Zoe mă priveşte; îmi îndrept spatele. Înainte să apuce să întrebe, îi spun: „Tu nu mai erai când m-am întors în celulă…“

Ea continuă să mătură. „Minus Doi.“ În vreme ce încearcă să ajungă la mizeria de sub maşinile de cusut, povesteşte că fusese convinsă că-i vor da drumul. Unul dintre gardieni îi spusese asta când venise s-o ia. Deşi era mijlocul nopţii, un autobuz avea să meargă până în centrul oraşului şi acolo avea să lase următorul grup. Dar când au ajuns jos, în garaj, s-a văzut că plecarea nu avea să aibă loc mai devreme de o oră. Atunci bărbatul o târâse până la o bancă. „Roşcatul, îl ţii minte?“ Când Moţatul şi-a desfăcut cureaua, i-a zis că venise vremea să controleze dacă bulgarii chiar împărţeau tot ce aveau. El nu avusese noroc cu prima invitată la ceai cu prăjituri. Celălalt a hohotit cu un râs de

beţiv. Când Zoe, încercând să se apere, l-a zgâriat pe Moţat, colegul s-a prefăcut chiar că o îndeamnă. Până la urmă, a fost învinsă. Picura sângele când Moţatul a terminat. Salvarea ei a fost că el a trebuit să plece să se spele şi ea n-a apucat să spună decât un singur nume. „Şi atunci a venit inspectorul Lamas.“

Zoe nu vrea să povestească mai mult. Dau din cap întunecată, cu buzele strânse; nu e nevoie de mai mult.

Când suntem gata, luăm cu noi toate hainele care pot fi salvate. Miros a mucegai şi a excremente, în cele mai multe şobolanii au făcut găuri. Apoi, când celelalte mai zăbovesc după ce au mâncat, le spăl. Un pulover are găuri la ambele mâneci, rufăria e îngălbenită şi are duzini de găuri, mici ca boabele de piper. Mai e şi o pereche de pantaloni de trening, cu dungi late albe în părţi, un şal, şi el alb, câteva cămăşi cu gulere murdare şi doar una cu nasturi, un taior mare, ca un sac, o pereche de ciorapi lungi de lână, precum şi o bluză de marinar albastră cu un crater desenat la mijlocul burţii.

Fani spune că rufele atârnate pe sfoară arată mai rău ca cele ale unei trupe de teatru ambulantă. „Dumnezeule, nici bulgarii n-ar îmbrăca aşa ceva.“

„Totdeauna am crezut că nu trebuie să-l deranjezi pe Dumnezeu.“ Zoe stă lângă ea, tăcută ca un mormânt.

„Tu meriţi premiul întâi.“ Fani o cuprinde cu braţul pe după mijloc.

Apoi hotărâm cine ce să primească.

Două zile mai târziu, hainele sunt uscate. Eu primesc pantalonii de trening şi, după ce cerşesc, o cămaşă. Manşetele sunt zdrenţuite, dungile decolorate, dar pe dos culorile sunt ca noi. Roşu, galben de rapiţă, oranj, chiar şi o dungă de culoarea cafelei. Pe faţă nu spune nimic, pe dos e un adevărat curcubeu – exact cum îmi imaginez eu locuinţele multifamiliale bine planificate. Sub

guler e numele croitorului, dedesubt, o adresă. Strada e la doar câteva minute de mers pe jos de Politehnică, în cartierul atelierelor de textile. Taxiul care m-a luat cu o lună în urmă trebuie să fi trecut prin faţa firmei. Mă schimb din pantalonii *slacks* în trening. Mă simt mai bine, acum când pântecul se întinde şi mă doare, deşi dungile fac fiecare mişcare comic de exagerată. Cămaşa pe care o îmbrac peste puloverul pe gât îmi ascunde pieptul. Zoe îşi ţine ochelarii cu ambele mâini şi execută un dans din buric, în cămaşa de marinar. Apoi, nimeni nu se mai interesează cum arată. Ioulia are deja pe ea taiorul negru şi seamănă cu ceva – nu reuşesc să-mi dau seama cu ce. Rita îşi leagă şnurul peste o cămaşă cu mâneci scurte, albastru deschis, care o face să semene cu o stewardesă, după cum spune Fani care şi-a drapat şalul cel alb pe cap, asemenea unei neveste de preşedinte pakistanez, şi-l roagă pe Băiat să taie bilete. Prinţesa Nervoasă trage pe ea o pereche de pantaloni, care i se potrivesc perfect, în afară de lungime. Când îndoaie tivul, seamănă cu un matroz albanez sfrijit. Pantalonii îi flutură înainte şi înapoi, în vreme ce ţopăie mai întâi cu Băiatul şi apoi încearcă s-o ia la dans pe Rita. Dar Rita nu are chef. Îşi pipăie şnurul şi spune că n-avem decât să ne distrăm, cât mai avem timp. „Dacă întreabă cineva, puteţi spune că v-aţi întâlnit în autobuz.“

Acum ştiu. Ioulia seamănă cu un gândac în taior.

Mai târziu, în aceeaşi zi, ies din nou în curtea de plimbare. Cum îmi dau seama că aş fi în stare să bag în mine jumătate de kil de brânză de oaie sau un cod uscat întreg, ori o friptură mare cât un capac de oală, hotărăsc să număr mai bine cărămizile din zidul din faţa mea. Dar mă încurc când încep să mă gândesc la deţinuţii care au construit puşcăria. Asta a fost acum mai mult de douăzeci de ani, după ce „cealaltă parte“, cum o numeşte Dimos, a câştigat războiul civil şi deţinuţii ştiau care era scopul: nici unul nu trebuia

să mai iasă de aici. Mă întreb cine a făcut planurile. Vreunul dintre ei sau acelaşi arhitect care făcuse planurile pentru prima închisoare? Dacă aş avea un bloc de schiţe şi un creion bun, aş putea să fac un desen. Sunt destul de sigură că nu e greu de aflat cine a făcut clădirea. Ai mai multă grijă dacă urmează să stai şi tu închis; trebuie să vezi cum pătrunde lumina şi cum stau celulele una faţă de cealaltă.

Din cauza stâncilor, fiecare sector e cu doi metri mai înalt decât celălalt, ceea ce face ca închisoarea să pară o fabrică cu patru părţi, care se caţără târâş peste promontoriu. Coridorul se întinde prin toată clădirea, ca o şiră a spinării curbată – de la intrarea principală, până la poarta din spate, înspre mare. Munca trebuie să fi fost grea ca plumbul, fără nici o maşină. Bărbaţii au transportat totul singuri şi nu au avut decât apă sărată pentru a pregăti cimentul. Stilul construcţiei este diferit de cel la care visez eu. Şi totuşi sunt aceleaşi pietre roşu deschis şi acelaşi mortar ca în clădirile pe care am început să le schiţez vara trecută. Nu există materiale vinovate. Există doar folosire vinovată.

Fani se aşază pe jos, lângă mine. Aburul se ridică din castroanele pe care le ţine în mâini. Ne uităm la Băiat, care joacă un joc pe care doar el îl înţelege. Îl roagă să mănânce un pic, dar fiul e sătul de mâncarea care e toată sărată. „Sarea pământului… Sunt cei săraci, nu-i aşa?“

„Cei integri, cred.“ Tuşesc, m-am înecat cu mâncarea. „Cei care-şi păstrează credinţa“, spun eu continuând să mestec. „Sarea nu lasă carnea să se strice.“

„A, carnea. Asta e o altă istorie.“ Fără chef, lasă deoparte castronul. „Oamenii folosesc cuvintele în cel mai ciudat fel.“ În timpul conversaţiei – Fani desenează în aer urechi de iepure – cel care conducea interogatoriul îi spunea că trebuie să vorbească. Era mai bine, pentru că ce puteau face cu „carnea“ ei era barbarie. Dacă nu povestea ce

voia să audă Comandantul, urma să aibă loc o investigaţie ştiinţifică. „Investigaţie ştiinţifică?“ Dă din cap, cum face Ioulia. „Eu ştiu că Serviciul de Securitate a fost instruit de CIA în tehnica interogatoriului. Dar poate asta fi numită ştiinţă, Mary?“

„Bulgari“, „întâlnire de rugăciune“, „bijuterii de poliţie.“ Mă gândesc la cuvintele din strada Meduza. „Invitaţie la ceai“, „prăjituri“…

Fani îşi strigă fiul, care tot nu vrea să vină. Acum Zoe se joacă cu el. Cum se îmbolnăvesc cuvintele? E ca o infecţie? Oare cel care le foloseşte ştie că poate fi molipsit? Unde se ascunde otrava, în cazul ăsta? Fani nu înţelege cum cuvinte precum „carne“ sau „conversaţie“ pot să se îmbolnăvească. Sau că se poate pierde înţelegerea a ceea ce înseamnă „mamă“ ori „copil“. N-ar trebui militarii dezintoxicaţi? Şi noi, vaccinaţi? „Uite aici, ia şi asta!“

Lacomă, înfulec şi lintea Băiatului. Cât aş vrea să am o bucată de pâine proaspătă… cu o felie zdravănă de brânză de oaie deasupra şi un pic de ulei, poate o roşie şi piper negru, crănţănitor. Mai mult nu-mi doresc.

„Aţi găsit ceva de cusut în atelier?“ Fani bagă degetul într-o gaură din ciorapii de lână pe care şi i-a tras până la genunchi. Cuvântul „pâine“ se va descurca până la urmă. Dar „sare“? Însă ce zici de „instruire“ şi „libertate“? Şi alte cuvinte par bolnave. Gândeşte-te la „pop“, sau „intelectual“, dar „hippie“…!

Râde obosită în vreme ce Băiatul aleargă strigând prin curte. Chiar cuvântul „păr“ a devenit urât – cel puţin dacă e folosit pentru bărbaţi. „Dumnezeule, ăsta e numai păr!“ Apoi îşi dă seama că măreşte gaura şi încetează să mai vâre degetul. „De asta te tunzi scurt? Semeni cu… Ei, ştii ce vreau să spun. Aia cu Panterele Negre. Americanca, cum o cheamă? Jane Fonda!“ Acum începem să râdem amândouă – nu ne mai putem

opri. Până la urmă, sughit aşa de violent, că Fani trebuie să-mi dea pumni în spate. Băiatul stă pe loc privindu-ne. „Jane Fonda“, zice ea. „Incredibil, Iosif. Absolut incredibil!“

Când Zoe înţelege despre ce vorbim, contribuie şi ea cu „socialist“ şi „sindicat“. Apoi enumeră prescurtările grupurilor politice, interzise sau dizolvate, pe care Băiatul încearcă să le repete, dar le încurcă între ele. La urmă, ajungem la nume proprii. Când trecem în revistă cele mai cunoscute persoane, Fani spune că e sigură că Bob Dylan e pe lista neagră – chiar şi Melina Mercouri. „Deşi cei de la Beatles nu sunt periculoşi, nu-i aşa?“ Aprob; dacă faci abstracţie de Lennon, are dreptate. Dar nu Suzi Quatro. Fani suspină. „Lista poate fi lungită oricât.“

Brusc, un fluierat străpunge aerul. Unchiul vine cu Sokrates, pauza s-a terminat. Zoe îi dă Băiatului ursuleţul de sârmă cu care l-a fugărit prin curte; după noaptea petrecută în cutia de metal, e mai mult turtit. „Mă întreb dacă «patrie» şi «declaraţie de loialitate» sunt pe listă.“ Cum Zoe nu vede bine cu ochelarii noi, îşi mijeşte ochii, ca şi cum brusc ar durea-o burta. „Hopa…“ Acum vede şi ea bărbaţii.

Când intrăm, îmi amintesc că mama obişnuia să-l numească pe Theo „sarea pământului“, dar niciodată nu-i era greu să vorbească despre bulgari fără respect pentru geografie. E încă un motiv pentru care mi-e greu să vorbesc despre Zaţul de Cafea. „Carne“, „prăjituri“, „invitaţie la ceai“… Cuvintele sunt doar cuvinte: felul în care sunt folosite arată cine e omul.

În aceeaşi seară, Zoe stă la mine pe pat. Mă simt moleşită. Picioarele îmi sunt reci, ganglionii sensibili. Poate că mă apucă răceala. Zoe netezeşte încet pătura. „Tovarăşă, îţi aminteşti că acum câteva săptămâni am cântat pentru tine? Vrei s-o fac din nou?“ Părul îi e nespălat, dar coşurile sunt

mai puţine. Îşi scoate ochelarii, apoi îi pune iar. Ceva pare s-o preocupe.

Când dau din cap, Zoe îmi povesteşte că Lamas i-a poruncit Moţatului să se îngrijească de zgârieturi. Apoi i-a spus celuilalt gardian s-o ducă la Minus Unu, unde într-adevăr aştepta un autobuz. Dar când acesta a intrat pe autostradă, a înţeles că nu avea să fie eliberată, ci transferată la Pachinas. Îi păruse bine când îşi dăduse seama că sunt şi eu acolo. „Nu ştiu dacă au controlat numele pe care l-am dat.“ Îşi vâră mâna sub pulover şi se scarpină la subsuoară, apoi numeşte un conducător comunist care a murit de curând, după paisprezece ani în Siberia. Lampa cu ulei de pe masă pâlpâie, fitilul e pe sfârşite.

„Inspectorul Lamas, tu ştii…“

„Hmm.“

Zoe îşi cercetează unghiile cu care s-a scărpinat. Lindinii sunt mici şi albi.

„Îl cunoşti?“

Noaptea, dormim cu hainele pe noi. Ferestrele scârţâie, uşile se zgâlţâie. Vremea rea nu e mulţumită până nu pătrunde, printre cărămizi şi mortar, până în trupurile noastre. În urma vântului se aude mugind marea. Totul e în mişcare. Adormim într-o catedrală de furtună.

Mai sunt trei zile până la Crăciun.

IV

În timpul nopţii, Băiatul respiră scurt şi regulat lângă mine, în spatele lui se aude răsuflarea uşoară a lui Fani şi, un pic mai departe, sforăie Ioulia. Vântul s-a domolit, dar uneori o suflare face ferestrele să tremure.

Înainte de a ne culca, Ioulia a spus că avem dreptul la o slujbă de Crăciun. Rita şi-a ridicat ochii spre cer. Zoe a dat din umeri. Eu nu ştiam ce să cred, dar m-am gândit la strada Olympia, unde duminicile nu erau niciodată considerate complete dacă nu mergeam la biserică.

Când m-am mutat cu Stella, am vrut să treacă vreo câteva săptămâni înainte să le fac o vizită mamei şi tatei. Dar, cu cât trecea timpul, cu atât aveam mai puţin chef. De altminteri, Stella mi-l prezentase pe Antonis, ceea ce făcea totul mai complicat. Apoi, în august anul trecut, a murit mătuşa Nota şi, când am auzit-o pe mama la telefon, a fost imposibil să nu mă duc. Vocea ei era uscată ca totdeauna, dar rugămintea se simţea cumva. A doua zi stăteam la masa de seară – mama, cu părul într-un coc sever care-i trăgea obrajii în sus, tata, umflat la faţă de supărare. Tocmai aflaseră conţinutul testamentului.

Când primul soţ al mamei a murit în războiul civil, mătuşa Nota s-a oferit să aibă grijă de Theo. Apoi a fost martor la căsătorie când mama s-a măritat a doua oară. Mai întâi, tatei nu i-a păsat de femeia de vizavi. La rândul ei, ea socotea că un bărbat cu diplomă de jurist era o partidă bună pentru o văduvă de război, chiar dacă era cu doisprezece ani mai în vârstă decât mireasa şi nu cine ştie ce cunoscut pentru seriozitate. Cu timpul, se obişnuiseră aşa de tare unul cu altul, că tata, mai mult în râs, o numea „mama bătrână“; „soacră“ nu-i plăcea ei.

La cină, cutreieram cu privirea printre bibelourile de porţelan pe care în copilărie nu avuseserăm voie niciodată să le atingem, în vreme ce mama explica ce voise persoana care le fusese de cel mai mare ajutor să se întâmple cu bunurile ei. Tata nu spunea nimic, dar judecând după mânia reţinută, ar fi rupt în fâşii ultimele dorinţe ale mătuşii Nota. Mama privea fotografia înrămată a mătuşii de pe masă, apoi a potrivit creanga de chiparos şi a povestit că înmormântarea avea să aibă loc în satul pe care îl vizitam vara. Doar pentru că fratele ei fusese onorat cu o placă în cimitirul militar din capitală, mătuşa Nota nu voise să fie prima din neam care de bunăvoie să odihnească în altă parte decât în satul natal. Mama voia să meargă singură cu sicriul şi se grăbea. Era aşa de important pentru ea, încât întrebările referitoare la testament puteau să mai aştepte. Tata şi cu mine aveam s-o urmăm cu trenul de noapte.

Seara, i-am telefonat Stellei şi i-am zis că nu eram sigură că voi putea să suport înmormântarea. „Ce aiureală“, a spus prietena mea, iar legătura telefonică era aşa de proastă, că abia se auzea. Înainte să se întrerupă de tot, am înţeles totuşi că avea de gând să vină şi ea, din satul unde tocmai se afla în vacanţă cu noul ei iubit.

Cerul era înalt şi luminos când eu şi tata am mers la gară. Pe drum, el a cumpărat un dar cu care spera s-o îmbuneze pe mama. Am împărţit compartimentul cu doi bărbaţi care vorbeau despre o călătorie în Germania. Nici nu am apucat bine să arătăm biletele la control, că dopurile sticlelor au şi fost desfăcute. În vreme ce încercam, ascunzându-mă după jacheta agăţată în cui, să râcâi săpunul care îmi rămăsese pe bărbie după ce mersesem la toaleta trenului, bărbaţii au şi golit sticlele. Tata era tot mai iritat. Vecinii de compartiment nu aveau nici un motiv să creadă că el trebuia să fie recunoscător doar pentru că moarta fusese ca o bunică pentru copiii lui. Fiul vitreg

luase tot, numai că soţia sau poate chiar el însuşi – era tot una – ar fi trebuit să primească moştenirea. Nu voia să pună la îndoială buna-credinţă a colegului care făcuse testamentul, dar îşi rezerva dreptul de a cere o verificare, dacă soţia era de acord să-l sprijine. Îşi coborî vocea pe un ton conspirativ. Dacă moştenitorul nu se va prezenta, va fi de fapt o datorie juridică. Cel care se mută în străinătate pierde drepturi importante ca cetăţean al ţării. „Gândiţi-vă la asta. În Nemţia."

La coborâre, am pierdut autobuzul şi când am ajuns în sat, cu o întârziere de opt ore, tata avea dureri de cap. Înainte să urcăm pe scara exterioară de pe peretele casei, tata m-a oprit. Ochii îi erau roşii şi apoşi. „Să primească fratele tău toate astea? Numai dacă mor eu!"

Stella o ajuta pe mama în bucătărie, împreună cu încă două femei. Tata s-a culcat un pic, eu la fel. Când mai târziu, seara, el şedea cu bărbaţii în piaţă, eu am ieşit la plimbare cu Stella. Sătenii povesteau istorii despre moartă. Mătuşa Nota era aşa de dreaptă, că până şi preotul s-a lăsat pus la punct odată, în timpul slujbei. Şi o regalistă mai convinsă nu puteai găsi. Când i-a murit fratele, în campania din est, ea a scris casei regale, vorbind despre necesitatea jertfelor patriotice. Mareşalul curţii regale i-a răspuns deplângând pierderea într-o scrisoare pe care ea mai târziu a pus-o în plastic. Theo va moşteni şi scrisoarea?

Oamenii îşi băteau joc de tata şi am observat că el se stăpânea. Dar, la urmă, a pus paharul jos aşa de violent, că au sărit stropi: „Marinarul de uscat? *El* ar trebui pus în plastic!" Theo locuia peste Atlantic, credeau ei că şi-a dat osteneala să vină la înmormântare? El, cu manierele lui fine şi pasiunea pentru operă? Aproape imediat, pentru ca oamenii să nu întrebe mai mult, tata m-a prins de braţ. „Dar ce spuneţi despre ea? N-are nevoie de nici un plastic!"

M-am desfăcut din strânsoare şi am plecat cu Stella, care râdea de spectacol. Pe masa din bucătărie se afla coliva tradiţională, din grâu fiert şi nuci. Acoperită de un strat subţire de zahăr, cu stafide şi migdale curăţate care formau o bordură pe margini, împodobită deasupra cu o cruce din nuci glasate. Se afla acolo şi numele mătuşii Nota, scris elegant. Dar ceea ce făcea cea mai mare impresie erau sâmburii de rodie. Femeile îi glasaseră, aşa că arătau ca nişte lacrimi roşii-violete, care formau lujeri încolăciţi în jurul numelui. Petalele florilor se plecau în jos, aşa că lacrimile păreau să cadă în eternitate.

Stella a întrebat când aveam de gând să povestesc despre Antonis. Eu credeam că e prea devreme şi, de fapt, nici mama, nici tata n-aveau de-a face cu asta. A spus că aşa le-aş fi arătat că acum eu singură decid. Am reflectat; poate avea dreptate. Dar când m-a întrebat dacă Theo a dat vreo veste, am mormăit doar ceva despre Alaska. Nu am mai zis nimic, mi-a îndesat câţiva sâmburi rămaşi în palmă. „Pentru viaţa de după asta.“

Acum îmi doresc ca Stella să fi rămas cu mine. Sau, cel puţin, lacrimile acelea. Atunci, ochii m-ar durea mai puţin.

De îndată ce bubuie imnul naţional, Fani e în picioare. Cu grijă, îl trezeşte pe băiat. Zoe se ridică ţeapănă, apoi face şi patul ei, şi pe-al Iouliei. Eu le-am arătat cum se face soldăţeşte; acum e gata în mai puţin de un minut. După micul dejun, Ioulia îşi piaptănă conştiincioasă părul. Din când în când, examinează pieptenele de fier. Toate suferim din cauza păduchilor. Orice facem, nu dispar. Numai uleiul ajută, dar nu avem mult şi cel la care putem renunţa e folosit pentru Băiat. Fani îi masează capul cu ulei, apoi el trebuie să stea cu uleiul curgându-i pe tâmple şi-n urechi, înainte să-i spele părul. Metoda e eficace câteva zile, pe urmă începe să se scarpine din nou. Rita crede că n-ar trebui să se plângă. Poate fi bucuros că are numai şapte ani

şi n-are păduchi şi în alte locuri. „Mă rog, cinci“, se corectează ea când primeşte înapoi pieptenele de la Ioulia. „Mare diferenţă.“

Ioulia îşi răsuceşte părul pe cap, îl ţine cu vârful degetelor şi o strigă pe Zoe. Când lasă mâna jos, părul i se desface din nou. Zoe pescuieşte şnurul din buzunarul paltonului. Are mişcări simple şi iuţi când îi împleteşte părul, ca şi cum ar fi al ei. Curând Ioulia are o cunună pe care Zoe o leagă bine, ca un nimb de păr cărunt.

De data asta, vine Sokrates. Soldatul care îl însoţeşte e tânăr şi spune doar strictul necesar. Nimeni nu are voie să ia ceva, nici măcar Băiatul. Ioulia vrea să-şi pună un şal pe cap, dar în grabă nu-l găseşte. „Grăbeşte-te, bunică!“ Ne gonesc din urmă. „Nu mergeţi la bal.“

Când ajungem afară, toate ne ridicăm gulerele, ca la comandă. Vântul e puternic, plouă şfichiuit şi în rafale. Insula vecină e ca o umbră subţire în ceaţa de grafit. Dacă o priveşti fix mai mult de câteva secunde, se topeşte în cenuşiu. Mărşăluim pe lângă groapa din spatele închisorii şi tancul de ulei unde ajung gunoaiele, apoi pe poartă, spre Administraţie. Sunt două uşi în partea de jos a clădirii pe care nu le-am mai văzut. Pe una scrie POŞTĂ, deasupra celeilalte – CENZURĂ. La intrarea din spate, mai aşteaptă un soldat, cu umerii lăsaţi şi o ţigară umedă în gură. Nu-l recunosc nici pe acesta.

Rita bate din picioare şi spune că nu trebuie să ducem murdăria înăuntru. A avut aşa de mult de muncă, încât a apucat să termine doar biroul Comandantului, care e ultimul de pe culoar. Când Zoe o întreabă dacă a făcut de două, trei ori curăţenie, Rita răspunde sec: „Asta n-o vei înţelege tu niciodată“. Chipul îi e palid, privirea albă, ca la durerea de cap. Ioulia le roagă pe Zoe şi pe Fani să ia partea stângă a culoarului, Rita şi Prinţesa Nervoasă vor curăţa partea dreaptă. Ea are de gând să spele pe jos în coridor, iar eu voi şterge praful

unde trebuie. După ce ne atârnăm hainele, eu încep la Cenzură, în vreme ce Fani şi Zoe spală geamurile. Băiatul se joacă la intrare. Când soldatul care fumează aude cum îl cheamă, îi spune să ascundă pistolul şi să plece la „curva aia sovietică de mă-ta“.

Bănuiesc că în curând Fani va întreba de ce eu primesc sarcinile cele mai uşoare. E mamă, probabil recunoaşte semnele. Ploaia bate în acoperiş – un sunet egal, odihnitor care înseamnă că cisternele se umplu. Totuşi suntem silite să spălăm cu apă din puţ. Deşi curăţăm de mai multe săptămâni, nu ne-am obişnuit cu sarea. Mâinile se înroşesc de la frecat, băşicile fac lichid şi se sparg. Cele mai multe îşi înfăşoară cârpe în jurul articulaţiilor degetelor, dar asta ajută doar până ce fâşiile încep să alunece şi atunci mai mult irită decât să fie de folos.

După ce pleacă Sokrates, bărbaţii îşi desfac tunicile şi se aşază. Spun că abia au sosit şi că toate câte se povestesc despre Blestem sunt adevărate. Soldaţii de dinainte au primit permisie de Crăciun; nu e sigur că se vor mai întoarce. La un moment dat, Zoe şopteşte: „De fapt, ce e cu tine?“ Stoarce cârpa în timp ce vorbeşte, ca paznicii să n-audă. Sunt căţărată pe un scaun ca să ajung la partea de sus a unui dulap. Cu toate câte le am pe mine, tot am impresia că mi se vede pântecul. Tăcută, şterg mai departe praful.

„Dar spune odată!“

După-amiaza, se aude uşa scârţâind. Paznicii se ridică grăbiţi şi în sincron, amândoi bat din călcâie. Unchiul salută, ducând neglijent mâna la chipiu. Ceva e diferit, se observă după mersul lui. Continuă să meargă spre biroul lui Spanos, unde intră fără să bată la uşă. Bocancii lasă urme canelate pe duşumea. O ajut pe Ioulia să le şteargă, apoi continui în camera de Poştă. Băiatul priveşte, în vreme ce şterg praful pe rândurile de compartimente identice. Comandantul trebuie să

fie plecat, altfel Unchiul şi Sokrates nu s-ar comporta aşa.

Se aud din nou paşi pe coridor. Rita trece prin faţă, dar nu-mi dau seama cu cine. De câteva ori, scutur cârpele de praf afară. Ultima oară, îl văd pe Sokrates în faţa biroului lui Spanos. Unchiul a dispărut, Rita de asemenea. Puţin după aceea, Sokrates stă în uşa noastră. „Tu de acolo!“ Are ceva în gură. „Ce doreşti?“ E o scobitoare. O scoate şi arată cu ea spre mine. „Tot timpul te fâţâi, ba înainte, ba înapoi. Ce-ai?“

Fani îi iese în faţă. „Te rog, podeaua e udă.“

După lucru, stăm în jurul focului. Uneori crăcile trosnesc aşa de tare, că ne dor urechile. Când se vor termina vreascurile, nu mai rămân decât tufele de iarbă-neagră şi scândurile de la Sectorul Doi – care trebuie tăiate înainte de a putea fi folosite. Tocmai discutăm cum să facem, când scârţâie uşa.

„Drepţi!“

Unchiul dă din cap spre Sokrates, care pune ceva pe masă. Un fierăstrău şi o foarfecă. Apoi se caută în buzunare şi mai pune şi o pungă. Unchiul spune că Spanos a părăsit Insula cu acelaşi vas cu care au venit noii soldaţi. „Concediu pentru mutare.“ Din toamnă, familia lui locuise în capitală, dar după Anul Nou copiii vor începe şcoala pe insula vecină. În absenţa lui Spanos, Unchiul are comanda. „Puteţi să-mi spuneţi domnule Sergent.“ Cu mâinile la spate, ne priveşte cu un aer de învingător, apoi spune că trebuie să-i mulţumim Ritei care i-a povestit că lemnul de foc se va termina curând. Putem împrumuta fierăstrăul pentru scânduri. Ioulia întreabă dacă foarfeca este ca să tăiem iarba-neagră. Unchiul ia un aer grav. Când Infirmeria şi Administraţia sunt gata, mai rămâne doar bucătăria personalului şi sala de mese a paznicilor. Acolo trebuie văruiţi pereţii, dar varul se prinde greu. Nu există prea multă vegetaţie pe Insulă şi buruienile sunt ude şi de nefolosit la vremea asta.

„Doamne, Dumnezeule, domnule Sergent. Va fi necesar?“ Ioulia îşi încheie nasturii la taior. „O să ne întoarcem curând, nu?“

Pe Insulă se foloseşte păr de animale când se văruieşte. Pentru că închisoarea nu are animale, prizonierii sunt raşi în cap când sosesc. Părul face să se prindă mai bine varul pe tencuiala poroasă. Dar acum rezervele s-au terminat şi noii bulgari n-au venit încă. Unchiul e conştient că noi suntem femei, de aceea nu vom fi rase în cap. Are de gând chiar să ne lase să ne tundem una pe alta. Dar e musai, altfel să ne aşteptăm să ne fie retrase privilegiile. „Vă faceţi frumoase, da?“ Noii soldaţi nu sunt siguri dacă trebuie să râdă sau să pretindă că nu au auzit nimic.

Înainte să plece, Sokrates se postează în faţa mea. „Trebuie doar să accepţi.“ Ieşind, îşi trece mâna prin părul Băiatului. Râsul lui sec se aude de-a lungul culoarului.

Nimeni nu spune nimic înainte ca Ioulia să-i întindă foarfeca lui Zoe. „Aţi auzit. Haideţi, începem cu mine!“ Dar abia când desface cununa de păr şi-şi despleteşte cozile, înţelegem că vorbeşte serios. Zoe îmi dă punga, apoi înfige foarfeca grosolană într-una din cozi şi o taie fără chef. Părul pare uimitor de greu când cade în pungă. Tunsul ia cinci minute. Apoi e rândul Ritei, apoi al Prinţesei Nervoase şi al meu. Părul meu e aşa de scurt, că Zoe abia ia câţiva centimetri.

Fani îl ţine pe Băiat pe genunchi. El dă din picioare şi refuză să stea liniştit; cea mai mare parte din părul lui ajunge în afara pungii. Urmează ea, părul ei lung e retezat imediat. Când îşi trece mâna peste creştet, spune că trebuie să acoperim oglinzile până la Paşti. La urmă, eu o tund pe Zoe. „Ca Fonda.“ Cu buzele strânse arată zâmbind spre mine.

Nimbul Iouliei se află acum în pungă, ca şi buclele brun-şoricii ale lui Zoe, şuviţele mele scurte, coada de cal a lui Fani şi părul blond al

Ritei. Doar Ioulia are părul tăiat doar până la urechi. Încearcă să-l strângă într-un smoc, dar nu reuşeşte. Atunci, leagă şnurul în jurul pungii. Cel puţin, va fi mai uşor cu păduchii.

Toate arătăm ca băieţii. Băiatul, care totdeauna a arătat ca un băiat, pare adult acum.

„Beatles“, suspină Fani.

În timpul nopţii, şobolanii aleargă pe ziduri – foşnetul lung e urmat de un scurt clic-clac, ca şi cum ar executa un dans. Uneori se aud şi alte sunete. E ca şi cum s-ar răsuci frânghii ude, dar nu ştiu ce poate fi. Şi alteori răsună o buşitură surdă, ceea ce mie îmi seamănă cu zgomotul făcut de un animal care sare de pe masă.

Şobolanii nu urcă niciodată în paturile noastre. La început, ne era frică de ei. Dar pe urmă Sokrates a presărat praf sub paturi şi în spatele stivei de lemne de foc. Trebuie să fi fost praful cu care s-a otrăvit Băiatul. Acum nu se mai joacă acolo. Şi nu mănâncă niciodată ceva ce a căzut pe jos.

Când găsim un o mortăciune, Zoe spune: „O rozătoare mai puţin“. Băiatului îi place expresia şi o foloseşte când se joacă. „Eşti moartă!“ strigă când ne înfige pistolul în spate. „O rozătoare mai puţin!“ De obicei, simţim doar duhoarea. Şobolanii se ascund când sunt otrăviţi, se bagă în cotloane sau înăuntru, în găurile din ziduri, unde nu-i putem ajunge. Zoe caută cu beţe lungi. Ea suportă cel mai greu mirosul. Când scoate la iveală vreun cadavru împuţit, Băiatul rămâne cu totul nemişcat.

În chip ciudat, nu sunt deranjată nici de zgomot, nici de miros, şi totuşi sunt neliniştită. Ieri cineva a uitat pâinea afară. Când m-am sculat, noaptea, ca să folosesc găleata, nu m-am putut stăpâni să n-o mănânc. După aceea, am stat tremurând şi plină de regrete pe pat. Cu toate astea, am cules până şi firimiturile de pe prosop şi le-am mâncat, una câte una.

Dimineaţa m-am prefăcut că descopăr c-a dispărut pâinea. M-am uitat în pungi, apoi am întrebat unde o fi. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine, dar sângele îmi bubuia în urechi şi-mi tremurau mâinile. Dacă nu putem să ne stăpânim nici cât să facem economie la mâncare, atunci n-avem decât să nu luăm în seamă nici una dintre cele zece porunci? Nu ştiu ce cred celelalte; personal, nu am văzut nici o tăbliţă de piatră. Şi aveam de gând să consider morcovul de pe masă drept al meu. Am început să mestec. Nisipul scârţâia în dinţi, nu fusese spălat. Dar când am scuipat bucăţile galben-portocalii, m-am lăsat să cad pe scaun. „Nu mai pot“, am suspinat. „Faceţi ce vreţi. De fapt, nu mai suport.“

Ioulia mi-a pus braţul pe umeri. Într-o mână ţinea prosopul în care fusese pâinea. L-a găsit în spatele lemnelor, a spus ea. „Curaj.“ Privirea care mă cerceta nu permitea nici un protest. Până şi dintele de aur din gură părea sever.

Pentru a lupta împotriva foamei, Ioulia propune să povestim reţete. Când nimeni nu răspunde, se oferă să înceapă ea.

Ia timp să înşeli foamea, aşa că ea începe cu cumpărăturile. Mai întâi, îşi caută portofelul şi geanta de piaţă cu două roţi. Coboară trei etaje, iese pe poartă şi, apoi, prin cartier, până la piaţă. Când e zi de târguieli, fiecare are metoda lui; în ceea ce o priveşte, preferă să înceapă cu rădăcinoasele. „Cele mai grele trebuie aşezate la fund, ca balastul într-o corabie.“ Apoi, urmează fructele şi legumele tari. Pe urmă, vin castraveţii şi vinetele şi abia la urmă roşiile, căpăţânile de salată, uneori şi mentă sau o legătură de pătrunjel.

„Dar piersicile?“ Fani ne explică că pentru Băiat sunt cele mai bune lucruri din lume.

„Şi măslinele?“ întreabă Zoe.

Dar Ioulia e deja la brutărie. Cumpără pâinea, pe care o îndeasă jos, pe părţile laterale ale genţii de târguieli; fursecurile îşi găsesc locul între ceapă şi

lămâi. La băcănie cumpără frişcă la sticlă, rozmarin şi piper negru, pentru că tocmai l-a terminat, apoi anşoa argintiu în cutii de conserve plate, capere în borcan de sticlă, muştar american, migdale şi o minunată sare franţuzească. „Aia umedă, ştiţi, cum se numeşte…“ La urmă, trece pe la măcelar, unde caută cele mai bune cotlete şi cere cincisprezece felii de şuncă tăiate fin.

„Cotlete de miel marinate cu cartofi la cuptor“, anunţă Fani, spunând că în cazul acesta ea ar începe cu o supă rece din legume crude, plus migdale sfărâmate, ulei de măsline proaspăt, oţet şi usturoi, servită cu crutoane şi cu mirodenii. La carne, ar amesteca cartofii cu fenicul. Ioulia e de acord cu supa, dar preferă să renunţe la fenicul. Personal…

În momentul acesta, ne luăm vorba din gură. Când, în cele din urmă, cădem de acord cum trebuie servite cotletele, Fani spune că în insule nu se mănâncă prea multă carne. „Avem peşte cinci zile din şapte. Vinerea, legume şi duminica, găină, dacă ai noroc.“ Zoe vrea să ştie de ce în cazul ăsta noi primim aşa de puţin peşte. Şi unde e cârligul pe care l-am găsit în barăci.

Mi-e ruşine că am minţit în legătură cu pâinea şi stau întinsă în pat. Îmi ghiorăie maţele; după o vreme, încetez să mai ascult. Dar, când Fani povesteşte cum marinează peştele locuitorii din insule, ascult din nou. Îşi alege cuvintele cu grijă, ca şi cum şi-ar aminti de soţ şi fiecare pas i-ar oferi o ocazie să-i cinstească amintirea. Mai întâi, peştele e tăiat în bucăţi mari, care sunt spălate cu peria. Dacă nu ai o perie cum trebuie, merge chiar şi cu o periuţă de dinţi. Apoi se pun bucăţile într-un recipient cu apă, care trebuie schimbată în fiecare zi. După o săptămână, se pune var la fundul vasului, apoi se aşază, straturi-straturi, var şi peşte. „Bucăţile trebuie puse cu pielea în sus, ţineţi minte.“ Deasupra, un strat gros de var. Pe urmă, se încălzeşte apa şi se dizolvă soda. O sută de grame

la un kilogram de peşte şi şase, şapte litri de apă curată. Totul trebuie acoperit şi leşia trebuie lăsată să tragă cel puţin o săptămână. Când peştele a devenit aşa de moale, că poţi înfige degetul în carne, e gata. Atunci bucăţile trebuie clătite bine şi puse din nou în apă curată, care se schimbă în fiecare zi, timp de şapte zile.

„Presto“, spune Fani.

„Ufff“, oftează Rita.

Acum înţeleg ce-mi atrăsese atenţia. Când eram mică, după slujba de duminică, trebuia să scot sarea bună. În restul săptămânii, pe strada Olympia se folosea sare obişnuită, care la prima vedere nu se deosebea de zahăr. Dar, după slujbă, mergea doar sarea pe care mătuşa Nota obişnuia să ne-o facă cadou. Era la fel ca cea din copilăria mamei. Înainte ca oraşul natal să fie devastat, familia ei lua prânzul de duminică la un restaurant franţuzesc, nu departe de biserica unde obişnuiau să meargă. Prânzurile cu chelneri, în saloane tapetate cu mătase erau cel mai frumos lucru pe care îl ştia mama.

La prânzul de după înmormântarea mătuşii Nota, tata a vrut s-o îmbuneze şi a scos cutia pe care o cumpărase pe drumul spre gară. Era de metal şi avea capac de plută. Îmi amintesc ce mirată a fost mama – şi emoţionată – când a rupt sigiliul şi conţinutul s-a dovedit a fi umed doar cât era necesar. Marea trebuia să se mai afle în grăunţe, altfel sarea nu avea nici o valoare.

I-am arătat Stellei borcanul. Pe dinafară era împodobit cu un desen în culori stinse. Peisaj plat, vegetaţie verde-gălbuie, cer albastru deschis. Păsări păşeau cu picioare subţiri pe suprafaţa apei sau pluteau cu aripi roz prin aerul încremenit. Totul în lumea aceea părea orizontal. Impresia era accentuată când roteai borcanul. Acolo, păsările se ridicau şi aterizau într-o mişcare eternă. Puteai să-ţi imaginezi că la orizont se auzeau strigătele lor.

La mijlocul borcanului era o etichetă care după câteva săptămâni a început să se desfacă la colţuri. Tata a întrebat dacă cineva ştia ce înseamnă numele de pe etichetă şi, exact aşa cum se aşteptase, mama a răspuns liniştită: „Floare de sare“. A luat borcanul şi ne-a explicat, în vreme ce-l răsucea, că se pune apă de mare în bazine întinse. Aici, apa se evaporă în etape. Când se evaporă suficient de multă apă, se culege sarea. Asta se întâmplă după câteva luni, cel puţin aşa se făcea în ţinuturile în care copilărise ea, unde în afara oraşului natal se aflau culturi de sare. În fiecare zi se răzuia stratul de sare cu o lopată. Aşa se obţineau cele mai fine cristale. Dacă Stella priveşte atent, poate vedea că ele formează nişte petale. Mama a desfăcut capacul borcanului. În vreme ce prietena mea examina cristalele, mama a adăugat că sarea se obţinea astfel încă din Antichitate. Era preţioasă, pentru că era folosită ca să conserve mâncarea. Legionarii romani primeau o parte din leafă în sare. De aceea se spune în franceză *salaire.* Stella repetă cuvântul, dar fără accent.

Să-mi amintesc toate astea acum… Şi cum dansase vârful limbii mamei peste dinţi. „*Fleur du sel.*“ Nimeni nu a putut să nu observe că gura ei iubea cuvintele acelea.

După ce a lăsat din mână borcanul, s-a întors spre tata. „Mulţumesc, e drăguţ din partea ta. Dar eu am acceptat deja testamentul. Am fost la notar înainte să veniţi voi. Aşa că treaba este clară.“

În tăcerea ce s-a lăsat după ultima reţetă, Rita întreabă: „La ce serveşte asta?“ În vocea ei parcă rămăsese urma unui ceai afumat.

„Cum adică?“ Fani vrea să-şi împletească părul, dar îşi aminteşte că a fost tăiat şi-şi lasă mâinile să-i cadă în poală.

„Reţetele. Mâncarea nu ajunge pe masă numai datorită lor.“

Ioulia scormoneşte în foc cu un băţ ars, apoi îl aruncă înăuntru. „Uneori povesteşti nu pentru a

trezi la viaţă, ci pentru a îngropa.“ Închide uşiţa godinului. „Putem să le numim a cincea şi a şasea lege fundamentală, dacă vrei.“

De data aceasta, Rita nu mai ridică ochii spre cer.

Dacă lui Dimos nu-i place un lucru, rămâne tăcut sau începe să fumeze neobişnuit de concentrat. Dar dacă îl superi, cu sau fără voie, poate deveni acid – aşa cum s-a întâmplat când eu, după o adunare din toamnă, am afirmat că tipii de genul Che-Guernica nu prea iubesc umorul. „*Che-Guernica*?“ Eu am râs şi am dat din cap spunând că, iată, ei au discutat chestiuni zadarnice timp de ore întregi. Cine are dreptul să adauge un punct care nu e pe ordinea de zi? Trebuie majoritate simplă sau absolută? Trebuie informate şi alte grupuri şi, dacă da, în ce măsură? Suna ca şi cum de fapt ar fi discutat despre război. „Umor?“ a continuat el, gustând parcă acest cuvânt şi hotărând să-l pună la index. „Vrei să spui, *glume*?“

M-am simţit ca o criminală. Şi am înţeles că în spatele tăcerii lui Dimos şi a acrelii lui aparente se afla o vulnerabilitate mai mare decât a mea, pentru că era lipsit de protecţie şi nici nu-şi dorea vreuna.

Într-una din nopţile din vara trecută, care era prea caldă pentru a putea dormi, şi-a aşezat perna de sub cap şi a spus: „Nu sunt interesat să fim împreună dacă tu te temi că vei fi părăsită. Dacă din cauza asta povesteşti aşa de puţin, vreau să spun. Trebuie să îndrăzneşti. Orice altceva e mai rău“. Cuvintele m-au făcut şi mai tolerantă, şi jenată. Nu ştiam ce să răspund, aşa că l-am tras peste mine. Dar, după un moment am devenit neliniştită că ceva nedorit s-ar putea întâmpla – Dimos nu trecuse pe la farmacie – şi am şoptit că poate ar trebui să ne oprim din ce făceam, oricât de minunat ar fi. Am dezbătut întrebarea, mai întâi în glumă, şi apoi ceva mai serios, dar la urmă el s-a rostogolit pe spate, gâfâind şi fierbinte. „Eşti într-

adevăr incoruptibilă, Mary. Dacă se întâmplă, se întâmplă. Şi ce-i cu asta?“

Atunci am râs, lăsând lucrurile aşa. Deşi după aceea m-am întrebat cum ar lua-o dacă aş ridica problema legislaţiei din Scandinavia.

În dimineaţa următoare, Băiatul stă pe un scaun, în vreme ce eu şterg cu cârpa udă. Se joacă cu figurina din sârmă care acum seamănă cu o sculptură abstractă. „Dacă o să ai un băiat, cum o să-l cheme?“

Nu spun nimic. Când Băiatul mă întreabă din nou, mă ridic, proptindu-mă cu mâna pe un genunchi. „Eu nu am nici un copil, Iosif.“

„Dar dacă.“

„Vezi tu, nu poţi da nume cuiva care nu există.“ Pentru siguranţă, încrucişez degetele la spate.

„Imaginează-ţi, atunci.“

Râd. Nu înţelege ce înseamnă legile fundamentale ale Iouliei. „Poate că am s-o fac, Iosif. Poate că am s-o fac.“

Cel mai adesea muncim în tăcere, dar se întâmplă ca vreuna să cânte. Zoe, de obicei. Cântece populare, melodii pop englezeşti pe care nu le înţelege – şi cântece de luptă, când ştie că nu aud paznicii. Atunci coboară glasul şi descrie partizani, care înaintează epic, cu fulare în jurul gâtului şi ţinându-se de după umeri. După o vreme, Fani o roagă totdeauna să înceteze. Spune că-i e teamă să nu vină paznicii. Dar eu cred că se teme să nu înveţe Băiatul cântecele şi să nu le cânte fără să să-şi dea seama.

După interogatoriu, Fani are mai puţină forţă, dar mai multă răbdare. Uneori rămâne cu mătura în mână, ca şi cum ar fi nehotărâtă, până ce apa formează o băltoacă cenuşie. Apoi o priveşte pe Zoe şi spune că nu înţelege de unde au tinerii atâta curaj. „E o nebunie“, spune ea moale ca o mângâiere. Cel târziu în prima săptămână după Anul Nou vrea să meargă acasă cu Iosif. Militarii

nu au treabă cu ea, ci cu fraţii ei. De ce nu s-ar întoarce ea şi copilul ei? „Jumătate din populaţie omoară cealaltă jumătate. Ţara abia apucă să îşi revină înainte să se prăbuşească iar în bucăţi.“ Învârte mătura. „Jur pe orice Dumnezeu vreţi. E o nebunie!“ Dar sună din nou ca o declaraţie de tandreţe.

Băiatul cugetă. Când nu înţelege ce se vorbeşte, loveşte cu figurina de jucărie în adâncitura de sub fereastră unde s-a căţărat.

„Îl iubesc…“ Fani cercetează absentă tentativa de evadare a Băiatului. „El trăieşte…“ Dar ce ştie ea despre fraţii ei? Sau despre bărbatul său? Poate spune că iubeşte un om pe care l-a îngropat?

Zoe strânge din ochi în spatele ochelarilor pătraţi. În restul zilei renunţă la cântat.

Ca să ne protejăm, vorbim mai ales despre ce nu face rău. Nu, nu e aşa. Vorbim des despre familiile şi munca noastră. Nu ce suntem, ci ce facem e diferit – sau nu ce facem, ci ce suntem când o facem. Curăţenie, gătit, spălatul rufelor: fiecare viaţă conţine asemenea ocupaţii. Deosebirea e că ei hotărăsc cine suntem aici, pe Insulă. De aceea nu ne cufundăm în ocupaţia noastră, ci o folosim drept ascunzătoare. Cea care freacă duşumeaua e cea-cu-manifeste-în-geantă sau cea-care-ştie-fiecare-cântec-de-luptă-pe-dinafară-şi-chiar-unele-melodii-din-serialele-americane, dar niciodată mama sau fiica. Ascunse ca păpuşile ruseşti unele într-altele se află fiicele, surorile, mamele. Am deveni prea vulnerabile dacă am vorbi despre aceste persoane.

Cel mai tare îmi place când muncim împreună fără să fie nevoie de cuvinte. Acesta este cel mai simplu mod de a fi tu însăţi aici, pe Insulă. Mă gândesc la Zoe, când împletea părul Iouliei. Fără să întrebe, răsucea şnurul – ca şi cum ar fi fost propriul ei păr şi aşa ar fi vrut să arate ea. Mă gândesc la Fani care niciodată nu face nimic fără să se asigure unde se află Băiatul. O privire grăbită

sau o întrebare scurtă, pe urmă şterge praful de pe stema statului sau împinge cazanul de gunoi pe muchia dealului. Mă gândesc la Prinţesa Nervoasă, care continuă să fie un mister, dar care totdeauna acţionează în tandem cu Rita. Sunt convină că sunt o pereche, deşi ele nu o arată. Când privesc echipa de curăţenie, mi se pare că în fiecare dintre noi se poate distinge o păpuşă care e într-alta, ca şi cum am fi făcute din sticlă, nu din lemn.

Paznicii nu se ascund. Dimpotrivă, sunt deranjaţi aşa de mult de existenţa curentă, că profită de fiecare ocazie ca să fie ei înşişi. Acum, când Unchiul are comanda, îşi poartă, de exemplu, gulerul aşa de desfăcut, că i se poate vedea crucea de la gât lunecând prin părul creţ de pe piept. Are un mers atletic, se întinde sau se încordează în vreme ce merge pe coridor. Dar trufia lui e jalnică. Are grijă totdeauna să fie cum vrea el. În privinţa asta seamănă cu Rita. Acum îl roagă pe Sokrates să nu ne hăituiască. Vom fi oricum gata cu clădirea Administraţiei înainte să se întoarcă Spanos. E mai bine să lucrăm temeinic, ceea ce pentru Unchiul înseamnă s-o luăm mai uşor.

Sokrates poate fi greu de cap, dar în felul lui de a fi este ceva ameninţător. Astăzi, când într-unul dintre birouri mirosea a hoit şi noi încercam să descoperim de unde vine mirosul, mi-a ordonat să mă târăsc în patru labe. Până la urmă, am reuşit să vâr coada măturii în spatele unui fişet. Şobolanul era mare cât o pisică, dar slab şi moale. Când l-am tras afară, capul i se lăsase pe spate, ca şi cum încă ar fi căutat aer. În jurul gâtului îi atârna un fir de sârmă; acesta trebuie să-i fi fost sfârşitul. Sokrates a privit şobolanul, apoi pe mine, cu o fierbinţeală nervoasă, după care a scos un ziar din buzunar. Privirea îi lucea ca un cuţit în timp ce am împachetat mortăciunea.

Când terminăm pentru ziua de muncă, Unchiul iese din biroul lui Spanos. Îşi vâră un deget în ureche şi se scarpină mulţumit. Iertare, a uitat să

spună că vaporul care l-a luat pe Comandant a adus şi poştă.

Plouă când ne ducem înapoi. Cât aşteptăm poşta, tai cu fierăstrăul o scândură. Transpir, apoi îngheţ şi mă întreb dacă ar ajuta să iau o pastilă împotriva durerilor. Bucata de lemn triunghiulară e curbată la mijloc; ia o vreme până ce bucăţile au mărimea potrivită. Pun două în godin şi încerc să aţâţ focul cu ajutorul ultimei tufe de iarbă-neagră. Dar orice aş face, lemnul mocneşte mai mult decât arde şi scoate fum mai mult decât mocneşte.

Godinul arată ca un horn pe o locomotivă. Stă pe trei labe care au fost plasate pe o tablă bombată. E prea greu ca să fie mutat, ceea ce face ca murdăria să se adune sub tablă. Când pui piciorul pe ea, pârâie ca şi cum ai strivi insecte. În deschizătura de jos se adună cenuşa. Dimineaţa, o strâng într-o găleată pe care o golesc în drum spre muncă – cel mai des în spatele tancului de ulei, unde se goleşte şi găleata de toaletă. În deschizătura de la mijloc se plasează combustibilul şi cea de sus funcţionează ca cuptor. Acolo facem de mâncare. Fumul care nu iese pe ferestre se strânge sub tavan. Ioulia spune că nu e nimic, e prea curent ca să ne intoxicăm. Dar când mă odihnesc pe pat, mă întreb dacă e aşa. Norul de cenuşă e gros cam de un decimetru.

Acum godinul e aşa de fierbinte, că te arzi dacă-l atingi. Dimineaţa poţi să pui pe el un vas. Dacă jarul nu s-a stins, căldura rămasă e suficientă ca apa să se încălzească puţin. Rufele care atârnă pe frânghie miros a fum, lenjeria de pat la fel. Chiar şi pielea ne miroase mai mult a fum decât a transpiraţie. Când stingem lumina, se simte foarte distinct, deşi eu nu pot deosebi la fel de bine ca Fani fumul pe care îl fac diferite soiuri de copac. Chiparos, pin, stejar, spune ea. Sau ladă de fructe. Hârtie.

Acum spune: „Schelă de construcţie“.

În vreme ce soldatul pe care l-a trimis Unchiul împarte poşta, Fani mă pipăie pe frunte. Am febră. Caută pastilele sub pernă şi refuză să asculte când eu spun că nu e cazul. „Eşti sigură?“ Îşi scoate şalul, care e moale ca blana de pisică. Mă simt neaşteptat de jenată când îmi trece capetele peste umeri. Apoi netezeşte şalul şi-mi duce o pastilă la gură. „Înghite-o. Bine. Trebuie să-ţi fie cald, ca să nu se întâmple nimic.“

Să nu se întâmple nimic?

Scrisoarea pe care a primit-o e tăiată în două. Ultima frază se termină la jumătate: *Am auzit de la…* Băiatul vrea să ştie ce scrie bunica. Fani îmi aruncă o privire, apoi improvizează restul. A primit veşti de la unchiul lui Iosif, spune mai departe Fani. E bine, dar se simte singur. Pentru moment, e undeva departe. Până vine înapoi, Băiatul trebuie să facă cum spune mama. Atunci se vor întâlni din nou, altfel, bunica nu e sigură. Când se va întoarce, unchiul promite că-i va face corăbii din scoarţă de copac.

„Şi o să construiască colibe, mamă. Şi asta vrea el.“

Fani se preface că citeşte mai departe, pe dosul paginii. „Da, da, şi colibe.“ Vocea îi sună ca atunci când spui lucruri dictate doar de bunul-simţ – binevoitoare, dar fără nici o bază. Mă întorc, convinsă brusc că minciunile albe pot fi o parte a educaţiei.

Când Băiatul adoarme, Zoe îmi povesteşte că şi ea primea asemenea scrisori. Părinţii îi scriau o dată pe lună. Scrisorile vorbeau despre legumele pe care le cultivau, despre vreme şi ce trebuia trimis. Acelaşi lucru de fiecare dată. Legume, vreme şi articole de primă necesitate. Poate şi ceva despre crampe, dar restul era interzis. Părinţii încheiau totdeauna spunând că nu ştiu când se vor întoarce. „Trebuia să promit că mă voi purta frumos cu mătuşa şi unchiul meu, şi-atunci ne vom revedea.“

Zoe îşi şterge ochelarii cu poalele fustei. „Uram scrisorile acelea. Le uram cu adevărat.“ Când părinţii au fost eliberaţi, ea era mare şi a înţeles că de fapt ei nu se vor întoarce. Şi că ea nu ar fi putut schimba situaţia comportându-se bine. Când părinţii au părăsit ţara, mătuşa şi unchiul erau de multă vreme adevăraţii ei părinţi. „Un an mai târziu, scrisorile au încetat să mai vină.“ Zoe îşi împinge ochelarii pe nas cu degetul ei deformat. „Se întâmplă să le scriu. Dar nu-mi răspund niciodată. Când o să-i întâlnesc, o să-i întreb de ce partidul trebuie să înlocuiască familia.“ Are maxilarul încordat. „Am aşteptat mai mult decât ar trebui să fie permis să aştepţi.“

Rita şi Prinţesa Nervoasă n-au primit nimic cu poşta.

Nici eu. Dar îmi amintesc vederea pe care Antonis a trimis-o după ce astă-vară ne-am întâlnit întâmplător. Singurul lucru pe care l-a scris a fost: *Aştept*. Bietul de el, are să fie lungă aşteptarea, mi-am zis şi am pus vederea într-un curs. Eram pe drum spre Dimos şi ar fi trebuit s-o las acasă, dar îmi plăcuse imaginea Persefonei de pe ea.

Ioulia a primit bani. „Douăzeci de dolari, fetelor, douăzeci de dolari!“ Sărută bancnota de mai multe ori. „Vrea cineva să vină cu mine la cazino? Vă invit!“ Cum nimeni nu răspunde, face câţiva paşi şovăitori în jurul godinului. De bună seamă, are pe ea o rochie elegantă şi pantofi cu toc înalt, din piele neagră de viţel. În fundal, mâini iscusite împart cărţi, în acest caz, bune. Bărbaţi în smoching şi cu păr pomădat fumează, poartă inele cu sigiliu pe degetele mici. Pahare cu fundul gros strălucesc pe postavul verde. Femeile poartă rochii decoltate, una are o floare în păr. Când Ioulia face paşi de dans, fantezii de care nici una dintre noi nu se poate apăra se rotesc în vârtej. Fani priveşte cu ochi sticloşi şi cu jumătatea de scrisoare în mână. Rita zâmbeşte, mai curând misterios decât

superior, eu stau cu bărbia pe genunchii aduşi la piept.

Acum se aude doar trosnetul lemnelor care ard. Şi paşii târşâiţi ai Iouliei.

A doua zi dimineaţa, difuzoarele sunt tăcute. Nici un imn naţional scârţâit, nici o predică despre datorie şi sacrificiu. În schimb, vin soldaţii de ieri. Aduc un sac pe jumătate plin. Într-un minut suntem în picioare. Unul ne priveşte curios, în vreme ce se încălzeşte la godin. Încearcă să-şi lase mustaţă, fără să reuşească de-a binelea. Domnul Sergent vrea să fie curăţat coridorul şi toaletele la Infirmerie, apoi avem liber. E ajunul Crăciunului, spune celălalt şi arată spre Băiat. Atunci Mustaţă Subţire îi face semn să golească sacul. Nişte ouă negre, lucioase se rostogolesc pe duşumea.

După cum spun ei, în continuare urmează să ne încălzim cu cocs. Când noii bulgari vor veni de pe continent, vaporul va aduce combustibil şi alimente la fiecare paisprezece zile. Un sac ajunge şapte zile. Când bărbatul adaugă că cineva, de la cine ştie ce minister, a decis că trebuie făcut foc serios chiar şi pe insulele-închisoare, înţelegem că nu e un cadou şi că sacul trebuie să fi fost plin.

În timp ce ne pregătim, Prinţesa Nervoasă obiectează că nu se poate respira dacă se arde cărbune. Ea vorbeşte tare şi în parte ininteligibil, dar reiese că preferă cenuşa şi fumul de la crengi şi scânduri, care pot fi suflate şi duse de vânt; funinginea de cocs e grasă şi se aşază înăbuşitoare peste tot. A mai trăit asta şi mai înainte şi vrea ca noi să jurăm că o fereastră va fi totdeauna deschisă. Nimeni nu înţelege de ce e dintr-odată aşa de hotărâtă. Când Ioulia spune că de fapt s-a făcut iarnă, intervine Rita. „Vacă proastă, ascultă măcar o dată!“ Acum Prinţesa Nervoasă îşi bagă degetele în urechi şi începe să ţipe. Până la urmă, Rita reuşeşte s-o liniştească. După aceea, nimeni nu mai spune nimic.

Înainte să plecăm, deprimate, pun cărbunele pentru seară pe tabla de fier de sub godin. Mă simt înfierbântată şi confuză, cu capul plin de aburi. Bucăţile de cocs lucesc zgrunţuroase, ca nişte de nişte bucăţi de lavă.

Tocmai curăţ praful de pe pervaz – s-a făcut după-amiază şi vântul s-a domolit –, când Sokrates deschide uşa pavilionului. Cu un gest brusc spune că e de ajuns. „Ordinul Unchiului!“ În ceea ce-l priveşte, crede că ar trebui să continuăm cu bucătăria mare şi sala de mese a personalului, dar Unchiul vine înapoi peste câteva ore şi până atunci trebuie să ne facem frumoase. „O să fie distracţie diseară. Distracţie!“ Zâmbeşte către Fani care tocmai stoarce o cârpă. Când vrem să plecăm, el nu se mişcă din drum. Stă în uşă şi ne obligă să ne aplecăm pe sub braţul lui întins. Când e rândul meu, lasă în jos braţul, fără să spună nimic. Râde şi acum simt mirosul de alcool.

„Nu eşti prea bătrân pentru aşa ceva?“ Fani pune jos găleata.

Sokrates o priveşte aşa de lung, că am senzaţia că mai întâi trebuie să i se aşeze ceva cum trebuie în creier ca să poată răspunde. Până la urmă, face un gest moale spre mine. „După tine, sfântă doamnă.“

Şi are din nou lucirea aceea metalică din ochi.

Băiatul aleargă înainte. Când dă cu piciorul în uşă, aşteptând să i se deschidă, Sokrates se plânge. Noii soldaţi mănâncă şi beau în baracă şi Unchiul e acasă la familie, iar el trebuie să alerge de colo, colo cu cheile. Vrea să-l lovească pe Băiat, care se strecoară înăuntru ţipând, dar pe jumătate amuzat.

În secţie, Sokrates ne numără. Mişcările îi sunt lente, dar deodată se repede şi-l prinde pe Băiat de ceafă. „Diseară o să fie distracţie!“ Băiatul se zbate. „Eşti ca o nevăstuică…“ Uimit, Sokrates îl priveşte puţin, apoi strânge mai tare. Tocmai vreau să-l rog să înceteze, când îşi mută privirea la

niturile de pe geaca mea. Gânditor, se scarpină cu mâna liberă. „Eşti general, sau ce…?“ Fani, care a urmărit totul fără să poată interveni, spune că dacă e sărbătoare, trebuie să ne pregătim. Altfel, n-o să fie distracţie. Băiatul reuşeşte să scape şi aleargă urlând spre ea. Sokrates scutură greoi din cap. Când pleacă, mă împinge cu umărul. „Distracţie. Ai auzit, generale? Sau eşti şi surdă?“

„Nu plânge.“ Fani îi şopteşte Băiatului, cu gura în părul lui. „Nu plânge, Iosif.“

În vreme ce celelalte se pregătesc, eu zac în pat cu capul bubuind. Şalul mă înţeapă, dar n-am forţă să-l dau jos. E 24 decembrie, a douăsprezecea săptămână a început. Soarele din spatele ghemului de mucozităţi trebuie să fie cât o prună acum. Curând va fi totul la locul lui acolo, înăuntru.

Febra mă face să mă simt ca şi cum aş fi prea strâmtă pentru mine însămi. Pentru prima oară de când l-am întâlnit pe Dimos, mă gândesc că poate sunt cineva care încheie. Ce o să mă împiedice, gândesc eu cu resemnare, înainte să reuşesc să înlătur senzaţia scârboasă. După un moment, adorm cu braţul peste faţă. Deşi, mai curând, e ca şi cum pentru o vreme nu mai exist.

Sunt trezită de voci înalte şi de clinchete care se aud ca printr-o pâclă. Bărbaţii stau în mijlocul camerei, feţele le lucesc, iar în mişcările lor se ghicesc şi aroganţă, şi dorinţă. Un soldat face semn cu sticla spre godin, unde pârâie cărbunele. „O duc mai bine ca noi!“ Sokrates se scarpină pe burtă. „Sau nu.“ Toţi râd. „Hai odată!“ El face câţiva paşi, întinde mâinile, vrea să danseze. Unul dintre bărbaţi are pe umăr un acordeon; imediat se aşază şi începe să cânte. „Hai! Hai!“ Cu braţe ridicate şi pocnind din degete, Sokrates trece prin faţa godinului, de-a lungul paturilor, venind spre mine.

Atunci se ridică Ioulia. Îşi potriveşte şalul pe umeri, apoi îi spune că sunt bolnavă şi pot să-l molipsesc. Când se ridică Unchiul, se duce drept la el. Acesta e bărbierit, în păr îi luceşte briantina,

hainele lui par proaspăt călcate. Unchiul ridică mâinile şi zâmbeşte spre soldaţii care se înghiontesc. Ochii le sclipesc de alcool şi timiditate. Apoi se apleacă în faţă, ca să audă mai bine ce spune Ioulia. O sprânceană i se ridică, face o mină mucalită. La urmă, o ciupeşte râzând de obraz. „Ai dreptate, bunică. Nu trebuie să luaţi leacuri de cap de dragul nostru.“

Ioulia începe să danseze cu Unchiul, dar celelalte sunt nesigure în legătură cu ceea ce se aşteaptă de la ele. La urmă, Rita îşi netezeşte fusta. Când Sokrates n-o bagă în seamă, îşi pune o mână în şold şi trosneşte din degete. Imediat unul dintre soldaţi o ia de mijloc, în vreme ce ceilalţi se apropie de paturi. Prinţesa Nervoasă e de asemenea invitată. Şi-a pus cerceii pe care i-am făcut eu din sârma de cupru şi a încercat să-şi fardeze ochii cu cărbune. Fani bea cu grijă din sticla pe care i-o întinde Sokrates.

Soldatul cu acordeonul cântă, ritmat şi tărăgănat totodată, şi mai bine decât te-ai fi aşteptat. După primele dansuri cu Unchiul, Ioulia se lasă să cadă pe un scaun. Respiră hârâit, spune că ar continua cu plăcere, dar nu mai are putere. Şoldurile îi sunt bătrâne, inima nu mai ţine. Totuşi, Sokrates trage de ea. „Vino, băbuţo. E rândul nostru!“ Îi cere soldatului cu acordeonul să continue, apoi face câteva mişcări exagerate cu sticla. Ioulia dă din mână refuzând, deşi ia totuşi o înghiţitură. Până la urmă, Sokrates o strigă pe Zoe, care stă cu Iosif aşezat pe genunchii ei. Ochii băiatului sunt întunecaţi ca măslinele; tot timpul întoarce capul ca să vadă ce fac bărbaţii. Când mama începe să danseze cu Unchiul, se lipeşte de Zoe. O mână i se odihneşte pe pistolul pe care l-a vârât în betelia pantalonilor.

Celelalte sunt trecute de la un soldat la altul. Chiar şi sticlele călătoresc; nimeni nu îndrăzneşte să refuze. Cu toate protestele Iouliei, sunt trasă din pat. O dată simt miros de loţiune de ras, altă dată,

nicotină. Doar alcoolul reuşesc să-l evit; cu gândul la pastilele contra durerii şi la micuţa prună, refuz să îmi asum vreun risc. Soldaţii şi-au scos vestoanele, subsuorile sunt ude, mâinile tot mai îndrăzneţe. Unii vor să danseze obraz la obraz, dar, când tuşesc cu ochii înceţoşaţi, se abţin. E mai greu cu sexul. Uneori cred că ceea ce se apasă în burta mea e osul de la şold, apoi observ că e moale, dar totuşi tare, şi mă trag înapoi. După patru, cinci dansuri fac semn de refuz. Totul e un amestec de alcool care se târăşte şi de picioare care duhnesc – nu, mai degrabă picioare care se târăsc şi alcool care duhneşte. Pur şi simplu, nu mai pot. Capul îmi plesneşte, transpir şi îngheţ, una după alta. Poate chiar şi ţip. În orice caz, bărbaţii se dau la o parte când mă prăbuşesc pe pat.

Cu cât trec orele, cu atât mai nestăpânită devine atmosfera. Acum soldaţii nu mai aşteaptă un nou dans, înainte de a se lovi pe spate unul pe altul şi a lua dama. Doar când dansează cu Zoe păstrează distanţa. Poate e vârsta, poate şoldurile înguste, poate faptul că şi ea refuză să bea. Nici unul nu vrea să arate că-i place un Beatles bubos care se mişcă ca şi cum fiecare pas ar trebui precedat de o operaţie aritmetică.

Eu zac cu perna de paie sub şi apoi peste cap. Acum Rita dansează tot timpul cu Unchiul.

După examenele din primul semestru s-a creat un vacuum ciudat. Nici eu, nici Dimos nu aveam nici un plan pentru vară. Mă gândeam s-o vizitez poate pe Stella în satul de unde provine familia ei, dar asta era tot. În vreme ce mama şi tata trimiteau un plic cu bancnote în fiecare lună, părinţii iubitului meu considerau că în timpul vacanţelor el trebuie să-şi câştige pâinea. Nu conta faptul că avea de terminat o lucrare de diplomă sau că rezultatul final avea să sufere dacă nu se dedica în întregime circuitelor sale. La două străzi de apartamentul în care locuia Dimos se afla un garaj unde lucra din când în când. Deşi nu câştiga mulţi

bani, îi ajungeau pentru chirie. Participam cu plăcere la restul cheltuielilor. Era cel mai neînsemnat lucru pe care îl puteam face, gândindu-mă la nopţile petrecute împreună pe acoperiş.

Dimos obişnuia să plece imediat după ora şase. Înainte ca soarele dimineţii să devină prea puternic, mă căţăram peste balustrada terasei şi, cu spatele sprijinit de cisterna de apă, fumam, schiţând diferite modele de locuinţe multifamiliale în mediul urban aglomerat, pe care speram să le includ în lucrarea de diplomă; apoi continuam să desenez înăuntru, în apartament. La ora două el se întorcea şi după prânz eram amândoi toropiţi de cel mai dulce somn. Nu există nimic mai bun pe lume decât să te scoli la cinci şi jumătate după-amiaza, să simţi osteneala indolentă, aproape minerală din mădulare, dar în acelaşi timp şi căldura moale, precisă din sex şi, înainte ca mintea să devină limpede, să simţi şolduri care te apasă, în vreme ce îţi pui palmele pe umerii largi, pistruiaţi.

Jur. Numai dacă iubitul meu ar fi cumpărat atunci cel mai minunat produs din farmacie!

Într-o asemenea după-amiază, Dimos a răsfoit cursul meu de rezistenţa materialelor, apoi s-a întors brusc şi a declarat că vrea să doarmă. Când ne-am sculat, mi-a dat la o parte mâna care îi căuta umărul. În loc de asta, şi-a pus pe el cămaşa şi a spus că e grăbit, trebuie să se întoarcă la atelier. Aveam de gând s-o întâlnesc pe Stella în seara aceea?

Nu trebuia să fii un geniu ca să pricepi că-l deranja ceva, dar învăţasem că în asemenea momente e mai înţelept să aştepţi. Aproape totdeauna apare o ocazie mai bună de a vorbi. De altfel, mă simţeam uimitor de proastă şi banală – ca o felie de pâine. Nu ştiam ce-l bântuia şi nu-mi plăcea înţepeneala din mişcările lui. „Dacă aşa vrei.“ Dimos abia mi-a zis „Pa“ înainte să plece.

Când am părăsit apartamentul, o jumătate de oră mai târziu, tot nu înţelegeam nimic. Cu toate că

eram ferm hotărâtă să mă întorc seara, când se va fi liniştit şi am fi putut vorbi omeneşte, am rămas totuşi la Stella. Stăteam în bucătărie. Tocmai povestea ceva ce i se întâmplase cu tipul cu păr pe spate – „Mai bine un umeraş decât un nume, ţine minte, Mary, altfel ai încurcat-o; dacă-i dai nume, nu mai sfârşeşti niciodată cu asta“ –, când cineva a bătut la uşă. Stella a zis că probabil a sosit cavaleria. A promis să spele vasele de dimineaţă şi a dispărut în camera ei. Când am deschis, am văzut că Dimos băuse. Ochii îi erau tulburi, se legăna, în gură avea o ţigară neaprinsă. Copacul părea fără rădăcini. A dat să intre în bucătărie. N-am apucat să închid uşa că a şi strigat că a venit să aducă nişte lucruri. A lăsat să cadă o pungă; totul era acolo. Dacă uitase ceva, puteam să trec pe la el. Dacă nu, arunca tot. Nu voia să păstreze nimic. Apoi, a privit dezorientat în jur. Nu aveam ceva de băut? Nu înţelegeam ce îl apucase, dar am înţeles că n-ar fi intrat dacă n-ar fi vrut să fie rugat să rămână.

Dimos a bâjbâit după sticla de sus, de pe bufet. „Ce aştepţi?“

„Ce aştept *eu*?“ Am scos un pahar. Dacă voia să bea, putea s-o facă în mod civilizat. „Ai de gând să-mi explici ce se petrece?“ Am încrucişat braţele pe piept. Nu eu provocasem situaţia.

„Ce se petrece? Asta se petrece!“ Ameţit, a scos ilustrata de la Antonis din buzunar.

Dumnezeule! Ar fi putut să întrebe înainte să facă o asemenea scenă. Dar cu glas tare n-am spus decât: „Copacul meu…“

Mult mai târziu, după ce rupsesem ilustrata, deşi am păstrat o bucăţică pe post de semn de carte, l-am ajutat să se urce în pat. Cu grijă i-am descheiat nasturii de la cămaşă, cu grijă i-am scos pantalonii. Apoi am început să-i adulmec încheietura mâinii, şi mai sus, pe braţ şi mai departe, până la părul răsfirat de la subsuoară. De acolo am continuat peste piept şi peste pistruii care ştiam că

străluceşc, cu toate că lumina era stinsă, şi-n jos, pe coastele de pe partea cealaltă, până la pielea dintre coşul pieptului şi şold, unde e locul cel mai sensibil. Dimos a pufnit în râs; îl gâdilam. Aveam să termin curând cercetarea? Anevoie limba lui a format cuvintele. „Sau cu ce te ocupi?“

„Mă ocup? Încerc să iau legătura cu iubitul meu. Cel care se află dincolo de boala neagră a geloziei. Dar de unde începe el? Nu de aici. Şi nici aici, şi nici aici.“ Am adulmecat clavicula, buricul, degetele pline de pistrui. „Hm, poate de aici?“ Dimos a mârâit, uriaş şi fără greutate, în vreme ce eu i-am cântat până a adormit.

Whatever it was I didn't mean to
You know I never would try and hurt ya[7]

7. „Orice am făcut, nu era cu intenţie / Ştii bine că nu ţi-aş face nici un rău“ (în engl., în orig.).

Ştiu. Nu sunt numai superstiţioasă, dar pot fi şi sentimentală. Acum nu cred că mai are vreo importanţă.

Aproape de miezul nopţii, doi soldaţi trag la o parte saltelele. Eu sunt culcată sub două pături şi-i văd venind printr-o ceaţă luminoasă. Când ridic capul, sala parcă se vălureşte. Nu înţeleg ce se petrece, pare că şi-au luat şi paturi de campanie cu ei. Şi trec de la un pat la altul, smulg câte o pătură sau câte un cearşaf. Numai pe mine mă lasă în pace. Sokrates tocmai măsoară ultimii cărbuni din sac. Ioulia încearcă să-l oprească, dar el spune că vine un nou transport peste câteva zile. „Nu te băga, bunică. E distracţie acum.“

Băiatul stă pe genunchii lui Fani. A întins braţele şi o ţine de lobii urechilor. Aproape de ei, un soldat îşi studiază cu atenţie portofelul. E cel cu mustaţa rară. Îşi trece degetele înainte şi înapoi prin compartimentele goale, apoi priveşte trist în sus, parcă nu ştie cu cine să vorbească. Când soldaţii vin înapoi din sala de alături, unul din ei trage de Zoe, dar Ioulia se ridică şi îl invită la

dans, deşi se ţine de şale. Bărbatul e nervos şi trage şi mai tare de Zoe. Băiatul, care a urmărit totul, începe să plângă. Ioulia prinde mâinile soldatului; ea s-ar fi aşteptat la mai mult de la un cavaler, îi spune. Acum bărbatul îl strigă pe colegul cu portofelul, care îşi întoarce pe faţă şi pe dos buzunarele, ca şi cum ar fi vorba de dezlegarea misterului universului. În timpul dansului, Ioulia şopteşte în urechea soldatului. Şi râde încet când el răspunde uneori. Dar evită să ajungă în apropierea lui Zoe, care stă ghemuită pe patul ei.

Unchiul a dispărut. Şi Rita.

Apoi, Prinţesa Nervoasă.

Apoi, bărbaţii dispar cu rândul.

Când urmează Sokrates, el se opreşte clătinându-se în faţa mea. Gesticulează arătând cu sticla spre zona burţii mele şi explică împleticit că a aşteptat toată seara. Acum e vremea, altfel nu mai e nici o distracţie. Faţa îi luceşte, dar Fani îl roagă să plece. E târziu; nu vede că sunt bolnavă? De altfel, fiul ei trebuie să se culce. Sokrates încearcă să-l mângâie pe Băiat, care-şi scoate pistolul şi face tot ce poate ca să pară ameninţător. Râzând, Sokrates îl împinge la o parte. „Distrează-mă atunci tu, mămico.“ O trage în picioare pe Fani, îşi lipeşte şoldurile de ale ei, îi caută faţa, în cele din urmă gâfâie încercând să danseze – ea, dreaptă ca o lumânare de stearină, el, cu o mână pe după mijlocul ei, cu alta ţinând sticla. Băiatul trage ţipând de maică-sa, cade. Brusc, Unchiul apare în uşă, cu cămaşa prost încheiată. „Atenţie aici!“ Sokrates îşi şterge nasul. „Atenţie, am spus…“ Sokrates nu ştie de unde vine vocea. Fani profită de ocazie şi-l ridică pe băiat, dar imediat mâna neîndemânatică a lui Sokrates se ridică în aer. Sticla îl loveşte pe Băiat aşa de tare şi zgomotos, că totul se opreşte, chiar şi muzica. Timp de o veşnicie, sala pluteşte în tăcere. Se aude doar marea izbind în stânci, apoi trosnind şi foşnind. Sokrates lasă să-i scape sticla pe jos, apoi se

bălăbăneşte ridicând-o. Unchiul îşi bagă cămaşa în pantaloni.

„Plecaţi“, suspină Fani cu copilul atârnând în braţe. „Ce mai vreţi? Spuneţi, *ce*?“

E noapte, cineva mă apucă de braţ şi mă zgâlţâie. „Pastilele? Repede, unde sunt?“ Fani bagă mâna sub pernă, cotrobăie, o întoarce. Cum nu le găseşte, caută în lada de sub patul meu. Muzica s-a oprit, doar vântul şi valurile se mai aud. Sprijinită în coate, privesc zăpăcită. Băiatul se mişcă în patul de alături. Ioulia sforăie în întuneric, pe sub uşă se văd dungi de lumină din cealaltă sală.

„Repede“, şopteşte tăios Fani. Sokrates tocmai a plecat să mai aducă băutură, avem doar câteva minute. „Te rog, unde sunt pastilele? Am găsit doar un pic de otravă pentru şobolani.“ „Otravă?“ Fără să mă gândesc, desfac palma, ca să poată lua tubul năclăit de transpiraţie. Rapid, se întoarce spre uşă şi apoi din nou spre mine. „Ai grijă de el.“

Vrea să spună de Băiat, care e culcat sub pătură. Când Fani dispare, văd ochiul umflat lucind în gaura pe care el a făcut-o în ţesătură.

În dimineaţa următoare mă târăsc până în camera de spălat. Am dormit cu o greutate surdă, subpământeană în membre, dar pastilele m-au ajutat totuşi. Chiar dacă mai sunt slăbită, iar întâmplările nopţii alcătuiesc o ceaţă neplăcută, simt cum creierul începe să mi se limpezească. Aburi uşori se ridică din cada de zinc. Cineva a găsit cărbuni şi a făcut focul. Observ că trupul meu tocmai e pe cale să se hotărască dacă să fie sau nu bolnav de-a binelea. Sub pântec simt o apăsare piezişă. Probabil că doar îmi imaginez, totuşi îmi ridic cămaşa. Douăsprezece săptămâni, dar nici o rotunjire. Peste piept se vede o reţea fină de vene, ca nişte umbre roşii-violete răspândite în piele; sfârcurile au devenit mai închise la culoare. Oasele proeminente ale şoldurilor fac pantalonii să pară

prea largi. Dunga subţire de păr se târăşte în sus spre buric. Parcă totuşi aici e o umflătură mică.

Tocmai mă pipăi pe burtă când intră Rita şi Prinţesa Nervoasă. Ele trebuie să fi încălzit apa, pentru că au prosoape şi o bucată nouă de săpun. Rita înmoaie prosopul în cadă şi se freacă atentă între picioare. Speră să nu fi luat din nou păduchi, căci, adaugă ea, e imposibil să închizi ochii o secundă când fojgăie. Dacă reuşeşti să adormi, te trezeşti o jumătate de oră mai târziu că te mănâncă şi mai tare. Apoi, spune că e prima şi ultima oară când mai face un serviciu gratis. Fără să se oprească, povesteşte, probabil, ceva despre un prieten – ceva despre păduchi, bani şi un cuţit într-o cameră de hotel. Dar eu nu ascult. În vreme ce mă spăl, îmi cercetez josul pântecului şi ganglionii, fără ca celelalte să observe. După ce Rita povesteşte că a înjunghiat persoana respectivă pentru că voia prea mult, înţeleg că în orice caz nu poate fi vorba de un prieten actual. „Ce puteam face?“ Stoarce prosopul. „Dacă nu te aperi, îţi iau toţi banii.“

Prinţesa Nervoasă afişează un zâmbet strălucitor ca un soare de staniol.

Când pleacă ele, vine Ioulia. Încearcă apa de spălat şi îşi desface bluza. „Acum ştii ce soi sunt.“

V

Ioulia îşi prinde părul. Când făceam curat, Rita a fost probabil cu Unchiul în biroul Comandantului. După ce soldaţii au adus cearşafurile şi saltelele ieri-seară, ei doi au dispărut. Apoi au dispărut unul după altul şi ceilalţi bărbaţi, dar Sokrates a făcut scandal. El nu s-a mulţumit cu Prinţesa Nervoasă şi s-a întors clătinându-se. A spart o sticlă şi peste sală s-au aşternut câteva clipe de tăcere. Când Unchiul a înţeles ce se întâmplase, le-a ordonat soldaţilor să se întoarcă la barăci. Au strâns cioburile împreună şi ne-au lăsat cu spaima şi dezordinea. Sokrates a adormit în sala de alături. Câteva ore mai târziu, se afla lângă paturile noastre – greoi, ameţit, singur. Fani l-a convins cumva să plece iar după băutură. Mai mult n-a vrut să spună.

„A căutat-o, tu dormeai. Sokrates e tratat pe insula vecină.“ Ioulia începe să se spele la subraţe. Sutienul e alb-gălbui. „Astăzi nu e ziua potrivită să-ţi fie rău, Mary.“

Minutele sunt lungi, orele par ciclice, fără încetare. Prinţesa Nervoasă stă cu Băiatul, care are un ochi roşu şi umflat, dar altfel pare să fi scăpat cu bine. Ioulia vorbeşte cu Rita, Zoe măturã. Eu zac pe pat şi nu spun că mi-e greaţă. Afară plouă, marea se zbuciumă cenuşie, cu spumă albă ca vata de zahăr.

După-amiaza, doi soldaţi vin să ne ia. Unchiul a dat ordin ca bucătăria personalului să lucească până mâine. Domnul Spanos trebuie să poată mânca cu cuţitul şi furculiţa direct de pe podea. Bărbaţii fac o pantomimă, ca şi cum altfel noi n-am fi în stare să înţelegem. Când au lăsat de o parte tacâmurile invizibile, se aşază în sala de mese. Unul dintre ei scoate un joc de table de buzunar. În godin parcă trosnesc pietre de lavă.

Ioulia împarte sarcinile. Eu primesc sticla cu amoniac şi un burete de sârmă ruginită. Tot restul zilei, deşi am febră, frec fiecare centimetru pătrat din frigiderul care seamănă cu o casă de bani. Murdăria grasă de pe rafturi dispare abia la a treia încercare, dar cutiile în care se păstrează carnea sunt aşa de înguste şi de puturoase, că pot fi curăţate doar dacă le bagi în leşie, aprinzi focul în cutiile de metal în care a fost blocul de gheaţă şi apoi aştepţi până ce clocoteşte leşia. Întreb dacă n-ar trebui să facem aşa mereu.

„Îmi pare rău.“ Ioulia are de gând să dea restul de cărbuni soldaţilor.

Se face târziu până terminăm. Băiatul doarme acoperit cu paltonul Prinţesei Nervoase. Unul dintre soldaţi îl ridică; el se trezeşte şi se face ghem. Când e purtat aşa în secţie, bărbaţii dau onorul, corecţi ca nişte teancuri de bancnote, apoi ne părăsesc. Abia atunci Ioulia pune găleata pe masă. Îndoaie atentă cârpa, înainte să ridice o cutie de carton mucegăită. Când taie sfoara care o ţine, cartonul cade şi poate douăzeci de ciocolate alunecă afară – toate cu învelitoarea la fel de roşie şi neatinsă ca atunci când au fost împachetate. Ne uităm una la alta. Nici o rosătură de şobolan, nici o urmă de umezeală.

Atentă, Ioulia desface una. „Vrei?“ Muşcă o bucată, dar ciocolata se fărâmiţează. Atunci ea întinde toată ciocolata Băiatului. Mâna crăpată îi tremură. Acesta abia apucă să guste, şi scuipă.

Pietriş brun. Mai rău ca pământul.

A doua zi rămânem în dormitor. Nu avem nimic de făcut şi nimeni nu ştie ce se va întâmpla. Fani încă nu s-a întors. Abia după-amiază încep să trosnească difuzoarele.

Cad picături rare când ajungem, în ultimele măsuri ale imnului naţional. Băiatul încearcă să le prindă cu gura, dar vântul le împrăştie. Soldatul care are comanda îi spune să intre înăuntru, apoi

strigă: „Alinierea!“ şi arată spre peretele format din pietre vechi de două mii şi nu ştiu câţi ani. Ne aşezăm cu mâinile la spate şi nasurile în cărămizi. Îmi număr inspiraţiile şi expiraţiile. Ioulia tuşeşte, Prinţesa Nervoasă tuşeşte. După o vreme, ploaia încetează. Cimentul luceşte cenuşiu închis, vântul împinge umezeala pe sub haine, până şi soldaţii îşi trag nasul, în pelerinele lor de ploaie. Hotărăsc că mă voi simţi mai bine dacă voi reuşi să respir fără accese de tuse şi că o prună de aproape douăsprezece săptămâni îşi va avea atunci valve ale inimii şi chiar amprente mai bune.

„Atenţie!“

Unchiul o aduce pe Fani cu el. Ea pare ostenită şi debusolată, se aşază la capătul rândului, dar nu se clinteşte atunci când Băiatul aleargă la ea şi o cuprinde de mijloc. „Îmi pare rău“, suspină el.

Unchiul spune că de la noi Comandantul aşteaptă o purtare de prima clasă. De dreapta, de centru, nu are nici o importanţă, atât timp cât pe continent se vor întoarce cetăţeni de încredere. Ce credem că-i va povesti domnului Spanos, când acesta va reintra în funcţie, după Anul Nou? Că şobolanii au jucat pe masă cât a fost el plecat? Se observă că Unchiul e neliniştit. În loc să-şi trosnească degetele, el vorbeşte ţeapăn, căutându-şi cuvintele. Înţeleg că nu totdeauna trebuie să fii deţinut pentru a ţi le pierde. Pe la jumătatea lecţiei despre educaţia naţională, îl cercetează atent pe Băiat, ca şi cum ar fi uitat că pe Insulă există copii. „Patria… patria noastră prin urmare… are nevoie de mame bune… care să-şi înţeleagă rolul.“ I se sugrumă vocea, ca unui câine când i se strânge lesa. „S-a terminat vacanţa, doamnelor!“

Şase făpturi în haine desperecheate şi un copil de cinci ani care-şi suceşte capul, ca să vadă mai bine, stau nemişcate. Eu respir în ritmul paragrafului anulat, dar pieptul îmi tremură. Geaca de jeans e subţire ca hârtia de scrisori. Unchiul aminteşte ce a spus Spanos când am debarcat. O

singură încălcare şi privilegiile sunt retrase. Acum a venit vremea. Îşi loveşte palmele una de cealaltă. „Şi ce să spunem despre dans? Alcoolul? O-tră-vi-rea?!“ Ultimul cuvânt e rostit ca şi cum am fi surde.

Sokrates e tratat pe insula vecină. E în pericol de moarte; ceea ce s-a petrecut nu poate rămâne nepedepsit. Înainte să vină Comandantul, trebuie să ne arătăm regretul. Domnul ajută acolo unde ascultarea nu e încălcată. „Puţul.“ Parcă Unchiul ar aştepta proteste. Când nimeni nu reacţionează, el completează că cine doreşte să părăsească Insula cu următorul vas trebuie să arate că merită asta. Dacă noi curăţăm puţul de nisip, el se poate gândi să tempereze cele întâmplate. Dar numai atunci. Soldaţii ne vor arăta unde sunt uneltele. Zoe pufneşte tare, Ioulia aprobă tăcută. „Tu nu.“ Unchiul arată spre mine. „Tu te duci la Infirmerie.“

Ultimul lucru pe care îl aud e vocea lui Fani. „Îmi pare rău, îmi pare aşa de rău.“

Întreb dacă pot să-mi iau lucrurile din dormitor, dar soldatul care mă escortează zâmbeşte de i se văd gingiile şi neagă dând din cap. Mâinile care îndreaptă puşca pe umăr sunt neaşteptat de mici. Traversăm curtea prin spate, prin faţa gropii care a fost Eldorado, până la clădirea din vale. Bate vântul, mirosul algelor înţeapă nasul. Totdeauna mi-a plăcut adierea aspră de fum.

După ce am făcut curat la Infirmerie, trebuie să fi fost cineva acolo, căci culoarul unde eu am şters praful, iar Zoe a spălat podelele are atât urme de pantofi, cât şi de roţi. Camera în care sunt dusă are gratii la fereastră. Soldatul spune că pot să-mi aleg patul. Mă aşez pe singurul care are aşternut. Pe celelalte, saltelele sunt făcute sul. Arcurile de metal seamănă cu nişte şanţuri în nisip. Când patul alunecă vreo câţiva centimetri, observ că toate paturile au roţi ca pianele, ceea ce le face să pară mai elegante decât sunt – ca nişte cai de tracţiune

pe picioare de balerine. Altfel, camera e o debara de vechituri. Într-un colţ sunt scaune, unele peste altele; doar unul pare să aibă patru picioare. Pe duşumea sunt câteva cabluri. Ştecherele au fost tăiate, se văd fire de diferite culori. Şi pe noptieră se află un aparat greoi, scos şi el din uz, după cum pare.

Mă vâr sub pătură. Perna miroase a sare de mare şi a lavandă. Mă întreb cine a aşternut patul. Soldatul pune jos puşca, afară, pe coridor, apoi nu-l mai aud. E ca şi cum şi eu aş fi fost scoasă din uz. Adorm vlăguită, dar liniştită, cu mâinile între genunchi ca într-o poziţie incorectă de rugăciune.

Greaţa pare să-mi fi trecut. Nu ştiu când se va întâmpla, dar mă bucur deja de mişcările pe care le voi simţi curând. Recunosc că m-am gândit la cel mai inexprimabil dintre lucrurile inexprimabile de câteva ori, după sosirea noastră pe Insulă. Dar, cu cât trece timpul, cu atât simt mai clar cum o bucurie nemăsurată creşte în mine. Mă gândesc la apa dinăuntru, care curând va da pe dinafară, la zbaterea mădularelor transparente. Şi peste câteva săptămâni va urma prima mişcare. Cea despre care se spune că totdeauna te uluieşte. Cea care este ca un „da“ energic, urmat de un val de căldură.

Când mă trezesc, mi-e greu să mă orientez. Sunt culcată într-un pat cald, dar nu ştiu să spun al cui e, sau cum am ajuns în el. O energie bine-venită îmi gâdilă dinăuntru braţele şi picioarele, ca mii de fire moi de iarbă. Mă simt mai puternică decât m-am simţit în ultimele zile. Pe fereastră pătrunde o lumină rece. Probabil e după-amiază, poate chiar seară. Sunt flămândă în felul acela plăcut când mai poţi aştepta înainte să mănânci. Tocmai sunt pe cale să mă întorc cu faţa la perete şi să mă culc din nou, când cineva scutură patul.

„Trezeşte-te, ţi-am spus!“

E Unchiul.

Ori sunt grea de cap, ori mai dorm încă, oricum nu înţeleg ce vrea. Unchiul spune că nu-i nici o treabă să mint în legătură cu otrăvirea. Afirmă că m-a văzut certându-mă cu Sokrates şi că urmările vor fi grave dacă starea camaradului lor nu se ameliorează. Spune chiar că există metode, dacă mă încăpăţânez să persist în tăcere. E vorba de viaţa unui om; pot să fiu amabilă să înţeleg asta? Apoi coboară vocea. Ce-a spus la apel nu e adevărat. Starea lui Sokrates nu e critică, e pe calea cea bună. Şi totuşi, abia când începe să vorbească despre mame care şi-au recăpătat judecata pricep că nu am fost adusă aici ca să mă însănătoşesc.

„Poţi alege calea uşoară – sau cealaltă.“ Unchiul îşi încordează grumazul. „Mie mi-e totuna.“

Fani a povestit despre pastilele contra durerii şi acum vrea să admit că-mi aparţineau. Mă îndoiesc că el crede că eu am fost cea care l-a otrăvit pe Sokrates. Dormeam când Fani a căutat sub pernă. De altfel, n-aş fi pus mâna pe otravă de şobolani în săptămâna a douăsprezecea. Dar poate vrea să ştie ce medicament iau, astfel încât otrăvirea să fie tratată corect? Totuşi, nu sunt atât de buimăcită încât să nu înţeleg că Fani va fi în primejdie orice aş spune, aşa că mă hotărăsc că mai bine ar fi să adorm din nou.

„Tot bulgăroaică, până la urmă. E a ta.“

Acum înţeleg că nu suntem singuri, pentru că un prosop de baie e aruncat peste mine. Situaţia pare oribil de bine cunoscută, dar de data aceasta nu mi se trece nici o frânghie în jurul corpului. Şi nici nu sunt trasă aşa încât picioarele să-mi atârne peste marginea patului. Înainte să reuşesc să mă ridic, bărbaţii îmi leagă mâinile şi picioarele de pat, apoi îmi pun ceva rece sub cap şi sub şolduri. Eu dau din picioare şi trag de legături, patul se leagănă ca într-o hulă puternică, şi totuşi o părticică din mine ştie că pe cât de repede lăsăm tratamentul în urma noastră, cu atât e mai bine. Am depăşit prima

perioadă tulbure; mă simt mai puternică. Prin urmare, nu vor avea nici o mărturisire falsă.

Cineva face curat pe noptieră. Nu poate fi Unchiul, care spune că poate fi găsit la Administraţie şi a cărui voce vine din alt colţ al camerei. Persoana respectivă potriveşte apoi prosopul pe care aproape l-am aruncat de pe mine, după care îmi apasă ceva pe tâmple. Nu e neplăcut, doar puţin rece şi străin – ca nişte timbre ude de cauciuc, neobişnuit de mari. „Mai bine decât apa sărată. Dar maşina n-a mai fost folosită de multă vreme.“ Vocea aparţine unui bărbat; eu n-o recunosc. „Am găsit-o în debara.“

Apoi se întâmplă ceva ciudat. Sau, mai bine zis, se întâmplă că nu se întâmplă, căci de fapt nimic nu se petrece. Şi asta e ciudăţenia. Ceva pocneşte, se aude un sunet şuierător, apoi nimic. După un moment, bărbatul potriveşte timbrele sub prosopul de baie – deşi acum sunt mai curând ca nişte plăci de metal date cu jeleu. „Dreapta?“ Unchiul mai stă încă lângă uşă. „Atunci, stânga?“ Un ţiuit răguşit, altfel tot nimic.

Celălalt se enervează, iar când în sfârşit răspunde, spune că e la fel de bine să le folosească pe amândouă.

Patul se leagănă şi eu simt mirosul de Old Spice şi de transpiraţie de bărbat tânăr.

Până la urmă, prosopul alunecă. Trece o jumătate de oră, dar, oricât încerc, nu reuşesc să îmi eliberez mâinile şi picioarele; doar fâşiile de pânză taie mai adânc în carne, cu fiecare încercare. Când se întoarce bărbatul, văd că poartă un halat gri de felul celor pe care le au vânzătorii în magazinele de fierărie. Halatul e deschis, burta îi atârnă peste curea, are chiar un creion în buzunarul de la piept. Patruzeci, patruzeci şi cinci de ani, picături de transpiraţie pe capul chel. Se şterge, şi căpăţâna îi luceşte ca un ou lustruit. Bărbia e mică, dar pătrăţoasă. Când Vânzătorul de Fiare – cum altfel să-l numesc – descoperă ce am făcut, închide

liniştit uşa, ca şi cum ar trebui să reflecteze asupra situaţiei.

„Nu e bine.“ Ridică nişte fire. „Ce crezi despre astea?“ Din nou simt mirosul de sudoare şi colonie, şi chiar de umezeală, de ploaie. În vreme ce lucrează la capul patului, eu încerc să mă înşel singură şi să cred că aparatul nu e un convulsator. După ce firele sunt schimbate, înşurubează capul din metal şi bachelită. Dar oricât învârte reglajul, nu se întâmplă nimic. Aceleaşi sunete ascuţite ca mai înainte. Un ţiuit distorsionat, care apare şi dispare, asta e tot.

Bărbatul priveşte îndelung aparatul, apoi îşi freacă palmele de buzunarele halatului. „De necrezut. Nici măcar jumătate de amper.“ Fără o vorbă, desface fâşiile de pânză din jurul încheieturilor mele şi împinge masa. Una dintre roţi scârţâie. Când se închide uşa, îmi privesc braţele. Părul mi-e zbârlit şi se unduieşte încet.

Dorm uimitor de liniştită. Trupul meu trebuie că are nevoie de somn. Încheieturile mă dor, dar cearşaful e scrobit şi curat, iar patul mai confortabil decât cel din închisoare. Doar tropăitul slab de pe culoar mă trezeşte o dată. Nici la Infirmerie nu lipsesc rozătoarele.

Cu toate că liniştea e falsă, mă scol şi iau o pătură de pe un alt pat şi tot restul nopţii dorm fără vise, ca o păpuşă. Am auzit de embrioni cărora nu le dăunează şocurile electrice, deşi depinde prin ce parte a corpului trece curentul. Nu mai ştiu cine a povestit asta, probabil unul dintre colegii de an ai lui Dimos, la cine ştie care întâlnire din toamnă. Oricum, vreau să cred în tăria afirmaţiei, la fel ca pe cele o sută de porunci capitale. Câtă vreme Soarele poate creşte, Vânzătorul de Fiare n-are decât să se ocupe de maşina lui. După douăsprezece săptămâni, a devenit o parte din mine. Nu. Totdeauna a fost o parte din mine. Ceea ce vreau să spun e că, deşi Soarele e făcut doar din ţesuturile mele şi din sângele meu, din grăsimea şi

fibrele mele nervoase şi niciodată n-ar putea exista fără ele, el e mai mult decât sunt eu. La acest gând, sunt cuprinsă de o bucurie molcomă, dar ameţitoare.

Cred că sunt capabilă să rabd orice dacă acest Mai Mult e lăsat în pace. În curând va fi mai mare decât o caisă.

Dimineaţa, se aude un zgomot la uşă. Când se răsuceşte cheia, intră încet o femeie în şorţ alb cu bretele late. Nu spune nimic, dar îmi întinde o ceaşcă şi o farfurie cu un măr. Din buzunar scoate un şervet, apoi zâmbeşte timid şi pleacă la fel de silenţios.

Balansez ceaşca fierbinte pe stomac. Când gust ceaiul, îmi dau seama că s-a pus miere în el. Lumina cade pieziş prin fereastră, despărţită în felii prelungi din cauza gratiilor, şi aproape ajunge pe peretele din faţă. Praful pluteşte în raze galbene, tulburi. Există o ordine secretă în acest model? Nu, doar eu vreau să cred asta. De ce ar trebui să însemne ceva particulele rotitoare?

În timpul primelor săptămâni, când fiecare trăsătură a celuilalt e uimitoare, fiecare trăire comună este un mic miracol, Dimos şi cu mine puteam discuta ore în şir. Stăteam culcaţi în pat şi vorbeam despre orice, în afară de „cealaltă parte“. O dată erau crăpăturile din tavan, altă dată, dacă există o forţă mai presus de om şi dacă e mai mare, ori poate mai mică. „De la buzele tale, la urechea lui Dumnezeu“, spunea el de fiecare dată când se îndoia de ceva, dar nu voia să obiecteze. Analizam puful moţurilor de papură care plutea în aer, povesteam unde ne aflaserăm la anumite momente, înainte să ne fi cunoscut şi discutam de ce merită să studiezi, cu toate că în cel mai bun caz puteam să ne aşteptăm la o angajare la radioul de stat sau la un birou de construcţii din vreun cartier mărginaş. Nici un subiect nu era prea mic, nici unul prea mare şi nici o experienţă nu era excomunicată.

Apoi a avut loc neînţelegerea cu ilustrata lui Antonis şi, când Dimos s-a trezit în dimineaţa următoare, s-a scuzat cu voce răguşită şi cu ochi sticloşi. „Tu eşti dură, iar eu sunt un idiot. Dar inima nu e un loc în care să te ascunzi, Mary. Aduţi aminte. E un loc în care să te găseşti.“

Am râs jenată. Chiar dacă mă protejam, pentru a nu lăsa dragostea lui să decidă relaţia noastră, l-am înţeles. Ceva mai târziu, în timpul micului dejun în bucătăria în care Stella spălase vasele, am constatat: „Omul devine aşa“. Nu eram mândră de strada Olympia, deşi nu vedeam ce rost ar avea să discut trecutul meu. Doar nici eu nu-l întrebam de-al lui! Important era ce făcea omul, nu de unde venea. De altfel, voiam ca Dimos să mă ia aşa cum sunt, şi totuşi asta nu era tot. Voiam să spun: îmi plăcea să mă simt necesară, dar el nu trebuia să creadă că putea face cum îl tăia capul fiindcă se întâmplase să fie gelos. O relaţie echilibrată trebuie … Ah, era greu de explicat. Dacă nu pricepea singur, n-avea nici un rost!

Dimos şi-a prins fruntea în palme. Nu era sigur că înţelegea, dar puteam oricum să-l întreb. Tatăl lui era electrician, mama, femeie de serviciu. Deşi îmi mai spusese asta. Avea două surori, amândouă mai mari. Şi ar trebui să ştiu că el se gândea cum eram eu alcătuită. „Fiecare componentă e importantă.“ A învârtit cu linguriţa în pahar până s-a topit aspirina şi l-a dat peste cap. Dacă nu voiam să vorbesc despre „cealaltă parte“, nu avea de gând să mă silească. Dar poate totuşi ar fi trebuit să facem o excepţie? Aşa încât să nu ne înţelegem greşit încă o dată? Adesea există componente într-un circuit care nu sunt folosite. Stau acolo, dar în felul lor sunt importante. Oricum, oamenii sunt făcuţi din alţi oameni.

Componente? Circuite? Despre ce vorbea, pentru numele lui Dumnezeu? Eu spusesem că nu pun mare preţ pe ideea că familia cuiva explică cum e respectivul individ. În ochii mei, faptul că

părăsisem strada Olympia era mai important decât că locuisem acolo. Dar dacă ţinea neapărat să ştie, mama era ca o gaură neagră. Şi tata? Însemna ceva faptul că se specializase în probleme de restituiri, sau că se întâmpla ca hainele lui să miroasă a parfum, deşi el zicea că doar se tunsese ca bătrânul rege? Pentru mine, erau câţiva paşi înapoi pe scara evoluţiei, poate până la vremea când omul locuia în grotă şi mânca cu degetele.

Cred că vehemenţa cu care vorbeam ne-a uimit pe amândoi. Când m-am liniştit, i-am explicat că în orice caz tata era regalist, ca cei mai mulţi din familia mea. Apoi i-am povestit ce se întâmplase după înmormântarea mătuşii Nota, la parastasul de patruzeci de zile.

Stella mă convinsese să-l iau cu mine şi pe Antonis. Am coborât din autobuz, eu, în geaca nouă de jeans, Antonis într-o cămaşă lăsată pe dinafară, mototolită, dar bine tăiată, şi cu o mustăcioară ca o linie subţire deasupra buzei de sus, nu mai groasă decât un chibrit ars. Mustaţa fusese dichisită la începutul săptămânii, dar trei zile mai târziu aproape că dispăruse, între perii bărbii nerase. L-am luat în râs, în vreme ce urcam scara, deşi în secret mă simţeam mândră, dar şi nervoasă, gândindu-mă ce vor spune mama şi tata. Era prima oară când le prezentam un băiat.

Când am ajuns sus, pe balcon, tata ne-a salutat cu obrajii netezi şi bretelele atârnându-i până la genunchi. Se vedea că băuse, căci îmi examina fără reţinere însoţitorul. „Mama ta nu vrea să facă proces şi acum mai vii şi tu, cu unul la fel…?“ Abia i l-am prezentat pe Antonis mamei, că tata l-a invitat imediat să ia loc. „Un ras, Milord?“ Fără să aştepte răspunsul, i-a băgat rapid un prosop pe sub guler. Apoi, a tras cu briciul peste cureaua care atârna lucind de grăsime pe uşa de la balcon. Spuma de săpun era caldă încă în lighenaş, iar pământuful fusese clătit şi stătea ţepos pe masa de bărbierit.

Curând prietenul meu a avut clăbuc pe toată faţa. Tata l-a apucat de nas şi i-a pus briciul lângă obraz. „Asta ar trebui s-o vadă Loukas!“ Antonis nu se mişca, clipea pierdut. Credea că în felul acesta va câştiga simpatia tatălui meu.

Eu nu mă puteam gândi decât la tratamentul brutal. Spre deosebire de unchiul meu, tata a tras cu briciul peste obraji până ce spuma s-a lăsat şi a început să curgă. I-a poruncit lui Antonis să întoarcă capul, mai întâi la dreapta, apoi la stânga, să împingă în faţă bărbia şi să-şi prindă buza superioară cu dinţii. Cu vremea, neliniştea prietenului meu a trecut asupra mea; îngreţoşată, dar vrăjită, simţeam lama trecând peste propria piele. Când tata a încercat să ajungă sub bărbie, am gâfâit de-a dreptul, convinsă că-i va tăia gâtul. Dar el a tras cu briciul înapoi şi, în vreme ce firele retezate scârţâiau, el a dat invers, iar în spuma de ras a înflorit sângele şi eu am simţit că mă prăbuşesc.

Şi totuşi, nu se terminase. Tata a pus deoparte briciul şi s-a dus în bucătărie. Acolo a înmuiat un prosop mic într-o oală şi apoi l-a trântit pe faţa lui Antonis. Apa trebuie să fi fost clocotită, deşi prietenul meu n-a scos un sunet. Metodic, tata i-a frecat pielea; era ca şi cum ar fi încercat să-i îndepărteze semnul din naştere de pe faţă. Când prosopul a fost ridicat, pe piele se vedeau flori aprinse. Antonis a încercat să se ridice, dar tata i-a pus mâna pe umăr. „Nu aşa repede, Mister.“ Lângă lighenaş se afla o sticlă. Au sărit stropi când a scuturat spirtul în mâinile făcute cupă, apoi şi-a frecat palmele una de alta şi a început să-şi pălmuiască musafirul.

Ca încheiere, i-a trecut cu degetele prin păr. Eu mă aşteptam la ce era mai rău, dar tata a constatat că Antonis avea părul la fel de bogat ca fostul nostru părinte al patriei şi a hotărât să-l maseze cu pomadă. Mâinile lucrau din greu pielea capului, totuşi prietenul meu n-a protestat – nici măcar

atunci când tata i-a tras cu pieptenele prin păr de parcă ar fi greblat buruieni. „Atunci am înţeles că n-ar fi trebuit niciodată să venim.“ Dimos încerca să-şi oprească un zâmbet. „Şi apoi am făcut ce-am făcut.“

Când tăcerea a devenit prea lungă, el a ciocănit în tăblia mesei.

„Palmele“, am murmurat eu mohorâtă.

Dacă tot povestesc episodul ăsta, trebuie să spun şi cum s-a sfârşit. Credea Dimos cu adevărat că fiecare om e un circuit? Eu nu eram de acord. „Dar poate îmi poţi spune de unde vine această componentă?“

După tratament, părul lui Antonis era ţeapăn şi lucios, ca un coif. Tata şi-a tras de bretele şi a privit peste piaţă, mulţumit de rezultat. Eu nu aveam nici un gând să fac ce am făcut, înainte să se întâmple. Dar pentru mine bărbieritul avea legătură la fel de mult cu Theo, cât şi cu Antonis – şi numai la gândul la Alaska am văzut negru în faţa ochilor, negru ca de zaţ.

De vreme ce casa aparţinea fratelui meu, nu puteam permite orice. Fără să mă gândesc, m-am ridicat şi m-am dus spre tata. Apoi am ridicat şovăitoare mâinile şi am împins. Fără să se poată ţine, s-a prăbuşit cu zgomot mare pe scară. Un moment a sunat ca şi cum s-ar fi rupt balustrada şi el avea să cadă afară, în stradă, dar s-a răsucit spre zid, făcând ceea ce se numeşte o tumbă, şi apoi s-a prins instinctiv când a aterizat la piciorul scării.

Dimos fluieră încet.

Eu am murmurat mai departe că nu am înţeles de ce niciodată n-am simţit vreo remuşcare. Antonis s-a repezit pe scară în jos, în vreme ce eu rămăsesem cu mâinile ridicate, ca şi cum aş fi vrut să-mi arăt palmele goale lumii întregi. El a crezut că voisem să-l ajut pe tata să-şi recapete echilibrul, şi chiar zicea să mai rămânem în sat. Dar l-am obligat să mergem acasă a doua zi, după vizita la spital.

„Ruşine?“ Dimos îşi desfăcu părul, apoi îl prinse din nou într-un nod. „Poate simţeai ruşine? Sau eliberare?“

Nu ştiam. Ştiam doar că, după brânci, n-am mai dorit să am de-a face cu familia. Două săptămâni mai târziu, am rupt-o cu Antonis şi, înainte ca Dimos să-mi vorbească în faţa Politehnicii, mă gândeam serios să merg la mânăstire. Sau, cel puţin, să nu mă mărit niciodată. Mi-a căutat mâna, dar eu mi-am tras-o. „Dacă vrei să ştii, îmi pare rău de Antonis. Trebuie să te împaci cu asta. Şi, data viitoare când ai întrebări, mai întâi trebuie să-mi spui mie. Promite.“ Cum Dimos nu mi-a răspuns, l-am întrebat dacă-mi poate explica de unde îmi venise impulsul de a-i da un brânci.

„Nimic nu anunţă o asemenea lovitură, Mary.“

„Dar de unde?“ am repetat eu încet.

„Oamenii nu sunt făcuţi numai din alţi oameni“

„Totuşi, de unde?“

„Ţara asta. E greu de înţeles?“ Se ridică şi caută după pastilele pentru durerea de cap, pe care le pusesem în dulap. „Mânia e originea noastră.“

Data următoare totul merge repede. Vânzătorul de Fiare împinge masa înainte să-mi lege încheieturile. Eu dau din picioare şi mă zbat, dar până la urmă face cum vrea şi-mi pune o pernă de cauciuc sub ceafă şi împinge alta sub şolduri. După ce testează convulsatorul, acesta ţiuie cu un sunet egal care scade treptat până nu se mai aude. Mulţumit, ajustează reglajul şi ia o pereche de ace lungi cu mânere de lemn, ca nişte şurubelniţe. Lipeşte electrozii cleioşi plasându-i pe capul meu, exact în spatele urechilor.

Simt miros de vaselină, apoi craniul îmi explodează într-o mie de cioburi de argint. Coloana mi se curbează în aer, răcnesc necontrolat. Imediat după aceea, o forţă incredibilă îmi apasă în jos corpul şi sunt convinsă că spinarea mi se va rupe, pentru că într-un chip de neînţeles şaisprezece tone de cărbune au fost puse deasupra

mea. Coşul pieptului mi-e strivit, ca şi cum ar fi făcut din nuiele. Din nou îmi explodează capul şi fără voie îmi muşc limba. Nu mă doare, în orice caz nu simt nimic, dar curge sânge, uimitor de gros, iar eu strig din nou.

Continuă aşa. Mai întâi, spinarea, apoi şaisprezece tone de cărbune şi gustul de sânge. Un secol mai târziu, tratamentul ia sfârşit. Cineva se apleacă peste mine. E Vânzătorul de Fiare – nu, nu, trebuie să fie mai mulţi. Dacă îmi dau bine seama, mă arde ceva, parcă s-a făcut un foc peste pieptul meu. Dar poate fi aşa? Simt de asemenea cum îmi dezleagă braţele şi picioarele şi mă trag de degetele mari, ca şi cum ar fi ciorchini de struguri. Apoi, ceva îmi luceşte în pupile fără să pot distinge decât nebuloase ca gălbenuşul de ou.

„Spune ceva.“

După o vreme, îmi dau seama că Vânzătorul de Fiare îmi cere să vorbesc. Faţa îi e aproape lipită de a mea, de parcă ar căuta ceva în spatele pupilelor mele. Cineva îmi ţine capul sus. În chip curios, mai am încă loc pentru gânduri în el, deşi voinţa nu mai ajunge până la palme sau tălpi. Mi-e imposibil să-mi coordonez mişcările; mâinile şi picioarele par să zvâcnească necontrolat. Nu au de gând să stingă focul? La momentul acesta, grija pentru ce se află în mine e aşa de copleşitoare, că nu mi-ar păsa dacă ar putea arde fiecare componentă, cu condiţia să lase să existe circuitul, sau Soarele, sau cum vrem să-l numim.

„Dacă mai ţipi, continuăm.“

Ca să fiu sinceră, eu nu cred că ţip. Dimpotrivă, simt că mi s-a pus ceva în gât. Trebuie să fie şalul lui Fani. Ştiu că i l-am dat înapoi, dar acum îmi stă în gât. Este cel mai groaznic lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Şi dacă nu dau afară şalul, Soarele se va sufoca, nu înţeleg ei asta? Tuşesc şi horcăi şi mă întind după aer, încercând să le arăt că, dincolo de toate, aş aprecia un pic de ajutor. Dar mucii şi saliva îmi umplu gâtlejul. Probabil

sunt pe cale să mă sufoc, pentru că persoana din spatele meu îmi ridică capul, ca să pot scuipa. Cred că este Unchiul. Apoi zăresc un şorţ alb şi ştiu că e infirmiera.

Simt ca şi cum mi-ar vârî degetele pe gât şi ar scoate şalul, dar ea îmi dă doar să beau apă. Lichidul rece alunecă în jos ca un şiret de argint şi mi-e mai uşor să respir. Cineva vorbeşte. Nu cred că e infirmiera. Deşi în momentul acesta nu mai sunt sigură de nimic. De altfel, apa îmi măreşte greaţa şi îmi vine să vomit. „Nu aşa, copilă.“ Din nou îşi vâră degetele şi de data asta scoate afară stomacul, maţele, rinichii – orice, în afară de ceea ce este mai mult decât eu însămi, aşa cred.

Atârnând peste marginea patului, suspin că ei pot lua orice vor, cât timp pot să-mi păstrez caisa. Apoi nu mai simt nimic, nici măcar durerea.

Totul dispare.

În ultima zi de dinaintea vacanţei, astă-toamnă, Dimos a sunat la portafon. Tocmai îmi făcusem un duş, după siestă. Între timp, el ieşise şi acum nu mai putea intra. Lumina avea o lucire călduţă, plină când am păşit peste podea, ca şi cum peste marmură s-ar fi întins o pojghiţă de ceară. Urmele ude de tălpi m-au urmat până la uşă, unde m-am oprit cu degetul pe buton. „Da, da, imediat, doar să pun ceva pe mine.“ Când am coborât cu liftul, nouă minute mai târziu – cu părul ud şi aducând chibriturile pe care le ceruse Dimos –, el se afla pe o motocicletă, cu o ţigară Santé neaprinsă în gură. Mulţumit, a oprit motorul şi mi-a spus că împrumutase motocicleta de la un tip de la atelier. A bătut pe şa: aveam loc amândoi. Un cort era legat în spate. Prietenul lui îi împrumutase şi o oală de gătit şi saltele. Aveam nevoie doar de saci de dormit. Când l-am întrebat unde avea de gând să instaleze cortul, a spus că venise momentul să meargă cu mine până la capăt.

De fapt, prefer să nu-mi amintesc călătoria în afara oraşului, de a doua zi. Cu genunchii strânşi

pe pulpele lui Dimos şi cu braţele în jurul mijlocului lui, vedeam doar maşini strălucitoare şi clădiri cenuşii. Aveam pe mine vechiul hanorac al lui Theo. Din cauza păturilor pe care le luasem cu noi, în lipsa sacilor de dormit, îmi era imposibil să găsesc o poziţie confortabilă, în vreme ce Dimos accelera sau punea frână, prin traficul aglomerat. Abia după ce am lăsat în urmă rafinăriile şi am ajuns la ţară, am început să mă bucur de plimbare. Acum mă odihneam cu obrazul lipit de spatele îmbrăcat în geaca de piele. Vibraţiile continue ale motorului, mirosul de câmpie arsă şi soarele de toamnă care arunca o spumă peste culturi – cu fiecare kilometru mă simţeam tot mai dizolvată în cele care ne înconjurau. Până la urmă, nu mai eram noi cei care treceau prin peisajul verde-brun, ci acesta era cel care luneca prin noi. Aşa trebuie să fie pentru meduze, am gândit eu. Sug apa care devine o parte din propria lor mişcare. Dacă s-ar putea construi case în acelaşi fel…

În timpul săptămânii petrecute pe drumurile şerpuitoare din sud a fost doar un moment când am simţit o neputinţă, asemeni unei mâncărimi, care mi-a amintit de cea de pe balconul casei mătuşii Nota. Era în prima zi, devreme. Nu putea fi mai mult de şase, şase şi jumătate, când m-am trezit şi am fost copleşită de o neajutorare dureroasă, de felul celor în faţa cărora oamenii închid ochii când le văd la alţii – de jenă, cred, că o persoană se poate arăta cu totul goală. Eram destul de sigură că niciodată nu trăisem o noapte mai rea. Cu toată salteaua de dedesubt, simţisem pământul vălurit şi o rădăcină mare, care mă înghiontea sub şold. Chiar şi acele de pin de sub foaia subţire a cortului mă deranjau. Când Dimos a tras fermoarul tendei, aş fi vrut să merg în cea mai apropiată localitate şi să iau primul tren spre casă. Soarele clar de octombrie era insuportabil. Mă dureau încheieturile, îmi mirosea gura. În plus, în timpul nopţii îmi venise menstruaţia şi acum vedeam că

sângele mi se uscase pe coapse. Mai mult încă, Dimos băuse ultimul strop de apă. Râul peste care trecuserăm se afla la o distanţă de trei sferturi de oră în vale, pe munte, la marginea satului unde făcuserăm plinul de benzină.

„Vreau să mor“, am mormăit cu acreală. Abia mă mai ţineam pe picioare, privirea mea trebuie să fi fost neagră ca talpa pantofului.

„Să mori, şi să mori. Ştii tu…“ Dimos şi-a trecut degetul peste sprâncenele mele. Dacă vom avea copii, le vor avea la fel ca mine, era sigur de asta. „Late, ca trase cu pensula.“ Apoi a aruncat pătura de pe el şi mi-a spus că totul la mine, tot ce era înăuntru şi tot ce ieşea afară, era interesant.

„Dacă o spui de trei ori, poate te cred.“

A râs, cu râsul lui limpede. După toate aparenţele, nu exista nimic care să-l plictisească. Nici un zaţ de cafea în inimă. Eu nu eram la fel de convinsă, dar Dimos şi-a dus palmele la urechi şi afirmat solemn că lua în considerare totul, cu toate simţurile. Cu auzul şi văzul (a strâns din ochi), pentru a nu mai vorbi despre gust şi miros (şi-a scos limba; a fornăit pe nas), de pipăit şi chiar de echilibru (şi-a întins braţele şi s-a ridicat, legănându-se ca un urs). „Şi acum plec la cumpărături.“

Îmi plăcea că încerca să mă ajute, deşi nu m-am simţit mai puţin jalnic. Într-o parte secretă a mea gândeam că semănam cu mama mai mult decât aş fi vrut şi că ar trebui să fac ceva în această privinţă. „Ai uitat al şaptelea simţ“, am spus, trăgându-mi nasul.

Al şaptelea? Dimos a încălecat pe motocicletă înainte să răspundă. „E durerea, Mary. E ceea ce simt de fiecare dată gândindu-mă că ai putea să dispari.“

Cu Dimos eram plină de pace, într-un fel în care cu Antonis nu fusesem niciodată, Dimos însemna mult mai mult decât putea bănui Stella. Şi când îmi aminteam întâlnirea din faţa porţii Politehnicii, mă

ustura în piept – atâtea luni pierdute înainte să ne cunoaştem! Eu voiam doar să fim mai atenţi. Erau multe lucruri pe care aş fi dorit să le facem, dar să le fi hotărât împreună. Era drăguţ să-mi facă surpriza cu o vacanţă pe motocicletă în munţi, deşi eu aş fi preferat marea. Era drăguţ chiar faptul că fusese gelos, deşi inutil şi iritant. N-aveam de gând să-l neg pe Antonis doar pentru că eram cu Dimos. N-aveam nevoie de nici un piedestal, ci de cineva care să mă considere celălalt taler al balanţei. Dimos nu era unul dintre tipii care voiau să decidă ei totul, şi totuşi uneori aşa părea. Nu înţelegea că aveam punctele mele de vedere, de exemplu, în legătură cu ţelul excursiei noastre?

După o oră, s-a întors. Am auzit motocicleta ajungând mereu mai aproape, cu fiecare curbă printre livezile de măslini. Când a descălecat, arăta ca un soare prăfuit. A făcut focul, a întins o pătură şi a pus pe ea lucruri. Printre altele, cumpărase ouă, pâine şi apă. A scos chiar un pachet de cafea, un borcan de miere şi un vas cu iaurt, şi la urmă ceva împachetat care a lucit când l-a scos din hârtie. O râşniţă de cafea turcească, subţire şi rotundă ca un minaret. „Prea frumoasă ca să mă tocmesc. Acum o să simţi cum arată adevăratul zaţ.“ Dar cafeaua pe care o cumpărase era gata măcinată. „Găinaţ de găină! Atunci trebuie să aşteptăm. Hai, vino. Micul dejun e servit.“

Dar eu nu reuşeam să mă ridic. Probabil îmi mai era milă de mine însămi. „De ce mă placi?“

„Vai, e chiar aşa de rău?“ Dimos a rămas în picioare cu râşniţa în mână. A căutat într-o pungă. Poftim. Prinde!“ Ceva a venit în zbor; abia am apucat să desfac mâinile. „Contribuţia mea la reînviere.“

O rodie. Când am cântărit-o în palmă, m-am gândit că arăta ca o încrucişare între inimă şi creier.

Nu ştiu cât timp a trecut până m-am trezit. O mie de cai mi-au galopat prin trup, dar acesta pare

întreg. Un gând mă scutură: scap doar dacă nu cedez. Şi gândul care urmează e şi mai rău: oare electricitatea n-a făcut vreun rău caisei?

Înainte ca infirmiera să mă spele, îşi face cruce. Bluza albastru deschis fâşâie sub bretele. Mâinile sunt curate, unghiile tăiate scurt. Fiecare mişcare e prietenoasă când întinde un prosop, ca patul să nu se ude. Peticul de prosop pufos încălzeşte plăcut, săpunul face clăbuci. Îmi ridică un braţ şi îmi freacă subsuoara. Simt mâinile alunecând pe sâni şi jos, pe pântec. Ajunge la curbura spatelui fără să mă întoarcă, apa curge şi picură de pe fund. Apoi îi simt mâinile ridicându-mi picioarele, spălând călcâiele şi fiecare deget în parte, alunecând peste pulpe, spălându-mă cu pudoare, dar temeinic între picioare – şi limpezindu-mă ca pe un copil.

Vreau să-mi exprim recunoştinţa, dar gura mi-e uscată. Din nou infirmiera îmi duce apă la buze. Nu, nu reuşesc. Trebuie să mă ierte, dar n-am puterea să-i mulţumesc. După ce pune jos paharul, îşi strânge lucrurile şi pleacă, apoi se mai aude doar marea.

Ultimul lucru pe care mi-l amintesc e că Vânzătorul de Fiare şi-a apăsat de repetate ori genunchiul în pieptul meu, ca atunci când umpli cu aer o saltea gonflabilă. Iar şi iar spunea: „Nu încerca“. Apoi a existat un moment în care i-am văzut ochii foarte clar. Pupilele negre cum e cărbunele, irisurile mari şi rotunde ca două pete de cafea. Tocmai voiam să-i spun asta, dar am simţit din nou apăsarea din spatele urechilor şi valurile nebune au trecut prin mine asemenea unor talazuri clocotinde.

„Ascultă, fetiţo. Cinstit vorbind, nu eşti prea inteligentă. Sunt doar şaptezeci de volţi şi jumătate de amper; şi un copil ar suporta.“ Vânzătorul de Fiare credea că ar fi trebuit să aştept cu datul din picioare cel puţin până o să dubleze intensitatea. Doar nu credeam că tratamentul avea să înceteze înainte să mi se dezlege limba? În sfârşit, a oprit

aparatul. „Vorbeşte. Atunci încetăm, ai cuvântul meu.“ La urmă a fost doar mirosul de colonie.

Probabil că am adormit din nou, pentru că mă trezesc când infirmiera îmi ia temperatura. Gesturile ei sunt aşa de grijulii, că-mi vine să plâng. Când a terminat, vorbeşte cu cineva de pe coridor, apoi pleacă.

A pus saltele pe celelalte paturi. Lângă scaunele din colţ se află noi noptiere. Aceeaşi culoare scorojită, aceleaşi sertare strâmbe. A treia noptieră se află lângă mine, dar convulsatorul a dispărut. Hainele mele se află pe singurul scaun care are toate picioarele. Când privesc hainele, mă uit să văd ce am pe mine. Pare un maiou. Abia acum observ că în partea de jos sunt goală, dar că am ciorapii.

Trupul meu e format dintr-o sută de ani de oboseală. Dar, de fapt, adorm înainte să-mi duc gândul la bun sfârşit.

În timpul nopţii, mă trezesc şi am capul uimitor de limpede. Ploaia bate în acoperiş. Ascult şi mă simt ca băiatul din fotografia pe care am tăiat-o din ziar. Cel cu ursuleţul plin de funingine. Cel mai singur om de pe pământ. Mă întreb dacă omul poate fi alcătuit din alţii şi aici unde mă aflu eu, dar îmi spun că trebuie cu orice preţ să cred asta. Şoptesc numele lui Dimos. Şi pe al lui Theo, şi pe al Stellei. Dar când mă gândesc la caisă, nu ştiu ce nume să şoptesc.

Dimineaţa, infirmiera se întoarce. Îmi controlează pulsul şi tensiunea; mişcările nu mai sunt la fel de prietenoase, ci mai curând exacte – ca şi cum s-ar simţi supravegheată. Când vreau să-i mulţumesc, dă din cap şi-mi duce paharul la gură. Aşteaptă cu mâna în aer, în vreme ce înghit. Apoi se deschide uşa. Îl recunosc pe Unchiul, dar nu şi pe bărbatul care îl urmează. După bocancii plini de noroi, trebuie să fi plouat tare noaptea trecută. Unchiul îi spune ceva bărbatului, care se instalează

la capul patului. Mă cercetează ţinându-şi şapca în mână. Liniştit, gânditor, ca şi cum s-ar afla lângă un mormânt. Faţa tăbăcită de vreme e împodobită de o mustaţă stufoasă, pantalonii şi-au pierdut de mult dunga. Unchiul mută hainele de pe scaun în nişa de la fereastră. Dar bărbatul nu vrea să se aşeze.

Trag învelitoarea până la bărbie. Unde a dispărut perna de cauciuc? Mi-aduc aminte de electrozii care îmi apăsau ţeasta şi de sunetul bolnav, şuierător, deşi maşinăria nu se mai află în cameră. Unchiul vorbeşte cu necunoscutul. Bărbatul stă nemişcat, apoi dă rar din cap şi îşi pune înapoi şapca. Pleacă fără să spună nici un cuvânt.

Când rămânem singure, infirmiera îmi pune un şervet pe piept şi mă hrăneşte cu stafide umflate în apă. Mă roagă să o mestec pe fiecare în parte. „Cu atenţie. E bine. Încă una?“ Aş prefera roşii uscate sau anşoa, dar înghit ascultătoare. Zahărul fructelor îmi dă dureri de dinţi.

După-amiaza, Unchiul se întoarce. Crede că a fost lipsit de prudenţă să trebuiască să arate deţinuţi în starea mea şi roagă infirmiera să cheme doctorul. Când soseşte Vânzătorul de Fiare – se pare că el e doctorul –, Unchiul zice că merit un tratament mai bun. Comandantul nu va accepta altceva decât Convenţia de la Geneva. El zâmbeşte forţat; e ca şi cum ar vorbi cifrat. Apoi aminteşte că următorul vapor soseşte peste câteva zile şi întreabă câte zile durează până o să arăt sănătoasă.

Înainte ca Vânzătorul de Fiare să răspundă, el se întoarce spre infirmieră. „Ne laşi singuri un moment?“ Când ea a închis uşa, îşi trage manşetele. „Depinde.“

Eu mă gândesc ce zi poate fi. Unchiul miroase bine. Poate e sărbătoare, probabil deja Ajunul Anului Nou. În acest caz, a trecut o săptămână. Dar poate fi aşa? Şi el foloseşte brici, sau maşină de ras? Bănuiesc că preferă briciul şi pămătuful, ca

tata. Bărbaţi care nu agreează noutăţile. Căci, desigur, nu există nici un bărbier pe Insulă, care să…

Doar dacă…

Poate când…

Fără speranţă. Oricât încerc să mă amăgesc, gândurile îmi revin la convulsator. Nu vreau să simt din nou electrozii pe ceafă. Mă doare carnea; dacă apăs pe piele, din rană iese lichid. Dar în primul rând nu vreau să i se întâmple ceva caisei, care în curând va fi cât o mandarină. Valurile care sunt purtate prin mine sunt purtate şi prin ea. Trebuie să se sfârşească.

„Pescar.“ Unchiul îmi întrerupe gândurile. Simplu, frust, needucat. Dar asemenea oameni au şi ei drepturi. „Sau crezi că el nu trebuie să ştie ce i s-a întâmplat fiului său?“ Omul necunoscut era prin urmare tatăl lui Sokrates. Înainte să ajungă Comandantul, Unchiul vrea să cădem de acord. „O mamă nu trebuie să fie pedepsită pentru ceva ce nu a făcut. Eu ştiu că tu te afli în spatele întregii poveşti.“ Lasă cuvintele să mi se întipărească în minte. „Ceilalţi pot să te numească cum vor. În hârtiile noastre scrie doar P. Dacă se întâmplă ceva, nimeni nu va şti. Cum să fie anunţate rudele? P., să avem iertare, dar cine e P. asta?“ Îşi bagă numai degetele mari în buzunare. „Gândeşte-te la asta. Aşa, ca să nu inventezi cine ştie ce, când îl întâlneşti pe domnul Spanos.“

Sângele mi-e aţâţat şi simt cum în mine se sparg băşici fierbinţi. Mă umplu de o bucurie vagă, dar îndărătnică. Se pare că ei nu ştiu a cui fată sunt. Sau ce port în mine. E o veste extraordinară, poate chiar salvarea mea. Liniştită, îmi trag învelitoarea peste umăr. Unchiul poate interpreta tăcerea mea cum vrea. E vreme pentru o nouă *diapauză*. Dacă Fani a spus că eu l-am otrăvit pe Sokrates, aşa să fie. Ea a spus-o de dragul copilului ei; eu am de gând s-o fac, în felul meu, pentru al meu.

Dar el mă înţelege greşit. „Nici o urmă, de data asta.“

Când Unchiul a plecat, mă aştept să aud doar şuieratul vântului. În loc de asta, Vânzătorul de Fiare ia din pachet o ţigară. După câteva fumuri, scoate portofelul. N-aş vrea să ştiu cine este? Mi-arată o legitimaţie. Deşi ţine degetul mare peste nume, văd că e medic cu acte. Şi recunosc faţa. Aceiaşi ochi înguşti, aceeaşi ţeastă ovală, cu păr ici, colo. Îmi spune că se gândeşte doar la binele meu. De aceea a folosit prosopul de baie. Să nu fiu obligată să ştiu mai mult decât e necesar. Deşi acum, când ne-am cunoscut unul pe altul, crede că e bine să adâncim relaţia.

Pot fi liniştită. După şase ani în străinătate, ştie ce face. Mai întâi, studii în Belgia, pe urmă în Germania. N-aş fi zis, nu-i aşa? Ar fi rămas cu plăcere, dar împrejurările l-au obligat să se întoarcă. De atunci, se ocupă de soldaţii de pe insula vecină – glezne scrântite, infecţii, rare cazuri de tuberculoză. Şi, uneori, ajută populaţia locală în cazuri de otrăvire.

Vânzătorul de Fiare scutură scrumul în pumn. Spre deosebire de noi, soldaţii nu sunt instruiţi. Ar discuta cu plăcere cu mine despre avantajele societăţii fără clase. Sau de ce Flota a Şasea Americană e un rău necesar, cu toate că vapoarele murdăresc frumosul golf de lângă capitala noastră. Dar cu băieţii de ţăran, nu merită osteneala. Au mers şase ani la şcoală, în cel mai bun caz nouă, şi şi-au petrecut vieţile pe ogoare. Serviciul militar nu e chiar visul lor. Ce ştiu ei despre Fanon sau Neruda? „Cu asemenea oameni nu discuţi despre convingerile tale. Ei ştiu doar ce funcţionează şi ce nu. De altceva nu le pasă.“ Unchiul, de exemplu. Ştiam că vine de pe insula vecină, la fel ca Sokrates? Are şi el fete, şi ştie doar viaţa de aici. Noul Comandant e dificil. Unchiului nu i-ar conveni să-şi piardă slujba. „Locuitorii insulelor sunt conservatori. Uneori mă gândesc că le e frică

de cei ca tine. Dar nu te amăgi. Ei ştiu cum să supravieţuiască.“

Ministerul a cerut să se poarte discuţii cu toţi deţinuţii. Pentru asta e nevoie de o listă cu nume. Noului regim nu-i place că organizaţiile internaţionale au puncte de vedere asupra drepturilor cetăţeneşti din ţara noastră, şi vrea să prevină critica. Se vorbeşte chiar despre inspecţii. Când se întoarce Spanos, el trebuie să raporteze cum se petrece reabilitarea.

„Pentru moment, eşti dusă de colo, colo de mare. Valurile sunt înalte, în orice moment poţi… – termină, te rog, tu singură fraza.“ Nimeni nu vrea să se întâmple asta. Toţi urăsc asemenea rapoarte, mai ales când nu poate fi stabilită identitatea persoanei. Cum vor fi înştiinţate rudele? El se întreabă doar. Cum nu-i răspund, îşi stinge ţigara strivind-o pe podea. „De aceea ţi-am arătat cine sunt. Ca să ai încredere în mine, ca între intelectuali. Şi acum vreau să ştiu cum te numeşti.“ Cel mai simplu ar fi dacă i-aş da numele complet şi aş recunoaşte că medicamentele erau ale mele. De ce să nu susţin că a fost o greşeală? Vânzătorul de Fiare aruncă mucul şi cenuşa pe fereastră. Când a închis şi şi-a şters mâinile de pantaloni, adaugă că e convins că Spanos va considera şederea pe Insulă ca o pedeapsă suficientă. În cazul acesta, pot pleca cu primul vapor. Ideologia care are cele mai bune argumente e viaţa însăşi.

Porneşte convulsatorul, ca de probă. „Dacă ridic la o sută de volţi, ce spui, pare un plan bun?“ Ia electrozii, dar maşinăria începe să şuiere, se opreşte, apoi şuieră din nou. Confuz, îi îndreaptă în diferite direcţii – ca atunci când mătuşa Nota mişca antena, pentru ca aparatul de radio cu tranzistor să nu mai pârâie, când ne aflam în piaţă. Deşi instrumentul se află la o oarecare distanţă de mine, e ca şi cum tot patul ar fi electrificat. Amândoi urmărim fenomenul. Pârâie, sprâncenele te mănâncă, aerul scânteiază în jurul metalului

vopsit în alb. Vânzătorul de Fiare ţine electrozii mai aproape, apoi îi depărtează. Nici o schimbare. După ce a învârtit reglajul, poartă tijele înainte şi înapoi peste picioarele mele. Ies scântei şi trosneşte, părul se ridică şi pielea parcă e dogorită de o plită de gătit. Atât.

Iritat, închide maşinăria. „Ai un noroc blestemat, ştii?“

Probabil că am adormit după aceea, pentru că e noapte când mă trezesc. Fără să mă uit, ştiu că am urinat pe mine. Când mă scol de Anul Nou, cearşaful a fost schimbat. Pe coridor se aude un radio; par să fie ştirile. Pentru prima oară de când am fost adusă la Infirmerie, mă simt flămândă. Sunt istovită, fiecare părticică a corpului mă doare, totuşi foamea e mai puternică decât durerea. Hainele mele sunt încă în nişă – dar sunt frumos aşezate în teanc. Pe scaun se vede un ziar. Cineva trebuie să fi stat lângă mine. Încerc să-mi adun gândurile. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc e că ceva îmi ardea pielea. Când miros sub maiou observ că, deşi cearşaful e curat, eu duhnesc.

În cele din urmă, reuşesc să-mi adun suficiente forţe ca să-mi cercetez trupul. Un praf alb s-a strâns pe părul de pe gambe. Din loc în loc se văd vânătăi, dar sunt mai puţine decât mă aşteptam şi neclare. Picioarele sunt binişor. Pe glezne se văd însă răni de la legături. Chiar şi interiorul coapsei e roşu şi sensibil, dar nici un electrod nu a atins locul la care prefer să nu mă gândesc. Burta mi-e întinsă ca o tobă. Dacă-mi ridic sânii, simt cuta dureroasă de sub ei. Nici un pansament, dar cineva m-a uns cu alifie.

Încă o dată, şi atunci n-o să mai fie nici o mandarină.

Ziua următoare, infirmiera îmi spală ceafa şi mijlocul deosebit de atent. Întreb dacă e ceva de mâncare. Ea caută pe masă şi îmi dă un măr. De îndată ce înghit, vreau să vomit. Saliva arde, mărul

se rostogoleşte pe duşumea. Femeia îl ia, îl şterge şi-l pune din nou pe masă.

După un moment, încerc din nou. De data asta e mai bine, totuşi am spasme de vomă. Ce se întâmplă cu corpul meu? Transpir rece, dar mă oblig să muşc şi să înghit încă un pic din carnea acrişoară. Câtă vreme nu vomit, mă aflu pe calea cea bună. Poate că n-ar trebui să adorm din nou? Poate ar trebui, din contră, să mă ţin trează şi să mă limpezesc la minte? Mă hotărăsc să mă concentrez pe radio. După o vreme, apăs picioarele pe tăblia patului. E dureros, totuşi continui. Transpir. Apăs un pic mai tare şi datorită durerii reuşesc să rămân trează. Fotbalul nu m-a interesat niciodată, deşi acum sunt convinsă că meciul care se aude de afară, de pe coridor, este cel mai palpitant din câte s-au jucat vreodată.

Când transmisia ia sfârşit, îmi pun mâinile pe pântec. Îmi doresc să fiu surprinsă de o mişcare. Doar aşa. Altfel, cum aş putea fi sigură de ceva?

Nici o vizită, nici un interogatoriu. Este evident că voi apuca să-mi revin înainte ca Spanos să vină înapoi.

În dimineaţa următoare, infirmiera vine cu broboada udă. Îşi scutură părul jilav. „Hmm“, zice ea. „Plouă cu găleata.“ Nu vrea să spună cum o cheamă. O întreb, dar ea răspunde doar: „Eu ştiu numele tău. E de ajuns“.

Acum, când sunt pe cale de vindecare, infirmiera vorbeşte cu mine. Întinde cearşaful şi povesteşte că bărbatul ei a prins o sepie în Ravena de Gunoi, săptămâna trecută. Evident, locuitorii au voie să pescuiască acolo, dacă nimeni nu se află în Capelă, deşi mai întâi trebuie să obţină aprobare de la Comandant. Scutură perna şi întreabă cum e viaţa în capitală. Mă înveleşte şi întreabă dacă una ca ea ar putea obţine de lucru la vreun spital, fără pregătire propriu-zisă, dar cu mulţi ani de experienţă. Mătură duşumeaua şi povesteşte că fiul cumnatului ei s-a îmbolnăvit. E ceva cu pieptul,

explică ea, pipăindu-şi crucea delicată de argint din jurul gâtului. Adaugă că mama ei a murit de tuberculoză, aşa că doctorii au promis să-l consulte. Până atunci, băiatul trebuie să doarmă afară, în magazie. „Cu găinile, Sofia!“

Sofia?

În vreme ce infirmiera întoarce saltelele, povesteşte că înainte obişnuia să rămână şi peste noapte, de trei ori pe săptămână. Altfel, era prea greu, dar de sărbători vrea să fie acasă. Netezeşte aşternuturile şi adaugă că soţul ei încă o mai lasă şi o ia cu barca. În vreme de iarnă e periculos, aşa că adesea trebuie să petreacă sărbătoarea aici. Atunci, pierde slujba de la biserică.

Când priveşte orezul rămas pe farfurie, strâmbă din nas. Persoanele mofturoase ca mine ar merita o mamă de bătaie. Dar o spune aşa de blând, că evident nu e chiar ceea ce crede. În vreme ce mai aduce cearşafuri, eu mestec ascultătoare. Când vede farfuria goală, bate din palme. „De ce nu faci aşa în fiecare zi, Sofia?“ Se uită pe coridor – paznicul pare să fi plecat –, apoi adaugă: „Eşti uscată ca o cârpă. Mănâncă până te saturi, atunci o să fie mai bine şi scapi de toate. Asta nu-i pentru tine“. Coboară vocea: „Fă pe proasta. Dacă nu poţi muşca mâna, trebuie s-o pupi“.

La urmă, o întreb de ce mă numeşte Sofia. Infirmiera e uimită. „În acte e scris Sofia Polidouri, sau aşa ceva.“ Întâi vrea să mă întrebe dacă nu e ăsta numele meu, dar se opreşte după o secundă. Înţelegem amândouă că au găsit un nume pentru ca tratamentul să fie acoperit. Brusc începe să aştearnă celelalte paturi. În vreme ce îndoaie cearşafurile, spune că n-o să vină înapoi decât peste o săptămână. Astăzi e vineri şi săptămâna viitoare băiatul cumnatului trebuie ajutat până la spitalul municipal. Nu îndrăznesc să-şi asume riscuri. Bărbatul ei trebuie să lucreze şi nu poate merge cu el.

„Băiatul e priceput la maşini. Le desface în bucăţi şi pe urmă pune totul la loc.“ Dacă n-ar avea nevoie de el acasă, ar trebui să studieze. Dar acum nu se mai pot gândi la asta. Cine ştie cât de bolnav e? Infirmiera mă cercetează: „Ar putea intra unul ca el, ce crezi? Acolo unde înveţi tu?“ Băiatul termină curând şcoala. Ce-ar trebui ca să intre la universitate? Ar putea găsi ceva de lucru până atunci?

Îi spun că sunt examene de admitere şi că eu cunosc o persoană care face studii tehnice şi ar putea sfătui băiatul, dar infirmiera mă întrerupe. Ca şi cum ar vrea să ceară iertare pentru îndrăzneala ei, spune că ştie că nu avem aceleaşi păreri despre viaţă. Ea crede că ţara are nevoie de un regim puternic. Trebuie să pleci de la ideea că noua conducere vrea binele cetăţenilor. Uneori, nu ştii ce e cu adevărat bine decât după aceea, nu-i aşa? N-am trăit asta niciodată? Noi, femeile, putem fi uneori cam îndărătnice. Se aşază pe patul meu. „Am să-ţi povestesc ceva ce nu vrei să auzi.“

Fratele ei are un automobil cu trei roţi. Ca să-l poată păstra, a renunţat la multe. Nimeni nu ştie cum şi-a procurat maşinuţa, dar toţi cred că datoria nu a fost încă plătită. Înainte, se întâmpla des ca vreun băiat din organizaţiile de tineret să urineze pe maşina lui. „Uneori îşi goleau băşica pe scaun. Îşi luau tot felul de libertăţi. Fără Dumnezeu, ca animalele.“ În fiecare dimineaţă, fratele trebuia să caute găleată şi burete înainte să poată pleca la lucru. N-avea importanţă de câte ori sunase la 999 – nimic nu se întâmpla. Poliţia era ocupată cu demonstraţiile şi, de altfel, chiar şi ei primeau bătaie de la cei de stânga în fiecare zi. Apoi a avut loc revoluţia naţională şi de atunci vehiculul e curat şi strălucitor. El se cruceşte. În sfârşit, fratele ei doarme în linişte şi pace. Ziarele nu mai pot scrie ce tot vor. Chiar şi bărcile ajung la timpul stabilit.

„De ce nu-ţi place ordinea, Sofia? E pentru binele nostru. Şi tu ar trebui să te gândeşti la binele tău.“ Mâna netezeşte acoperitoarea, are ceva visător în privire.

„În a câta lună eşti?“

Şi pentru Dimos lumea este uimitor de simplă. Există ordine şi dezordine. Acolo unde domneşte ordinea, există o corelaţie, ceea ce înseamnă că mai devreme sau mai târziu se pot distinge un sens şi un ţel. Şi atunci trebuie să iei atitudine, altfel nu eşti un membru al societăţii. Adevărata libertate constă nu în posibilităţi nenumărate, ci în arta de a te limita. Ca într-un circuit. Restul e dezordine, şi el preferă să nu se ocupe de asta. Presupun că tot de teoria pură ţine şi viaţa dezordonată. Oricum, neglijenţa lui e monumentală şi adesea abia mă stăpânesc să nu mă bag, să deretic. În loc de asta, îmi iau geanta şi mă duc acasă la Stella. Câte o zi petrecută la distanţă ajută. Data următoare când ne vedem, am din nou răbdare cu cuţitul de pâine care nu poate fi găsit, sau cu ziarele pe care a promis să le arunce, dar care zac tot în chiuvetă.

În ceea ce mă priveşte, sunt mai puţin sigură ce înseamnă ordinea. Când am mâncat micul dejun pe munte, am întrebat despre moţurile uscate de trestii din apartament. Dimos le păstra pentru că aveau un scop? Îmi venea greu să cred. Ori era prea leneş să le arunce, ori îi plăcea ca puful să plutească atât de uimitor de uşor prin aer. Se pare că modelul nu semăna unui circuit electric. Nu puteai obliga puful să aibă o funcţie, sau să-l incluzi în sistem. Îi lipseau pur şi simplu scopul şi înţelesul. Dar era din cauza aceasta lipsit de importanţă? După mine, puful amintea că totul este trecător. Nu era mult, aici eram de acord, dar era mai mult decât nimic.

„De la buzele tale, la urechea lui Dumnezeu.“ Dimos şi-a scărpinat barba, apoi a luat o rodie. În vreme ce vorbeam, el se juca cu fructul, îl apăsa şi îl strângea cu degetele puternice. „De ce este aşa de important ca lucrurile să-şi fie de ajuns?“ Am

înţeles că vorbea serios. „Nu e adevărat că unii nu înseamnă mai mult ca alţii.“ Fructul zbură prin aer, ateriză în palma lui şi îşi luă zborul din nou. Sunetul plin, parcă mulţumit de sine, pe care îl făcea rodia când ateriza în mâna făcută căuş m-a încălzit şi totodată m-a jenat.

„Poate că-i aşa.“ Nu ştiam dacă aveam vreun răspuns bun, dar voiam ca el să înţeleagă. „Dar dacă împarţi fructul ăsta în două, nu vei găsi nici un sâmbure care să fie mai important decât altul. Totul e ordonat precis, iar punctul central se află pretutindeni.“ Sunetul rodiei care ateriza în palma lui mă stârnea şi mă stingherea în acelaşi timp.

Brusc, Dimos a scos un strigăt. Strânsese fructul aşa de tare, că ţâşnise suc roşu printre degetele lui, în toate părţile. Mâna era o fântână de dorinţă.

Înainte ca infirmiera să plece, mi-a spus că se va întoarce săptămâna viitoare. Un soldat face de pază pe coridor, altfel sunt singură peste sfârşitul de săptămână. „Odihneşte-te cât poţi.“ Mâncarea trebuie doar încălzită; paznicul a primit instrucţiuni. Adună lucrurile de pe noptieră, nu ştie exact cum să-şi ia rămas-bun şi atunci face în aer o cruce. „Binecuvântată eşti tu între femei, şi binecuvântat este rodul trupului tău.“

În dimineaţa următoare îi spun soldatului că trebuie să mă duc la toaletă. Burta mă doare îngrozitor, gem eu ghemuindu-mă.

Până la urmă, el deschide şi fără să vorbească face un semn spre capătul coridorului. De îndată ce închid uşa, mă împleticesc până la mica fereastră fără gratii. Îmi lipseşte puterea şi încheieturile îmi sunt ca nişte beţe de chibrit, totuşi reuşesc ca, stând în picioare pe scaunul de toaletă, să mă târăsc pe jumătate afară. Încă nu ştiu încotro o voi lua. Dar m-am săturat de consultaţiile ştiinţifice şi nu am de gând să permit ca un singur volt să-mi mai treacă prin trup. Mai bine două

săptămâni extra de curăţenie decât încă o oră cu Vânzătorul de Fiare.

Fie că am făcut zgomot, fie că soldatul e bănuitor, în orice caz, pe neaşteptate, apare în faţa mea cu puşca ridicată şi cu o lucire duşmănoasă în priviri. Ziua e cenuşie, dar blândă, în depărtare ţipă un pescăruş. Soldatul fluieră, fără să lase jos arma. După un moment, mai vine unul şi zece minute mai târziu soseşte şi Unchiul. Imediat, soldaţii mă târăsc înapoi în dormitor.

„Tu, care o duci aşa de bine aici, nu vrei să rămâi?“ Unchiul trage un scaun şi cercetează tavanul cum cercetezi o hartă. Cugetă. Cum nu-i răspund, arată lampa şi întreabă ce e. „O lampă?“ El oftează. „Nu, nu e nici o lampă. E luna. Şi asta?“ Arată spre noptieră. Sunt pe cale să-i explic că e o noptieră, dar ghicesc că are propria lui părere în această chestiune. „Un Fiat. Auzi tu? Un Fiat. Nu mă crezi? Treaba ta. Dar trebuie să accepţi.“

Apoi se apleacă în faţă, cu coatele sprijinite pe genunchi. Mâinile strânse, umerii grei; acum studiază podeaua, cu aceeaşi atenţie cu care studiase înainte tavanul. Se vede că vrea să spună ceva, dar probabil se aşteptase la o căinţă mai mare, sau la mai multă bunăvoinţă. Poate să mă lovească la tălpi, mă gândesc eu. Să mă oblige să beau apă sărată, sau să port pietre în cârcă înainte şi înapoi pe câmpia din spatele închisorii, şi ziua următoare, la fel. Poate să mă chinuiască într-unul dintre cele o mie de feluri în care sunt chinuiţi oamenii, numai să scap de convulsator. Curând mi se va vedea pântecul rotunjit. Nu pot ceda acum.

„Vrei să plec, ca tu să te gândeşti cum să evadezi? Nici o şansă. Scoală-te. Scoală-te, ţi-am zis!“ Când dau la o parte învelitoarea, Unchiul suspină. „Chiar şi ciorapi de lână!“

Picioarele abia mă ţin. „Îndreaptă spatele. Ca la apel. Apel, am zis, nu auzi?“ Când în fine stau cum doreşte el, mă inspectează. „Ar trebui să-ţi fie

ruşine! Tovarăşelor tale o să li se facă greaţă la vederea ta. Curată sperietoare. Ea stă şi visează sub pătura caldă, în vreme ce noi ne spetim cu puţul. Ciorapi de lână, mâncare de două ori pe zi – şi pe urmă încearcă să fugă. Ce-i defect la ea? Nu simte nici un strop de recunoştinţă? Ne umple de ruşine şi pe noi.“ Îmi înfige un deget în spinare. „Dacă ai fi recrut la mine, te-aş împuşca. N-ai deloc şira spinării?“

Îmi îndrept spatele. Încheieturile mă dor, vederea mi-e tulbure. „Noi suntem un popor mândru aici, în ţara asta. Avem tărie de caracter – afară de ăia care dau din fund pentru Moscova. Răspundem pentru ce am făcut. E ultima şansă să arăţi că ai şira spinării. Spune: «E adevărat, domnule Sergent! Am făcut şi una, şi alta. Dar nu mi-e frică. Răspund pentru toate. Sunt gata să accept consecinţele. Toţi au dansat şi au băut, dar pastilele erau ale mele. Şi eu le-am otrăvit».“

Cu Sokrates la spital, Unchiul nu poate să pretindă că nu s-a întâmplat nimic în seara de Crăciun. În mod evident, se teme de o mustrare la întoarcerea Comandantului. E ultima şansă să dea vina pe mine pentru seara aceea. Îşi apasă pumnul în spinarea mea. „Fani a povestit totul, aşa că nu-i nici o idee să înşiri aiureli.“ De bună seamă, a plecat înapoi cu vasul cu care au venit noii deţinuţi. Poate fi rândul meu, data următoare. Dar atunci trebuie să recunosc. Dacă mint, Spanos o să ia măsuri ca Fani să fie chemată la interogatoriu, în oraş. Pe cine cred c-o să creadă mai degrabă, pe o revizoare cu copil, sau pe o studentă fără? Şi dacă Fani, împotriva presupunerilor, va fi trimisă înapoi, vreau să o am pe conştiinţă? Nu e normal ca băieţeii de cinci ani să se joace cu şerpi şi cu scorpioni.

Există un moment când fiecare om trebuie să arate din ce e făcut. Acesta este un asemenea moment, explică Unchiul. Amândoi ştim că am fost internată pentru că eram bolnavă – unii poate

cred că sunt sfântul Anton sau sfânta Ecaterina din Alexandria. Dar nu trebuie să mă îngrijorez. E gata să treacă sub tăcere încercarea mea de evadare. Dacă eu îl ajut să mă ajute, atunci ştie că sunt întreagă la cap. De altfel, raportul lui se bazează pe declaraţia lui Fani. El a vorbit şi cu Sokrates, care e mai bine şi declară că totul a fost o neînţelegere. Dacă mă apuc să găsesc cine ştie ce, domnul Comandant o să mă ţină în continuare. Atunci sunt bolnavă şi molipsitoare. „Pentru cazuri de astea, e Primul Golf. Acolo poţi vorbi cât pofteşti – cu Stalin şi cu ăia morţi. Nimeni n-o să asculte."

Îmi ordonă să mă culc din nou. „Eu n-am fost la şcoli, ca tine. Nu ştiu latineşte. Dar dacă ar fi să primesc o para pentru fiecare dată când cineva a plâns de remuşcare în Primul Golf, aş fi bogat." După părerea lui, toţi fac lucruri pe care nu le înţeleg. Cel care nu e roşu înainte de douăzeci de ani, nu are inimă, nu aşa se spune? Pe de altă parte, cel care mai e bulgar după treizeci, nu are minte, nu-i aşa? Nu se spune şi asta? O migdală îi trosneşte între dinţi. „De la botezul fetei mele mai mici." Refuz, când îmi întinde punga de pânză albă. „Cred că tu ai douăzeci şi doi, douăzeci şi trei. Eu am patruzeci şi cinci. Nu mi-e ruşine s-o spun. Am copii. Curând fata cea mai mare are să fie femeie în toată firea. Ştiu cum gândesc fetele. Vrea să devină cosmeticiană, sau poate coafeză, şi când era mică a fugit de acasă. Voia să vadă lumea, aşa a zis. Dar când eşti mai mare, ai altele la care să te gândeşti, vreau să spun. Mâncare, muncă, familie. Lupta pentru existenţă trece pe primul plan. Uneori nu e nici o muncă, pentru că uşile sunt închise. Şi ştii tu de ce? Pentru că nu faci parte din prima clasă de cetăţeni. Aşa e, dacă laşi sentimentele să treacă înaintea minţii. Ştiu c-o să-ţi pară rău. Se vede că eşti deşteaptă. Tu vii din capitală. Să fugi? Nu înţeleg ce e cu tine. Sunt atâtea lucruri pe care ai putea să le realizezi. Ai uşile deschise peste tot."

Când trag învelitoarea mai sus, Unchiul se loveşte peste genunchi. „Atunci spunem aşa. Aici, pe insule, există doar un lucru la care trebuie să ai răspuns. Cum să supravieţuiesc? Asta-i spun totdeauna fetei mele mai mari: «*Cum* e marea întrebare». Gândeşte-te la asta când vorbeşti cu domnul Spanos.“ Stă în picioare lângă uşă. Neaşteptat de prietenos, adaugă că atunci când voi ajunge la un răspuns, o să am suficient timp să cuget la altele. „De exemplu: În ce crezi?“

Noaptea e rece. Stau culcată sub pături şi am luat şi celelalte perne, ca să-mi ţină de cald. La şaizeci de mile de lume, mă gândesc la ultima întrebare a Unchiului.

În vis, zbor prin tării, purtată de cicade. Sunetul aripilor e uscat şi foşnitor, ca atunci când trece vântul printre trestii. Dar de data asta Ţara-de-Departe pare altfel. Nu se întinde albă şi strălucitoare precum praful de cretă, nu există întinderi de tundră sau vârfuri de munte acoperite de brazi semănând unor mustăţi uriaşe, ude. Nici stâncile nu se preschimbă în tăişuri încremenite de gheaţă – uriaşe cioburi de sticlă aidoma unor catedrale prăbuşite. În loc de astea, totul e sudoare şi pustiu.

Atunci înţeleg că nu de la cicade vine sunetul, ci de la un motor de motocicletă, şi recunosc umărul îmbrăcat în piele al lui Dimos sub bărbia mea tremurătoare. După micul dejun, mergem mai departe, pe lângă câmpuri cărora ţăranii tocmai le-au dat foc. Ici, colo, se mai vede încă spuză. Fumul negru se învârte peste pământ, sus se rotesc păsări răpitoare. Am mers prin crânguri de măslini, dar erau puţini şi m-am întrebat dacă erau îngrijiţi, aşa de strâmbi păreau. Cu cât urcam mai sus, cu atât mai despuiată era natura. În această parte a ţării nu există ogoare fertile, doar piatră. Din loc în loc se vede câte o casă dărăpănată, la oarecare distanţă de drum, uneori găini, în spatele unei plase ruginite.

O dată am fost depăşiţi de un autobuz prăfuit – şoferul a claxonat drept salut, un semnal lung, posac –, dar pe urmă a revenit încremenirea şi singurul zgomot care se auzea era mormăitul continuu al cilindrilor.

Dimos urma indicaţiile pe care eu i le strigam în ureche. Când am făcut o pauză, într-o curbă largă cu vedere peste râul care lucea sclipitor şi argintiu în valea de sub noi, a frecat de genunchi ouăle pe care le fiersesem, până ce coaja s-a sfărâmat în mii de coji colţuroase. A pus sare şi mi-a întins un dom alb, tremurător.

„Nu fi supărată, Mary.“ Oul era rece, totuşi avea un gust minunat, împreună cu brânza acrişoară. „Dar când povesteşti despre „partea cealaltă“, e ca şi cum ţii lumea la distanţă. Eşti mai curând creier decât inimă. Îmi placi mai mult când eşti ca azi-dimineaţă.“

Nu înţelegea că altfel m-ar fi durut prea tare? Dacă învăţasem ceva de la viaţă era că autocompătimirea nu ducea nicăieri. Totdeauna am încercat să-mi vorbesc liniştită mie însămi.

Dimos s-a şters pe mâini. Degetele lui erau încă pătate de suc. „De ce să vorbeşti, când poţi striga? De ce să mergi, când poţi alerga? De ce să trăieşti, când poţi arde?“

„Fără poezie, mulţumesc. Ştii că te iubesc pentru că eşti de lemn.“

Soarele de octombrie era neaşteptat de cald. În vale se auzeau clopote îndepărtate, bănuiam că de la capre. Dimos a tras adânc aer în piept. Apoi a întrebat dacă asta însemna că trebuie să strângi totul în tine, ca într-un vas. „Gândeşte-te cum ar fi dacă omul ar trăi ca şi cum ar arde?“

„Eu sunt cum sunt, Dimos.“ Inimă şi creier – de ce nu ambele? Când eram mică, tata obişnuia să spună că eram plină de taine. Dar el spunea fel de fel de lucruri. Cum că eu într-o zi voi vedea oceanul. Sau că nu mă va mai întrista. „Nu-mi mai

pasă de ce spun oamenii. Nu mai am încredere decât în ce fac ei.“

Dimineaţa, o nouă vizită. De data asta e Spanos. Acum înţeleg de ce Unchiul era aşa de grăbit. Fără să fi luat vreo decizie conştientă, îmi dau seama totuşi că m-am hotărât. Voi face cum doreşte Unchiul. Nu vreau ca Fani să fie chemată la interogatoriu şi nici ca eu să mai stau pe Insulă. E vorba de supravieţuire. Dacă vreau să mă întorc pe continent la timp, aceasta e singura modalitate. Poate vor fi încă vreo două săptămâni. Dar Soarele trebuie protejat.

„An Nou fericit!“ Comandantul îşi potriveşte pantalonii şi se aşază pe scaun. Între ochi n-are distanţă mai mare de un deget de copil. „Prietenele tale au fost harnice. Acum puţul funcţionează.“

Îndreaptă ceva pe masă. Sunt multe feluri de a avea grijă de tine. Cel mai simplu este să demonstrezi dorinţa de a colabora. „Ca mama faţă de copil. Un asemenea lucru este recompensat.“ Fani şi Băiatul au plecat vineri cu vaporul. Curând vor pleca şi altele. După părerea Comandantului, acesta nu-i un loc potrivit pentru copii sau pentru femei. Ce cred că va face cu mine? Cu un aer gânditor, îşi apropie mâinile ca la rugăciune. Privirea e atentă, surâsul plin de aşteptare. „Ştiu că nu-ţi place să vorbeşti. Nimeni nu te obligă. Un om are dreptul să tacă, dacă vorbind riscă să-şi facă rău singur.“ Îşi apropie şi îşi depărtează uşor vârfurile degetelor, apoi se opreşte. „Deşi totdeauna am considerat că e un punct de vedere discutabil. De ce să nu fie interpretată tăcerea drept o recunoaştere mută? Nu te eliberezi de bănuieli doar pentru că refuzi să deschizi gura. Ce crezi, am dreptate?“ Eu aprob din cap, aproape insesizabil. „Bine. Tatăl paznicului otrăvit a spus că fiul lui e uneori impulsiv. Se pare că o să scape cu viaţă, aşa că eu cred că nu trebuie să acţionăm. Ar fi păcat să deranjăm ministerul degeaba.“

Dau din nou din cap şi simt cum ameţeala mi se răspândeşte în trup. Zilele petrecute la Infirmerie nu au fost în zadar. Ce importanţă are că Unchiul m-a făcut pe mine vinovată dacă timpul pe Insulă s-a terminat? De îndată ce mă întorc în oraş, voi vorbi cu Fani. Şi cu Stella. Ba nu, mai întâi cu Dimos. Dacă nu e acasă, ştiu unde să-l găsesc. După vacanţa de astă-toamnă, există doar un loc unde se poate ascunde.

Dar înainte să apuc să mulţumesc, Comandantul continuă. „Am fost în strada Medina, acum câteva zile. Aproape toţi conducătorii revoltei au fost prinşi. O urmă ducea la un apartament de pe terasa unei clădiri. Chiriaşul… Aşteaptă.“ Chibzuieşte. „Nu, el nu a putut fi prins. Judecând după dezordine, a părăsit locuinţa în mare grabă. Dar colegii ştiu că omul se afla în spatele postului de radio al studenţilor. Ei cred că tu îl cunoşti…“

Acum ameţeala se transformă în acid pur, maladiv. Cum a ştiut Serviciul de Securitate unde să caute după Dimos? Flora cea Roşie e singura căreia i-am spus ceva. Dar ea nu l-ar fi trădat niciodată. Nici pe mine.

„Ai prieteni în posturi înalte“, adaugă Spanos. „Care sunt cu ochii pe tine.“ Pare mulţumit că m-a înspăimântat. „Strada Medina vrea doar să ştie unde se ascunde persoana. Şi cere cinci nume. Doi vor fi arestaţi. Poţi hotărî chiar tu care. Nimeni nu trebuie să ştie cine ne-a dat numele. Colaborezi şi te întorci cu primul vapor. Când cei doi vor fi prinşi, vei fi adusă în faţa justiţiei. Dar eu voi depune mărturie pentru buna ta purtare. În acest caz, vei primi libertate condiţionată.“

Creierul îmi înoată în pâclă. Mintea mea face asocieri ciudate. Văd steagul cusut pe mâneca lui – şi în mintea mea: „Nu-l vrei reîntâlni niciodată pe Dimos“. Văd că a adus iarbă-neagră pe bocanci – şi ceva din mintea mea şopteşte: „Nu va şti niciodată ce porţi în tine“. Am făcut exact cum mi-a cerut Unchiul – şi în creier aud: „Caisa ta nu se

va juca niciodată pe terasa cu balustrada îmbrăcată în rafie“. De acum înainte totul poartă ştampila *niciodată.*

Spanos explică ceva ce nu pricep – şi, totuşi, creierul adaugă: „Niciodată“. Îşi drege vocea – şi ecoul spune: „Niciodată“. „Dacă nu vrei să-ţi petreci viitorul Crăciun aici, vreau să spun.“ Comandantul nu crede în metodele medievale ale celor de dinaintea lui. Noi suntem un popor civilizat; cu tortura se îndeletnicesc doar bulgarii. De altfel, protectorii mei n-ar îngădui-o. „Deşi aici există şi alte feluri în care să fii pedepsit pentru delicte. Ascunzătoarea şi cinci nume. Altfel, va urma Primul Golf.“

Pământul este umed şi poteca noroioasă, atunci când părăsesc Infirmeria. Vântul s-a domolit, dar pe mare, în larg, vuiesc valuri înspumate. Par păsări care vor să-şi ia zborul din plumbul curgător. Cenuşiu ca închisoarea este şi restul lumii. Soldaţii care mă duc la secţie poartă mantale ţepene, ca tăiate din carton. În spatele clădirii, un şobolan se strânge lângă zid, nesigur ce drum să ia, apoi se strecoară printr-un grilaj. Când ajungem la secţie, umezeala atârnă grea pe coridor. Celelalte stau în jurul godinului, se întorc toate.

„Fetiţo…“ Ioulia se ridică. „Ce e cu tine?“

„Ai o oră.“ Soldaţii salută înainte să plece.

Ochii tuturor par nişte frunze moi, uriaşe. Zoe scoate un castron şi-l lustruieşte cu mâneca. În el se află o pâine. Lintea abureşte când e ridicat capacul. Singurul lucru care îmi trece prin cap e că nu mai vreau să mănânc mâncarea asta niciodată. „Băiatul ţi-a lăsat asta.“ Ioulia împinge în faţă cutia de tablă, când înţelege ce urmează. Eu mă uit ţintă la ea. Cât de mare poate fi disperarea?

Abia când îmi pune o pătură pe umeri şi mă duce lângă godin, corpul începe să asculte. Căldura e plăcută, aş vrea doar să dorm. Ioulia spune că Rita şi Prinţesa Nervoasă s-au mutat în

sala de alături. „Ieri am terminat cu puţul. Acum este apă, doar să ai puteri s-o cari.“ Nimeni nu ştie dacă Spanos are de gând să-şi ţină promisiunea când vine următorul transport. Dar ea aşa crede. Au văruit până şi sala de mese a personalului.

Când s-a scurs ora, mă ridic de la masă, mai flămândă decât când m-am aşezat. Sunt recunoscătoare pentru că Ioulia vorbeşte; nu mai am încredere în mine însămi. Iar singurul lucru la care am forţă să gândesc este că nu trebuie să mă prăbuşesc. Când Zoe îşi trece braţul pe după mijlocul meu, nu pot să mă mai stăpânesc. La gândul preţului pentru refuzul meu, plânsul se revarsă, uscat şi uriaş. Corpul nu vrea să se oprească din tremurat.

Zoe îmi adună lucrurile. Când ridică pantalonii *slacks*, aprob din cap, dar cutia de biscuiţi pe care a golit-o Băiatul n-o vreau. Ioulia îi întinde şalul rămas de la Fani, ca să poată face o boccea din toate, apoi îmi pune în mână cârligul negru de pescuit. Ar fi fost mai rău la izolare, spune ea. Dintele de aur luceşte. Dacă iau gunoaiele la timp, în rest mă lasă în pace. Sunt scoase după-amiaza şi în dimineaţa următoare trebuie să nu mai fie acolo. Şase zile pe săptămână, sâmbăta am liber. „Fă asta înainte de căderea întunericului. Pe urmă, nu mai vezi nimic.“

Ioulia are de gând să folosească banii pe care i-a primit, aşa că în punga cu mâncare o să fie mai mult decât orez, linte şi câteva legume uscate. Trece mâna peste niturile de pe geaca mea. „Dumnezeu nu ne părăseşte, Mary. Dacă promiţi să ai grijă de tine, plecăm cu următorul vapor. Întregi.“ Capul îi tremură. „Trebuie să iubeşti totul, altfel nu merge.“

Când Unchiul vede cât de slăbită sunt, îi ordonă lui Zoe să meargă cu mine. Trecem peste câmpul din spate. Înainte să ajungem la ghereta de ciment, şopteşte, astfel încât să-l aud numai eu: „Nu ştiam

nimic despre strada Meduza… vreau să spun, Medina“.

Paznicul pocneşte din călcâie. Pe un scaun, în ghereta lui, se află o revistă porno. Unchiul spune ceva ce-l face pe soldat să dea ţeapăn din cap. Stâlpii gardului sunt vopsiţi în roşu, sârma ghimpată seamănă cu o electrocardiogramă. Mă sprijin de Zoe când ne îndreptăm spre barăci. Dar în loc să urmăm poteca jos, spre vale, continuăm împrejurul golfului. Unde nu se mai văd urmele de roţi, doar lipsa ierbii-negre şi pietrele mai mari arată unde poţi să-ţi pui picioarele. O fâşie de verdeaţă spălăcită se încolăceşte prin vale, în spatele pavilionului Infirmeriei. Odinioară trebuie să fi curs pe aici un izvor ori un râu. Tufişuri şi chiparoşi singuratici tremură în vânt, altfel peisajul e gol.

Lângă stâncile unde a ancorat vasul înainte de Crăciun, se află un post de pază care n-a fost niciodată terminat. Drugi de fier ies din ciment. O bucată mai mare s-a desfăcut şi a alunecat pe pantă; pereţii prăbuşiţi sunt înconjuraţi de buruieni înalte de un metru. Mergem în jurul promontoriului, până la Golful al Treilea. Vântul se potoleşte, în depărtare aleargă nori de ploaie. La intervale regulate, Unchiul fluieră ca să sperie şobolanii. Golful al Treilea e mai mic decât al Patrulea. Nici măcar nu observ al Doilea Golf, înainte ca el să spună că mai trebuie doar să înconjurăm următorul promontoriu şi pe urmă am ajuns. Douăzeci de metri mai jos izbesc valurile. Marea e năprasnică, aici nimic nu te apără împotriva stihiilor.

Când ajungem în Primul Golf, aud păsările. Unchiul spune că trag în ravena din spatele următorului promontoriu. Pe pantă se văd grămezi de pietre şi un zid scund de ciment. Chiparoşii înconjoară zona, toţi sunt aplecaţi spre uscat. „Odihna de Veci.“ Arată spre o clădire alb-cenuşie, aflată ceva mai departe: „Capela“.

După ce am privit Ravena de Gunoi – un golf abrupt, unde sticle sparte şi staniol strălucesc printre crăpături –, ne ducem la morminte. Cele mai multe nu sunt decât movile de pietre în care a fost înfiptă o cruce. Câteva au mici socluri de ciment. Zoe numără douăzeci şi unu de morţi, probabil după dictatura din anii ’30. Trebuie să mai fie şi alţii care n-au primit niciodată un mormânt. Pe câteva cruci se văd cifre şi litere scorojite, dar vremea a făcut ca cele mai multe să fie de nedescifrat. Unchiul întoarce o piatră şi arată resturile unui nume. „Voi credeţi că noi nu ştim ce faceţi. Dar aşa fac toţi aici, pe insule.“ El încearcă să citească ce a fost scris cu vopsea pe partea de dedesubt a pietrei, dar renunţă. „Oricine moare are dreptul la un nume şi un an, chiar dacă e bulgar.“ Lasă piatra să cadă şi îşi aprinde o ţigară, cu spatele împotriva vântului. „Gunoaie sau morţi, e totuna.“ Fumul dispare aşa cum dispar cuvintele şterse de pe o tablă neagră.

Capela răspunde de morminte. Eu voi controla ca pietrele să rămână pe loc şi să nu-şi facă şobolanii cuiburi. Dacă vreau să le pun în ordine, e treaba mea. Zidul a fost văruit în alb, dar nu a mai rămas multă vopsea. „Trebuie văruit în fiecare an. Acelaşi lucru cu Capela. N-ar strica să faci tu treaba asta.“ Unchiul o fluieră pe Zoe, care tocmai întoarce câteva pietre. „N-aş face asta, dacă aş fi în locul tău.“

Zoe lasă bocceaua mea lângă Capelă. Apoi îşi mijeşte ochii privindu-mă şi spune că o să aştepte.

„Numai să accepţi, tovarăşă…“

A fost un timp, după mutarea din strada Olympia, când îmi era dor de muzică în ploaie, de-o furtună dezlănţuită, de-o mare şoptitoare. Lumea să-şi vorbească propria ei limbă – aiuritoare ori fastuoasă, calmă sau nestăpânită. Dar de când am rămas singură, îmi doresc doar să tacă.

În peretele exterior al Capelei, pe partea adăpostită, a fost zidită o sobă, astfel încât focul să încălzească şi interiorul. O cutie de tablă zăngăne, pierdută în spaţiul de dedesubt. Împing uşa şi constat că odaia e puţin mai mare decât celulele de pe strada Meduza. În colţul de sus se află o fereastră cu gratii, mare cât o foaie de hârtie. Încuietoarea scârţâie când vântul izbeşte uşa. Înăuntru se află un pat îngust, un scaun şi o lampă cu ulei, pusă pe câteva cărămizi. În rest, nici o altă mobilă.

O mătură cu jumătate de coadă, o găleată de tablă.

Două farfurii, câteva tacâmuri, o cană.

Cinci sau şase cutii de conserve de diferite mărimi, un castron.

Un singur papuc de plastic. Pare să fie pentru piciorul stâng; cineva l-a marcat cu un A.

Pentru prima oară după întâmplările de la Politehnică, sunt absolut singură – nici un alt prizonier, nici un paznic. Nu pot să-mi aduc aminte când am mai simţit o asemenea linişte disperată. Mă blestem pentru că am crezut că are să ajute la ceva să fiu de acord şi să fac cum vrea Unchiul. „Cum“ nu trebuie niciodată să preceadă lui „ce“. Acum ştiu ce ar trebui să răspund la ultima lui întrebare.

Da, cred în politica inimii.

VI

Atârn sacoşa cu mâncare la fereastră, apoi cercetez perna şi salteaua. Nici o gânganie, nici un animal. După ce fac patul şi mătur, cercetez şi exteriorul. Soba e rudimentară, dar cred că funcţionează. Au fost zidite laolaltă câteva cărămizi, peretele e plin de funingine. Peste pietre e pus un grilaj plin de mâzgă, dedesubt se află loc pentru combustibil. Acum văd doar câteva crengi subţiri şi două cutii de conserve care au fost legate împreună cu un fir de sârmă şi cu o ţeavă de tablă. Totul seamănă cu aparatul greoi pentru desalinizare pe care îl folosim în dormitor, deşi e de câteva ori mai mic. În cutia mare se încălzeşte apa sărată; când începe să fiarbă, aburul trece prin ţeava de tablă şi picură în cutia mai mică. Am zgâriat cu unghia sarea de pe fundul cutiei mari. Depunerile amintesc de un peisaj lunar.

Tot timpul se prăvălesc valuri. Uneori, se aud aşa de clar, că par să se rostogolească unul câte unul. De bună seamă, rozătoarele ies la iveală noaptea, altfel nu înţeleg de ce a confecţionat cineva un dispozitiv de închidere cu cuie şi o sfoară. Fac patul şi mă ghemuiesc în el. Pe o parte a promontoriului se află gunoaiele, pe cealaltă, morţii. Între ele: o mandarină cu galaxie proprie.

Ultima oară când m-a vizitat infirmiera trebuie să fi fost sărbătoare. Două zile mai târziu, am sosit aici. Când mă trezesc în dimineaţa următoare e, prin urmare, duminică 6 ianuarie 1974. Repet data, dar cred totuşi că e un indiciu temporal de pe o altă planetă. E acelaşi lucru cu 14 iulie, care pare să fie data când vor fi trecut patruzeci de săptămâni şi pe care eu, cu toată superstiţia, am calculat-o de îndată ce am fost la doctoriţă. Ea a zis că prima oară poţi depăşi termenul cu până la zece zile, aşa

că eu presupun că 14 nu e obligatoriu să fie chiar ultima zi.

Pentru a nu fi copleşită, inspir, îmi ţin respiraţia – şi expir. Când mi s-a liniştit tumultul sângelui în vene, caut pungile cu linte şi orez, apoi iau cea mai mică cutie de conserve. Am de gând să-mi creez propriul calendar. Dar, în loc să scrijelesc câte o linie, voi pune în cutie câte un bob de orez pe zi. Când mă gândesc la o dată, cum ar fi 14 iulie, sau de ce nu, 24, nu pot să nu-mi amintesc cartea poştală de pe *T.S.S. Olympia*. Theo umpluse şapte dintre inele. Mai rămâneau cinci, şi totuşi el ajunsese atunci când citeam eu scrisoarea. Oare nu trebuie ca, în acelaşi fel, să am două socoteli? Au trecut zece săptămâni după Neatenţie. Dar, dacă socoteşti şi săptămânile de la ultima menstruaţie, sunt deja douăsprezece, curând treisprezece. Doctoriţa Kolver a spus că o mandarină se descurcă mai bine după ce a depăşit prima jumătate a sarcinii. Dacă azi este 6 ianuarie, mai rămân deci opt săptămâni, până să fim în siguranţă. Mă hotărăsc să pun la fel de multe boabe de linte în cutie. În fiecare dimineaţă voi arunca înăuntru o boabă de orez şi o dată pe săptămână voi scoate o boabă de linte.

Un răboj pentru durere, altul pentru uşurare.

Ravena de Gunoi e în acelaşi timp salvare şi blestem. Cutiile de conserve care se află în crăpăturile stâncilor pot fi curăţate şi folosite ca vase de fiert, în unele mai mari se poate face foc, dar gunoiul atrage şi şobolanii.

În timpul nopţii, marea a tăcut un moment lung, lipsit de conţinut. Vântul se înfrânase, valurile foşneau nedesluşit. Era ireal, ca şi cum lumea ar fi fost goală şi totuşi gigantică – o prăpastie de mătase. Apoi i-am auzit. Mai întâi, am crezut că era închipuire, dar sunetele erau purtate peste lespezile muntelui şi prin pereţi. Un ronţăit slab, metodic; o cutie care zăngănea; zgomotul scârţâit al unei funii care se înfăşoară, urmat de un piuit

uimitor de înalt. Nesigură, am coborât în întuneric. Până la urmă, am găsit aparatul de distilat. Probabil că şobolanii se jucaseră cu el. L-am luat înăuntru, hotărâtă să-i fierb părţile componente înainte de a-l folosi. Treisprezece săptămâni – nu-mi asum nici un risc.

Există o sută de feluri de a face un pat, obişnuiam eu să-i explic lui Dimos, dar numai unul e bun. Mama m-a învăţat cum se procedează. Mai întâi, întinzi cearşaful de dedesubt în aşa fel încât să atârne egal în toate părţile. La capul patului, îndoi şi-l bagi dedesubt, până se află cum trebuie sub saltea. Pe urmă, faci tot aşa cu partea opusă. Apoi, urmează aşa-numitele „urechi de spital“, care sunt secretul unui aşternut soldăţesc. Apeşi arătătorul pe un colţ, ridici cearşaful de una din părţi cu cealaltă mână – patruzeci centimetri de la capăt – şi îndoi colţul pieziş, dedesubt. În vreme ce ţii colţul bine, tragi partea mai lungă într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade, îndoi şi bagi sub saltea. Procedura se repetă cu fiecare colţ. Când cearşaful de dedesubt stă întins ca o pojghiţă de gheaţă, tragi peste el cearşaful de deasupra.

Cam pe-aici Dimos ceda nervos. Stătea pe podea, nemişcat ca un Buddha, şi mă privea, în vreme ce eu turuiam. Marginea trebuie să atingă precis capul patului. La fel şi pătura, dar acolo sunt lăsaţi cincisprezece centimetri. După aceea, sunt făcute urechile de spital la picioare. La urmă, îndoi cearşaful peste pătură, şi apoi cearşaful şi pătura împreună, aşa încât să rămână patruzeci de centimetri până la capul patului. Cutele se netezesc până ce cearşaful de deasupra alcătuieşte o bordură lată, albă. Perna se aplatizează şi se aşază peste pătură. Gata.

Când ajungeam în acest punct, Dimos scotea o monedă. Îi povestisem despre proba patului. Deşi mama era cea care ne învăţase pe mine şi pe Theo să facem, tata era cel care inspecta. Proba era făcută în acelaşi fel ca atunci când fusese el

internat la spital. Se arunca o monedă. Dacă banul sărea, făcusem cum trebuie, altfel, trebuia o luăm de la capăt. Theo ura testul şi prefera să doarmă într-un pat care să arate doar că eşti bine-venit în casa cu pricina – „Un frate pe gustul meu“, mormăia morocănos Buddha –, în vreme ce eu eram prea mică ca să înţeleg de ce se certau tata şi Theo. De altfel, mie îmi plăcea să concurez. Când moneda mea sărea mai sus, jubilam. Tata îmi punea banul în mână. „Poftim! Dacă am avea mai mulţi soldaţi ca tine, ţara noastră ar câştiga orice război.“

Cel care crede că e uşor să faci o saltea de rumeguş să fie netedă se înşală. Când privesc suprafaţa neregulată, mă îndoiesc că vreo monedă ar sări măcar un milimetru. Patul nu e aşezat aşa întâmplător, deoarece peretele mai lung, fără fereastră, se află pe partea ferită de vânt şi păstrează căldura sobei. Când văd găleata de la picioarele patului, mă gândesc că cel mai simplu mod de-a aduce apă e să ajungi jos, în golf, şi să-l traversezi cu piciorul. Malul se transformă repede din nisip în pietre – îţi dai seama după sunetul valurilor, care chiar acum fac precum o mie de ouă puse la fiert. De altfel, găleata poate fi folosită şi ca să strângi apa de ploaie. Atunci n-ar mai trebui s-o distilez ca să pot să o beau. Totuşi, cred că aici ploaia e mai rea decât vântul. Judecând după pete, totul devine jilav – nu numai pereţii şi tavanul, ci şi păturile şi hainele. Nu m-ar mira ca umezeala să atragă ţânţarii. Când va fi mai cald, va trebui cu siguranţă să dorm cu cearşaful peste cap.

Câteva săptămâni, vara trecută, la Dimos a fost imposibil de dormit, nici măcar ventilatorul din tavan nu ajuta. Până târziu, în toamnă, am transpirat aşa de tare, că trupurile ne deveneau lunecoase. Cearşaful se boţea, pernele se fleşcăiau de la umezeală, ne rămânea un singur lucru de făcut. După ce îl făceam, ne simţeam trupurile aşa de grele şi de inerte, că adormeam de cea mai

dulce istovire. Apoi ne trezeam şi descopeream că ţânţarii nu ne cruţaseră nici o bucăţică de piele.

Număram împreună până la două sute de înţepături, apoi renunţam. Mă mânca de nu mai putem; totuşi, mă simţeam aşa de absurd de vie, că râdeam în hohote.

„Teroarea roşie“, suspina Dimos.

„Sâmburii de rodie“, îl contram eu.

Despachetând, constat că pot să mă spăl pe dinţi doar o dată pe zi, dacă vreau să-mi ajungă pasta. Tocmai voiam să arunc papucul de plastic, dar mă răzgândesc. Cine a stat în Capelă înaintea mea probabil că-l folosea să omoare insectele. Oricum, scorpionii sunt mai uşor de prins cu mătura şi găleata. Ioulia afirmă că nu mai pot să iasă, odată ce i-ai băgat acolo. Iar când îl prinzi, poţi alege: înecare sau ucidere cu pietre. Nu am de gând să cobor până jos, la plajă şi să-mi fie teamă că ţin găleata greşit, aşa că execuţia va fi făcută cu o cărămidă. Poate merge cu papucul de plastic. Sunt nesigură, aşa că aranjez cărămizile ca o noptieră şi pun papucul alături. În cutie boabele de orez şi linte alunecă singuratice. Bobul zilei trebuie trecut în cutie de îndată ce mă trezesc, altfel uit şi încep să mă întreb dacă l-am pus ori nu, iar pe urmă nu mă mai pot încrede în calendar. La fiecare a şaptea zi scot o boabă de linte. Numărătoarea inversă a început. Boabele de linte vor marca declaraţia mea de independenţă.

Cerul e pe cale să se limpezească, dar soarele nu încălzeşte încă. Când încerc să cobor până la apă, descopăr că nu se poate direct de la Capelă, unde stâncile sunt prea abrupte. Pe cealaltă parte a golfului găsesc un drum care pare să mai fi fost folosit. Durează câteva minute să ajungi jos şi tot atâtea ca să urci, deşi se află tăpşane unde să-ţi laşi poverile, dacă nu mai poţi. Pe drumul de întoarcere, apa plescăie în găleată. În apa incoloră se învârt alge. Când unda se retrage dedesubt, stâncile bolborosesc ca atunci când laşi să se

scurgă apa dintr-o cadă. Nu văd nici un sălaş în care sepiile ar putea să se simtă bine; dacă voi pescui, va fi într-alt loc.

Adun câtă iarbă-neagră pot, înainte să fierb părţile componente ale aparatului de distilat. Iarba arde mocnit, dar niciodată cu flacără.

În fiecare dimineaţă merg la Ravena de Gunoi. Când soarele se înalţă, păsările se trezesc la viaţă; şobolanii se ascund. În vreme ce pescăruşii ţopăie în jur, eu caut ceva folositor printre sticle, plastic şi saci de ciment. Uneori descopăr lucruri care pot fi folosite – în prima zi, două rulouri de pansament vârâte într-o crăpătură. Celofanul s-a rupt, altfel ar fi fost intacte. În ziua următoare am găsit o periuţă de dinţi veche şi o revistă cu fotografii pornografice ale cărei foi erau aşa de şterse, că doar cu efort am putut distinge cu ce se ocupau personajele. Pansamentele le-am atârnat să se usuce, revista a ajuns sub cărămizi. Am fiert periuţa şi o folosesc acum să curăţ depunerile din distilator. Mă străduiesc să nu mă gândesc la nimic altceva, în vreme ce îmi merg mâinile. Viaţa e mai uşoară aşa.

După câteva zile, înţeleg că problema nu e nici vremea, nici singurătatea, ci gunoiul. Dacă nu apuc să caut printre rămăşiţe înainte să mă culc, atunci o fac rozătoarele; dimineaţa, păsările se îngrijesc de restul. Chiar înainte de a mă freca la ochi, le aud ciorovăindu-se de cealaltă parte a golfului. Doar că nu îmi dau seama cum s-o fac. Gunoaiele nu sunt scoase decât după siestă, şi atunci abia mai am câteva ore. În această perioadă a anului, se face întuneric înainte de şapte seara. Când duc gunoiul, păsările mă lasă în pace. Sunt altundeva, nu ştiu unde – în larg, pe mare, sau poate sunt lângă Închisoare, acolo şansa de a găsi ceva de mâncare e mai mare. Dar dimineaţa ţipă ca nişte copii de şcoală. Uneori ţopăie pe acoperişul Capelei. Atunci aud ghearele hârşâind ţiglele, ca şi cum ar avea pingele de metal.

Rareori ajung înapoi înainte de căderea întunericului. Dacă totul merge cum trebuie şi gunoaiele nu sunt prea grele, transportul ia trei sferturi de oră. De obicei e nevoie mai curând de o oră. În unele după-amieze e aşa de mult, că sunt obligată să fac două transporturi. Atunci, mă grăbesc cu gunoaiele uşoare mai întâi şi sper să reuşesc să dau ocol primelor promontorii cu cele mai grele înainte să se întunece. Dar nu reuşesc totdeauna. Uneori mă doare spatele prea tare.

Pe urmă, acolo sunt rozătoarele. Din când în când le ghicesc atunci când merg pe lângă apă. Umbre zvelte se furişează peste stânci, ca şi cum ar vrea să mă păzească. Dacă arunc gunoaiele fără să le cercetez, dimineaţa zac doar zdrenţe şi plastic rupt ici, colo. Cutiile de tablă dintre stânci sunt aşa de bine curăţate, că n-am nici un chef să le mai folosesc. Se întâmplă ca şobolanii să se taie; se văd urme cleioase de sânge pe metal. Şi, totuşi, mă întreb dacă n-ar merita să prind unul dintre ei. Acum mănânc pentru doi.

Îmi rămâne un singur lucru de făcut. Dacă nu apuc să sortez gunoaiele, trebuie să le păstrez peste noapte în Capelă.

Vineri descopăr că în loc de linte într-o pungă se află detergent praf. Mai întâi, sunt furioasă, apoi înţeleg că cineva se gândeşte la mine. Bucata de săpun pe care o primim abia face clăbuc. Fiecare haină trebuie spălată cel puţin de două ori – mai întâi cu săpun, apoi cu piatră ponce, apoi din nou cu săpun şi piatră ponce, şi totuşi niciodată nu e cu adevărat curată. Cu detergent praf trebuie s-o fac doar o dată.

Ziua următoare e fără gunoi; în schimb, spăl rufe. Când am terminat, fierb aceeaşi apă şi spăl ambele cearşafuri. Îmi ia mult timp, vreau să fie curate. Rufele ude ajung pe ţiglele acoperişului, unde se usucă cel mai repede. Pun pietre peste sutien şi pe chiloţi. Cearşafurile le îndoi de trei ori, ca să nu le ia vântul. Ultimele lucruri – puloverul

pe gât şi pantalonii de trening – le atârn de uşă, pe care o înţepenesc cu papucul de plastic.

După ce m-am spălat şi eu, stau pe jumătate goală, desculţă, învelită într-o pătură. Vremea e neaşteptat de blândă, cred că sunt în jur de cincisprezece grade. În larg se văd coamele valurilor şi, mai departe, se întrevede silueta insulei vecine. Probabil că alunecă şi bărci de pescuit în ceaţă, e greu de spus, pentru că marea e acoperită de un abur uşor. Primul Golf se întinde nemişcat ca gudronul. Doar la câţiva metri de zidul cimitirului stâncile coboară abrupt. Când vântul leneş aduce din când în când miros de detergent, aproape că aş mânca mirosul, dacă s-ar putea. Şi pentru o clipă mă simt ca nou-născută.

În aceeaşi după-amiază, învăţ cum trebuie să te porţi cu un scorpion.

Când strâng cearşafurile, îmi îngrop nasul în ţesătura aspră şi inspir adânc. Detergentul miroase dumnezeieşte, noaptea va fi fără amintiri. Dar când împăturesc cearşaful, acesta se mişcă neaşteptat în mâinile mele. Îi arunc instinctiv. Şi atunci din el iese târându-se un scorpion alb, cu luciu roşu bolnăvicios peste gheare şi coadă. Greu înţeleg ce e, mai întâi mi se pare că e doar o bucată de plastic, înainte ca animalul să dispară în Capelă. Rămân pe scaun cu inima bătându-mi sus, în gât. Lovesc cu grijă în uşă. Când nu vrea să iasă, descopăr papucul. Încerc să-l arunc într-o parte, dar nu reuşesc. Acum adrenalina îmi pompează în vene, mi se face greaţă de spaimă.

Dacă nu îl vor omorî, nu voi putea dormi. Dar cum să fac? Repede iau papucul şi mă aşez din nou pe scaun. Poate e de ajuns. Măsor şi lovesc în aer. Papucul nu e mai mare de-o palmă, cred că i-a aparţinut unui copil, şi se îndoaie neliniştitor. Dacă nu-l nimeresc de prima dată, nu ştiu ce se va întâmpla. Apoi îmi amintesc de găleata pe care am folosit-o la rufe.

Trece un moment ca să-mi adun curajul, să împing uşa şi să bâjbâi după găleată. La început, abia văd ceva în semiobscuritate. Când mi s-au obişnuit ochii, cercetez camera cu privirea. Scorpionul nu se poate ascunde în multe locuri. Privesc sub pat, fac un pas şi cercetez spaţiul dintre pat şi saltea. După ce mă conving că nu se ascunde în nici în alt colţ al încăperii, ridic perna şi pun repede găleata în locul ei. Îmi ţin respiraţia, în vreme ce sângele îmi bubuie în urechi. După un moment, aud cum râcâie în interior. Pun o mână pe găleată şi cu cealaltă ridic cu o mişcare rapidă capătul saltelei. Noroc că am făcut patul soldăţeşte. Când salteaua cade înapoi, aşez imediat mătura deasupra găleţii.

Mai târziu, se dovedeşte că mătura nu era necesară. Când pulsul încetează să-mi galopeze, văd că scorpionul nu poate să iasă. Se ridică pe ghearele din spate, dar imediat alunecă înapoi. Îl lovesc cu o cărămidă până ce carapacea se sfarmă. Dau cu înverşunare şi după ce ştiu că a murit.

Noaptea stau culcată strâns învelită în pături. Închizătoarea ferestrei care scârţâie mă trezeşte puţin înainte de prânz. Îmi simt capul ca fânul ud.

A doua zi, pun în cutie o boabă de orez şi scot prima boabă de linte. Apoi încerc să confecţionez o undiţă cu ajutorul cârligului şi al unui sul de pansament. Nu am curaj să mănânc vreun şobolan, dar un peşte ar fi foarte bun. Scuip şi frământ în palmă un pic de pâine până o prefac într-un boţ cleios. Prea multă salivă face momeala să se desprindă de cârligul care arată ca un semn de întrebare spaniol, prea puţină o face să nu se prindă.

După spusele infirmierei, bărbatul ei prinde sepii aici, dacă nu se află nimeni în Capelă. N-am nici o idee dacă poţi să le prinzi cu pâine, dar poate că în ravenă se află şi peşte. Mă aşez cum trebuie într-o scobitură, la un metru deasupra apei, mai jos nu ajung. La intervale egale trag de fir şi uneori îl

ridic, ca să controlez dacă aluatul se mai află acolo. De fiecare dată nerăbdarea mea face ca nada să se desprindă. Văd ceva care fâlfâie apropiindu-se, dar abia a atins suprafaţa, că aluatul se împrăştie alene, ca o cădere de stele.

După câteva ore, îmi pierd răbdarea. Nu se întâmplă nimic. Vreau să schimb mâna, dar scap undiţa. Pansamentul pluteşte, formează o coroană enervantă pe apă şi se scufundă încet, lipsit de greutate. Aştept ca undiţa să fie scoasă la mal de valuri, dar nu se întâmplă aşa. În final, trebuie să-mi recunosc înfrângerea. Nici un peşte. Nici o sepie. Şi acum nici nu mai pot face o nouă încercare.

Înfuriată de neîndemânarea mea, mă caţăr pe stânci şi mă duc la Odihna de Veci. Lângă zid zace o sapă ruginită, fără coadă. Lovesc cu ea în pământ până ce îmi trece mânia. Mormintele par aşa de mici şi de nevinovate. Pe unele cresc buruieni. A început să burniţeze, dar picăturile cad moi şi calde pe piele. Vântul s-a schimbat, cum obişnuieşte să facă după-amiaza. În loc să bată dinspre munte, suflă acum dinspre est. Chiparoşii încovoiaţi se scutură, iarba-neagră şi plantele sălbatice tremură, ca şi cum tot versantul ar îngheţa. Cerul e format din grămezi prăfoase, ca un fum gros, purtat de ici, colo. Insula vecină se scufundă şi mai mult în orizont; la vest se află muntele, în spatele căruia cazarma militară se dizolvă curând în ceaţă. Uneori mi se pare că zăresc lumini la piciorul lui, dar nu sunt sigură. Dacă nu sunt reflexele apei, ele pot veni doar de la lămpi sau de la automobile – probabil de pe promenada de pe mal sau de jos, din portul unde am ancorat cu o lună în urmă.

Mă întreb dacă locuitorii pot vedea închisoarea şi restul clădirilor de pe Insulă. Cel puţin din vaporul care vine de pe continent trebuie să se vadă, când lasă ancora. Sunt ca Unchiul şi infirmiera – neafectaţi sau neştiutori, dar niciodată

indignaţi? O fi vreunul dintre ei dispus să ne ajute să fugim? E oare interzis să ajungi cu o barcă în Primul Golf? Dacă s-ar întâmpla în vreme de noapte, ar trece aproape douăzeci şi patru de ore înainte ca paznicii să observe ceva – şi dublu, dacă s-ar întâmpla în noaptea de sâmbătă spre duminică. De ce nu a încercat nimeni? Sau poate a făcut-o şi acum odihneşte în vreunul dintre mormintele fără nume? N-ar trebui să vorbesc cu infirmiera despre asta? Poate soţul ei m-ar ajuta să fug, dacă eu îl ajut pe băiatul cumnatului?

Mă las să cad lângă zid. Când ploaia se înteţeşte, trag geaca peste cap. Niturile îmi împung creştetul. Rămân aşezată acolo până se face timpul să caut gunoaiele. Sunt încă descurajată după neatenţia cu undiţa.

De câteva zile, soldatul cu mustăcioară face de pază. Pare timid sau plictisit şi rar spune ceva când mă vede, dar de data asta iese din gheretă.

„E vremea?“ întreabă, aşezându-şi arma pe umăr.

Îi simt privirea când ridic sacii, ca să văd care e mai greu. Am noroc: pot să-i duc pe amândoi odată. Părul îmi atârnă în şuviţe încâlcite pe faţă şi, de câte ori le dau după urechi, alunecă din nou. Răsucesc sacii în jurul mâinii stângi şi îi ridic pe umăr – cel mai uşor atârnă în faţă, cel greu în spate.

„Cum de ai putere?“

Furtuna izbucneşte înainte să ajung la Capelă. Pârâie şi trosneşte ca şi cum s-ar prăbuşi acoperişul lumii. După ce scot de pe mine hainele ude şi mă şterg, privesc de la fereastră spectacolul, înfăşurată într-o pătură. Pe mare se văd fulgere aşa de ascuţite şi ramificate, că par desenate cu o cretă ruptă. Crăci uriaşe abia de apucă să lucească un moment, înainte să se risipească, doar ca să reînvie la vreo milă mai departe, ca propria lor copie micşorată. Furtuna se rostogoleşte dintr-o parte

într-alta a cerului, ploaia cade aşa de compactă, că e imposibil să auzi valurile. Aproape nu mai există deosebire între cer şi pământ. La uşă, unde am pus o cârpă, balta se tot măreşte, apa curge şi pe pereţi. Sunt închisă într-o tobă răpăitoare de ciment.

Cât de mare e Soarele acum – mai mic decât o portocală? Mai mare ca o mandarină? Plâng până nu mai am putere, ghemuită pe pat. Gunoaiele put în colţ.

În timpul nopţii, mă scarpin în somn. Rădăcinile părului mă ard. Dimineaţa, unghiile îmi sunt pline de lindini.

După furtună, duhnesc nu numai gunoaiele. Apa sărată pute ca o cârpă de vase veche şi aerul e aşa de greu, că ai impresia că-l poţi prinde în palmă. Când ies, sunt înconjurată de o boare de iarbă-neagră şi de încă ceva ce nu reuşesc să identific, dar mă întreb dacă nu s-ar putea să fie mentă. Cerul e cenuşiu ca oţelul. La orizont, se transformă într-o dungă roşie ca vinul, dureros de clară. Arată de aşa ireal, că cerul pare o pânză care a fost trasă peste lume. În acest caz, dunga roşie ar putea fi elasticul cu care e prinsă. Iar în spatele ei se află jupuită lumea cu Totul.

Arunc gunoaiele fără să mai caut printre ele. Capul mă mănâncă infernal, mintea nu îmi mai funcţionează. Mă predau. Astăzi şobolanii pot face ce poftesc.

În primele zile, stăteam afară pe partea adăpostită, zăceam în pat sau şedeam la fereastră, studiind marea, confuză în privinţa locului unde mă aflu. Dar dacă nu sunt obosită sau nu mă simt în apele mele, de la o vreme am un loc anume pentru dimineaţă, altul pentru după-amiază şi al treilea pentru seară, după ce am căutat prin gunoaie.

Zilele devin mai bune datorită rutinei. Obişnuinţa deschide existenţa nu numai în afară, spre viaţă, dar şi spre înăuntru. Pot, de exemplu,

petrece ore cercetând iarba-neagră care creşte jos, la Odihna de Veci, sau să reuşesc să deosebesc unele plante aromatice. Ori să ascult clipocirea de pe mal. Mi-a luat un timp, dar acum, când stau întinsă în pat, pot să spun cât de departe pe mare se sparg valurile şi cât de mari sunt. După sunet pot chiar să ghicesc unde se află păsările, când ţipă.

Mă trezesc totdeauna înainte ca lumina să ajungă pe perete, deasupra capului meu. În fiecare zi îmi atinge faţa cu câteva minute mai devreme. Nu ştiu dacă mi se vor modifica orele de somn, dar cu siguranţă îmi va fi mai uşor să mă trezesc, cu cât e mai aproape primăvara. Dacă nu plouă, petrec dimineaţa în partea din faţă a Capelei, singură cu apa din golf. E străbătută de aşa de multe nuanţe, se modifică şi îşi schimbă caracterul, că nu înţeleg cum ar putea cineva să ostenească privind-o. Verde-algă, bleu ca în camera copiilor, oţeliu – scuzaţi semnul de exclamare, dar sunt o mie de nuanţe!

Când soarele ajunge după colţul Capelei, e timpul să pregătesc mâncarea. După siestă, ori merg la Odihna de Veci, ori rătăcesc în jurul golfului şi cobor spre plajă. Cel mai des merg la cimitir, pentru că valurile sunt violente şi în unele zile nisipul abia se mai vede.

Nu mănânc niciodată înainte să aduc gunoaiele. Masa de seară e mai gustoasă, dacă ştiu că după aceea nu mai e nevoie să colind înainte şi înapoi. Când trosneşte focul în sobă, mă simt liniştită. Strălucirea lui adună resturile zilei, le dă formă şi le poartă în noapte. Dacă aprind iarbă-neagră, ea fumegă. Uneori hainele mele miros a fum, când mă trezesc cu mâncărimi la rădăcina părului şi văd lumina lunii tremurând pe perete.

Toate acestea deschid lumea spre în afară.

Pentru a se lărgi spre înăuntru, e nevoie de un singur lucru: să stau nemişcată pe jos. Fac aşa când salteaua de talaş mă scoate din minţi. Uneori e aşa de mută, că îmi vine să ţip. Salteaua doar zace

acolo, plină de umflături şi nemişcată, şi atunci mă culc pe ciment – ca acum, la vremea siestei. Cimentul nu e mai moale, dar în mod ciudat se întâmplă ceva ce nu se întâmplă niciodată când mă odihnesc pe pat. În vreme ce mă întind, îmi doresc aşa de intens ca trupul să ia înfăţişarea podelei, să fie la fel de puternic şi inflexibil, că timp de câteva minute eu însămi dispar. Nu pare normal, o ştiu, şi n-am nici o idee cum se petrece, dar mă scurg prin ciment, prin munte şi prin pânza freatică şi în acelaşi timp sunt înălţată prin tavan, plutesc în vânt şi pe cerul de noapte.

Nu pot spune unde mă aflu în aceste clipe. Nu pot spune nici măcar cine sunt. Ştiu doar că n-aş putea lua sfârşit dacă aş înceta să exist.

O mişcare.

Zac neclintită pe podea, aşteptând cum n-am aşteptat niciodată. Dar nu mai vin altele. Numai acest ghiont mic, ca un vârtej de apă.

Un minut, cinci minute.

Stau în continuare încremenită, dar când încerc să-mi amintesc mişcarea, nu reuşesc s-o prind în gând. Se furişează, lucind ca argintul, jos, în întunecimea deasă, fără fund care s-a deschis în mine. Şi totuşi râd, mai întâi uscat, sec, apoi tot mai nestăpânit. O mişcare, incredibil, a fost o mişcare! Poate nu se păstrează în amintire, dar cu fiecare fibră a corpului meu ştiu că am trăit-o. A fost eu. N-a fost eu. A fost acest alt eu care se mişcă în mine – care constă în întregime din mine şi totuşi nu sunt eu.

Dacă Fani ar fi aici, aş putea să-i pun toate cele o mie de întrebări ei, care a fost gravidă. Întind braţele şi-mi privesc palmele. Au trecut şapte ani de când una din ele s-a făcut pumn fiindcă Theo îşi apăsase buzele pe ea, în chip de bun-rămas. Încă îmi mai amintesc cum pe urmă nu voiam să mai deschid degetele, de teamă că sărutul lui s-ar fi împrăştiat, precum petalele de floare şi fumul roz. Îmi privesc palmele şi mă minunez cât de bine îşi

aduc ele aminte de spinarea pudrată a lui Dimos – încheieturile care se mişcă sub omoplaţii plini de pistrui, cicatricea de la vaccin, cele câteva fire de păr de care lui îi e ruşine şi vrea să i le smulg, când nu ajunge la ele, cu umărul împins în oglinda din baie. Le pun pe pântec şi simt pielea sub buricele degetelor. De acum, totul e nou. Chiar şi ceea ce a fost.

După un moment, trec în pat şi, în vreme ce mintea mi se înceţoşează, îmi imaginez că undeva, adânc în corp, într-un loc la care nimeni nu ajunge, nici un samaritean şi nici un vânzător de fiare, există un mic astronaut, cu propriile lui reacţii la căldură, gravitaţie şi durere. Viaţa de acolo, de dinăuntru, e făcută din aceleaşi ţesuturi ca şi aici, şi totuşi e altceva. Există o piele înăuntrul pielii mele, există intestine într-ale mele, există mici cocoloaşe care vor forma un picior şi o mână cu degete minuscule, şi degete de la picioare şi unghii transparente. Toate acestea, toată partea exterioară, împreună cu propria ei parte interioară se află în mine.

Minune. Astronaut. Mandarină. Nu ştiu cum să numesc ceea ce port în mine. Minuneastronautmandarină.

Aud zgomotul fără să îl conştientizez. Pietre se rostogolesc pe pantă, pietrişul scârţâie, dar abia când sunetele se transformă în ciocănituri, înţeleg că am o vizită. Desfac şnurul de pe cuiul de la uşă. Probabil că am dormit mai mult decât de obicei. Judecând după lumină, se înserează.

„Nu-i nevoie să te duci.“ Mustaţă Subţire clatină din cap. „Le-am aruncat eu în ravenă.“

Cum tot nu mă mişc, lasă jos ce-a adus. Probabil face un serviciu cuiva. Îmi duc viaţa asemenea unei jivine, spune el. Trebuie să fiu atentă. Îşi ţine respiraţia în vreme ce vorbeşte? Se uită împrejur. Sacoşa de mâncare, cutia-calendar, pantofii mei plini de noroi. Cuvintele pe care le-am crestat în perete, ca să am ceva de citit. Apoi ridică încet

cărămizile şi râde când înţelege ce sunt hârtiile de sub ele. Înainte să plece, spune: „Celelalte s-au gândit c-o să-ţi fie de folos.“

Alături de raţia de mâncare de săptămâna asta, lângă uşă a lăsat o pereche de cizme vechi de cauciuc. Mă simt murdară şi bănuitoare, dar când nu mai aud zgomotul roabei depărtându-se, bag mâna în carâmbii cizmelor şi descopăr că acolo se află lucruri.

Chibrituri.

O pereche de chiloţi curaţi.

Un pachet de cafea Bravo.

Tablete (supliment de fier).

O faţă de pernă nouă.

Pastă de dinţi, un săpun tare, minunat.

Toate înfăşurate cu grijă în paginile unui ziar de săptămâna trecută.

Nu-mi cred ochilor.

Mă simt ameţită de foame, cu încheieturile mâinilor fragile ca paiele, şi nu pot să cred ce văd. În afară de orez şi linte, de pâine, de cepele şi morcovii obligatorii, punga de mâncare mai conţine un peşte mare, crud, şi el înfăşurat în hârtie de ziar, un plic cu foi de dafin şi – le număr – *cincisprezece* boabe de piper, două cutii de lapte condensat şi una cu roşii, o sticlă de ulei de măsline, astupată cu o bucată de cârpă legată cu un şnur, un pumn de zahăr care a fost pus în batista pe care i-am împrumutat-o cu mult timp în urmă lui Zoe, marmeladă de caise.

Imposibil, imposibil. Marmeladă de caise.

Curăţ lama de ras pe care am găsit-o într-una dintre barăci, apoi tai peştele în bucăţi care vor sta în apă peste noapte. E ca şi cum cineva ar şti că am pierdut undiţa şi ar vrea să mă ajute. Adaug frunzele de dafin şi piperul şi acopăr totul cu batista. Gânditoare, întind marmelada pe o bucată de pâine. Tremur de recunoştinţă. După câteva muşcături, nu mai mănânc, ci arunc în mine. Abia

am înghiţit pâinea, şi ung marmeladă pe următoarea bucată, şi apoi ultima, bucăţi mult prea mari. Acum nu mai pot respira, îmi intră pâine şi marmeladă în nas. Şi totuşi continui să îndes în mine, până nu mai rămâne nici o firimitură. Mestec şi mestec, încerc să înghit şi să respir, suspin şi mestec, sălbăticită de foame. Când am înghiţit tot, iau cu degetele lipicioase cutia de conserve în care păstrez apa distilată. O golesc din patru sorbituri lacome, apoi încep să-mi ling degetele. Tot timpul mă holbez la borcanul pe jumătate plin. Mă întind după el, lupt cu mine însămi şi, în cele din urmă, hotărăsc să păstrez marmelada.

Cinci minute mai târziu, încep crampele.

Mi-e imposibil să mă mişc şi tot imposibil să regret. Mă simt doar incredibil de proastă – ca şi cum mi-aş fi descoperit o trăsătură urâtă de caracter, de care nu eram conştientă, dar care se arată a fi premiza pentru toate celelalte. Şi totuşi dulcele m-a îmbătat de bucurie. Când pâinea şi marmelada treceau printre dinţi, când gustul de caise îmi gâdila limba şi se lipea de cerul gurii, când eu, într-un fel de neînţeles, reuşeam să fac să coboare dumicaţii pe gât, ca şi cum reflexul înghiţirii ar fi fost o sentinţă şi n-ar mai fi existat altă cale, când gâfâiam şi abia îmi trăgeam răsuflarea, când ochii mi se umpleau de lacrimi şi trebuia să mă lovesc în piept ca înghiţitura dulce să nu-mi vină înapoi – în acele momente eram fericită.

Nu pot spune nimic altceva. Chiar dacă m-aş fi aşteptat la crampe, n-aş fi procedat altfel.

Dimineaţa mă trezeşte un zgomot de la sobă. Trebuie să fi uitat vreuna dintre cutii afară. Se rostogoleşte şi se izbeşte de perete. Un zgomot surd, găunos. Probabil e vântul.

Când întredeschid uşa, un şobolan deranjat înalţă capul. E cam cât un iepure. Coastele sunt înfundate şi cuşca pieptului vizibilă, blana e aşa de

lucios cenuşie, că ar putea fi făcută din granit viu. Rozătoarea se uită la mine înapoi fără nici o jenă. În ochi are o sclipire indiferentă, roşiatică, în gură un şarpe mort. Cum nu mă mişc, lasă prada din gură, apoi se întoarce şi dispare pe pantă cu mişcări energice. Aud labele zgâriind pe blocurile de stâncă, mult după ce animalul a dispărut. Când şi când alunecă pietre.

Şarpele e subţire şi are culoarea bronzului, nu mai mare decât un pumnal. E un dar? Nu. Dar poate că şobolanul mă protejează.

După ce am aruncat şarpele în ravenă, scot iarba-neagră carbonizată din sobă. Pietrele pe care obişnuiesc să le încălzesc şi să le iau în pat le aşez curăţate lângă zid. Apoi spăl grilajul de sare şi grăsime şi prind un şnur în jurul pantalonilor de trening, ca să-mi stea pe şolduri. Cu seriozitate, aproape ceremonios, îmi pun cizmele. Se dovedesc doar cu un număr mai mari. Îmi clămpănesc în picioare când merg pe panta care duce la Odihna de Veci. Mă zgârii adunând iarbă-neagră nouă, dar mâinile n-au decât să sângereze. Vechea faţă de pernă se umple repede.

Iarba e umedă, focul doar mocneşte. Caut la fundul feţei de pernă şi găsesc iarbă-neagră veche, uscată. După câteva momente, focul trosneşte liniştit. Bucăţile de peşte aburesc, pârâie şi îşi schimbă lent culoarea. Ce n-aş da pentru o lămâie şi un pic de cimbru! Mă gândesc să culeg plante, dar nu sunt sigură care sunt cele bune, aşa că nu am curaj. În schimb, mai pun un strop de ulei, deşi e o risipă. Peştele crud stinge setea mai bine decât cel la grătar, dar trebuie să mă gândesc la Minuneastronautmandarină – mai bine carne arsă decât otrăvitoare. După un moment, înţeleg că am uitat ceapa şi morcovii, şi-i pun şi pe ei. Coaja cepei ia imediat foc; fumul se înalţă ca o aripă de funingine. Îmi place mirosul. În chip bizar, pare a spune ceva despre lume.

E prima oară când mănânc mâncare adevărată, de când m-am suit în taxi. Carnea are un gust uscat şi sărat, ca de carton mototolit. Nu e deloc cum m-am aşteptat. Dezamăgită, vâr oricum bucăţile în gură. De fiecare dată mestec cum trebuie înainte să înghit. După ce ling lună farfuria, rămân aşezată. În gând mai mănânc o dată totul, liniştit şi reţinut, şi apoi încă o dată. Abia după aceea sunt cu adevărat sătulă şi fierb cafea. Mă rănesc la colţul gurii când beau din cutia de conservă.

Orele dinaintea următoarei aduceri de gunoaie le petrec în faţa Capelei. Valurile zbârlite din golf seamănă cu carnea pe care tocmai am mâncat-o. Când privesc iarba-neagră şi chiparoşii strâmbi de pe partea cealaltă a golfului, aşa de loviţi de ploaie şi vânt, îmi pare că natura are propria memorie.

Mustaţă Subţire are ceva în gură. Zâmbeşte şi văd că e o bomboană roşie cu dungi albe, cu gaură la mijloc, ca un colac de salvare. Ridic sacii ca să văd cât sunt de grei, dar el clatină din cap.

„Poţi să împrumuţi roaba. Nu avem nevoie de ea în dimineaţa asta. Ridic eu sacii… Tu…“ Se vede că vrea să spună ceva, deşi nu ştie cum. Dă un picior în roată, dar nu reuşeşte să ridice privirea. Poate că-l deranjează mirosul. „Vezi să nu se rupă roata, da? Altfel, va fi un adevărat iad.“ Iau roaba şi apuc să mă depărtez înainte ca el să strige în urma mea ceea ce voia de fapt să întrebe.

„Ai spus că te cheamă Sofia?“

În următoarea dimineaţă, stau cu cutia cu cafea în mână. Simt cum lichidul negru îmi arde stomacul. De fapt, ar trebui să-i pun zahăr, dar vreau să păstrez ce-a mai rămas. Când aproape am golit cutia, o scap din mână.

Şi atunci se întâmplă.

Tocmai sunt pe punctul de a linge zaţul de pe jos, când mă văd din afara mea. S-a mai întâmplat şi înainte, dar niciodată atât de brutal şi de covârşitor. Mă văd în genunchi, cu mâinile pe

ciment şi limba scoasă – ca un şobolan. Îngrozită, mă ridic şi îmi dau seama ce urât miros. Nu e doar putoarea din haine, ci şi cea care îmi stă în piele, în păr, ca şi cum trupul s-ar preface în gunoi. Smulg prosopul şi plec, fără să şterg ce am vărsat. Pe mal mă dezbrac şi mă spăl aşa de repede şi aspru, că mă doare. Găinaţ de găină, găinaţ de găină, găinaţ… Am promis să am grijă de mine. Am promis să-mi imaginez că aceasta e viaţa mea şi că pot să iubesc totul din ea. Nu e doar pentru mine, ci şi pentru Soare. Şi pentru Dimos. Poate şi pentru Theo. Furioasă, încep să cânt, iar şi iar:

Can the can
If you can
Well, can the can.

Săpunul abia face clăbuc, totuşi mă frec cu piatra ponce cât pot de tare şi peste tot unde ajung. Părul îl spăl de două ori, ca să scap de lindinii noi. Doar pântecul îl tratez ca pe un obiect de preţ. Îi şterg cu grijă rotunjimea, ca şi cum mi-aş imagina că a început deja să se vadă. Palmele vorbesc cu apa şi ţesuturile de acolo, dinăuntru. În spatele ghemului de mucozităţi se află acum o piersică.

Când sunt gata, rămân în picioare în apă, tremurând ca un ac de busolă. Mi-e frig? Mi-e frică? Nu trebuie să mă mai port ca un animal, niciodată.

După peşte, mă simt mai flămândă ca niciodată. Acum corpul îşi aminteşte cum e să fii sătul de-adevăratelea. Se văicăreşte ca un copil de cinci ani, vrea să fie sătul şi îngrijit. Dacă aş avea undiţa mea! – promit că aş fi de o sută de ori mai atentă de data asta. Ultima porţie de marmeladă se află în sacoşa de mâncare. O cântăresc în mână, simt greutatea plăcută şi chiar şi dulcea durere din dinţi. Dar pe urmă pun înapoi borcanul şi îmi promit să nu mă ating de marmeladă înainte de avea ceva de sărbătorit. Corpul meu trebuie să înveţe să-şi domolească pornirile. Trebuie să se înveţe din nou

cu linte şi orez. Tabletele de fier ajută. Mă simt mai puţin ameţită şi, de când am început să le iau, din mine nu mai iese doar apă când stau pe vine deasupra crăpăturii care-mi foloseşte de privată.

Fac tot ce pot ca să-mi aflu locul. Pe zidul de la capul patului se deosebesc cuvintele pe care le-am scrijelit a doua zi după ce am venit aici. *Trebuie să-ţi placă totul.* A treia lege capitală a Iouliei se citeşte doar dacă ţin capul pe o parte. Într-un fel, îmi place că umbra umple crestăturile. Număr boabele de linte din cutia-calendar. Au mai rămas patru. Scot una şi şoptesc că trebuie să-mi placă tot. Uit aşa de uşor. A şaptesprezecea săptămână a început şi trebuie să ţin minte asta. Dar o uit tot timpul.

Seara, împing înapoi roaba. Roata sare peste pietre, ca şi cum n-ar avea nici o grijă pe lume. Teama nu e lucrul cel mai rău în Primul Golf. Nici dorul de Dimos sau de Stella, chiar dacă se întâmplă să zac fără să mă pot mişca de plânsul care mi se strânge în mădulare – până ce cu o tresărire înţeleg că după-amiaza a trecut şi că se va face noapte înainte să ajung înapoi. Cea mai rea e tăcerea.

Nu tăcerea care domneşte în Capelă sau în Ravena de Gunoi, după ce păsările au plecat şi rozătoarele nu s-au trezit. Nu tăcerea de la Odihna de Veci sau de pe drumul spre mare, cu sau fără gunoaie. Asemenea tăceri vin din lume – sunt în vântul care clatină iarba-neagră şi ridică valurile, în uşă, atunci când nu trosneşte, şi în încuietoarea ferestrei, înainte de a începe din nou să scârţâie, pentru că legătura pe care am făcut-o din pansament s-a desfăcut. Aceste tăceri există pentru că iarba-neagră şi marea, uşa şi fereastra nu răspund.

Tăcerea de care mi-e frică e altfel. Aparţine trupului. Adesea stau întinsă în pat după ce m-am trezit şi îmi simt limba umflându-mi-se în gură. De la un minut la altul devine tot mai mare, până îmi

umple cavitatea bucală. Uneori se lipeşte de cerul gurii, alteori e aşa de sensibilă, că aş vrea s-o pot unge cu cremă. Deosebit de rău e când mi-e sete, dar nu am forţă să distilez apa. În vreme ce negociez cu mine dacă să cobor şi să aduc apă, limba se umflă şi ajunge până în obraji, iar întreaga gură pare făcută din carne uscată, întărită. Despre această tăcere vorbesc eu. Despre cea care mă face să simt că îmi stau în drum mie însămi.

Dacă mă iau după această tăcere, Capela are să fie ultimul loc pe care îl mai văd. Înţeleg asta. Totul în mine strigă că nu trebuie să fie aşa – nu acum, când fierberea colcăie, urcă în sfârşit în coaste, din osul şoldului până în coşul pieptului, şi e ca şi cum Soarele nedesăvârşit e încă pe cale să dezvolte înotătoare ca peştii. Simt că împrăştie stropi şi se zbate, mai ales când merg cu roaba pe lângă apă. Când îmi arunc privirea peste mare, e ca şi cum şi eu aş fi plină de argint sclipitor. Eu nu exist doar în ceea ce am fost sau sunt, ci tot mai mult în ceea ce voi deveni.

Singurul fel de a opri tăcerea să nu înăbuşe această nesiguranţă salvatoare e să dau un conţinut fiecărei acţiuni. Trebuie să fiu atentă. Grijulie. Încăpăţânată. Să nu-mi las limba să se umfle. Să nu-mi las gândurile să rătăcească. Să nu las pofta pentru mâncăruri sărate – nuci, lakrits[8], măsline, orice – să devină aşa de puternică, încât să mă gândesc serios să beau o găleată întreagă de apă de mare. Trebuie să mă concentrez pe câte un lucru. Chiar dacă nimic pe lumea asta nu-mi răspunde, tăcerea nu trebuie să ia frâiele. Nu voi fi un animal. Am să-mi învăţ corpul disciplina dorinţei.

8. Jeleuri de diferite forme, pe bază de lemn-dulce, deseori cu adaos de sare.

Încep să vorbesc tare şi desluşit.

Dar nu vorbesc cu limba sau cu laringele, ci cu părul, care e prins într-un smoc la spate.

Vorbesc cu pavilioanele urechilor, care mă gâdilă aşa de plăcut şi amuzant când le curăţ.

Vorbesc cu degetele, care ţin coarnele roabei.

Vorbesc cu rana din gură, pe care nu mă pot împiedeca să n-o pipăi cu limba.

Vorbesc cu mâinile, care leagă sfoara în jurul sacilor cu gunoaie, ca să fie mai uşor de dus.

Vorbesc cu umerii, pe care îi simt aşa de slabi pe drumul de întoarcere.

Vorbesc cu şoldurile care mă dor când duc gunoaiele înăuntru, în Capelă.

Vorbesc cu genunchii care tremură şi cu gamba care mă mănâncă, pentru că a crescut părul pe ea.

Vorbesc cu picioarele care-mi alunecă în cizme.

Vorbesc cu degetele de la picioare, la care nu doresc să privesc când îmi scot cizmele, dar totuşi o fac, pentru că mă întreb dacă nu-i posibil să curăţ murdăria de pe ele cu pietrele ponce pe care le strâng de pe mal.

Vorbesc cu trupul. Şi am de gând s-o fac de fiecare dată când execut o mişcare. Când îmi frec dinţii cu o crenguţă. Ori când fierb mâncarea.

Trag de fitilul lămpii cu ulei, ca mucul să ajungă până adorm. Cu cât sunt mai grijulie, cu cât mă concentrez mai mult pe o activitate şi iau seama la felul în care e făcută, cu atât mai limpede îmi va răspunde lumea. Numai atunci nu mai sunt necesare cuvintele, şi totuşi nu e tăcere.

„Ce-mi doresc să fi fost şi eu de faţă!“ Dimos nu putea să-şi oprească zâmbetul, lăsând deoparte furculiţa. Se referea la momentul în care căzuse vechea ordine. Zaţul dăduse pe dinafară. Şi o fată din „partea cealaltă“ obţinuse independenţa.

Era a treia zi a vacanţei noastre şi ceea ce spunea el nu părea prea realist. Ne aflam în singura cafenea din satul de sus, de pe munte. Mai încolo stăteau de vorbă trei bărbaţi, la umbra unui platan. Prânzul se terminase, muştele bâzâiau în jurul farfuriilor. „Cum e?“ Dimos a observat că

devenisem gânditoare, ridicând şi lăsând ochelarii de soare.

M-am întins după el. În vreme ce degetele mele alunecau pe mâinile lui, mă minunam că nu trecuseră mai mult de patru luni de când studiasem prima oară aceste încheieturi ale degetelor, această piele, aceste vene.

Văi se ridicaseră şi munţi coborâseră, vechi regate dispăruseră şi altele noi apăruseră şi eu eram destul de sigură că Soarele se hotărâse să se învârtă în jurul Pământului. Întâlnirea de la restaurantul cu autoservire părea incredibil de departe, cum se întâmplă dacă omul, un lung răstimp, n-a mai trăit printre amintiri. „Acolo.“ Am tuşit arătând cu capul spre cealaltă parte a pieţei. „Casa cu scara aproape prăbuşită. A stat goală de atunci, de când a murit.“

Două obloane atârnau strâmb şi balustrada balconului se rupsese, casa mătuşii Nota arăta altfel decât mi-o aminteam eu. Undeva exista o hârtie că Theo stăpânea casa. E cel mai apropiat loc de Alaska în care voi ajunge vreodată.

Dimos s-a întors spre mine. „O săptămână de lucru, apoi am putea să ne mutăm în ea. Te înţeleg că îţi e dor. E un adevărat refugiu.“ Vocea lui era blândă ca soarele de octombrie.

Am zâmbit slab. Voia să ştie unde s-a terminat totul, dar să-mi doresc să mă întorc aici? Am povestit că tata gemuse ca un animal lovit, înainte să fie dus la dispensarul local, unde i se puseseră în ghips mâinile. Singura dată când l-am mai întâlnit după aceea a fost câteva luni mai târziu. În fine, întâlnit e prea mult spus. Mergeam pe un bulevard, nu departe de Politehnică. Era după-amiaza şi trotuarul aglomerat. La vreo cincisprezece metri înaintea mea, oamenii se dădeau în lături, ca atunci când un râu curge spre o stâncă, iar undele se despart şi apoi se unesc din nou. Atunci am descoperit părul cârlionţat de pe ceafă şi am înţeles că era tatăl meu. Poate o

vizitase pe mama la lucru. Ghipsul îi fusese scos, dar atelele se legănau spasmodic, ca şi cum ar fi mers prin apă până la brâu.

Tocmai voiam să adaug că arăta ridicol, când patronul ne-a întrebat dacă vrem cafea. Îşi ştergea mâinile de şorţ, Dimos a făcut semnul victoriei întors în jos. „Şi nota, mulţumesc.“

La vederea scării, am simţit cum tristeţea se întindea asemenea unei pete mari, prosteşti. De ce mi se întâmpla aşa, întotdeauna? Apoi m-am corectat. După Câteva Linguri de Aer mi-a trecut, de fapt. Întâlnirea din restaurantul cu autoservire îmi schimbase existenţa. M-am gândit la Antonis care, deşi fusese ras până la sânge, sărise să-l ajute. Îmi aminteam coiful de păr care s-a aplecat peste tata, în vreme ce eu stăteam la distanţă, cu mâinile ridicate. Abătută, m-am gândit ce nefericit fusese Antonis când mă despărţisem de el. Şi cât de diferită era viaţa mea acum.

„Eşti la o sută de eternităţi distanţă.“

Am zâmbit, ceva mai puţin slab. De fiecare dată când îl întâlneam pe Antonis, mi-aminteam ce se întâmplase şi ruşinea îmi stătea pe piele ca sudoarea.

„Mary…“

Cafeaua a venit, am suflat în ea cu gândurile rătăcind. Uneori chiar nu ştiam unde mă aflu.

„Dacă ascunzătoarea ta ar fi o casă, ar fi nevoie de şapte chei ca s-o descui.“ Dimos a căutat după bani. Cel care voia să înţeleagă cine eram eu trebuia să folosească toate cele cinci simţuri, precum şi fiecare interogaţie pe care o are limba. „Ce?“ nu ajungea. O inimă. Aha, interesant. Dar cine? De ce? Când? „Eşti ca un seif.“

Patronul cafenelei făcea nota. Apoi, şi-a adus aminte: „Nu eşti tu fata lui Petrou?“ A lovit cu pixul în carnet. „Cum te cheamă? Maia? Melina?“

„Mary-Mary.“ Dimos plăti. „E bine aşa.“

Nu recunoşteam omul, chiar dacă figura lui îngustă parcă îmi amintea de o persoană pe care o

auzisem vorbind în seara dinaintea înmormântării mătuşii Nota. Proprietarul băgă banii în buzunarul cămăşii şi puse pixul după ureche. Carnetul îl aruncă pe masa de lângă uşă, unde se afla un teanc de şervete care curând aveau să fie suflate jos, pe pământ. Voiam să-i explic lui Dimos că totdeauna am crezut că lecţia despre presiunea atmosferică o ştiu de la mama, dar, când am privit scara, am înţeles că în mine era mult din furtuna din tatăl meu.

Dimos socotea pe degete. După „Cine?“ şi „De ce? “, vin „Unde?“, „Ce?“, „Cum?“, „Când?“…

„Sunt doar şase chei“, am comentat când a părut că el nu mai are nimic de spus. Primele şervete alunecau liniştite jos, pe pământ. Unul dintre ele alcătui un cort vremelnic, înainte de a se rostogoli mai departe. Acum, proprietarul cafenelei vorbea cu bărbaţii de sub platan, iar în mâini mai ţinea încă farfuriile noastre. Toţi au privit spre noi. Un bărbat îşi ridică şapca. Probabil că şi el fusese în piaţă, în urmă cu doi ani.

„Pentru că tu nu o auzi pe a şaptea.“

„Şi care ar fi aceea?“

„Mary, în primul rând tu eşti cea care ar trebui să ştie că nu e nevoie totdeauna de cuvinte.“ Păru brusc întristat.

„Te rog…“

Dacă voiam să ştiu, ultima interogaţie era alcătuită din puncte de suspensie. Ele marcau nu numai tăcerea sau omiterea, ci puteau de asemenea să întrebe. „Ca acum, spre exemplu… Auzi?“

Cum în continuare nu înţelegeam la ce se referea, Dimos şi-a trecut degetul arătător şi cel mijlociu peste masă. „Vrei tu… Noi o să… Să ne mutăm în Al…“

Fusese ideea lui Dimos să vizităm satul. Dar nu mă simţeam în stare să traversez piaţa. Casa ascundea tot ce luase sfârşit în viaţa mea. Mătuşa Nota era moartă, Theo se afla de cealaltă parte a Atlanticului, iar mama şi tata puteau la fel de bine

să locuiască la Santiago de Chile. Dacă acestea erau persoanele din care eram eu formată, nu aveam prea multe de care să mă agăţ. Preferam să-mi reprezint aceste trei puncte altfel.

Poate erau paşi mici – dar nu înapoi, în trecut, ci înainte, spre tot ce avea să vină. Din nou l-am văzut pe tata în faţa mea, gemând la piciorul scării. Să lăsăm la o parte faptul că acolo luase sfârşit vechea ordine. Dar pentru mine tot de-acolo începuse buna Nesiguranţă. Cea de care are nevoie orice viitor.

M-am ridicat brusc. Dimos a golit uimit ceaşca, apoi m-a urmat în grabă. Îl rugam să mă ierte, am mormăit şi l-am mângâiat pe obraz când ne-am aflat lângă motocicletă; nu voiam să vorbesc acum. Când am încălecat, l-am cuprins cu braţele. Geaca de piele era răcoroasă ca uitarea sub obrazul meu. Dimos a apăsat pe pedală. În vreme ce trăgea şocul, m-am uitat în jur pentru ultima oară. Merge să vizitezi trecutul atunci când ai viitorul în faţa ta.

Apoi a pornit.

Norii sunt ca din basme, nopţile aşa de umede, că faţa mi-e jilavă atunci când lovitura înotătoarei unui peşte invizibil mă trezeşte puţin înainte de răsăritul soarelui.

Într-o dimineaţă, învârt cu degetul conţinutul cutiei-calendar. Boabele de orez sunt tot mai multe; acum a rămas doar un bob de linte care alunecă de colo, colo, un pic la voia sorţii, între cele albe. Număr şi înţeleg că în această zi, prima în care e cald nu din întâmplare, ci pentru că primăvara e pe drum, au trecut şapte săptămâni şi două zile de când sunt în Capelă. Cincizeci şi una de zile şi nopţi. De necrezut. Asta înseamnă… 26 februarie.

După ce mă spăl, mă duc la Odihna de Veci. Cu o seară înainte, când m-am dus după gunoaie, paznicul a povestit – era cel cu mâinile mici – că de-acum Comandantul a declarat război şobolanilor. Pentru fiecare coadă, primim un

punct. De la douăzeci, poţi să alegi între o jumătate de kilogram de pâine şi ţigări. Cea care face dublu primeşte o saltea de spital şi dacă cineva, contrar aşteptărilor, ar strânge cincizeci, ar avea în perspectivă o vizită pe insula vecină. De bună seamă, trebuie să ajuţi la cărat, dar timp de o zi scapi de senzaţia că eşti prizonier. „Tu ai şanse mari aici, în Primul Golf.“

Cât aştept să se facă ora de mers la Puşcărie după gunoi, rătăcesc printre morminte. Pietrele cele mai vechi sunt de pe vremea primului război civil, când cine nu apucase să fugă în vreunul din noile state din est fusese internat pe Insulă. Nenumăraţi prizonieri erau epuizaţi de anii de foamete, cei mai mulţi au murit de difterie. Mormintele lor sunt mai mici şi mai jos aşezate, în partea de nord-vest. Înainte, valea trebuie să fi oferit cea mai bună pavăză împotriva vântului şi a furtunilor. Poate că o face în continuare, dar acum arată ca şi cum vechile morminte ar fi fost date la o parte. Peste cele mai multe creşte iarba-neagră şi unele au devenit în aşa măsură parte din peisaj, că nici nu le vezi dacă nu ştii unde se află. Pietrele care s-au folosit sunt mici şi brun-aurii, ca nişte pesmeţi. Dacă te apropii, îţi dai seama că pe fiecare mormânt au fost îngrămădite cel puţin o sută. Nu ştiu dacă există o regulă în privinţa pietrelor care trebuie puse. Când le întorc pe cele de sus, nu găsesc nimic scris pe ele.

Mormintele mai noi, din anii când eu mergeam la şcoală, sunt mai mari şi alungite, ca şi cum morţii ar fi devenit mai lungi, cu timpul. Pietrele sunt în parte ca cele de pe mormintele mai vechi, dar unele sunt încă cenuşii. Probabil că provin de pe mal, şi-mi imaginez cum deţinuţii s-au dus până jos, la apă, le-au strâns într-o găleată şi le-au cărat sus, la Odihna de Veci. Ce face omul cu o piatră înainte de-a o pune pe mormânt? O sărută? O blesteamă? Îi face o promisiune? Şi cum sapă omul în această piatră?

Când am strâns cortul, în ultima zi a vacanţei, Dimos mi-a povestit că se poate, cu contorul Geiger, să auzim cum respiră pietrele pe care dormiserăm. Trecutul nu dispare niciodată. În adâncuri exista un murmur, un ticăit din vechime, de pe vremea când mineralele erau tinere. Trăiau, deşi nu părea. Cea mai evidentă dovadă e că pietrele, chiar şi mii de ani mai târziu, ştiu unde sunt polii magnetici – ca şi cum materia ar avea o memorie a locului unde îi este casa. Ca şi cum nimic nu este aşa de bătrân, încât să fie pierdut fără urmă.

Mă gândesc la asta când merg la mormintele cele mai noi şi mă întreb dacă acea parte din trecut care nu are nici un viitor nu e mai curând asemănătoare nisipului decât pietrei. Sau zaţului. Morminte noi sunt doar câteva şi se află în colţul de sud. În parte, s-au folosit cărămizile crăpate la ardere. Sunt aceleaşi cărămizi roz deschis, de domnişoară, din care a fost construită închisoarea. Deţinuţii care zac aici nu au scăpat de ziduri nici după moarte. Întorc o piatră colţuroasă. Cineva a scris cu vopsea de grund, strâmb, dar lizibil: *A.F. 6-2-1960*, *1-4-1972*. Persoana s-a născut cu un deceniu după mine şi a murit acum doi ani, cu şase luni înainte ca Dimos să traverseze bulevardul. La doisprezece ani. Băiatul lui Fani nu e primul copil ajuns aici.

Pun la loc piatra şi mă întreb ce-aş auzi dacă cel mort ar putea vorbi, prin pământ şi prin iarba-neagră. Râsete, lucruri de neînţeles, poate rugăciunea unui copil. Oare A.F. ar putea povesti despre ultimele lui ore de viaţă? Ar număra promisiunile încălcate şi nedreptăţile? Sau s-ar bucura de tot ce-a reuşit totuşi să trăiască? Dar fac asta copiii de doisprezece ani? Mă culc între morminte, simt căldura strânsă în pământ urcându-mi în trup. Acolo, înăuntru, sclipeşte argintiu. Mă întreb dacă nu e mai bine că natura doar şopteşte. Uneori pietrele trebuie să şoptească atât de slab, că

numai instrumentul cel mai sensibil să poată capta ce se spune. Altfel, lespedea s-ar sparge.

Când ridic capul, văd un vapor alunecând prin faţa mea. Aici? Deşi vasul cenuşiu nu se află la mai mult de o sută de metri depărtare, nu se aude nici un sunet. Şi nu e nimeni pe punte. Vaporul trece ca într-un vis.

Când Vânzătorul de Fiare mi-a luat pulsul ultima oară, a căutat mult. Dar nu s-a lăsat. „Eşti din carne, ca toţi ceilalţi. Singura deosebire este că tu ai nevoie de îngrijiri. O să-l găsesc.“ Când, în cele din urmă a reuşit, mi-a vârât o pastilă în gură. „E pentru inimă. Crezi că eşti bolnavă? Bănuieşti că e ceva în neregulă cu corpul tău pentru că te doare? Am să-ţi spun un lucru. Nu corpul tău e bolnav. Ce ai în cap e bolnav.“ O scurtă pauză. „Înghite odată!“

Mi-a ciocănit în frunte. „Crezi că statul vrea să te pedepsească, nu-i aşa? Crezi că ai fost trimisă aici pentru a ispăşi o crimă pe care n-ai săvârşit-o? Dar nu e adevărat. Eşti aici pentru că ai nevoie de ajutor. Înţelegi? Există gânduri bolnave aici, înăuntru!“ Mi-a ridicat cu degetul pleoapele şi a luminat pupilele cu lanterna ca un creion. Deşi era ca şi cum o mie de fluturi arzători tocmai încercau să-mi părăsească trupul fără să reuşească, am simţit mirosul aceleaşi colonii pe care o foloseşte Dimos, ceea ce m-a buimăcit. „Unde sunt fraţii şi surorile tale când ai nevoie de ei? Pâine, instrucţie, libertate – sună frumos; şi eu sunt pentru ele. Dar crezi într-adevăr că vei avea pâine pe masă sau vei putea studia ce vrei dacă vom avea capitala la Moscova?“

A stins lanterna. Socialismul n-a rezolvat problemele dragostei sau ale îmbătrânirii. Sau ce se întâmplă după moarte. Nu ştie nici să spună de ce un bărbat şi o femeie sunt făcuţi unul pentru altul. Adevăratele provocări ale vieţii nu le-a rezolvat niciodată. În schimb, a născocit versuri despre dimineţi roşii şi societăţi unde toţi sunt

trataţi la fel. Nu, nu-i nimic cu trupul meu. Şi-a ciocănit în propria frunte. „Ce ai aici, înăuntru, e bolnav!“

Mă culc pe pantă, printre iarbă-neagră şi pietre. Nori ca nişte văluri se strâng şi se risipesc în modele misterioase. A fost un vas-fantomă cel care tocmai a trecut prin faţa mea? O piatră îmi înţeapă ceafa. Dacă mă concentrez, aud nu numai vântul, ci şi mici trosnete ale plantelor, înainte de a dispărea jos, în piatră. E ca şi cum cei morţi au găsit un fel de a transmite semnale.

Antene de iarbă.

Când ajung la Închisoare, nu găsesc nici un fel de gunoi. În schimb, paznicul îmi dă o găleată cu var şi o perie ţepoasă. După ce voi face curat la cimitir, să amestec praful şi să vopsesc din nou gardul. Dacă mai rămâne ceva, să văruiesc şi capela. „Ordinele domnului Comandant.“ Aruncă după mine o pungă. „O parte var, patru părţi apă. Poţi folosi şi asta.“ Când întreb dacă nu sunt saci cu gunoi, ridică oftând punga şi vine spre mine. „Dă-le dracu’ de gunoaie! Ia-o pe asta, şi ai grijă să termini. Vineri e inspecţie.“

Mă întreb de ce se interesează Spanos de Odihna de Veci. Sunt îngropaţi acolo doar deţinuţi. De către alţi deţinuţi. Soarele dispare în spatele muntelui înainte să ajung înapoi – o felie roşie în puf albastru. Când ajung la Primul Golf, e întuneric. Aprind lampa cu ulei şi desfac punga. Nu ştiu de am crezut că înăuntru ar fi cârpe. Acum recunosc părul cenuşiu al Iouliei şi buclele oxigenate ale Ritei.

Noaptea mi-e greu să adorm şi ies pe-afară. Nu mai e aşa de frig ca înainte; cerul e spuzit de stele. Niciodată n-am văzut aşa de multe firimituri albe. Bolta e o învelitoare de mătase găurită, luna un glob de păpădie din care s-a suflat un sfert din puf.

Când stau în poziţia croitorului, ca acum, în mine e adesea mişcare. Zâmbesc când simt

zbaterea ca de peşte, sau acea mişcare întoarsă spre înăuntru, pe care mi-o imaginez o tumbă. Aşa de întreţesuţi suntem, gândesc eu, şi totuşi tu te porţi cum vrei în universul tău lichid. Înoţi? Priveşti în jur? Îmi trag călcâiele sub mine şi îmi îndrept spatele. Greutatea mă umple de pace. Mă întreb dacă Dimos ar cânta pântecului, dacă ar fi aici. Poate ar lipi urechea şi ar şopti cuvinte tainice prin buric? Dacă nu poate sta peste mine, vreau cel puţin să stea în spatele meu, numai o noapte, cu mâinile în jurul unui trecut care e făcut numai din viitor.

Sunt prea superstiţioasă ca să-i dau piersicii un nume adevărat. Dar, la jumătatea sarcinii, fătul e o fiinţă independentă, chiar dacă are nevoie de o galaxie ca să supravieţuiască. Dacă e adevărat, unele organe sunt deja dezvoltate. Numai zece săptămâni mai trebuie ca să se poată descurca dacă e născut prea devreme. Adică să respire singur. Să urineze singur. Să vadă şi să miroasă şi să gângurească singur. Chiar şi să plângă şi să ţipe singur. Poate că şi astronauţii fără nume au dreptul să fie numiţi cumva? Infirmiera a vorbit de „rodul trupului“ meu, dar n-am nici un chef să amestec aici biserica. Îmi amintesc imaginea băiatului cu boţul plin de funingine din mână, de deasupra mesei de scris a lui Dimos. Şi mă hotărăsc să mă gândesc în felul acesta la făt până vom cădea de acord asupra unui nume. Ca la un boţ iubit, dar fără nume.

Oare Dimos vede acelaşi cer acolo, unde se află acum? Sau Theo? Şi Stella, ce face ea? Stelele sclipesc ca o pulbere de cretă foarte fină, firimituri aşa de palide, că seamănă unor cristale de zăpadă alese cu grijă. Încet, încep să cânt în noapte:

Lord knows I miss them so,
Just tell them that I went to Timbuktu[9]

9. „Dumnezeu ştie că-mi lipsesc enorm, / Spune-le doar c-am plecat la Timbuktu“ (în engl., în orig.).

După vacanţa pe motocicletă – semestrul începuse şi tocmai înregistrasem titlul lucrării mele de diplomă –, Dimos şi cu mine ne-am certat. Era prima oară, şi amândoi am fost uimiţi şi ruşinaţi. Nu-mi amintesc ce-a declanşat cearta. Poate cuţitul de pâine, care nu era de găsit, deşi ştiam că l-am pus în sertar. Sau el nu m-a crezut când am afirmat că banii care se aflau pe masă erau ai lui, fiindcă văzusem înştiinţarea de plată a chiriei strecurată pe sub uşă. Eram obosiţi după călătorie, ne-a sărit muştarul uşor. Când am început, nici unul nu s-a mai abţinut.

Am observat că era încă iritat în legătură cu ce spusesem despre lipsa de umor de la întâlnirile de seară, în sălile supraaglomerate de seminar, cu mucuri de ţigară pe jos şi aer stătut. M-am înfuriat că nu voia să înţeleagă că revoluţionarii care nu puteau râde de ei înşişi nu meritau un loc în program. Şi, de fapt, el devenise gelos fără motiv şi după aceea hotărâse unde să mergem în excursie fără să mă întrebe. Aceasta era egalitatea despre care vorbea Gramsci? M-am oprit. În ziua aceea nu aveam nici un chef de muzică. „Te rog, Dimos, închide aparatul, sau nu ştii ce zi e astăzi?“ Dacă nu oprea magnetofonul, n-aveam de gând să mai spun nimic.

În loc să răspundă, iubitul meu a smuls rola şi-a aruncat-o drept în perete. Nu ştiam cum să reacţionez, dar am crezut totuşi că atmosfera s-a mai destins după acest gest. S-a scurs un moment lung de tăcere, în vreme ce el studia urma lăsată pe perete, care, după toate aparenţele, era mai interesantă decât ce simţea în acele clipe nu ştiu ce iubită a lui. „Deci tu crezi că revolta trebuie să fie nostimă, altfel nu trebuie să existe?“ Dimos a atins tencuiala unde lovise cu rola; stătea cu spatele la mine.

„Nu, nu chiar aşa. Am zis eu asta? Vreau să spun doar că un pic de distanţă faţă de tine însuţi n-a făcut rău nimănui.“

A luat rola care se rostogolise până la uşa de la intrare. „Vorbeşti ca Stella. Crezi poate că e amuzant, dar, de fapt, unii chiar fac ceva ca vouă să vă fie mai bine.“ În vreme ce examina grămada de bandă neagră de magnetofon, a murmurat: „Aleargă după atâţia, că în curând ea însăşi va deveni o glumă“.

„Iartă-mă, am uitat. Tu ştii totul despre Stella.“ Am început să adun lucrurile de pe masă. „Doar ca să înţelegi: ea s-ar mărita mâine, dacă ar putea.“

Prea târziu am înţeles că n-ar fi trebuit să-mi apăr prietena. „Şi, după părerea seifului care ţine viitorul sub cheie, de ce ar avea nevoie Stella ca să se mărite?“ Ţinând degetul pe unul din capete, Dimos încerca să răsucească banda pe rolă. „Hai să ghicim. Părinţi cu legături sus-puse, ca ai lui Antonis? Un iubit care păstrează ordinea, ca un plutonier de la aprovizionare? Să calce pe bec?“

În mine era şi cald, şi rece. Cât de greu era de înţeles că o legătură nu valora nimic dacă îi lipsea echilibrul? Exista o doză benefică de imprevizibil. La asta mă refeream, firește. „*Să calce pe bec*, ai spus? Numai aşa te-ai căsători tu, nu?“

Privirea lui nu minţea. „Aşa cred eu.“

Dar acum pulsul îmi răsuna aşa de tare în urechi, că nu mai eram în stare să ascult. „Aşa zic toţi tipii înainte ca treaba să devină serioasă. Să mă ferească Domnul de poezie!“

Dimos a lăsat deoparte banda. „Dură, ca de obicei. Gărgăriţă? Seif? Mai degrabă beton.“

Am început să răscolesc în mica bucătărie. „Şi tu, tu eşti mai lent ca geologia! Trece o eră până să pricepi ceva.“

Îşi potrivea elasticul care-i ţinea părul. „Ştii cât de mult distrugi vorbind aşa?“

Un dulap, celălalt dulap. Nimic de băut. Să distrug? Încă nu-mi era de ajuns.

„Poate. Dar eu nu sunt ca tine. Eu distrug din dragoste.“

Nu, comportamentul meu nu avea nimic cu care să mă mândresc.

Cu toată cearta, a fost mai rău când s-a aşternut tăcerea. Doar robinetul de la baie picura, cu precizia obişnuită. L-am privit pe Dimos, el m-a privit pe mine şi pentru prima dată simţeam că nu avem nimic să ne spunem. Nu ştiu de unde venea acest sentiment, dar în momentul acela m-a copleşit. Nici el, nici eu nu păream interesaţi să-l ascultăm pe celălalt. Dintr-odată, am înţeles că s-a sfărâmat ceva, ceva imposibil de reparat. Am simţit-o în fiecare tendon, în fiecare os. Pistrui, pace, uscat, neted, copac – tot ce iubeam aşa de mult era pe cale să se transforme în pietriş. Poate am reuşi să reparăm ce am distrus, dar niciodată nu vom uita ce s-a întâmplat.

Totdeauna am crezut că acest moment marchează începutul sfârşitului. După ce l-ai trăit, nu mai există drum înapoi. Un asemenea lucru nu se uită niciodată. Dimos poate să-l numească o acţiune hotărâtoare, dacă vrea. Dar eu cred că a fost o descriere simplificată a ceva ce se arată a fi chiar o fisură în fundament; oricât ciment ai folosi ca s-o astupi, nu se schimbă faptul în sine. Din obişnuinţă sau uşurătate, poate, îţi aduni forţele. Îţi închipui că totuşi sunteţi încă împreună şi că existenţa trebuie să cuprindă nu numai certuri şi neînţelegeri, ci şi momente în care mai bine ai fi singur. Poate crezi aşa mulţi ani, poate chiar o viaţă întreagă, sau cel puţin până într-o zi – şi momentul acela vine, sunt gata s-o jur, se află încapsulat în neputinţa iniţială, asemenea unui viitor care s-a petrecut deja –, până în ziua când recunoşti că, de fapt, sunteţi sătui unul de altul, că nu mai aveţi o silabă să vă spuneţi şi că au trecut veşnicii de când n-aţi mai împărtăşit duioşie, dorinţă sau o privire poznaşă.

Aşa am gândit când s-a aşternut tăcerea. Şi chiar mâhnirea provocată de tăcere aparţinea acestui moment, şi era mult mai rea decât obişnuita

tristeţe, pentru că nu puteai s-o împarţi cu celălalt. Pentru unii, poate că nu însemna prea mult. Învăţai să-l preţuieşti pe celălalt aşa cum era şi să fii mulţumit de viaţă fără mirări, nedumeriri şi aşteptări. În alte cazuri, alunecai pur şi simplu de lângă celălalt – unul şedea pe o canapea învelită în plastic, celălalt prefera localurile şi distracţia –, dar, din cine ştie ce motiv, cei doi rămâneau împreună. Poate din lipsă de alternativă, ori poate din cauza copiilor. Ai ajuns la acea vârstă – sau mai curând la acel nivel de dezamăgire – când vrei să auzi numai veşti bune. Mai bine nici o veste decât una rea. Aşa trăiesc oamenii în paralel, fără să aibă ceva să-şi spună în cea mai mare parte a zilei, sătui până în gât de minciuni albe, prevenitoare. Conştiinţa faptului că acestea se petrec, mai devreme sau mai târziu, atinge însă prezentul şi eu, cel puţin, nu mă puteam vedea petrecându-mi următorii ani aşa. Mai bine mă călugăream!

Dar Dimos m-a uluit. Când a aruncat banda stricată la coşul de gunoi, i-au sclipit ochii. Maliţios, dar i-au sclipit. „Stăm aici, suntem obosiţi unul de celălalt. Avem nevoie de aer curat. Să pun muzica ta?“

Am înţeles că era nevoie de curaj să recunoşti asta. Şi că poate era ceva greşit în părerea mea despre viaţă.

Dimos răsturna totul. Mobile împinse la o parte, haine pe podea, apoi a tras salteaua pe terasă – totul în timp ce Suzi Quatro cânta despre haine strânse pe corp şi motociclete, înregistrată pe banda pe care o primisem de la Stella. „Nu ştiu dacă tu eşti un dar sau un blestem, Mary. Tu ştii?“ După Dimos, eu eram, bineînţeles, dură pe dinafară, dar, după patru luni împreună, el era destul de sigur că pe dinăuntru eram plină de tristeţe. „Cred că eşti o grenadă de lacrimi neplânse.“ Râse jenat, apoi adăugă că niciodată nu a simţit o aşa de mare bucurie stând uluit în faţa

unei alte persoane. Acum puteam să văd că totul în el era lipsit de apărare. „Uită. Nu. Asta. Mary.“ La fiecare cuvânt, ridica o haină de pe podea. Apoi a rămas cu ele în braţe. Nu există libertate mai mare decât sub cerul înstelat, nu-i aşa? Privi în jur şi aruncă hainele pe un scaun. Făcu un semn mic spre terasă. „Vrei să…?“ Era ora să stabilim ce stele se văd din Alaska.

Acum înţeleg că Dimos ştia foarte bine ce zi era. Probabil că urma să fim devoraţi de ţânţari, m-am gândit, dar mai rău ca la munte nu putea fi. Şi, de altfel, ce importanţă mai avea. Am închis magnetofonul. După câte ne spuseserăm, voiam puţină linişte.

Am luat cu noi perne şi cearşafuri. Apoi ne-am culcat acolo, cu scrumiera între noi şi astrele deasupra. Amândoi eram istoviţi, era ca şi cum am fi plutit deasupra celui mai solid pământ. Cercetam astrele şi mă bucuram de zgomotele blânde ale oraşului. Theo era mai aproape ca de obicei, dincolo de amintiri, de cartea poştală şi de fotografiile Instamatic. Cu voce joasă, am început să povestesc că ploua uşor atunci când, în data asta, acum şapte ani, l-am însoţit pe fratele meu la vapor. Era ultima oară când mama îşi dăduse cu ruj. Dacă ştiai, puteai distinge culoarea. De dimineaţă, spusese că pentru ea e ca şi cum ar merge la înmormântare, aşa că mă aşteptam să se îmbrace în negru şi să tragă toată întunecimea din salon după ea, ca pe o trenă fără sfârşit. Dar, în loc de asta, purta uniforma: jachetă şi fustă verde-oliv, bluză verde-cenuşiu, cravată neagră, bască. Cine se pricepea la grade, înţelegea că era căpitan, ceilalţi credeau că lucrează ca secretară la vreo cazarmă.

„Nu ştia nimeni că e şefa arhivei?“ Dimos aşteptase momentul acesta.

Am negat cu un gest. Temutele colecţii de documente ale poliţiei secrete fuseseră constituite în legătură cu revoluţia naţională. Dar abia după

mutarea pe strada Meduza căpătaseră o adresă proprie – în vechile localuri de pe strada din spatele Muzeului Naţional. Acolo primise mama funcţia de arhivar-şef, ceea ce în practică însemna răspunderea pentru tot, de la personal la disidenţi. Evidenţele lor erau gândite ca o contrapondere la enciclopedia des citată a cetăţenilor aflaţi în străinătate, a cărei ultimă ediţie ieşise la o editură din exil cu câţiva ani în urmă şi provocase dezbateri aprinse în anumite cercuri. Nici unul dintre cei care îşi declaraseră loialitatea faţă de biserică, familie şi sfânta noastră naţie nu trebuia să fie lăsat s-o uite. În afară de asta, noua conducere dorea să alcătuiască un registru al cetăţenilor care se aflau între graniţele ţării, dar făceau totul ca să ajute „puterile străine“ să cucerească „o parte a patriei“, cum se numeşte acest lucru în paragraful care defineşte atacurile la adresa securităţii statului.

Mi-aminteam geanta care atârna peste umărul mamei şi care, conform regulamentului, trebuia ţinută strâns sub braţ; chiar şi mănuşile albe erau ţinute reglementar în mână. În cinstea lui Theo, purtam pantofi negri şi rochia roşie cu buline, pe care o primisem după primul an de liceu. Cusătura plesnise la un subraţ, dar, dacă nu mă răsuceam prea mult, rochia îmi venea şi acum. Tata purta costum. Pe ceafa arsă de soare, deasupra gulerului, luceau două dungi; părul avea să se i încreţească, pe măsură ce creştea. După tata, urma unchiul Loukas, şi el în costum, apoi Lamas şi după aceea mama, fratele meu şi cu mine.

Dimos n-a spus nimic.

Tata mergea hotărât şi un pic prea repede, făcând din mâini mici gesturi colerice, care voiau să ne spună că trebuie să ne grăbim. Eu însă îmi doream ca plimbarea să nu se sfârşească niciodată. Când am văzut oamenii îngrămădindu-se la urcarea pe *T.S.S. Olympia*, am încetinit pasul. Pe bulevard fusese gălăgia traficului, aici aerul era

plin de miros de motorină şi de mare. Hibiscuşii de lângă gard fumegau dulce. Am privit cu coada ochiului gura mamei. Abia atunci am înţeles că era nu doar tristă, ci şi mândră. „Nu mă gândisem niciodată la asta.“

Dimos n-a spus nimic.

I-am povestit cum mă luptam cu plânsul. Aveam şaisprezece ani, mă ascundeam în spatele unei perdele de păr lung şi consideram că lumea e teribil de nedreaptă. De ce trebuia ca Theo să plece? Nu era de ajuns că se mutase în celălalt capăt al oraşului? Ce era greşit în a-şi întâlni din când în când sora? Fratele meu a strigat celor de la urcare că o să vină imediat, apoi m-a prins de umeri. „E la fel de bine, Gărgăriţo.“ I-am spus că, în cazul acesta, voi număra zilele până îl voi putea urma. Theo a râs şi, ridicându-mi pumnul strâns, s-a lovit în joacă peste gură. „Ai grijă de zaţ cât poţi de bine. Dar mai întâi de tine.“

Am aprobat, cu gâtul uscat. Când prietenul lui de la şcoala de cadeţi i-a strigat că scara va fi ridicată curând, ne-am grăbit.

Prietenul lui a luat-o înainte, aşa încât Theo să poată fi singur cu familia în ultimele minute. Dar nimeni n-a scos o vorbă. Toţi priveau în pământ. În cele din urmă, tata a bătut din călcâie şi a spus: „Deci, aşa“.

„Şi mama ta?“

Mama? Căpitanul Petrou, cea aşa de temută, cea care domnea peste Arhiva Neagră, dar care niciodată nu se arăta în public? Ea a dat onorul. Când Theo şi-a luat bagajul şi a urcat pe scară, şi-a potrivit mai bine geanta sub braţ. Buzele rujate îi tremurau; asta a fost tot.

Cu privirea rătăcind printre stele, am povestit că după aceea am mers la un restaurant. Nu-mi aminteam ce-au discutat adulţii, doar că tata vorbea prea tare şi m-a întrebat dacă n-aveam de gând să-mi mănânc desertul scump. Probabil că mama n-a spus prea multe. Deşi îmi amintesc

buzele ei, când şi-a şters gura. Palide, ca o rană foarte veche.

După săptămânile petrecute în Primul Golf, înţeleg că există pedepse mai rele decât să stai în Capelă. Aici pot veni şi pleca după cum mi-e voia. Câtă vreme mă aflu în apropierea Închisorii, întreaga Insulă e la dispoziţia mea. Pot să mă caţăr pe munte dacă doresc. Să cercetez câmpia unde soldaţii fac exerciţii de tragere. Să încerc să prind sepii cu mâna. Sau să înot de-a lungul stâncilor, dacă n-ar fi aşa de periculos. De bună seamă, n-am nici un chef să-mi imaginez căldura cotropitoare din timpul verii în cazemata de ciment; atunci e preferabilă o celulă la închisoare. Acolo, cel puţin, zidurile groase păstrează răcoarea nopţii, asemenea unei respiraţii secrete. Dar acum e februarie, curând – martie şi peste vreo două boabe de orez au trecut cele opt săptămâni pe care le-a ordonat Spanos. Chiar dacă Zoe voia să rămână, de dragul meu, cu siguranţă că la vremea asta ea şi celelalte s-au întors acasă. Poate au plecat cu vaporul pe care l-am văzut deunăzi. Curând va fi rândul meu. Când voi vedea Insula dispărând în ceaţă, voi şti că am făcut bine tăcând. Atunci va începe vremea uşurării.

E ora patru, poate patru şi jumătate dimineaţa. Cum nu reuşesc să adorm din nou, mă hotărăsc să văruiesc Capela. Varul ajunge şi pentru zid şi, dacă cineva are nevoie de culoare, nu morţii sunt aceia. Mai întâi, curăţ pereţii cu mătura, apoi mă duc după o cârpă. E greu să vezi, dar înăuntru mă ajută lampa cu ulei şi afară luminează luna în al treilea pătrar. Până la urmă, se face ziuă. Capela e în stare proastă, mai ales în partea dinspre mare. Aici tencuiala a devenit poroasă din cauza vânturilor puternice şi a sării. Grilajul de la fereastră nu mai stă cum trebuie.

Amestec praful de var cu apa de mare. Probabil nu e bine, dar Spanos nu trebuie să se aştepte să fierb şi să distilez apa. Pentru siguranţă, pun mai

puţin var decât trebuie. Amestec în zeama grunjoasă, cocoloaşele se dizolvă încet. Apoi iau punga pe care am primit-o şi scot părul Iouliei. Îl pun în vas şi amestec din nou. După o oră pereţii interiori sunt deja văruiţi. Din loc în loc luceşte câte un fir de păr. În mai puţin de o zi, după ce se evaporă apa şi culoarea se usucă, încăperea va fi albă ca sarea. Când se luminează cerul, cobor pe mal ca să mă spăl şi să aduc mai multă apă. Apoi amestec din nou var şi vopsesc exteriorul Capelei. De data asta, folosesc buclele Ritei.

După două ore sunt gata. Cerul e de un cenuşiu uniform, dar nu pare c-o să plouă. În vreme ce soarele dizolvă încet, încet plapuma de nori, dorm fără vise, cu uşa deschisă. Mă trezesc abia după-amiaza.

Zidul din jurul Odihnei de Veci e gata în câteva ore. Restul zilei îl petrec aplecată peste morminte. Înfăşor pansamentul în jurul mâinilor, exact ca Ali, în fotografia pe care Dimos a rupt-o din *Herald Tribune*, cu multă vreme în urmă. Pun deoparte iarba-neagră, pentru că e totdeauna bună la ceva. Când e prea greu să smulg buruienile, folosesc sapa care se află lângă zid. Îi lipseşte coada, dar e neaşteptat de utilă. O folosesc de asemenea pentru a întoarce pietrele mai grele. Sub una dintre ele se ascunde un şarpe de culoarea bronzului, care se încolăceşte şi rămâne acolo liniştit, ca o cochilie din vremuri preistorice. Şarpele seamănă cu cel cu care a venit şobolanul. Nu cred că e periculos, dar, pentru siguranţă, lovesc cu sapa în pământ. Încet, se descolăceşte şi dispare printre pietre, undeva, într-o crăpătură.

După ce am terminat cu mormintele din vremea de după războiul civil, continui cu cele din a doua jumătate a anilor ’50. Transpir, mi-e foame şi mă doare burta. Soarele aproape lipsit de contur se mişcă în spatele norilor, pe cer se schimbă pe diverse nuanţe de cenuşiu. Capela luceşte, deja albă în unele locuri. Mai am doar mormintele din

deceniul al şaselea, când văd pe cineva dând ocol promontoriului – o siluetă ca tăiată din ceaţa uşoară. Îmi pun mâna streaşină la ochi, ca să văd cine este. Persoana merge cu atenţie, ca şi cum ar încerca fermitatea solului. Abia când ajunge la locul de unde obişnuiesc eu să cobor pe ţărm, înţeleg că e Rita. Duce ceva. Un hârleţ. Şi încă ceva. Un felinar de furtună.

„M-am gândit eu.“ Rita se lasă să cadă pe o piatră. Prin împletitura sandalelor ies ciorapii de lână, ca aluatul printre degete. „În ce lună eşti?“ Trage de gulerul albastru deschis al bluzei şi îşi face vânt cu mâna. Când îi spun că prima jumătate a sarcinii s-a scurs, se uită împrejur. Iarba-neagră e adunată într-o grămadă ordonată, buruienele, într-alta. „Sper că nu mănânci din astea.“ Arată tulpinile otrăvitoare. Când clatin din cap, îşi întoarce privirea spre Capelă, care luceşte tot mai albă în după-amiaza târzie. „Spanos trebuie să-ţi dea medalia de onoare pentru mame.“

Rita îşi dă părul de pe faţă; doar ultimii centimetri mai sunt blonzi. La ultimul apel, Comandantul a spus că am să mă întorc săptămâna viitoare. Am primit mâncarea pe care mi-au trimis-o? Când îi mulţumesc, spune că banii Iouliei n-au ajuns, aşa că a ajutat şi ea – cafeaua, marmelada, chiar şi o pereche de cizme. Tuşeşte. „Acum văd de ce s-a încăpăţânat tanti cu adaosul de fier. Şi cu peştele. Ai primit peştele mare pe care l-am cumpărat de la Violeta?“ Nu e greu de ghicit cum a putut Rita să plătească pentru tot. Mă întreb dacă să-i spun că părul ei împodobeşte faţada Capelei. Şi Zoe a plecat acasă, chiar dacă a fost nevoie s-o silească. „Dar tanti nu mai rezistă la călătorie. Doarme tot timpul, bea doar uneori apă, aiurează despre Dumnezeu. Facem cu schimbul ca să stăm lângă ea.“ Deci Prinţesa Nervoasă a rămas şi ea. „Le-ai numărat? Mormintele, vreau să spun. Le-ai numărat?“

„Douăzeci şi unu.“

„O să mai fie unul.“

Rita spune că o să facă treaba singură; mai bine mă odihnesc, dacă am terminat ce aveam de făcut. Scoate puloverul şi îşi îndreaptă bluza. Pun jos bidineaua şi mă uit, în vreme ce ea pregăteşte ceea ce pare a fi ultimul loc de odihnă al Iouliei. Când, în ciuda încercărilor ei repetate, nu reuşeşte să facă nimic cu hârleţul, caut sapa. „Vomiţi?“ Eu neg din cap. „Atunci, ai dureri?“

„Mai puţine decât înainte. Dar mă doare spatele.“

Împreună, schimbăm fierul sapei cu cel al hârleţului. Sunt şi lucruri mai rele, îi explic eu, lovind cu coada în pământ. Vântul, de exemplu, care nu se potoleşte aproape niciodată. Umezeala, din cauza căreia mă trezesc cu faţa jilavă. Şi sarea. Totul e lipicios şi miroase urât, chiar şi piperul. Dar şi mai rău e pe corp: sarea face ca toate hainele să te zgârie.

„Când?“ Rita loveşte cu sapa în pământ. „Când ai dureri, adică?“

„Mai ales noaptea. Se întâmplă să mă trezesc şi să nu mai pot adormi. Şi nu mai e aşa de uşor să duc gunoaiele.“

„Ufff!“ Scoate o piatră.

„Uneori mă taie şi într-o parte; altă dată, e mai curând ca un nod care se rostogoleşte. Şi adesea mă doare între picioare. Deşi nu prea tare. Atunci e mai mult ciudat – ca o apă care gâdilă. Totuşi e greu să spui exact unde se mişcă. Uneori, e ca şi cum fătul s-ar afla peste tot. Atunci am impresia că tot corpul e însărcinat. Sună curios, dar poate că sunt gravidă şi în cot. Şi în păr!“ Râd – un pic strident, poate.

„Ai fost singură tot timpul, nu?“ Rita îşi îndreaptă spatele.

Dau din cap şireată.

„Nu?“

„Protectori.“ Îmi arăt dinţii din faţă şi imit un şobolan. „De altfel, n-am nimic împotrivă să fiu

singură. Iubesc totul.“ Când văd cuta dintre sprâncenele ei, înţeleg cât de departe mă aflu de persoana care am fost.

Se face seară înainte ca groapa să fie gata – aproape doi metri lungime şi jumătate de metru adâncime. N-am reuşit s-o facem perfect dreaptă. Într-un loc, Rita a dat de o piatră pe care n-am putut s-o scoatem, aşa că în dreptul pieptului mormântul o ia într-o parte. La înălţimea inimii, mă gândesc şi pipăi piatra.

„Într-o noapte…“ Rita îşi sparge cu dinţii băşicile de pe mâini. „Într-o noapte, Ioulia aiura că a auzit că a plouat aşa de tare odată, când deţinuţii au îngropat un copil care fusese înţepat de un scorpion, că trupul lui mic plutea în groapă. Vrea să punem pietre peste ea.“

Merg înainte spre Capelă. Când Rita intră, felinarul ei face încăperea să pâlpâie albă, doar scrisul de pe perete luceşte. Mirosul de gunoi nu se mai simte. „Am folosit părul Iouliei în interior şi pe al tău la exterior. Acum locuiesc într-o statuie de sare.“ Rita primeşte ultima bucată de pansament.

E greu de spus ce gândeşte, dar când ne luăm rămas-bun îmi ţine obrajii în mâinile ei bandajate. Ochii îi sunt placizi ca ai unui animal. „Trebuie să încetezi să iubeşti totul, Mary. Altfel nu merge.“

VII

Căldura mă uimeşte, când sui de pe mal, în dimineaţa următoare. Jos, lângă apă, totul e în umbră, dar în Capelă aproape nu pot să respir. Deşi e abia sfârşitul lui februarie, trebuie să fie optsprezece, poate douăzeci de grade. Aerul e nemişcat, nu-i nici o adiere pe mare. Lângă stânci clipoceşte apa ca într-o cadă de baie.

Insula Şobolanilor se scaldă în lumină. Iarba-neagră licăreşte verde şi brun peste pantele stâncoase, ici, colo se văd pete violete de murdărie, care par bijuterii vechi de poliţie. Deodată zăresc ceva auriu în Ravena de Gunoi. Mă uit mai bine şi descopăr brânduşe înflorite într-o crăpătură apărată de vânt. Cum s-au prins ele de peretele muntelui, cu petalele de mătase pufoasă şi coroanele atârnătoare, depăşeşte înţelegerea mea. Poate ar trebui să le consider o prevestire. Dar referitoare la ce?

A mai rămas o zi până ce va trebui să mă prezint la paznic. Sunt neliniştită în legătură cu ceea ce se va întâmpla când Comandantul va vedea că sunt gravidă. Am împachetat deja lucrurile şi am făcut curat. Acum pun cutia-calendar sub pat. Următorul oaspete va şti cât timp am petrecut aici. După micul dejun, îmi petrec timpul la Odihna de Veci. Noul mormânt pare o cutie de carton neglijent împachetată. Cercetez piatra pe care n-am reuşit s-o scoatem. Pământul e brun-roşcat. Apoi mă hotărăsc să urc muntele. Fără un baston, e greu de suit. Cel mai înalt punct se află la cinci sute de metri deasupra mării, dar mă îndoiesc că am să ajung până acolo. Mai ales coasta de răsărit e foarte abruptă. Pantofii Clarks sunt uzaţi şi au crăpat pe la cusături; alunec tot timpul. Cu cât ajung mai sus, cu atât bate mai tare vântul. Jos, în golf, era potolit, dar aici îmi aruncă tot părul peste

faţă. O jumătate de oră mai târziu, nu se mai aude marea, ci doar pietrele care se rostogolesc şi respiraţia mea tot mai grea. În mod ciudat, miroase a fum. Mă uit împrejur. Durează ceva până ce îmi dau seama că fumul vine, adus de vânt, de la Închisoare. Aici, sus, nimic nu te apără de soare, doar şalul pe care îl leg în jurul capului. De bună seamă, sunt caraghioasă, o babă evadând din Nicăieri.

Mai rămâne o bucată de drum şi trebuie să cobor într-o depresiune, apoi să sui din nou, dacă vreau să ating vârful, dar chiar şi de aici vederea e grandioasă. La est, se vede cea mai mare dintre insulele vecine, la sud-vest, o alta şi între ele insula pe care o am în faţa ochilor, dacă nu plouă sau nu se aşterne ceaţa. Nu ştiu ce să fac cu această copleşitoare apropiere. Nu poate să ia mai mult de o oră cu vaporul până la vreunul dintre malurile celelalte. Dacă n-aş purta o piersică de douăzeci de boabe de linte, aş putea construi o plută din vechile bidoane de plastic din ravenă. Mai devreme sau mai târziu, curenţii ne-ar duce la mal.

Mestec ultimele stafide, până ce zahărul din fructe se amestecă cu saliva şi nu mai rămân decât seminţe mici pe limbă. O jumătate de oră mai târziu, am traversat depresiunea şi am ajuns aşa de sus, că pot vedea Închisoarea, cu clădirile din jur. Pereţii de cărămidă atrag căldura, curţile de plimbare prăfuite sunt goale. Lângă barăci văd mişcare, dar e imposibil să înţeleg ce se petrece. Uneori străluceşte ceva, poate de la o fereastră ori o puşcă. Sau e doar cineva care scoate o găleată de apă. Acum descopăr şi cărarea pe care obişnuiesc să merg. Şerpuieşte înăuntrul şi în afara golfurilor şi se văd urme de roţi pe ultima bucată, înainte de Închisoare.

Primul Golf, Al Doilea Golf, Al Treilea Golf – tot drumul până la clădirea Închisorii. Distanţa e o călătorie în timp. După războiul civil, prizonierii locuiau în corturi de campanie vechi, pe panta de

lângă Odihna de Veci. Pentru fiecare nou val de arestări, se avansa în golf, până ce nu numai că a fost construită Închisoarea, dar a şi trebuit extinsă pe promontoriul dintre Al Patrulea şi Al Cincilea Golf. După spusele Iouliei, a durat trei ani, apoi acolo era loc pentru mai multe mii de deţinuţi. Când privesc în cealaltă parte, peste morminte şi Capelă, îmi vine ideea că de fapt Ravena de Gunoi e în acest caz Golful Zero. Unde începe totul – cu sfârşitul.

Brânduşele nu se văd de aici. Dar cândva cineva trebuie să fi părăsit Închisoarea. Poate acea persoană a stat în Capelă. Sau a fost pusă să arunce gunoaiele în ravenă. În orice caz, acest Cineva a mers de-a lungul coastei, prin toate golfurile, ca mine. E evident că acolo, jos, au fost aruncate seminţe. Poate erau pregătite pentru vreunul dintre morminte şi s-au răspândit singure, cu ajutorul vântului şi al insectelor. Sau punga cu seminţe a ajuns din greşeală printre gunoaie şi un şobolan a purtat cu el câteva boabe până la crăpătura depărtată pe care am descoperit-o azi-dimineaţă. Dar eu prefer să mă gândesc că Cineva s-a hotărât să pună seminţe acolo tocmai pentru că era locul cel mai protejat. Trebuie să fie pete de soare şi în Golful Zero. Firimituri de stele. Pistrui.

Când mă întorc, e după-amiază. Soarele a călătorit aşa de departe spre vest, că Odihna de Veci se află în umbră. Sunt murdară şi însetată, picioarele îmi tremură, tălpile mă dor. Tocmai îmi trec mâna peste zid, când descopăr bărbaţii de lângă Capelă. Un soldat în uniformă brun deschis stă pe vine fumând, Unchiul stă cu picioarele larg desfăcute şi cu mâinile în buzunare. Amândoi privesc spre mare. Când ajung suficient de aproape ca să-i aud, Unchiul, întors cu spatele, mi se adresează.

„Aşa de aproape. Cu un binoclu militar se pot distinge vasele din port!“ Se întoarce. „Şi aşa de departe. Ştii de ce nimeni nu înoată până acolo?“

Clatin din cap. Umerii lui sunt laţi cât o uşă.

„Nu merită. Cel care scapă cumva de curenţi e trimis înapoi. Locuitorii insulelor nu vor să aibă de-a face cu asta. Dacă ajuţi evadaţi, ajungi şi tu aici.“ Pe cealaltă parte a promontoriului se aude un huruit stins, ca de tablă. „Ai mai omorât pe cineva?“ Pometii îi lucesc. Faţa îi e arsă de soare – mai roşie pe frunte şi sub ochi.

Clatin din cap iarăşi. Mă uit împrejur, pentru că nu ştiu unde să pun iarba-neagră pe care am cules-o pe drumul de întoarcere.

„Opt săptămâni. Deşi pentru alţii a trecut mai mult timp.“ Îşi aranjează chipiul. „Văd că Violeta de la Infirmerie a spus adevărul.“ Îi face semn soldatului că vor pleca. „Ai făcut frumos aici. Raportează pazniculuí la apusul soarelui.“

După-amiaza număr înapoi – nu până la noaptea de pe terasă, ci până la ultima sângerare, ceea ce a fost cu aproape trei săptămâni înainte. După spusele doctoriţei Kolver, timpul între menstruaţie şi fecundare intră în perioada graviditătii. Sună ciudat, dar, deşi încă nimic nu s-a întâmplat, se pare că săptămânile înseamnă totuşi începutul a ceva nou. Ele se află deci înaintea socotirii timpului, precum boabele de linte, în aşteptarea unui eveniment hotărâtor …

Când Dimos şi cum mine eram culcaţi pe terasă, am simţit pentru prima oară în viaţă că nu mai am nici o nevoie. Era târziu şi linişte, nu era nici o fereastră luminată. Nemişcarea era totală. El n-a spus prea multe când i-am vorbit despre Arhiva Neagră, dar, după ce a dat deoparte scrumiera, s-a întors spre mine. „Mă bucur că mi-ai povestit. Şi că am fost în sat.“ Acum ştia unde avusese loc explozia primordială. „Dacă ne pierdem, putem să o luăm de la început acolo.“ Salteaua a scârţâit din nou. Poate că se vedeau din Alaska? A arătat cu capul spre stele. Deşi oriunde s-ar fi aflat Theo, el vedea doar ceva ce se întâmplase demult. Lumina era străveche.

Mi-am pus capul pe umărul lui Dimos. Mi-am trecut mâna prin părul de pe piept, care-mi gâdila buricele degetelor. Gândul că stelele erau deja moarte nu-mi dăduse niciodată fiori. Lumina nu era altceva decât timp mort. Dar că multe existau în realitate – gândul ăsta putea încă să-mi dea ameţeli.

„Toţi vorbesc despre Calea-Lactee pentru că e aşa de simplu s-o distingi. Ca o roabă. Sau o undiţă. Dar ea face parte din Ursa Mare – ştii, nimfa care a avut un copil cu Zeus.“ Dimos povesteşte că zeul şi-a salvat bastardul şi iubita, transformându-i în stele. În schimb, ei nu pot să-şi potolească setea. De aceea Ursa Mare nu ajunge niciodată sub linia orizontului, unde ar putea bea din marea polară. Sete în schimbul nemuririi, aşa a sunat formula. Dacă îmi imaginez că partea din faţă alcătuieşte trupul… Acolo e pieptul, îl văd? Şi acolo, labele din faţă… Şi tot restul alcătuieşte coada. „Un lucru minunat de lung, cum n-are nici un urs.“

„Prefer animale adevărate – deşi nu pe-astea.“ Lovesc un ţânţar, apoi dau la o parte cearşaful. „Un lucru minunat de lung?“

Dimos se scarpină zâmbind pe piept. „Poţi să spui şi aşa.“ Ştiam eu ce se întâmplase în 1572?

„Nu…“ Am alunecat peste el. „Cu siguranţă, ceva extraordinar şi palpitant.“ Şi mi-am ridicat cămaşa de noapte.

„Atunci, cea mai minunată marfă de la farmacie…?“ L-am făcut să tacă şi i-am dat o mână de ajutor. Dacă vom fi atenţi, sunt convinsă că n-o să se întâmple nimic. De altfel, avusesem menstruaţie de curând.

Dimos a mârâit. Poate nu fusesem copleşită de gândul stelelor ce s-au stins, dar 1572 era anul în care ele fuseseră declarate trecătoare. Asta ar trebui totuşi să-mi înduioşeze inima! Până atunci, stelele fuseseră considerate veşnice. Dar, într-o noapte, un astronom danez a descoperit un corp

ceresc necunoscut. A hotărât că trebuie să fie vorba despre… o stea nouă, deci. Câteva luni mai târziu, a devenit nova… mai slabă… până la urmă a dispărut. Dimos avea tot mai mari dificultăţi de concentrare. „Tycho Brahe a probat că stelele se nasc… Vreau să spun, se dezvoltă… şi… cândva… deci mor…“

Mişcam ritmic din şolduri. Ce mă priveau pe mine stelele şi anii-lumină? Tendoanele şi muşchii însufleţeau totul. Nu credeam în mai multă veşnicie de-atât.

Aceasta a fost Neatenţia. De acolo, se socotesc încă trei săptămâni.

N-a trecut o zi fără să tânjesc după tovărăşie. Cineva cu care să împart supa, cu care să mă ciondănesc sau să stăm în tăcere pe partea ferită a Capelei. Cineva cu care să vorbesc despre culorile schimbătoare ale apei din golf, sau să cobor până la mal şi să facem baie. Cineva cu care să discut despre şobolani şi de ce e mai bine să-i laşi în pace decât să omori zece pentru o jumătate de kilogram de pâine.

Dar, în timpul ultimelor ore la Capelă, sunt speriată. Chiar dacă voi pleca curând acasă, nu ştiu ce mă aşteaptă. Oasele şoldurilor sunt mai proeminente decât înainte şi uneori sunt îngrozită de golul pe care îl simt când îmi trec mâna peste bărbie în sus, până la urechi. E ca şi cum mi-aş fi pierdut o dimensiune. Cred că sunt mai slabă. Observ asta atunci când mă aplec în faţă şi pielea între piept şi diafragmă se zbârceşte, ca pe o prună uscată. Aşa nu s-a mai întâmplat de când eram copilă. Deşi burta iese înainte – o rotunjime urcând strâmb –, aş mai putea s-o ascund o vreme, cu hainele potrivite. Dar la ce folos? Dacă Unchiul ştie că aştept un copil, atunci ştie şi Comandantul.

Păr, degete, călcâie, fese… Când las să alunece degetele peste pântec, mă gândesc ce părţi sunt cu adevărat dezvoltate acolo, înăuntru. Oare se mişcă globurile negre, care nu văd, sub văluri de piele?

Aşchiile albe ale unghiilor au crescut? Cum îi arată sexul? Astronautul îşi strânge ochii, cu un zâmbet pe buze? I-au crescut sprâncenele? Fătul stă culcat pe o parte, sau pe spate? Poate se odihneşte cu genunchii strânşi şi cu mâinile la urechi, asemenea unui boxer gata de încă o rundă, dacă va reuşi să se scoale din nou în picioare? Sau îşi ţine degetele strânse pios în dreptul pieptului, ca o călugăriţă dintr-un ordin secret? Şi cât de lung îi e corpul? Cât de mult cântăreşte?

Nu sunt sigură dacă lumea de acolo, cea interioară, s-ar descurca fără mine. Dacă nu m-aş fi urcat în taxi, doctoriţa Klover mi-ar fi povestit despre diversele stadii şi cum trebuie înţelese semnalele. E nevoie doar să închid ochii ca să retrăiesc uimirea de la cabinet, deşi eu simţeam deja ceva cu fiecare fibră a corpului. În timp ce mă dezbrăcam, doctoriţa şi-a spălat mâinile. Ochelarii, pieptănătura înaltă, colierul de perle: totul era exact la fel. Chiar şi halatul alb îl purta ca de obicei – închis la un singur nasture. Prima oară când am mers la ea aveam treisprezece ani şi nişte probleme cu menstruaţia care ar putea reveni; de atunci, mă duc o dată pe an. Şi acum controlul anului 1973 era gata.

Doctoriţa şi-a dat cu cremă pe mâini înainte să se aşeze la birou. „Cu durerile e mai bine?“ Ea vine din Olanda, dar a locuit mulţi ani în ţară şi aproape că nu mai are accent.

Am spus că vin şi pleacă. Era mult de când suferisem de pe urma poliomielitei, deşi, dacă priveşti cu atenţie, vezi că mai şchiopătez uşor şi încă mă dor încheieturile dacă stau în picioare multă vreme. Cel mai rău e cu spatele, care mă doare când sunt la ciclu. „Da, de ele o să scapi o vreme.“ Soarele lumina diplomele de pe perete când doctoriţa a desfăcut foaia cu rezultatul probei de urină pe care o lăsasem cu trei zile în urmă. „Aşa cum credeam, Maria. Aştepţi un copil.“

Deşi auzeam fiecare cuvânt, înţelesul n-a ajuns până la mine. Totul se petrecea cu întârziere, ca şi cum ceea ce auzeam şi ceea ce înţelegeam se aflau în lumi diferite. Probabil se vedea că în momentul acela nu ştiam cine sunt – cea care nu înţelege, sau cea care o face – pentru că doctoriţa a continuat zâmbitoare: „Respiră adânc, fetiţo, apoi te vei gândi ce se va întâmpla.“ Şi, în acel moment, vorbind nu numai despre s-a întâmplat, ci şi despre ce va urma, neliniştea şi teama s-au amestecat cu bucuria şi confuzia într-un vârtej tot mai sălbatic, şi în piept s-a stârnit tumultul.

Asta am simţit, deci. Şocul de a fi mai mult decât eu însămi.

Doctoriţa a răsfoit calendarul. „Poţi face orice, dar trebuie să fii atentă. Deşi trebuie să nu mai fumezi. Şi evită alcoolul. Dar asta oricum o faci.“ Se referea la pastilele pe care le iau împotriva durerilor, care nu trebuie amestecate cu alcool. Apoi a stabilit data pentru următoarea consultaţie. „Dacă vrei, poţi veni mai devreme, dar nu e necesar. Aceeaşi cantitate ca înainte?“ Mi-a scris reţeta. „Ce-ai de gând să-i spui mamei tale?“

Mama? Nu ştiam nici ce să-i spun lui Dimos.

Când doctoriţa m-a întrebat în ce an sunt, mai întâi n-am înţeles, apoi i-am răspuns că mai am doar lucrarea de terminat. După aceea, trebuia să fac practică la un birou, înainte să-mi iau diploma. „Ăsta era planul înainte.“

„L-a întâlnit pe tată?“ Doctoriţa se referea la mama. Independenţa era una, să procedezi corect, alta. „Faci cum vrei, Maria. Dar acum e serios.“

Când am ieşit pe stradă, lumea se afla la fel de mult în mine ca şi în afara mea. Diafragma mi se preschimbase într-un ţesut cald, capul îmi era uşor ca eterul. Doctoriţa nu-mi spusese nimic ce să nu fi bănuit, dar totul se transformase prin simplul fapt că fuseseră rostite nişte cuvinte. „Soarele“, „maşinile“ şi „fierăria de pe cealaltă parte a străzii“ erau acum soarele, maşinile şi fierăria de

pe cealaltă parte a străzii. Nu pot exprima acest sentiment altfel. În acel moment, am înţeles că niciodată nu voi mai fi doar Mary.

Asta trebuie să mă fi făcut să merg la fierărie. Suzi Quatro avea nituri pe geacă în cele câteva fotografii pe care le văzusem. Unii sunt staruri rock, alţii generali, eu mă mulţumeam să fiu un tumult-de-trei-stele. Ca să fiu sinceră, nu ştiu ce am mâncat după aceea la restaurantul cu autoservire. Dar atunci când m-am culcat, atentă să nu-i deranjez pe Stella şi pe tipul ei, mi-am simţit corpul cald şi greu şi totuşi dizolvându-se.

Buna Neştiinţă.

Întorc cărămizile de la capul patului şi găsesc foile uscate, presate. E aproape imposibil să distingi ce reprezintă desenele. Şi totuşi, ele mă fac să-mi reamintesc ceva ce n-am mai făcut din ultima dimineaţă în apartament – înainte ca Dimos să facă duş, să-şi dea cu colonie şi să plece. Las mâna în jos, sub elasticul pantalonilor de trening, şi mai jos, spre sex. Simt căldura neaşteptată, fără să ştiu cum a apărut. Partea interioară a coapsei arde, sexul e alunecos. Umezeala face degetele să alunece peste păr şi peste labiile umflate, ca peste o zonă străină şi totuşi familiară. Curând mă aflu doar în braţul încordat, în palma care se roteşte şi în degetele neînduplecate. Curând mă aflu doar în cealaltă mână, care stă peste piept şi în ai cărei muşchi se încordează. Curând mă aflu doar în sexul care doare şi în contracţiile imposibil de stăpânit, în tresăririle care se propagă prin pelvis şi continuă prin coloana îndoită ca un arc, prin umerii care se freacă de saltea, până sus, la capul care se izbeşte de zid şi la gura care, deschisă, e aşa de uscată şi însetată. Curând mă aflu doar în spasmele care descresc şi în ochii care mă dor, pentru că îi întorc spre interior, acolo unde nu e decât întuneric. Curând mă aflu doar în uterul care s-a strâns şi în piersica ce, lent, se reîntoarce la odihna ei.

Căldura a venit şi a plecat. Cincizeci şi şase de boabe de orez. Când mă trezesc, îmi simt ochii ca nişte răni uscate.

Îmi ia puţin timp să-mi pun ultimele lucruri în şal şi să fac un nod.

Când ajung la Închisoare, îl văd pe Mustaţă Subţire în ghereta de pază. Tocmai vreau să-i spun că perioada s-a încheiat şi că mă prezint la datorie, când îmi vine o altă idee. „Nu mă numesc Sofia."

El îşi îndreaptă arma pe umăr, apoi aruncă o privire spre promontoriu, ca şi cum s-ar aştepta la mai mulţi deţinuţi.

„Violeta mi-a spus asta. Cea de la Infirmerie."

Îl cercetez ca şi cum altfel mi-ar fi greu să-mi amintesc faţa lui.

„Spune-mi Mary. Pot să intru?"

Rita tocmai îşi clăteşte lenjeria în cada de zinc. Cere mai multă apă, dar Prinţesa Nervoasă rămâne cu vasul din care ies aburi în mâini, murmurând pe limba ei. Cearşaful care atârnă la fereastră, rafturile făcute din cărămizi şi scânduri prăfuite – totul din sala de dormit pare străin. Acum mă descoperă şi Rita. „Vino." Împinge cu piciorul un scaun, apa îi picură de pe mâini. „Stai jos."

Când mă aşez, îmi simt corpul subţire şi stors şi totuşi mai greu decât a fost vreodată atunci – ca un amestec de făină şi de plumb. Totul e masiv, dar nimic nu formează o unitate. Abia reuşesc să-mi ţin capul ridicat. Aş vrea să devin sentimentală, dar n-am forţă pentru asta. Sunt perfect liniştită. Sunt complet golită, apoi încep să plâng.

„Uită-te la mine." Rita caută în ochii mei, ca şi cum ar şti că, dacă s-ar strădui, ar găsi o altă pereche de ochi în ei. Apoi o roagă pe Prinţesa Nervoasă să-i dea un prosop, pe care îl înmoaie şi mi-l lipeşte de frunte. „Uită-te la mine! Ţi-am spus. Tu nu trebuie să iubeşti totul, Mary! Nu ţi-am spus? Uită-te la mine!"

Suspinând, bănuiesc de ce sala de dormit îmi pare aşa de străină. Nu e din cauză că mobilele au fost mutate, sau pentru că se află scaune noi în jurul mesei, ci pentru că celelalte nu mai sunt. Unele paturi nu au cearşaf, câteva saltele stau sprijinite de perete, nicăieri nu mai e vreo jucărie improvizată. Rita mă întreabă dacă vreau să beau sau să mănânc ceva. Buzele îmi sunt aspre ca scoarţa de copac, gâtlejul ţeapăn şi rugos. Abia reuşesc să dau din cap.

Când sorb din ceaiul pe care Prinţesa Nervoasă mi-l pune dinainte, gustul de fum îmi gâdilă cerul gurii. Ceaşca încălzeşte palmele; e nesfârşit de bine să nu trebuiască să te gândeşti dacă apa a fost distilată. Ascultătoare, ronţăi biscuiţii pe care mi-i pune în mână – unul câte unul, ca şi cum ar îndeplini o sarcină de mare importanţă. Când toţi biscuiţii au fost mâncaţi, îmi scutură chiar şi firimiturile de pe piept, ca şi cum aş fi un copil. „Eşti foarte tristă.“

Se observă că Prinţesa Nervoasă vrea să întrebe, dar şovăie. „Micul urs“, explic eu cu mâinile pe pântec. Ea pufneşte într-un râs ascuţit.

În vreme ce Rita atârnă ultimele rufe, povesteşte cât de nemângâiată a fost Fani când au plecat, deşi s-a grăbit, de teamă să nu îi oblige să rămână. Băiatul venea după ea, cu pistolul la betelie şi cu valiza lovindu-i-se de picioare. Când Zoe a trebuit să plece cu următorul vapor, a vrut să refuze, dar Ioulia nu a lăsat-o. Dacă Zoe protesta, avea s-o ducă ea pe sus la vapor. „Noii bulgari locuiesc în Sectorul Unu.“

„Şi Ioulia?“

Rita şi Prinţesa Nervoasă schimbă priviri.

La ora şase, în dimineaţa următoare, difuzorul începe să pârâie. Mai întâi se aude imnul naţional, ca şi cum instrumentele ar fi făcute din tablă, apoi o voce, şi ea de tablă. Rita spune că acum apelul e cu o oră mai devreme. Pe urmă, bărbaţii se duc în sala de mese; noi trebuie să mâncăm în curte sau în

sala de dormit. Femeile şi bărbaţii se întâlnesc doar la apel sau în timpul siestei. Când mergem pe coridor, Prinţesa Nervoasă mă ia de braţ. Cască asemenea unui copil; unghiile i-au crescut din nou.

Deţinuţii tocmai se aşază în rând. Cei mai mulţi sunt în vârstă, deşi se zăresc şi unii mai tineri, cu păr tuns aşa de scurt, că li se vede pielea capului. Puţini poartă barbă, mai mulţi – mustaţă. Optzeci de picioare se mişcă până ce distanţa de la om la om e bună. Toţi au pantofi cu talpă joasă ori sandale, câţiva sunt doar în cămaşă, pentru că vremea se încălzeşte. Nici unuia nu pare să-i pese de noi, dar se simte cum ne privesc. Mă aşez la distanţa potrivită de Prinţesa Nervoasă şi de Rita. Un bărbat şuieră: „Bună dimineaţa, zânelor“.

Toţi deţinuţii au câte un număr. Când am sosit, în decembrie, am primit şi eu unul, deşi atunci eram aşa de puţine, că nu l-am folosit niciodată. Acum încerc să mi-l amintesc. 73-3. Presupun că prima cifră arată anul, şi a doua locul meu în rând. Când bărbaţii sunt strigaţi, înţeleg că sunt înregistraţi în noul an. Unul după altul răspund „Prezent!“. Un bătrân se chinuieşte cu cureaua şi îi vine rândul să răspundă. Mâinile îi tremură, pantofii freacă pământul – şi cade pe spate. „Iertare“, bolboroseşte, când e ajutat să se ridice. „Aici. Vreau să spun, prezent.“

Apelul ţine zece minute, apoi bărbaţii sunt împărţiţi în grupe. Jumătate sunt trimişi la grădină, ceilalţi vor lucra la subsol. Mai târziu am să aflu că deţinuţii plantează fructe şi legume în singurul loc în care creşte şi altceva decât iarbă-neagră – în depresiunea din spatele pavilionului Infirmeriei, unde probabil că pe vremuri curgea un râu. Se pare că unul dintre ei este grădinar. Doi dintre cei mai tineri îl ajută pe bătrân să intre înăuntru.

Pe urmă, mai suntem doar Rita, Prinţesa Nervoasă şi eu. Soarele sclipeşte în praf, departe se izbesc valuri răcoroase. Unchiul duce creionul în

partea de jos a listei. „73-3! Raport la Comandant după dejun.“

Mâncăm scrob pe pâine tare. Prinţesa Nervoasă mă priveşte necontenit, cu un amestec de bunăvoinţă şi curiozitate. În cele din urmă, povesteşte că şi ea a avut odată un ursuleţ – „acasă“, adaugă încet, ceea ce presupun că înseamnă una dintre ţările vecine din nord. Într-o noapte, iarna, s-a pus pe foc mai mult cărbune ca de obicei. Copilul răcise şi trebuia ţinut la căldură. Nimeni n-a simţit nimic, dar, când s-au trezit a doua zi, el nu mai respira. „Fumul nu bun.“ O caută din priviri pe Rita.

„Gândeşte-te să-i dai ceva lui Spanos“, spune Rita, înainte ca un paznic să mă ia. „N-are importanţă ce. Trebuie doar să simtă că el are controlul.“ Îi dă Prinţesei Nervoase o şuviţă de păr după ureche. „Ştiu că nu vrei, Mary. Dar trebuie. Altfel, nu mai ieşi niciodată de aici.“ După Rita, pentru o femeie corpul este lucrul cel mai uşor de dat. Deoarece nu prea merge în cazul meu, trebuie să găsesc altceva. Nimic nu provoacă mai mult decât fermitatea. Atunci bărbaţii fac ce vor. Îşi înmoaie degetul în salivă şi depărtează ceva din colţul ochiului Prinţesei. „Vrei să te fardez?“ Mie îmi spune: „Poţi să ai încredere în ce-ţi spun. Ştiu eu“.

„Bun venit înapoi.“ Când paznicul mă duce înăuntru, Spanos stă pe canapeaua pe care ştiu c-o foloseau Unchiul şi Rita. Fără ştiinţa noastră, ea a făcut ce trebuia pentru ca Băiatul să primească ajutor după otrăvire.

Soldatul se întoarce cu cafea şi apă pe o tavă. După ce pleacă iar, îmi concentrez privirea pe ceaşca Comandantului. Dacă voi putea distinge când aburii se preschimbă în aer, îmi închipui că totul va merge bine. Acum sunt sigură că Dimos a scăpat. Probabil că a aşteptat în apartament, după ce-a ieşit din Politehnică. Dar cum eu n-am mai

apărut nici măcar a doua zi, trebuie că şi-a luat lucrurile şi a fugit, înainte ca oamenii lui Lamas să bată la uşă. Probabil că a sunat la Stella, ca să ştie dacă sunt la ea. Şi de atunci mă aşteaptă, acolo unde ştie că îl voi căuta. Sus, la munte. În vechea casă a mătuşii Nota.

Dimos n-a putut s-o contacteze pe mama, deşi Stella cu siguranţă a telefonat în strada Olympia. Nu ştiu ce i-a spus ca să nu stârnească bănuieli. Dar sunt sigură că, în zilele de după revoltă, a întrebat la biroul de poliţie din cartierul Politehnicii şi probabil a mers şi pe strada Meduza. Deoarece eu nu mi-am dat niciodată numele, până la urmă au mai rămas doar Crucea Roşie şi ziarele din străinătate. Spitalele. Şi cimitirele. Când nu m-a găsit nici acolo, răspunsul a venit singur: insulele.

„A trecut timpul refuzului.“ Porţelanul clincăne delicat. „Dacă vrei să fii o mamă responsabilă, am nevoie de numele tatălui. Bănuiesc că e un «tovarăş» şi de aceea taci? Nu?“ Scurtă pauză. „Poate totuşi? Dacă nu ne dai şi locul în care se află, trebuie să alegi: tatăl sau copilul.“ Spanos îşi ţuguie buzele, ca şi cum ar vrea să dea un sărut, apoi gustă atent cafeaua. „O, credeai că nu te mai putem ţine acum, când trebuie să naşti? Dar putem. Şi o s-o facem. Există doctori buni şi aici – şi există mulţi cetăţeni de condiţie bună, dar fără copii, în ţara noastră. Prieteni ai revoluţiei naţionale, dacă înţelegi ce vreau să spun.“ Pune încet ceaşca pe masă. „De acord? Numele tatălui şi unde se află, şi iscăleşti declaraţia de loialitate.“ Îşi şterge colţurile gurii. „Nu sunt un monstru. Ai o săptămână să te gândeşti.“

Abia când părăsim Administraţia îmi dau seama că am uitat de aburul cafelei.

Soldatul care mă însoţeşte întreabă unde trebuie să mergem. Abia reuşesc să dau din umeri. Dacă aş putea hotărî, cu începere din momentul acesta, n-ar mai exista nimic în lume, nici un obiect şi nici o

fiinţă. Doar o piersică, care e mai importantă ca soarele, care de fapt nici ea n-ar mai exista. Mustaţă Subţire, din ghereta de pază, şi colegul lui nu ştiu unde trebuie să mă ducă. Când se sfătuiesc, înţeleg că el se numeşte Karras. Celălalt nu vrea să se întoarcă să întrebe. În cele din urmă, se hotărăşte pentru sala de dormit.

„Nu-i nimeni acolo la ora asta.“

„Tocmai. Poate fi vesel.“

Karras suspină, apoi îi spune colegului mai bine să mă ducă la grădină. Dar celălalt nu se lasă convins. „Pe bec, nu? N-are ce să se întâmple… N-ai poftă? Zânele iau multe sute. Dar tu nu eşti profesionistă!?“ Se bate pe buzunarul de la piept. „Cinci ţigări. Ce spui? Zece? Poţi primi zece ţigări.“

Şchiopătând, nu fac mai mult de cincisprezece metri, când Karras ne ajunge din urmă. Mă prinde de braţ. „Nu-l băga în seamă.“ Eu merg mai departe. „N-ai nici un prieten? Sau fraţi? Tu ştii cum e. Blestemul ăsta îl face nebun pe un bărbat care nu are bani. Aşteaptă…“ Acum văd deţinuţii aplecaţi, în spatele Infirmeriei. „Ia-le. Nu contează.“ Încearcă să-mi bage în mână două ţigări scuturate. Apoi ridică glasul: „Ajutor pe drum!“

Câteva capete se ridică. Când văd cine vine, se apleacă din nou.

Dimos sau piersica. Există alegeri aşa de cumplite, că mai bine dispari decât să le faci.

Bărbaţii sunt tăcuţi şi organizaţi. Doi sapă, alţii duc pietrele. Grădinarul explică răbdător cum trebuie puse în pământ plantele care se află în roabă. Un tip îmi întinde o cârpă şi spune că pot să smulg buruieni, dacă am chef. Soldaţii stau pe pantă şi se uită. Când nu sunt mulţumiţi cum se lucrează, fluieră şi înjură că sunt siliţi să păzească nişte neputincioşi. Dacă nu ne facem treaba, o să ne jucăm de-a îmbrâncitul.

„Sunt duse pietrele dintr-un loc într-altul, şi pe urmă înapoi.“ Bărbatul spune că iarna mai merge, dar vara e un iad, mai ales dacă distanţa e mare, şi că eşti pedepsit de câte ori scapi o piatră. Povesteşte despre deţinuţi care joacă de-a îmbrâncitul până noaptea târziu. Soldaţii stau cu lămpi în întuneric. Uneori se întâmplă să le lase altundeva. Dacă deţinutul poartă piatra până la lampă, este pedepsit şi dacă găseşte locul unde se află celelalte pietre, este de asemenea pedepsit. O dată e greşit într-un fel, altă dată în celălalt fel.

Am mai auzit asta şi înainte, şi mi-e greu să mă concentrez.

„Moscova? Beijing? Aşteaptă. Frontul Patriotic?“ La fiecare întrebare, tipul loveşte cu sapa. „Sincer să fiu, nu-mi pasă din ce partid faci parte.“ Pământul e tare, praful te îneacă. „Bulgarii, tot bulgari.“ Se apleacă să desprindă o piatră. „Poţi oricum să-mi spui cât timp ai stat aici.“ Când continui să tac, el fluieră. „Chiar crezi că cei blânzi vor moşteni pământul? Eu nu cred. Se salvează cine poate.“

Seara este căutată Rita. Ea şi Prinţesa Nervoasă fac cu rândul s-o păzească pe Ioulia. Eu stau la masă, Prinţesa Nervoasă amestecă în castron. Faţa ei e trasă când pune mâncarea, şi-a pierdut fierbinţeala nervoasă. Timpul petrecut doar cu Rita a făcut-o mai sigură. Acum nu se mai scarpină pe braţe, ca şi cum soluţia suferinţei s-ar afla sub piele. Mi se pare că în sfârşit pot vedea cine este – se vede clar, ca într-o păpuşă de sticlă pusă într-alta.

În timp ce mâncăm, Prinţesa Nervoasă îmi explică de ce nu s-au întors ele pe continent. Vorbeşte anapoda, dar ce spune are înţeles. Trebuie să ai răbdare şi să nu urmăreşti strict cele spuse, idee după idee, ci să le aranjezi ca într-un mozaic. Când am fost trimisă la Primul Golf, Ioulia le-a obligat să muncească mai dur decât înainte. Duceau saltelele şi vânau şobolanii, curăţau

toaletele şi depozitau paturile în secţia pentru bărbaţi. Munca era grea, dar a mers, până ce unul dintre soldaţi a descoperit firul de undiţă de pe perete – şi lucrurile furate din barăci. Ca pedeapsă, Ioulia a trebuit să refacă singură Eldorado. De atunci, zace la Infirmerie. Ritei i s-a poruncit să sape un mormânt nou la Odihna de Veci. Înainte de a fi folosit, va servi drept avertisment.

Prinţesa Nervoasă mă cercetează. Ea şi Rita au rămas pentru că Unchiul a vrut aşa. Când au sosit deţinuţii, nu a luat mult timp până a intervenit Spanos şi toată atenţia s-a îndreptat asupra bărbaţilor. Dar, după ce s-au stabilit regulile, el a slăbit frâiele. Atunci Unchiul a aranjat ca soldaţii să poată vizita sala de dormit la sfârşitul săptămânii. „Frichi-frichi, când Comandantul plecat.“ Prinţesa Nervoasă strânge din umeri. Nu e aşa de rău cum pare. Ele câştigă bine, adesea dolari, iar acum, când curăţenia de bază a fost terminată, în restul săptămânii e adevărată vacanţă. Ea şi Rita fac cu schimbul la Ioulia. Bătrâna fie se vindecă, fie moare. Atunci se vor putea întoarce pe continent. „Spanos a promis. Şi noi dormim la Infirmerie.“

Seara următoare mă ofer să merg în locul Prinţesei Nervoase. Când mă vede, infirmiera mă salută şi îmi face semn să vorbesc încet. Situaţia e stabilă. Ioulia doarme de la prânz, dar are nevoie de fiecare oră de odihnă. Violeta scutură perna pe patul de alături, apoi închide fereastra. După cum se vede, o noapte de somn bun nu mi-ar strica nici mie. Zâmbeşte rezervat. Nici un pericol. Doctorul e în insula vecină şi s-a ridicat paza de pe coridor.

Ioulia zace întoarsă spre perete. Doar părul cenuşiu iese de sub aşternut, respiraţia îi e liniştită. După ce pleacă infirmiera, adorm aproape imediat. Prima dată mă trezesc gemetele Iouliei. E întuneric beznă şi nu sunt sigură dacă să aprind lampa din tavan. „Pune pietre pe mine“, suspină ea – uimitor de clar, ca şi cum mi s-ar adresa, dar după glas îmi

dau seama că vorbeşte în somn. „Altfel, o să plutesc. Pune… Pietre, am spus. Cum puteţi… Pietre…“

A doua oară mă trezesc dintr-un vis cu pitici şi locuinţe multifamiliale într-o dezordine cumplită. Micul Urs îmi apasă pe vezică. Nu poate fi mai mult de patru dimineaţa. E încă întuneric, dar mai lumină decât înainte. În depărtare bubuie marea, ca şi cum ar fi închisă într-o altă dimensiune. Când caut după pantofi, Ioulia se întoarce. „Cine-i acolo?“ E imposibil să-i disting faţa, dar judecând după voce stă întoarsă spre mine: „Cine-i acolo, am zis?“

„Sunt eu, Mary. Mă duc la toaletă. Ai nevoie de ceva?“

„Mary? O Doamne, Dumnezeule. Mă doare aşa de tare, copila mea! Trebuie să mă ajuţi! Promiţi să mă ajuţi? Pune-mi perna pe faţă. Termin-o pe bătrâna Ioulia. Dumnezeu te iartă. Nu vreau să mai trăiesc!“

Două ore mai târziu, difuzoarele puşcăriei hârâie iar. Tresar, ca şi cum m-ar fi înţepat cineva. Faţa Iouliei e vineţie în lumina dimineţii, ochii umflaţi, perna umedă de salivă. Un braţ zace peste pătură, încheieturile degetelor ei sunt julite, dar după respiraţia egală îmi dau seama că doarme fără dureri.

Curtea pentru plimbare e plină de zvonuri. În timpul siestei, tipul de la grădină afirmă – el e student la Şcoala Comercială – că noua conducere în mod sigur crede că se pot elibera deţinuţii. Nu există un fel mai bun de a îndepărta atenţia de la catastrofa economică a ţării. Că oamenii preferă să cumpere cu dolari decât cu moneda ţării, e un fapt care spune totul. Un alt deţinut – librarul, care se mută mereu, ca faţa să-i fie în soare şi care vorbeşte cu ochii închişi – obiectează că tocmai de aceea trebuie să ne aşteptăm la noi camarazi. Asta e exact ce aşteaptă militarii: acum se pot înăspri iar legile şi decretele pe care presiunile internaţionale

din ultimul an au reuşit să le uşureze. Un bărbat în vârstă, care a mai fost pe Insulă, aşteaptă până ce se face tăcere, apoi adaugă că în orice caz e doar o chestiune de timp până ce femeile să fie trimise acasă. Cum o să fie cu ceilalţi… nu vrea să facă presupuneri. Dar armata e la fel de conservatoare ca biserica; genurile nu trebuie amestecate. Noul şef e ca toţi ceilalţi, poate doar un pic mai puţin tiran. Mă priveşte în vreme ce vorbeşte, apoi dă din cap şi repetă că femeile nu au ce căuta pe Insulă. „Nici acum, nici în viitor."

Librarul îşi face vânt cu mâna. El nu crede nici un moment asta şi, de altfel, presiunile organizaţiilor internaţionale nu trebuie supraevaluate. Să luăm, de exemplu, vaporul Crucii Roşii, care a fost aici cu câteva zile în urmă. Chiar dacă junta e dispusă să-şi îmbunătăţească reputaţia, n-a fost inspecţia doar o simplă farsă? Cei trimişi au avut acces doar în sălile de dormit şi la pavilionul pentru bolnavi. N-au putut vedea nici Odihna de Veci. Cel mai în vârstă intervine: „Oricum, nu există vreo intenţie de a interna copiii. Timpurile acelea au trecut". Încă o dată, se întoarce spre mine, ca şi cum s-ar aştepta la ajutor. Probabil că la întoarcere mi se va interzice să-mi continui studiile. „Dar tu ai oricum altele la care să te gândeşti."

Librarului îi e de ajuns. Ochelarii lui à la Troţki lucesc ca nişte capsule de lumină, când pocneşte din degete în căutarea cuvintelor. Crede bătrânul că… că… Cum se numesc zânele? Că Rita şi Lule o să părăsească închisoarea? Celălalt devine nesigur şi tărăgănează cuvintele. Greu de spus. Poate se află pe Insulă din dorinţa lor? Studentul se ridică pufnind şi se duce la alţi deţinuţi, care joacă şah cu piese improvizate. „Nici măcar curvele nu sunt lăsate libere, dacă nu semnează."

În mod evident, nimeni nu ştie ce se va întâmpla, dar eu cred că studentul are dreptate. Cel care nu iscăleşte trebuie să fie conştient că va

rămâne aici. Poate am să pot păstra copilul în vremea alăptatului. Dar, pe urmă, va fi dat unei perechi de pe „partea cealaltă“. Mă gândesc la stema ţării, cea cu soldatul orfan care s-a născut dintr-un foc, şi mi se face greaţă.

„Ce e cu ea?“

În ultimele luni, am făcut totul pentru a despărţi durerea de mine – aşa cum spunea că trebuie tipul cu maiou cu bezele. Distanţa a fost regula mea şi tăcerea – misiunea mea. Dar acum, când neştiinţa s-a risipit, nu mai merge. Tot mai des trupul mă trădează. Pielea mă arde şi sunt copleşită de greaţă. Suspin stins într-un colţ al curţii. De fiecare dată când mă surprind încercând să găsesc o soluţie, mă simt ca un şarpe pe cale să se autodevoreze. Uneori se mai întâmplă să uit de mine. E ciudat şi minunat, dar durează doar o clipă şi, după aceea, invariabil sunt cuprinsă de panică. Fără să observ, căldura urcă ca o apă călduţă în corp şi eu îmi ţin pântecul şi încep să fredonez – până ce brusc mă aud şi tristeţea se întoarce, de o sută de ori mai rea. Nu pot împiedica să nu mi se vadă burta; de fiecare dată când fac o mişcare, care înainte era firească, necalculată, trebuie să-mi amintesc că nu mai sunt doar Mary. Dacă aş fi, ar fi atât de simplu. Dar eu sunt mai mult. Nu pot coborî transperantele, punându-mi o pernă între genunchi şi să las lumea afară, aşa cum făceam când menstruaţia era deosebit de dificilă. Dimos spune că sunt stăpânită. Ar trebui să mă vadă acum. Până se fac douăzeci şi una de boabe de linte, sunt rezervată. Asupra viitorului. Dar nu înţeleg cum vor mai fi încă nouăsprezece.

Când e din nou rândul meu să stau cu Ioulia, infirmiera spune: „E bătrână, şi corpul ei… dacă nu…“ Cuvintele atârnă în aer, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca eu să-i completez fraza. Dar, după întâlnirea cu Comandantul, nu mă pot gândi decât la piersică şi la ce se va întâmpla dacă trupul meu

va fi cel care nu va mai rezista. Mi-amintesc foarte bine ce-a spus Stella înainte ca Dimos, beat, să bată la uşă, în seara aceea de august de acum o sută de ani. „Cel mai inexprimabil dintre lucrurile inexprimabile e format din umeraşe, prafuri ciudate, buruieni secrete. Despre asta nu vorbim niciodată. Sau vorbim doar când nu se mai poate tăcea. Şi acum vine cavaleria, aşa cred.“

După ce a plecat infirmiera, aerisesc. Aerul proaspăt curăţă el singur camera. Cearşaful a fost spălat, şi părul Iouliei la fel. Fruntea îi e fierbinte, dar ea pare mai coerentă decât înainte. Respiraţia e liniştită, fierbinţeala îi face pielea roz-gălbuie.

„Tu eşti, Zoe?“

Stau la fereastră. E după miezul nopţii; primăvara e pe drum. Cu toată ora târzie, aerul e călduţ şi mătăsos, însă peste câteva săptămâni va deveni umed, lipicios şi se va contracta, aşa că nu vei mai şti cum să respiri sau unde să te duci – până când, după şapte luni, ceva se va dezlega, se va răcori din nou şi brusc va fi toamnă. Când mă gândesc la vorbele infirmierei, în mine roade zaţul. Undeva se sfarmă valurile de stânci, totuşi lumea pare la o mie de mile distanţă. Ioulia cere apă, îi îndrept pernele la spate.

„Cum e, copilă?“ Mă priveşte cu paharul în mână. De data asta nu smuceşte din cap.

Nu ştiu de ce, dar brusc răstorn scaunul şi aud vasul rotund rostogolindu-se pe podea. O ameţeală argintie îmi smulge ultima siguranţă, membrele îmi alunecă, desfăcându-se. Cu greu mă ridic din nou în picioare. Acum e ca şi cum n-aş mai putea să mă încred că fereastra e fereastră, sau că noptiera e din metal emailat alb. În Capelă n-avea nici o importanţă unde mă aflam – în lume sau în afara ei, singură sau aşa de amestecată cu iarba-neagră şi zgomotul mării, încât zăceam împărţită peste tot. Dar aici, unde aerul nu miroase a sare şi a gunoaie, ci a alcool camforat şi a femeie bătrână, vreau să fiu sigură că lumea rămâne ceea ce este.

Regretul nebun, care te ţine prizonier! Trebuie să mă adun, altfel nu mai se mai poate. Nu e lumea cea care se schimbă; ea e aici şi acum poţi pune mâna pe ea. Va fi totdeauna aici şi acum şi vei putea s-o apuci. Pat. Pătură. Pernă de paie. Aşa de simplu, aşa de simplu. Eu mă schimb. Această persoană, de douăzeci şi trei de ani, în pantaloni de trening şi pantofi rupţi, cea căreia a început să-i crească părul şi burta – care nu mai poate fi ascunsă de geaca de jeans, ea e cea care se schimbă. Inspir, îmi ţin respiraţia, expir din nou; inspir, îmi ţin respiraţia, expir din nou. Totuşi nu mă ajută. Nu mai pot să mă apăr de senzaţia cumplită că ceva e pe cale să se termine.

Ce face omul împotriva indiferenţei dureroase a lumii?

Înainte, mă simţeam legată nu numai de ceea ce se afla în jurul meu, ci şi de cele despre care doar auzisem vorbindu-se. De exemplu, când stăteam cu Theo în sala de aşteptare a staţiei de autobuz, mi se părea că locuisem la diferitele destinaţii de pe tabla cea mare, deşi nu fusesem acolo şi bănuiam că nici nu aveam să merg. Nici un loc nu era mai important decât altul – şi cele imaginare aveau la fel de mare importanţă ca cele reale. La fel, când stăteam culcată cu Dimos pe terasă. Aşa, spuneam eu dimineaţa ridicându-i braţul, aşa am ajuns la ideea că ar trebui construite locuinţe pentru mai multe familii. Îi mângâiam pistruii. „Vezi? Nici unul nu e mai important decât altul. La fel ca la rodie. Centrul se află peste tot.“

Dar acum lumea s-a veştejit. Nu mă simt ca Theo, cu şapte zile pe Atlantic, şi cu cinci înainte, zile care într-un fel totuşi se aflau în spatele lui. Timp de cincizeci şi şase de boabe de orez am crezut cu adevărat că voi părăsi Insula şi mă voi reîntoarce acasă, la Dimos şi la boabele de linte care au mai rămas. Acum văd că te poţi schimba nu numai pentru că lumea creşte, ci şi pentru că ea se strânge, până nu mai există decât un pic de

pansament care se scufundă şi se transformă în reflexe de apă ameţitoare… Şi, după aceea: nimic. Doar spumă uscată, mirosind urât. Şi, pe urmă, sare.

„Corpul nu…“ Repet cuvintele infirmierei aşa de descurajată, că Ioulia mă roagă să mai zic o dată. Aproape nimic nu mă mai leagă de lume, continui eu. Am făcut tot ce am putut ca să ţin gândul departe de mine, dar acum nu-l mai pot opri. S-a sfârşit.

Ioulia spune doar: „Povesteşte“.

Aşa că în noaptea asta o fac.

Îi povestesc că Dimos nu este ca alţii, ci mare şi neclintit ca un copac, dar totuşi la fel de plin de mişcare ca frunzişul. Îi povestesc că nu a trebuit mult timp pentru ca degetele lui să mă deschidă, deşi mă numea seif, şi cu toate că eu mă feream să vorbesc despre familia mea. I-am povestit că ne-am certat în legătură cu asta toamna trecută şi eu am crezut atunci că acesta era sfârşitul, când de fapt a fost un început mai profund. I-am povestit cum ne-am trezit pe terasă în dimineaţa următoare în traficul zgomotos, dar sub cel mai liber dintre ceruri, şi cum prietenul meu m-a rugat să-l ajut, în vreme ce automobilele îşi ambalau motoarele şi frânau, iar vânzătorul de lozuri încerca să se facă auzit în toată gălăgia. I-am povestit că el, împreună cu alţi câţiva camarazi, construiseră o staţie de transmisie şi că s-au hotărât să ocupe Politehnica. I-am povestit că şi eu am participat la câteva dintre adunările Studenţilor Liberi. I-am povestit că două zile mai târziu am fost în vizită pe strada Olympia, deşi jurasem să nu mă mai întorc niciodată acolo. I-am povestit că zaţul de cafea de mamă a mea îşi luase liber pentru mine. I-am povestit că ea conduce Arhiva Neagră, şi cum lumina serii devenea tot mai granulată, în vreme ce noi două tăceam în salon. I-am povestit că treceam adesea prin faţa locului ei de muncă, în drum spre Politehnică, şi că de fiecare dată mintea mi se

făcea ca nămolul îngheţat. I-am povestit despre disperarea pe care o trăisem când mama, cu vreo doi ani înainte, încercase să mă ţină acasă şi i-am povestit despre veselia tristă pe care o simţisem după aceea, în tovărăşia Stellei. I-am povestit cum am ascultat împreună zgomotele străzii şi la urmă am întrebat-o ce mai face tata, dar că mama n-a răspuns, ci m-a întrebat dacă aveam de gând să dorm acolo – ca pe timpuri, când Theo locuia acasă şi noi eram o familie. I-am povestit că-mi aşternuse patul în vechea mea cameră şi că mai întâi nu am ştiut cum să reacţionez. I-am povestit că, în cele din urmă, am clătinat din cap şi am murmurat că-mi părea rău, nu puteam, dând vina pe lucrarea de diplomă. I-am povestit că m-am ridicat de pe canapeaua cu învelitoarea care scârţâia spunându-i că voiam doar să caut ceva, înainte să mă întorc la desenele mele.

Am trecut prin faţa armelor de pe perete, spre camera mea. Partea odăii din spatele draperiei arăta ca atunci când mă mutasem. Balansoarul cu perna pe care mătuşa Nota mă ajutase s-o croşetez. Albumul de fotografii al mamei şi vechile mele cărţi de şcoală, într-un raft. Cartea poştală de pe perete. Numai cuvertura era nouă. După despărţirea din port mama transformase în birou cealaltă parte a camerei, cea care-i aparţinuse lui Theo. Pe masă se aflau dosare, sortate după culoare, aşezate în teancuri, instrumente de scris şi un *coupe-papier*. Inelele de lemn ale draperiei au zăngănit când m-am dus la seiful cu arhiva. Am aşteptat până ce a încetat zgomotul, apoi am răsucit mânerul până la 4-4-44. Era uşor de ţinut minte combinaţia. În plus, se întâmpla să fie data de naştere a lui Theo. Mama spunea că cifrele erau de încredere, ca garda de onoare de la mormântul ostaşului necunoscut. Am deschis seiful. Şi am căutat până am găsit ceva care putea fi folosit. Era o listă cu nume.

„Cea pe care o aveau la Politehnică?“ Ioulia mă roagă să-i dau ceva să-şi şteargă nasul. Pe drum spre toaletă aud acel clic-clac din întuneric. Când mă întorc, ea stă în capul oaselor şi e foarte serioasă. „Ştie mama ta…“, Ioulia ia hârtia de toaletă, „…ştie că tu aştepţi un copil?“

Îi explic că mă hotărâsem chiar înainte de a merge la doctor. Nici o vorbă înainte de examen. Când n-ar mai fi avut rost să tac.

„Şi bărbatul de la radio? Ooo…“ Acum observă regretul meu. „Ooo“, repetă ea când înţelege că neştiinţa lui Dimos nu este singurul lucru pe care îl jelesc. „Tu te-ai hotărât.“

Dimineaţa, o rog pe Rita să mă ajute. Mai întâi, nu vrea să audă despre cel mai inexprimabil dintre lucrurile inexprimabile. Dar stăm la masă, în vreme ce Prinţesa Nervoasă strânge şi mătură şi din când în când priveşte spre noi, în vreme ce se scarpină din nou pe braţe. Şi la urmă Rita spune că, dacă m-am hotărât, asta e. În acest caz, trebuie să culegem buruieni. Când ne întoarcem după prânz, fierbe o fiertură vâscoasă care ne face pe toate să ne ţinem de nas. „Nu e plăcut. Ştiu.“

Tot restul zilei, mă vait stând pe marginea patului. Gheare mă sfâşie în burtă, în vreme ce încerc să transform două linguri şi silueta de sârmă a Băiatului într-un fel de instrument cu frunze care se deschid. Pare a fi cel mai absurd lucru pe care l-au făcut degetele mele, în răstimpul celor douăzeci şi trei de ani. Când nu mai pot continua, Rita îmi ia instrumentul dintre degete. Un pic mai târziu, o văd înfăşurând frunzele în bucăţi de pânză curată.

În aceeaşi seară, o lăsăm pe Prinţesa Nervoasă singură. Soldatul care vine pare mirat, dar când Rita îi spune că eu sângerez şi că am imediat nevoie de ajutor, mă prinde de sub celălalt braţ. Când ajungem la ghereta de pază, Karras îi ia locul. După spusele Ritei, mai are încă o datorie la ea. Karras îi zice camaradului: „Ia-ţi rămas-bun de

la zâne“. Apoi, deschide Infirmeria şi promite să stea de pază pentru noi.

Rita dispare în camera de tratament. Ioulia vrea s-o urmez, dar eu mă întind pe patul de lângă ea. Camera miroase a transpiraţie, a mare şi a lavandă. Nu ştiu cât timp stau acolo. Ceva din mine nu mai funcţionează; poate mi-am pierdut voinţa. „Nu există nici o lege capitală“, spune Ioulia la sfârşit. „Dar tristeţea e un dar. Nu lăsa niciodată pe cineva s-o folosească împotriva ta.“

În camera de tratament, Rita tocmai pregăteşte ultimele lucruri. Pe podea se află două găleţi – una cu apă, alta fără. Nişte mănuşi chirurgicale verzi se află pe una dintre noptierele rulante; lângă ele văd instrumentul de sârmă şi ceva ce seamănă cu un bec de cauciuc. Rita mă roagă să mai beau un pahar din fiertura vâscoasă, apoi să mă odihnesc, până mă simt pregătită.

O jumătate de oră mai târziu, îmi ridică puloverul şi apasă cu mâinile pe burtă. E o senzaţie străină, dar nu neplăcută. Sunt gata? Trăgându-mi nasul, spun că niciodată nu voi fi mai pregătită. Cu grijă, începe să mă frământe, înainte şi înapoi – mai întâi moale, apoi din ce în ce mai hotărâtă. Palmele sunt reci, dar prietenoase. Simt zeama pe care am băut-o făcând lucruri ciudate. E imposibil să mă gândesc la ce se întâmplă şi imposibil să nu mă gândesc. Mişcările sunt grijulii, dar hotărâte, ca şi cum Rita ar şti că ceea ce se petrece pentru prima şi ultima oară într-o viaţă trebuie făcut cu deosebită atenţie. Mă concentrez pe cele trei puncte verzi ca algele dintre degetele ei şi încerc să-mi alung orice gând.

După câteva minute, îmi trage puloverul în jos şi mă roagă să mă ridic. Trebuie să sar şi să mă las pe vine în poziţia broaştei la fiecare a doua săritură. O privesc, ca şi cum n-aş fi auzit bine. Dacă n-aş fi copleşită de remuşcări, aş crede că glumeşte. Greaţa creşte. Orice ar conţine fiertura, mi-e tot mai greu s-o ţin în mine.

La momentul acesta, transpirăm amândouă. Spatele mă doare ca şi cum ar fi făcut din sticlă încinsă în foc. Când, în cele din urmă, suspin că nu mai pot, că pelvisul o să mi se rupă, Rita mă roagă să-mi scot pantalonii şi să mă aşez pe pat cu genunchii desfăcuţi. Îmi pun călcâiele în aşa fel încât să-mi apese fundul. Ea vâră înăuntru ceva. Nu vreau să mă gândesc ce, dar simt cum mă lărgesc încetul cu încetul. Apoi, ia pompa de cauciuc şi mă umple cu apă fierbinte. Cantitatea de sare e şi mai mare; muşc prosopul, ca să nu urlu. Acum port în mine un glob de foc, un soare rău, ale cărui dureri iradiază în toate părţile. Durerea apasă afară aerul din plămâni, scuip şi ţip aşa de tare, că şi morţii trebuie să se trezească. Tot timpul, Rita continuă să mă lărgească. Numai uneori ridică capul. Ochii ei roşii vor să se convingă că nu regret acest moment; nu, niciodată nu voi regreta acest moment.

Curând după aceea, se întâmplă. Activ sau pasiv, nimic nu-mi este mai indiferent. Mă deschid ca o uriaşă floare şi pântecul îmi crapă. Suspin şi gâfâi. Şi scot sunete pe care nu le-am mai scos – ca un câine care se sufocă. Ţip şi iar ţip; sunt un urlet continuu, un teritoriu fără graniţe, mi-e imposibil să spun unde încep şi unde mă sfârşesc. Dacă mai durează, ştiu că osul şoldului se va sfărâma – ştiu asta, gâfâi şi o rog pe Rita ca, pentru nesfârşita înţelepciune a Domnului, să înceteze. Nu înţelege? Uterul şi maţele mi se vor desprinde. Şi, pe urmă, e o chestiune de secunde, înainte ca celelalte organe să se verse din mine într-un val de noroi al trupului – până voi fi cu totul goală înăuntru, un gol aşa de sec şi de plin de ecouri, că nu mă voi mai putea numi Mary, sau Mary-Mary, ori, cel mai puţin dintre toate, viitoare mamă.

După aceea, mai există doar nămolul şi boţul din găleată. După aceea, nu mai sunt Fiica sau Fata Polio. Nici măcar Gărgăriţa. Dacă cineva m-ar întreba, mi-ar fi imposibil să spun cum mă

cheamă. Cântăresc şaisprezece tone şi totuşi sunt lipsită de greutate.

Kaputt.

Licăriri de lumină, ceaţă uşoară. O mână mă apucă pe sub umeri, un bărbat vorbeşte: „Du afară găleata. Şi curăţă bine. Nu trebuie să se vadă că a fost cineva aici“. Pare să fie Karras, deşi nu sunt sigură. Apoi, aud paşi, dar nu simt pământul sub picioare. Numai infernala durere din pântec. Ceva mă face să cred că e în zori; poate aerul îngheţat care mă izbeşte. Plutesc în ceaţa albastră, asemenea unei pudre. Înainte să-mi pierd din nou cunoştinţa, se aude aceeaşi voce: „Acum suntem chit. Restul trebuie să-l faceţi singure“.

Alunec în somnolenţă şi ies din ea, simt o resemnare mai rea decât aş fi putut să-mi imaginez şi o nepăsare mai mare decât orice. Uneori Rita sau Prinţesa Nervoasă stau lângă mine. Înţeleg asta, pentru că salteaua se lasă în jos şi bandajele sunt scoase. După ce mă spală şi îmi pun cârpe noi, o lingură îmi e dusă la buze. Când observ că e aceeaşi supă fadă din orez, bucăţi de ceapă şi picioare fleşcăite de pui ca totdeauna, refuz să deschid gura. Uneori, deosebesc de asemenea voci de bărbaţi, altă dată, zgomotul mării şi forţa cu care valurile lovesc în stânci. Ceva a fost aruncat afară din apele mării şi nu se va întoarce niciodată acolo, însă nu reuşesc să spun ce-ar putea să fie. De câteva ori simt chiar miros de ţigară. Fumul intră înăuntru de pe fereastră şi e aşa de aspru, încât pot să-i simt gustul în propria mea salivă.

Trec cinci zile, poate două săptămâni, chiar un an. Timpul nu mai are importanţă. Totul se află în urmă.

Într-o zi, Comandantul stă în picioare în sală. Trebuie să fie dimineaţa devreme, pentru că doar nişa de lângă uşă e inundată de lumină. Uniforma e călcată, impecabilă, cureaua brună şi bine întinsă.

Tremură de furie, ca şi cum cine ştie ce substanţă chimică din creier i s-ar fi sfârşit.

„Tu…Tu…Tu…“

Nu ştiu cum ajung în picioare, dar stau la capul patului, la fel ca celelalte. Conştiinţa pâlpâie. De fiecare dată când încerc să-mi îndrept spinarea, sunt străpunsă de o durere usturătoare şi mă prind fără voie de burtă. Spanos mă priveşte cu bărbia înainte. „De ce n-am ştiut nimic? Avort, spui tu? Ce noroc c-aţi putut s-o salvaţi.“

E clar că nu crede o vorbă din ce-i spune Rita. Ne studiază atent. „O persoană care tace se sustrage datoriei. Mai devreme sau mai târziu, nu mai e o persoană, ci o problemă.“ O tăcere lungă, în vreme ce meditează. La urmă, trage de poalele vestonului şi pleacă fără să mai spună nimic. Din uşă se întoarce spre Unchiul. „Eldorado.“

Nici măcar valurile nu se aud.

Ştiu că nu mă voi descurca în groapa din spatele închisorii. Acolo pot fi deja mai mult de douăzeci de grade ziua, iar nopţile sunt aspre şi umede. Fără mâncare şi posibilitatea de a sta în picioare, voi fi pierdută. Şi cum voi face cu hemoragiile? Sau cu şobolanii, dacă se hotărăsc să mă viziteze, chemaţi de mirosul de sânge putred? După douăzeci şi patru de ore, voi fi gata pentru cer. Gândul răspândeşte în mine o căldură neaşteptat de veselă. Înţeleg că o parte a mea nu are nimic împotrivă să se transforme într-o stea. Atunci aş putea să-mi port boţul plin de funingine în spate, în timp şi în veşnicie.

Aşteptăm ca Unchiul să declare că suntem libere. Dar, în loc de asta, îl ajunge din urmă pe Spanos. Comandantul nu face nici un gest cât timp vorbesc, în cele din urmă dă din cap a aprobare, deşi ţeapăn. „Aşa deci.“ Apoi ridică vocea. „Primul Golf. Dar fără un sunet.“

Prinţesa Nervoasă mă ajută să împachetez, în vreme ce Rita vorbeşte cu Unchiul. Haine, chibrituri, periuţă de dinţi. Se duce după pieptănul

de fier pe care l-am folosit ca să ne curăţăm de lindini. „Poţi să-l iei.“ Apoi rulează un cearşaf curat în care pune o pungă cu detergent şi un prosop. Şi un Bic. „Poţi să-l iei şi pe-ăsta.“

Spre deosebire de data trecută, nu voi căra gunoaiele. Comandantul vrea ca izolarea să fie totală. Nu trebuie să mă apropii de Închisoare, să primesc vizite sau să vorbesc cu cei care aruncă gunoaiele. Deţinuţii au ordin să lase raţiile de mâncare în faţa Capelei şi să se îndepărteze imediat. Patruzeci de zile de tăcere. De fiecare dată când voi deschide gura, se va adăuga o săptămână în Primul Golf. Spanos se gândeşte să mă pedepsească cu propriile mele mijloace.

Mergem pe câmpia din spate. Unchiul e sigur că şi eu voi părăsi Insula, dacă reuşesc să execut pedeapsa. De altfel, e vineri şi Comandantul nu se întoarce decât după sărbătoare. Dacă vreau, pot aştepta până duminică seara; n-are de gând să mă raporteze. Dar eu scutur din cap şi-i amintesc ce-au căzut de acord, el şi Rita. Nimeni nu priveşte spre Eldorado, când trecem prin faţa gropii cu gratii. Înainte să ne despărţim, Unchiul îl salută pe Karras, care stă nemişcat în ghereta de pază, apoi se întoarce spre mine: „La ora cinci, deci, nici un minut mai târziu“. Închid nasturii la geaca de jeans şi şchiopătez mai departe.

De data asta, îmi ia peste o oră până la Primul Golf. Mai sângerez încă – nu mult, dar trebuie să merg încet, ca să nu înrăutăţesc lucrurile. Mă ajută dacă mă gândesc la altceva, aşa că număr paşii, ca şi cum ar fi ultima oară când merg de-a lungul apei şi aş vrea să-mi amintesc mai târziu.

Când dezleg şnurul de la uşă, toate arată cum le-am lăsat. Ziduri albe, podea măturată, fereastra care scârţâie în colţul cel mai depărtat. Marmelada pe care am păstrat-o e neatinsă şi sub pat găsesc cutia cu boabe de orez. Chiar şi cărămizile se află unde le-am lăsat, deasupra hârtiilor albite. Doar în afara Capelei domneşte dezordinea. Şobolanii au

făcut mizerie lângă sobă, căutând după mâncare. O iau după urmele de cenuşă şi înţeleg că au încercat să intre înăuntru, săpând o gaură sub faţadă. Cutii de tinichea se află peste tot, grătarul de fier îl găsesc târât într-o crăpătură. Atârn în cui mâncarea şi completez cuvintele de pe perete cu o bucată de lemn ars, apoi fac patul soldăţeşte.

În restul zilei zac în pat, incapabilă să mă mişc măcar un centimetru.

Când soarele coboară în mare, mă duc la panta de deasupra Ravenei de Gunoi. Apa zace în golf întunecată şi lucioasă. Pare plină de taine, ca şi cum ar păzi ceva imposibil de rostit.

Mă gândesc la mama şi cum stăteam în holul de pe strada Olympia, înainte să plec cu lista de nume foşnind dedesubtul gecii. Amândouă încercam să nu ne sinchisim de pistoalele vechi de pe perete; eu mă întrebam cum să-mi iau adio. Mama a şovăit, apoi mi-a întins mâna. În acel moment am înţeles că ştia că aveam ceva sub geacă, altfel m-ar fi îmbrăţişat, sau cel puţin ar fi încercat să mă sărute pe obraji. Mă pierduse o dată, n-avea de gând s-o mai facă a doua oară. Sentimentul era aşa de copleşitor, încât nu putea fi vorba de o presimţire, ci trebuie să fi fost certitudine – aşa cum despre o bucată de lemn nu spui că ai o presimţire, ci eşti sigur de existenţa ei, că se află acolo, în palmă, uscată şi carbonizată şi la fel de incontestabilă ca lumea însăşi.

Acum ştiu că mama mi-a arătat că tot ce facem nu este decât să pierdem. Dar, de asemenea, că pierderea nu trebuie lăsată să dispară, pierderea însăşi trebuie ţinută strâns.

Inspiră, ţine aerul – expiră.

Când sunt iar conştientă unde mă aflu, e deja noapte. Nu m-am mişcat; e lună plină. Lucirea ei lâncedă cade pe picioarele mele, pe şolduri şi pe umeri, pe faţă şi ceva îmi spune că, dacă aş putea

fi văzută chiar acum, perforată de lumină, vaga formă care am devenit ar părea că pluteşte în aer.

Mă întorc pe o parte şi îmi strâng genunchii. Iarbă-neagră, pământ uscat, briza uşoară de pe mare. Când trag de gulerul gecii, simt mirosul cojii de săpun pe care am primit-o de la Zoe înainte să părăsesc strada Meduza. Palmolive. Câtă vreme a trecut! Când trag pe nări parfumul, înţeleg că Ţara-de-Departe nu este altundeva, e chiar aici. Şi că Dimos, iubitul Copac, n-ar recunoaşte persoana pe care a întâlnit-o în primăvara trecută. Femeia de la restaurantul cu autoservire de-abia mai există. Oamenii din care sunt alcătuită acum se numesc Zoe, Ioulia, Rita, Lule, Fani… Chiar şi Iosif, poate şi Violeta. Repet numele, tot mai încet, până ce doar buzele se mai mişcă, şi pe urmă nici ele.

Ştiu că nu voi dormi în noaptea asta. În schimb, am de gând să zac aici, cu urechea pe iarba-neagră şi să trăiesc uimitoarea senzaţie de a fi în acelaşi timp despărţită de toţi cei din jurul meu mai mult decât oricând altcândva, şi de a nu mai poseda graniţe. Sunt străbătută de o rară uşurare, uşurare care în acelaşi timp conţine toate regretele din lume şi care va dura întreaga noapte, şi multe săptămâni, şi următorii şapte mii de ani.

Dimineaţa următoare, devreme, caut rujul fărâmiţat din geantă. Îmi frec buzele una de alta, în vreme ce merg spre Odihna de Veci. Vântul e cald şi slab, marea freamătă aproape jucăuşă. E abia ora cinci, dar ceilalţi deja aşteaptă în zorii umezi. Se mişcă asemenea unor umbre printre morminte, ridică pietre, vorbesc cu voce scăzută, privesc peste mare. Când mă văd, se adună la groapa pe care a săpat-o Rita. Pământul s-a uscat, din loc în loc printre pietre ies buruieni. Unchiul fumează lângă zid. Chiar şi Ioulia a venit, sprijinită de Rita. Prinţesa Nervoasă pune jos găleata ca şi cum ar fi o comoară. La orizont se vede o unghie de culoarea unei portocale. Soarele tocmai răsare.

Mă mir că găleata e aşa de uşoară. Vântul trece prin iarba-neagră, valurile clipocesc lângă stânci. Nu ştiu ce se aşteaptă de la mine. Nimeni nu spune nimic, nici măcar Ioulia, căreia îi tremură doar capul. Când cerul s-a luminat, pun jos găleata şi scot din ea bocceaua umedă. După noaptea de la Infirmerie, a fost la rece, în frigiderul pe care l-am curăţat de Crăciun. Nu miroase plăcut şi nu e mai mare decât o rodie. Pământul scoate aburi când eu o legăn, ţinând-o la înălţimea inimii.

Aşa de uşoară să fie o viaţă?

E greu să cobori în mormânt dar, când ies, ştiu că am îngropat ceea ce a fost mai mult decât eu însămi.

Fani spunea că locuitorii insulelor cred că sufletul îl părăseşte pe cel care se deschide prea mult. Deşi el nu dispare, ci se transformă; după aceea, se află în fiecare picătură şi în fiecare val. Când privesc peste luciul apei, mă gândesc că e posibil să fie adevărat. Dar de asemenea că se întâmplă ca şi marea să moară.

Unchiul fluieră. Trebuie să plece înapoi, curând e apelul. Prinţesa Nervoasă îmi dă cutia de metal a Băiatului. „Ai uitat-o.“

Nu ştiu câtă vreme rămân în picioare, ţinând cutia în mână. Când au dispărut după promontoriu, smulg niturile de pe geacă şi le arunc în mormânt. Dimos nu va şti niciodată ce am purtat în mine. Trebuie să găsesc cea mai albă minciună din lume. N-ar putea îndura gândul că am ales între el şi Soare. Acest zaţ e prea amar şi e doar al meu. Cred că trebuie să-l fac aşa de tare şi de compact, încât să-l pot ascunde, ca pe o boabă de cafea. După un timp, pun pământul înapoi cu lopata. Duc la buze fiecare piatră, înainte s-o aşez. La sfârşit, nu mai am ruj deloc. Pe o piatră nu prea mare, scrijelesc cu Bicul: ****6-10-1973 – 8-3-1974*. Dar înainte să fi ajuns la jumătate, pasta din pix nu se mai vede pe piatră.

În aceeaşi zi, iau cutia de biscuiţi deformată. Strâng toată hârtia pe care o pot găsi, apoi o rup în bucăţi egale. Acum voi răspunde la întrebările lui Dimos.

Durerea e un dar, spunea Ioulia. Povesteşte.

ALASKA

Curând se vor termina cele patruzeci de zile pe care le-a ordonat Comandantul. Dar, dacă număr înapoi până la ultima noapte de la Infirmerie, sunt mai mult de şapte boabe de linte. Şapte boabe de linte şi un bob de orez, mai exact. În faţa mea se află la fel de multe pachete. Am înfăşurat teancurile de hârtie în staniolul pe care l-am găsit printre gunoaie şi care luceşte stins în lumina lămpii cu ulei. Cu câteva clipe în urmă, am umplut foile care se vor afla deasupra. Acum nu mai rămân decât cele care vor fi dedesubt. Pentru siguranţă, mă gândesc să leg cutia de metal cu batista după ce termin.

Deocamdată stau în această Capelă asemănătoare unei statui de sare.

În urmă cu câteva ore, a trecut pe aici infirmiera. Mi-a spus ce era gata să facă bărbatul ei, în schimbul ajutorului pentru nepotul care s-a vindecat. I-am zis că puteam să începem chiar în noaptea asta. Trebuie să fie trecut de ora douăsprezece, deci a mai trecut încă un bob de orez. Acum, când aproape am terminat, totul pare alb, ca Alaska în atlasul mătuşii Nota. Dacă nu o socotesc pe Violeta, n-am vorbit cu nimeni după înmormântare şi totuşi mă simt ca şi cum n-aş fi făcut altceva decât să vorbesc. De la buzele mele, la urechea lui Dumnezeu. Cu adevărat. Peste câteva minute, nu voi mai fi acea persoană pe care Dimos a întrebat-o dacă poate s-o numească Mary. Când ultimul petic de hârtie se va umple cu cuvinte, ea nu va mai exista. Nici Maria. Eu sunt doar Cineva.

Spinarea mă doare, după orele petrecute în poziţia croitorului. Când mă voi ridica, ştiu că o să mi se facă negru în faţa ochilor şi că va trebui să las capul. Tâmplele îmi vor zvâcni, pulsul mi se va accelera. Când va trece ameţeala, am de gând să ies din Capelă. Cred că panta sclipeşte, deşi luna e

doar cât o seceră. Cu cât mă voi apropia de Ravena de Gunoi, cu atât se va simţi mai tare miasma – o duhoare dulceagă, de putreziciune, amestecată cu miros de alge şi cu briza sărată a mării. Voi simţi pietrele prin tălpile pantofilor când voi coborî până la crăpătura unde acum două luni înfloriseră brânduşele. Şobolanii se vor mişca în întuneric. Ei simt totdeauna când se apropie cineva.

După mult efort, voi ajunge la stânca ieşită în afară. Ici, colo sunt gunoaie noi – ştiu, pentru că atunci când infirmiera a plecat astă-seară, mulţumită de înţelegere, am coborât până acolo, ca să caut o gaură potrivită şi pe urmă păsările au făcut un tărăboi nemaipomenit. Când voi pune cutia în gaură, am să aşez peste ea o cărămidă. Sper că hârtia va rămâne intactă până când va fi găsită, după o *diapauză* necunoscută. Mai multă înviere de-atât nu poate nimeni spera.

Valurile vor vui şi vor stropi în întuneric când mă voi căţăra înapoi. Nu vor fi mai mult de opt, zece grade.

Marea. Şi stelele, palide ca florile de sare.

Viaţa mea a fost zaţ negru şi preafericiţi pistrui, a fost făcută din ziduri ale inimii, ceruri uriaşe, bunăvoinţă neaşteptată. Şi o mare confuzie, în faţa gândului că va lua sfârşit. Oare de aceea îndurăm, pentru că sperăm că va fi mai bine, mai frumos, mai drept altundeva? Toţi tânjesc şi vorbesc despre asta. Nu ştiu dacă vreau să mai tânjesc, vreau să pot fi acolo unde sunt.

N-are importanţă cum se numeşte persoana care se înalţă cu Odihna de Veci în şira spinării. Fiecare fiinţă are dreptul să fie anonimă. Poate că deschide braţele când se aude duduitul unei bărci de pescuit. De acum încolo, totul va fi altfel. Zbor, zbor, îşi va şopti sie însăşi. Încet, trupul va învăţa noua lui putere tristă.

Nota autorului

Nici o asemănare cu locuri şi persoane reale nu e intenţionată; faptele şi contextul istoric au fost schimbate când acţiunea a cerut-o. Însă, cineva interesat de istoria contemporană recunoaşte anumite evenimente, ca, de exemplu, revolta studenţilor de la Politehnica din Atena împotriva dictaturii militare, din noiembrie 1973. După trei zile, revolta a fost înăbuşită, dar ea a însemnat totuşi începutul sfârşitului pentru junta care se afla la putere de la „revoluţia naţională“ din aprilie 1967. O săptămână mai târziu, conducerea ţării a fost schimbată. Şeful Serviciului de Securitate a devenit noul „om puternic“. În cele trei sferturi de an care au urmat, înainte ca junta să cadă în 24 iulie 1974, ca urmare a conflictului din Cipru, represiunea a crescut şi cel puţin una dintre insulele-închisoare, care fuseseră închise după presiuni internaţionale, a fost dată din nou în folosinţă.

În câteva locuri sunt citate cântece, mai mult sau mai puţin corect: Bob Dylan, „Take a Message to Mary“, din Self Portrait *(Columbia Records, 1970), The Monkees, „Mary, Mary“, din* More of the Monkees *(Colgems Records, 1967); Suzi Quatro, „Can the Can“, din* Suzi Quatro *(RAK Records, 1973) şi Dyonisos Savvopoulos „To Déntro“, din* Fortigó *(Lyra Records, 1966). Mottoul a fost luat din poemul lui Federico García Lorca „Canción oriental“, din* Libro de poemas*, 1921. („...una vaga forma / de corazón y de cráneo“).*

Le mulţumesc anonimilor care mi-au împărtăşit experienţele lor. Mulţumiri deosebite Katerinei Stefatos.

Table of Contents

- MARY
  - Primul golf
  - Seminţele de rodie
    - I. Cine?
    - II. De ce?
    - III. Unde?
    - IV. Ce?
    - V, Cum?
    - VI. Când?
    - VII. …
  - Alaska
  - Nota autorului

Table of Contents

MARY

Primul golf

Seminţele de rodie

I. Cine?

II. De ce?

III. Unde?

IV. Ce?

V, Cum?

VI. Când?

VII. …

Alaska

Nota autorului

Table of Contents

MARY 3

Primul golf 5

Seminţele de rodie 8

I. Cine? 9

II. De ce? 29

III. Unde? 89

IV. Ce? 150

V, Cum? 181

VI. Când? 224

VII. … 268

Alaska 302

Nota autorului 305